

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

1/2023. (I. 4.) AB határozat	a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény 14. §-a és 15. §-a alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésé-re irányuló indítvány elutasításáról	3
3001/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	18
3002/2023. (I. 13.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	20
3003/2023. (I. 13.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	26
3004/2023. (I. 13.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	33
3005/2023. (I. 13.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	40
3006/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	48
3007/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	52
3008/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	55
3009/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	61
3010/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	64
3011/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	70
3012/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	73
3013/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	75
3014/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	79
3015/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	85
3016/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	90
3017/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	94
3018/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	98
3019/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	102
3020/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	105
3021/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	110
3022/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	113
3023/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	117
3024/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	121
3025/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	126
3026/2023. (I. 13.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	131
3027/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	132

3028/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	137
3029/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	140
3030/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	142
3031/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	152
3032/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	161
3033/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	169
3034/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	176
3035/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	180
3036/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	184
3037/2023. (I. 13.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	188
3038/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	191
3039/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	194
3040/2023. (I. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	198

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1/2023. (I. 4.) AB HATÁROZATA

a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény 14. §-a és 15. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata és nemzetközi szerződésbe ütközése vizsgálata tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Schanda Balázs* és *dr. Szabó Marcel* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény 14. §-a és 15. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény 14. §-a és 15. §-a nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Dr. Tóth Bertalan országgyűlési képviselő, valamint további, az országgyűlési képviselők egynegyedénél több országgyűlési képviselő (a továbbiakban: indítványozók) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján kezdeményezték, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja felül a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 14. és 15. §-a alaptörvény-ellenességét. Ugyanezen jogszabályi rendelkezésekre vonatkozóan a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát is kérték az Alaptörvény 24. cikk f) pontja és az Abtv. 32. §-a alapján. Kérték a támadott jogszabályok visszamenőleges hatályú megsemmisítését az Abtv. 41. § (1) bekezdése és 42. § (1) bekezdése szerint.
- [2] Az indítvány szerint a Vtv. 14. és 15. §-a ellentétes az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, XVII. és XXIV. cikkével, a B) cikk (1) bekezdésével, a VIII. cikk (1) bekezdésével, (2) bekezdésével és (5) bekezdésével, valamint a Q) cikk (2) bekezdésével. Az indítványozók kezdeményezték, hogy az Alkotmánybíróság az ügyben soron kívül járjon el.
- [3] 1.1. Az indítvány elsőként a sztrájk és a sztrájkjog fogalmával foglalkozik. Hivatkozik a sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvény (a továbbiakban: Sztrájk tv.) 1. § (1) bekezdésére, amely szerint a dolgozókat a gazdasági és szociális érdekeik biztosítására – az e törvényben meghatározott feltételek szerint – megilleti a sztrájk joga. Az indítványozók álláspontja szerint a sztrájk fogalmilag nem más, mint munkaviszonyban vagy azzal egy tekintetbe eső jogviszonyban álló munkavállaló által közösen végrehajtott munkabeszüntetése, a munkavállalók szociális

és/vagy gazdasági érdekeik érvényre juttatását szolgáló nyomásgyakorlás céljából. A sztrájk fogalmi eleme a kollektív munkabeszüntetés, ami a munkavégzés jelentős mértékű lassítását vagy teljes elmaradását jelenti, akár megjelennek a munkavállalók a munkahelyen, vagy sem.

- [4] Az indítvány idézi a 88/B/1999. AB határozat indokolásának a nemzetközi egyezményekkel foglalkozó bekezdését, amely az Egyezségokmány, az Európai Szociális Charta, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (a továbbiakban: ILO) egyezményei tekintetében rögzíti, hogy az utóbbiak ugyan nem rendelkeznek kifejezetten a sztrájkjogról, de az ILO esetjoga, a jelentései ezzel foglalkoznak, s hogy az előbbiek utalnak a sztrájkjog korlátozásának a lehetőségére is. Az indítvány leírja, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) ugyan nem nevesíti a sztrájkjogot, de az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) utóbbi időben hozott két döntése [EJB *Enerji Yapi-Yol Sen kontra Törökország* (68959/01), 2009. április 21. és EJB *Demir and Baykara kontra Törökország* (34503/97), 2008. november 12. ügyek] már a szakszervezeti szabadság elválaszthatatlan részének minősítette a sztrájkhoz való jogot. Következtetése szerint a sztrájkhoz való jog nem abszolút jog, de annak lényeges tartalma nem korlátozható. Az EJB és az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint lehetséges a sztrájkjog korlátozása a közszférában, de az nem vezethet a közszférában dolgozók sztrájkjogának általános elvonásához.
- [5] 1.2. Az indítvány szerint az EJB és az Alkotmánybíróság gyakorlata is a szükségességi és arányossági teszt alkalmazását írja elő a sztrájkjog korlátozására. Erre az EJE 11. cikk (2) bekezdése utal, amely szerint az (1) bekezdésben meghatározott jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek. Az Alkotmánybíróság legfrissebb gyakorlata szerint [3065/2022. (II. 25.) AB határozat] a sztrájkjog korlátozása alkotmányosságának vizsgálatkor el kell végezni a szükségességi és arányossági tesztet az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően. Az indítvány ezt követően – alkotmánybírósági határozatokra utalva – a gyakorlatban kialakult szükségességi és arányossági teszt általános és lehetséges elemeit veszi számba, a)–h) pontba szedve azokat (pl. az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban legyenek egymással). Ezek után rögzíti, hogy a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogának a Vtv. 14–15. §-a útján történt korlátozása sem nem szükséges, sem nem arányos.
- [6] Az indítványozók elismerik, hogy a támadott rendelkezések a sztrájk gyakorlását nem tiltják meg. Állításuk szerint azonban olyan feltételeket állítanak elé, amelyek annak tényleges gyakorlását, különösen a sztrájk nyomásgyakorlási-elemétől való megfosztása miatt, ellehetetlenítik, tartalmát kiüresítik. Állítása szerint a még elégséges szolgáltatás törvényben való meghatározása önmagában a sztrájkjog korlátozását jelenti. Ezek után az elégséges szolgáltatásra vonatkozó törvényi meghatározás elemeire utalva, azokat felsorolásban megjelenítve (50%-os, illetve esetenként 100%-os óraszám-tartási kötelezettség, felügyelet biztosítása, illetve annak reggeltől késő délutánig való időtartama, óraszama, valamint a munkáltató általi munkavégzési kötelezettség előírása) arra hivatkoznak, hogy ezen körülmények a sztrájk tartását ellehetetlenítik, a nyomásgyakorlás jellegétől megfosztják. Álláspontjuk szerint nyomásgyakorlás nélkül a sztrájk nem sztrájk, hiszen az ILO és a magyar alkotmánybírósági gyakorlat szerint is a sztrájk jellegadó tulajdonsága, fogalmi ismérve, hogy az a munkáltatóra nyomást tud gyakorolni. Kiemelik a Vtv. 15. §-át, amely a bizonytalan jogkövetkezmények – az azonnali hatályú felmondás lehetősége – miatt elbizonytalanítja a sztrájkjog gyakorlóit, rájuk dermesztő hatással lehet, így az is korlátozásnak minősül. A Vtv. 15. §-át szankciós jellegű rendelkezésnek tekinti, amely azonban nem felel meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének. Alkotmányos követelmény ugyanis, hogy a szankciós jellegű szabályok egyértelműen meghatározottak és előre láthatóak legyenek.
- [7] Az indítvány szerint a sztrájkjog legitim korlátozására kevésbé korlátozó mód (pl. a felek megegyezése, bírói mérlegelés) is rendelkezésre állt volna. A korlátozás megfosztotta a tanárokat a sztrájkjogtól.
- [8] 1.3. Az indítvány a korlátozást öncélúnak tekinti, az „nem valamely másik védendő alapjog érvényesülését szolgálja, hanem a jogalkotás oka és kifejezett célja, hogy a tanárokat megfosssa.” Az összegző módosító javaslat indokolásában feltüntetett okok közül a köznevelés zavartalan működését nem tartja legitim hivatkozásnak. A gyermekek művelődéshez, oktatáshoz és megfelelő testi és lelki fejlődéséhez való jogát illetően arra hivatkozik, hogy ez az oktatás szabadságának korlátozotttsága, a pedagógusok alulfizetettsége miatt nem biztosítható. Felidézik az indítványozók a Vtv. rendelkezéseire hasonló korlátokat bevezető, a köznevelési intézményeket érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 36/2022. (II. 11.) Korm. rendelethez fűzött indokolást, amely

korábbi kormányzati ciklusokra visszahivatkozó politikai érvelést is tartalmazott. Innen azt vezeti le, hogy ezek kétséget keltenek a törvényi szintű szabályozás indokolásának valódiságát illetően. Kiemelik, „hogymennyiben a sztrájkjog korlátozásának legitim alapjának tekinthető a konkrét esetben a gyermek művelődéshez, oktatáshoz és megfelelő testi és lelki fejlődéséhez való joga, a korlátozás arányossága abban az esetben sem alkotmányos, mivel a fentebb leírtak alapján a sztrájkot a kényszerítő, igényérvényesítő hatásától fosztja meg, amely így már valójában nem minősül sztrájkknak.” Ha a még elégséges szolgáltatás túlságosan magas mértékű, akkor a nyomásgyakorlás – a sztrájk lényeges eleme – nem valósulhat meg.

- [9] 1.4. Az indítvány szerint a sztrájkjog támadott rendelkezések szerinti korlátozása a gyülekezési és az egyesülési jog sérelmét is jelenti, azt teljes egészében kiüresíti, amely következtében sérülnek a munkavállalók Alaptörvényben meghatározott jogai [XVII. cikk (2) bekezdés].
- [10] 1.5. Az indítvány a nemzetközi egyezménybe ütközést illetően hivatkozik a 3137/2016. (VI. 29.) AB határozatra, idézve belőle azt, hogy „az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdéséből egyebek között az következik, hogy a nemzetközi jog és magyar jog összhangjának biztosítása nemcsak jogalkotói feladat, hanem valamennyi állami szervnek kötelezettsége, amikor a jogszabályokat értelmezni kell. Ez azt jelenti, hogy az alkalmazandó jogszabályt a nemzetközi jogra is figyelemmel, azzal összhangban kell értelmezni” (Indokolás [19]).
- [11] Hivatkozása szerint számos olyan nemzetközi egyezmény van, amelyet a beadvánnyal támadott megoldás sért. Ezeket a következőképpen sorolja fel:
- „– a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (kihirdetve az 1976. évi 9. törvényerejű rendelettel) 4., 5. és 8. cikkek (amelynek sérelmét a fentebb idézett alkotmánybírószági határozatok alapján igazolt a beadványozó),
 - az Emberi Jogok Európai Egyezménye 11. cikk (gyülekezés és egyesülés szabadsága) 10. cikk (véleménynyilvánítás szabadsága, amelynek sérelmét a beadványozó a fentebb idézett, alkotmánybírószági és EJEB döntések sorával igazolt),
 - az Európai Szociális Karta 5. Cikke, amelyet az Európai Szociális Karta kihirdetéséről szóló 1999. évi C. törvény ültetett át a magyar jogrendszerbe. Az 5. Cikk kifejezetten biztosítja a »szervezkedési jogot«, amely tartalmát abban jelöli meg, hogy »a dolgozók és a munkaadók azon szabadságának biztosítására és támogatására, hogy gazdasági és szociális érdekeik védelmében helyi, országos vagy nemzetközi szervezeteket hozhatnak létre és csatlakozhatnak ezen szervezetekhez, a Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy a nemzeti törvények sem önmagukban, sem alkalmazásuk révén nem csorbítják ezt a szabadságot. Az ezen cikkben biztosított garanciák rendőrségre alkalmazásának mértékét a nemzeti törvények vagy rendelkezések határozzák majd meg. E garanciák fegyveres erőknél szolgálatot teljesítőkre történő alkalmazásának alapelveit és azt a mértéket, ameddig az e kategóriához tartozó személyeknél e garanciákat biztosítják, ugyancsak nemzeti törvények vagy rendelkezések határozzák meg.« Ezen rendelkezés a szakszervezetiségre utal, amelynek a korábban kifejtettek alapján a sztrájk az elválaszthatatlan eleme, és amely sérelme a korábban kifejtettek alapján ugyanúgy sérül, mint az AB és az EJEB gyakorlata által igazolt esetben,
 - az Európai Unió Alapjogi Chartájának 11. cikk (A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága) és a 12. cikk (A gyülekezés és az egyesülés szabadsága), amelyek sérelme az EJEB fentebb idézett gyakorlata alapján szintén megállapítható, hiszen a Charta preambuluma szerint »E Charta, tiszteletben tartva az Unió hatásköreit és feladatait, valamint a szubszidiaritás elvét, újlag megerősíti azokat a jogokat, amelyek különösen a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból és nemzetközi kötelezettségeiből, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményből, az Unió és az Európa Tanács által elfogadott szociális chartákból valamint az Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogából következnek. Ebben az összefüggésben a Charta értelmezése során az Unió és a tagállamok bíróságai kellően figyelembe veszik a Chartát megszövegező Konvent elnökségének irányítása alatt készített és az Európai Konvent elnökségének felelőssége mellett naprakésszé tett magyarázatokat.« Így az EJEB gyakorlatát a Charta értelmezése során is figyelembe kell venni. Az EJEB gyakorlatának a sérelmével járó gyakorlat erre való tekintettel az Európai Unió alapjogi Chartájával is ellentétes.”
- [12] 2. Az ügygel kapcsolatos álláspontjáról az igazságügyi miniszter 2022. szeptember 16-án tájékoztatta az Alkotmánybírószágot [Abtv. 57. § (1b) bekezdése]. Ebben visszahivatkozott a 3282/2022. (VI. 10.) AB végzés ügyében küldött állásfoglalására, azzal, hogy az ott tett érdemi megállapításait továbbra is fenntartja. Elfogadja, hogy

a szabályozás a sztrájkjog korlátozását jelenti, de annak egyik oka az objektív intézményvédelem. Az Alkotmánybíróság azon gyakorlatára utal, amely szerint az alapjogok szubjektív, alanyi oldala mellett azok objektív intézményvédelmi oldala is szolgálhat más alkotmányos jog, alapjog korlátozásának indokaként. Hivatkozik a törvény indokolására, amely a köznevelés zavartalan működésének biztosítását, valamint a gyermek művelődéshez [Alaptörvény XI. cikk (1) és (2) bekezdés] és megfelelő testi és lelki fejlődéséhez való alapjogát [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] jelölte meg védendő alkotmányos értékként és alapjogként. Utalt arra, hogy egy pedagógussztrájk érinti a szülők jogait és kötelezettségeit is. A sztrájkjog alkotmányos helyét, annak tartalmát illetően idézte az Alkotmánybíróság gyakorlatát, majd a Sztrájk tv.-nek az elégséges szolgáltatással kapcsolatos rendelkezéseit, a kapcsolódó alkotmánybíróági gyakorlatot foglalja össze. Álláspontja szerint a még elégséges szolgáltatás feltételeinek és tartalmának törvényi meghatározása az alapvető jog gyakorlása alkotmányos feltételrendszerének egyértelmű rögzítéséhez járul hozzá, az alapjogok, az alkotmányos államcélok és érdekek egyensúlyát teremti meg.

II.

[13] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„Q cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XI. cikk (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”

„XVII. cikk (2) Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.”

[14] 2. A Vtv. szerint:

„11. A nemzeti közneveléssel összefüggő kiegészítő szabályok

14. § (1) A nemzeti köznevelésről szóló törvény hatálya alá tartozó köznevelési intézmények tekintetében a sztrájkról szóló törvény szerinti még elégséges szolgáltatás körébe – a sztrájjal érintett köznevelési intézménnyel jogviszonyban álló gyermek, tanuló vonatkozásában – az e §-ban meghatározott szolgáltatások tartoznak.

(2) A gyermek, tanuló felügyeletét a sztrájjal érintett munkanapon

a) óvoda esetében a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 8. § (6) bekezdése szerint,

b) általános iskola esetében reggel 7 órától 17 óráig,

c) egyéb iskola esetében reggel 7 órától 16 óráig

szükséges biztosítani.

(3) A gyermek, tanuló felügyelete abban a köznevelési intézményben biztosítandó, ahol a gyermek, tanuló a jogviszonyánál fogva nevelésben, oktatásban részesül.

(4) Járványügyi készültség, járvány, egészségügyi válsághelyzet vagy veszélyhelyzet esetén a felügyelet biztosítása során a gyermek, tanuló azon társával tartózkodhat egy helyiségben, akivel a sztrájkot megelőzően a tanórák, a foglalkozások során együtt tartózkodott.

(5) A (4) bekezdésben meghatározott esetekben a különböző csoportba, osztályba tartozó gyermekek, tanulók keveredését a sztrájk alatt el kell kerülni.

(6) A (4) bekezdésben meghatározott esetekben a felügyeletet abban a helyiségben kell biztosítani, ahol a gyermek, tanuló a sztrájkot megelőzően a foglalkozások, tanórák során tartózkodott.

(7) Járványügyi készültség, járvány, egészségügyi válsághelyzet vagy veszélyhelyzet esetén jogszabály vagy államigazgatási szerv határozata egyéb kötelezettséget is megállapíthat.

(8) Abban a csoportban, osztályban, ahol a felügyeletet biztosítják, legalább egy

a) szakképesítéssel rendelkező óvodapedagógus,

b) pedagógus,

c) gyógypedagógus,

d) kollégiumi nevelő, oktató vagy

e) pedagógiai, gyógypedagógiai asszisztens

rendelkezésre állása biztosítandó.

(9) A felügyelet időtartama alatt, ha az időjárási körülmények megengedik, délelőtt és délután is egy-egy óra szabad levegőn tartózkodást szükséges biztosítani a gyermek, tanuló számára.

(10) A sztrájkkal érintett köznevelési intézményben a felügyelet ideje alatt biztosítandó a gyermek, tanuló számára az étkeztetés a sztrájk előtti időszakra jellemző, megszokott helyen, módon, alkalommal és időpontban.

(11) Az óvodai foglalkozások megtartása – az iskolakezdés előtt álló gyermekek felkészítése kivételével – a sztrájk ideje alatt nem kötelező.

(12) Az érettségiző középiskolai osztály tanulója számára a kötelező érettségi tantárgy tekintetében az érettségi vizsgáról szóló jogszabályban meghatározott felkészítési óraszám 100%-a megtartandó.

(13) A (12) bekezdés hatálya alá nem tartozó tanuló számára valamennyi tantárgyra vonatkozóan megtartandó a tanítási órák 50%-a.

(14) A kollégiumi ellátás során a tanuló a sztrájkot megelőző elhelyezése szerinti kollégiumban részesül – a sztrájkot megelőzően nyújtott szolgáltatással egyező mértékben – lakhatásban, felügyeletben és étkeztetésben.

(15) A sajátos nevelési igényű vagy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló életének, testi és lelki épségének megóvása érdekében biztosítandó a sztrájkot megelőzően fennállt körülmények között és helyszínen a szakmai szabályoknak megfelelő, változatlan személyek által nyújtott ellátás, ideértve valamennyi foglalkozást, fejlesztést és felzárkóztatást.

(16) Az esedékes, jogszabályon alapuló fogászati, szemészeti vagy általános szűrővizsgálaton a gyermek, tanuló részvételét biztosítani kell.

(17) A sztrájkban érintett köznevelési intézményben sztrájkot szervező helyi sztrájkbizottság, ennek hiányában a helyi sztrájkszervező (a továbbiakban együtt: helyi sztrájkbizottság) a tervezett sztrájkot megelőző ötödik munkanapon legkésőbb 16 óráig tájékoztatja a köznevelési intézmény vezetőjét a sztrájk szándékáról, majd legkésőbb a tervezett sztrájk napját megelőző harmadik munkanapon 16 óráig a sztrájkban várhatóan résztvevő közalkalmazottak és egyéb munkavállalók létszámáról és személyéről.

(18) Az intézményvezető a tervezett sztrájkot megelőző napon legkésőbb 16 óráig közli a sztrájk első napjára érvényes munkaidő-beosztást a még elégséges szolgáltatás biztosítása érdekében; a sztrájk esetleges további napjai tekintetében szintén előző nap 16 óráig tájékoztatja a helyi sztrájkbizottságot arról, hogy a sztrájk időtartama alatt a sztrájkkal érintett óvodai csoportban, iskolai osztályban, kollégiumi csoportban, valamint pedagógiai szakszolgálati intézményben, illetve a pedagógiai szakmai szolgáltatást nyújtó intézményben várhatóan hány fő gyermek, tanuló lesz jelen a tervezett sztrájk időtartama alatt.

(19) A sztrájk időtartamáról, a sztrájkban részt vevők várható létszámáról, a sztrájkban a gyermekek, tanulók nevelése, felügyelete kapcsán releváns részleteiről az intézményvezető legkésőbb a sztrájkot megelőző második munkanapon 16 óráig tájékoztatja az érintett gyermekek, tanulók szüleit.

(20) Az intézményvezető a még elégséges szolgáltatás biztosítása érdekében a sztrájkoló közalkalmazottat, munkavállalót munkavégzési kötelezettség teljesítésére kötelezheti. A még elégséges szolgáltatás biztosítása érdekében munkavégzésre utasított közalkalmazott, munkavállaló erre az időszakra arányos illetményére, munkabérére jogosult.

15. § A nemzeti köznevelésről szóló törvény hatálya alá tartozó köznevelési intézményben foglalkoztatott, a munkavégzési kötelezettségének egyébként eleget nem tevő közalkalmazottal, munkavállalóval szemben a munkáltató a kötelezettségzegéstől számított nyolc napon belül a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 56. §-a szerinti hátrányos jogkövetkezményt alkalmazhatja.”

III.

- [15] 1. Az Alkotmánybíróság mindkét indítványt a tartalma szerint bírálta el, figyelemmel arra is, hogy a jelen eljárásban, amely utólagos absztrakt normakontroll, és a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata, az indítvány érvei alapján, annak a keretei között lehet eljáráni.
- [16] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja értelmében a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezése alapján felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját, amely alapján az Abtv. 24. §-a szerinti utólagos normakontroll eljárást lefolytatja. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja szerint tehát az eljárás kezdeményezésére – többek között – az országgyűlési képviselők egynegyede is jogosult. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az ötven országgyűlési képviselő által benyújtott utólagos normakontroll indítvány indítványozásra jogosultaktól érkezett, így az megfelel az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontjában foglalt feltételnek.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének eleget tesz. A kérelem tartalmazza annak az alaptörvényi rendelkezésnek a megjelölését, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, illetve megjelöli azt a rendelkezést is, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pont]. Az indítvány az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket; az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit; valamint kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a megjelölt rendelkezések alaptörvény-ellenességét és azokat semmisítse meg. Az indítvány az Alaptörvény XVII. cikke – ideértve az I. cikk (3) bekezdését is –, valamint a B cikk (1) bekezdése viszonylatában az eljárás megindításának indokait is tartalmazza.
- [18] Nem tartalmaz az indítvány az Abtv. szerint előírt érvelést az Alaptörvény XXIV. cikke, valamint a VIII. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmét illetően, ezért ebben a körben nem lehetett vizsgálandó.
- [19] 3. Az Abtv. 32. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján a jogszabályok vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. A (2) bekezdés kimondja, hogy az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ötven országgyűlési képviselő által benyújtott indítvány az indítványozásra jogosultaktól érkezett.
- [20] Az indítvány szerint a Vtv. támadott rendelkezései az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésével ellentétesek. Ebben a körben az ENSZ, az Európa Tanács égisze alatt létrejött egyezményeket, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartáját sorolja fel, de nem ad elő arra vonatkozó érvelést, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések ténylegesen melyik nemzetközi szerződéssel, mennyiben és miért ellentétesek. A határozott kérelemhez hozzátartozik az indokolás arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes a nemzetközi szerződéssel. A nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata körében az indítvány nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolást, ezért a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatára irányuló indítványt az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

IV.

- [21] 1. A jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálatára irányuló indítvány nem megalapozott.
- [22] Az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a Vtv. támadott rendelkezései megfelelnek-e az alapjogkorlátozás feltételeinek, illetve a jogbiztonság követelményének. Ennek vizsgálata előtt az Alkotmánybíróság összefoglalja a sztrájkjal kapcsolatos törvényi szabályok lényegét.

- [23] 1.1. Az 1989. április 12-én kihirdetett Sztrájk tv.-t az elmúlt évtizedekben mindössze nyolc alkalommal módosították. Ezek a módosítások azonban a Sztrájk tv. lényegi szerkezetét, a sztrájkjog fogalmi meghatározását, a szabályozási tárgyköröket lényegükben nem érintették. A törvény meghatározza a sztrájkjog gyakorlásának lényegi tartalmát, a sztrájk kezdeményezésének feltételeit, a jogellenes sztrájk eseteit, a még elégséges szolgáltatás rendezésének módját, valamint a jogszerű sztrájkban részt vevő dolgozók jogosítványait.
- [24] A Sztrájk tv. 1. §-a 1989-től változatlanul rendelkezik arról, hogy a dolgozókat a gazdasági és szociális érdekeik biztosítására – az e törvényben meghatározott feltételek szerint – illeti meg a sztrájk joga. Rögzíti, hogy a sztrájkban való részvétel önkéntes, az abban való részvételre, illetve az attól való tartózkodásra senki sem kényszeríthető. Előírja a munkáltatók és munkavállalók együttműködési kötelezettségét a sztrájk alatt. Rögzíti, hogy a sztrájkjoggal való visszaélés tilos. Már a kihirdetésekor rendelkezett a törvény [Sztrájk tv. 3. § (2) és (3) bekezdés] arról, hogy bizonyos szervezeteknél és helyzetekben tilos a sztrájk. Ilyenként határozta meg – és határozza meg – azt az esetet, amikor a sztrájk az életet, az egészséget, a testi épséget vagy a környezetet közvetlenül veszélyeztetné, vagy elemi kár elhárítását gátolná. Rögzítette a sztrájktilalmat az igazságszolgáltatási szerveknél, a fegyveres erőknél, a fegyveres testületeknél, a rendészeti szerveknél. Ugyanitt az államigazgatási szerveknél is külön feltételhez kötötte a sztrájk lehetőségét. Ezeket a tilalmi szabályokat kisebb módosítások érintették az elmúlt években, de lényegileg nem változtak. Ezekhez a szabályokhoz kapcsolódóan indítványozták azt két alkotmánybírói eljárást, amelynek eredményeként az Alkotmánybíróság érdemben foglalkozott a sztrájkjoggal [88/B/1999. AB határozat és a 30/2012. (VI. 27.) AB határozat].
- [25] A törvény már a kihirdetéskor rendelkezett a még elégséges szolgáltatás szükségességéről: „Annál a munkáltatónál, amely a lakosságot alapvetően érintő tevékenységet végez – így különösen a közforgalmú tömegközlekedés és a távközlés terén, továbbá az áram, a víz, a gáz és egyéb energia szolgáltatását ellátó szerveknél –, csak úgy gyakorolható a sztrájk, hogy az a még elégséges szolgáltatás teljesítését ne gátolja.” [Sztrájk tv. 4. § (2) bekezdés] Ehhez kapcsolódott 2010-ben az a módosítás (2011. évi CLXXVIII. törvény), amely a jogellenes sztrájk fogalma alá vonta azt a sztrájkot, amely a még elégséges szolgáltatás szabályaiba ütközik. Ugyanakkor egészültek ki a még elégséges szolgáltatásra vonatkozó rendelkezések. Eszerint: „A még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit törvény megállapíthatja. Törvényi szabályozás hiányában a sztrájkot megelőző egyeztetés során kell a még elégséges szolgáltatás mértékéről és feltételeiről megállapodni; ebben az esetben a sztrájk akkor tartható meg, ha a felek a megállapodást megkötötték, vagy ennek megghiúsulása esetén bármelyikük kérelmére a munkaügyi bíróság jogerős határozata megállapította a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit.” [Sztrájk tv. 4. § (3) bekezdés] Ilyen törvényi rendelkezést tartalmaz a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XVI. törvény 39. §-a, valamint a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény 34. § (3) bekezdése. Ezen törvényi szabályok sorába illeszkedik be a Vtv. 14. §-a is, amely köznevelési intézmények tekintetében határozza meg a még elégséges szolgáltatás kereteit.
- [26] 1.2. A Vtv. elégséges szolgáltatással kapcsolatos rendelkezéseinek előzménye volt a köznevelési intézményeket érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 36/2022. (II. 11.) Korm. rendelet. A SARS-Cov-2 koronavírus okozta tömeges humánjárvány megelőzésével, illetve következményeinek elhárításával összefüggésben hozott rendkívüli intézkedésekkel és a vészhelyzet megszűnésével összefüggésben került sor a Vtv. elfogadására. Ennek 14–15. §-a a „nemzeti közneveléssel összefüggő kiegészítő szabályok” cím alatt került be a törvénybe.
- [27] Ezek a szabályok a köznevelési intézményben tartható sztrájknak a még elégséges szolgáltatásra vonatkozó kereteit határozzák meg. Ez a Sztrájk tv. 4. § (3) bekezdés első fordulata szerinti törvénynek tekintendő. A sztrájkjog gyakorlásának más viszonylataiban (kezdeményezés, jogellenesség stb.) egy köznevelési intézményben szervezett sztrájk esetében is a Sztrájk tv. rendelkezései érvényesülnek.
- [28] A Vtv. 14. § (1)–(16) bekezdése a még elégséges szolgáltatás körébe tartozó szolgáltatásokat határozzák meg a sztrájkjal érintett köznevelési intézménnyel jogviszonyban álló gyermek, tanuló vonatkozásában. Meghatározza, hogy hol (abban a köznevelési intézményben, amelyben a gyermeket nevelik, oktatják), és milyen időtartamban kell biztosítani a gyermek, tanuló felügyeletét a sztrájkjal érintett munkanapokon. Rendelkezik arról, hogy gyermekek, tanulók felügyeletét milyen minimális képzettséggel rendelkező személy biztosíthatja. A felügyelet tartalmát illetően a gyermekek szabadlevegőn tartózkodásáról, étkeztetésük biztosításáról is rendelkezik. Differenciált szolgáltatási minimumról rendelkezik annak függvényében, hogy óvodásokról, általános iskolásokról, középiskolásokról, kollégistákról, illetve sajátos nevelési igényű gyermekekről, tanulókról van szó. Az érettségire készülő középiskolai osztály tanulóit illetően írja azt elő, hogy a felkészítésüket szolgáló óraszámot 100%-ban meg kell tartani, míg más tanulók esetében ezt a tanítási órák 50%-ában határozza meg.

- [29] A Vtv. 14. § (17)–(20) bekezdése a helyi sztrájkbizottság (helyi sztrájkszervező) bejelentési kötelezettségének mikéntjéről, az intézményvezető ehhez kapcsolódó munkabeosztási és tájékoztatási kötelezettségeiről rendelkezik.
- [30] A Vtv. 15. §-a az előbbiekhöz kapcsolódóan arról rendelkezik, hogy a munkavégzési kötelezettségének egyébként eleget nem tevő közalkalmazottal, munkavállalóval szemben a munkáltató a kötelezettségszegéstől számított nyolc napon belül a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 56. §-a szerinti hátrányos jogkövetkezményt alkalmazhatja. Az Mt. 56. §-a arról rendelkezik, hogy a munkaviszonyból származó kötelezettség vétkes megszegése esetére a kollektív szerződés vagy a munkaszerződés a kötelezettségszegés súlyával arányos hátrányos jogkövetkezményeket állapíthat meg. Rendelkezik arról, hogy az nem sértheti a munkavállaló személyhez fűződő jogát és emberi méltóságát, és arról is, hogy a hátrányos jogkövetkezmény nem állapítható meg olyan kötelezettségszegés miatt, amelyet a munkáltató a munkaviszony megszüntetésének indokaként is megjelöl. A köznevelési intézményben foglalkoztattak foglalkoztatási jogviszonyára a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény és az Mt. vonatkozik. Ezen törvények maguk is rendelkeznek a munkavégzési kötelezettségről, annak elmulasztása következményeiről. Mindkét jogállási törvény lehetővé teszi a munkáltatók számára, hogy a jogviszonyból származó lényeges kötelezettségek megszegése esetén – egyéb törvényi feltételeket betartva – rendkívüli felmentéssel vagy azonnali hatályú felmondással megszüntesse a jogviszonyt. Ugyanakkor a jogállási törvények azt is biztosítják a munkavállalók, közalkalmazottak számára, hogy a munkáltatói intézkedésekkel szemben bírósághoz forduljanak.
- [31] A Vtv. 14–15. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás szerint a szabályozásra a köznevelés zavartalan működése érdekében került sor. A törvény a gyermek művelődéshez és megfelelő testi és lelki fejlődéséhez való alapjogát kiemelten figyelembe véve differenciált szabályozást alakít ki. Ahol az alapjogi érintettség összetettsége fokozott védelmet kívánt meg, a még elégséges szolgáltatás nyújtását – a gyermek védett alapjogaihoz igazodóan – magasabb szinten határozza meg. A még elégséges szolgáltatás differenciált mértékének kialakítása során 50%-hoz képest magasabb szintű még elégséges szolgáltatást a tervezet olyan körülményekhez kapcsolja, ahol a gyermekek megfelelő oktatáshoz való jutását különleges, a gyermekek megfelelő fejlődéséhez fűződő joga, védelme indokolta. Így különösen a sajátos nevelési igényű vagy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek kiemelten védendő csoportja, vagy az érettségi előtt álló diákok esetén az, hogy náluk az elmaradt órák pótlása már nem lehetséges egy határozatlan idejű sztrájk esetén.
- [32] A Vtv. 15. §-ához kapcsolhatóan az indokolás a következőket tartalmazza: „A munkabeszüntetéssel összefüggésben felmerülő kérdés, hogy az sztrájknak vagy polgári engedetlenségnek tekinthető. A polgári engedetlenség nem jogi kategória, azt a magyar jogrendszer nem szabályozza, jellegéből adódóan nem is a munka világához kapcsolható jogintézmény, hanem a politikai megnyilvánulás egyik eszköze. A munkavállalók munkavégzéssel, munkafeltételekkel, bérezéssel kapcsolatos követeléseik nyomatékosítására szolgáló eszköz a törvényben szabályozott sztrájkjog gyakorlása. A munka felvételének más okból történő megtagadása munkajogi következményekkel jár. A törvény ezért a munkavégzési kötelezettségének eleget nem tevő, a köznevelési intézményben foglalkoztatott közalkalmazottal, munkavállalóval szemben alkalmazható jogkövetkezményeket is szabályozza.”
- [33] 1.3. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény (a továbbiakban: Köznev. tv.), amely a köznevelési rendszer intézményeire, résztvevőire és működésükre vonatkozóan tartalmaz szabályokat. A Köznev. tv. elsőként a törvény céljáról és alapelveiről rendelkezik. Ezek egyike szerint „a köznevelés közszolgálat, amely felnövekvő nemzedék érdekében a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének feltételeit teremti meg, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. A köznevelés egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg. A köznevelés egyetemlegesen szolgálja a közjót és a mások jogait tiszteletben tartó egyéni célokat.” A Köznev. tv. meghatározza a hatálya alá tartozó intézménytípusokat (óvoda, általános iskola, gimnázium, szakgimnázium, szakiskola stb). Meghatározza továbbá a pedagógusoknak a közneveléssel összefüggő köteleseit és jogait. Előbbiek között a pedagógus alapvető feladataként a rábízott gyermekek, tanulók nevelését és oktatását jelöli meg. Utóbbiaknál a pedagógusi munkakörrel összefüggésben jogként jelöli meg, hogy személyét mint a pedagógusközösség tagját megbecsülik, emberi méltóságát és személyiségi jogait tiszteletben tartás, nevelői, oktatói tevékenységét értékelik és elismerik.

- [34] 2. Az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a Vtv. támadott rendelkezése megfelel-e az alapjogkorlátozás feltételeinek. Ennek első lépése annak a meghatározása, hogy az Alaptörvény hogyan szabályozza a munkabeszüntetés jogát. Az Alkotmánybíróság itt tekintettel volt arra, hogy az Alaptörvény értelmezésére az R) cikk (3) bekezdése és 28. cikke kötelező előírást tartalmaz.
- [35] 2.1. Az Alaptörvény „Szabadság és felelősség” fejezet XVII. cikke a munkavállalók és a munkaadók jogairól és kötelezettségeiről rendelkezik. A XVII. cikk (2) bekezdése szerinti jogok – a munkavállalók és munkaadók tárgyalás folytatásához való joga, jog a kollektív szerződés kötésére, az együttes fellépésre érdekeik védelmében, ideértve a munkabeszüntetéshez való jogot is – „törvényben meghatározottak szerint” gyakorolhatók. A XVII. cikk egészéhez fűzött indokolás szerint az „Alaptörvény a munka világához kapcsolódó jogok között szól a munkaügyi kapcsolatok egyes vonatkozásairól és elismeri, hogy minden munkavállalónak, valamint szervezeteiknek joga van – törvényben meghatározottak szerint – az érdekei védelmében történő kollektív fellépéshez, tárgyalások folytatásához, kollektív szerződés kötéséhez és a sztrájkjog gyakorlásához. A nemzetgazdaság egyensúlya, a gazdaság fenntarthatósága, a munkahelyek biztosítása és más közösségi célok megvalósítása érdekében továbbá a javaslat egyúttal előírja a munkavállalók és a munkaadók együttműködési kötelezettségét is.”
- [36] Az Alkotmánybíróság a 30/2012. (V. 27.) AB határozatban foglalkozott az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének értelmezésével. Ez a határozat – a 22/2012. (V. 11.) AB határozatra is visszautalva – a sztrájkjog alkotmányos tartalmának meghatározásaként az indokolása [21] bekezdésében megismételte a 88/B/1999. AB határozatban megfogalmazott álláspontot: „a sztrájkjog egy olyan sajátos alkotmányos jog, amely az Alkotmány rendelkezésénél fogva törvény által korlátozottan, »az ezt szabályozó törvény keretei között« gyakorolható. Az Alkotmány e szabályozási módjából következően a törvényhozó nagyobb szabadsággal rendelkezik a sztrájkhoz való jog szabályozásában, mint más, alanyi jogi jellegű alapvető alkotmányos jog, nem áll az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés védelme alatt, így a sztrájkjog szabályozása során a törvényhozó szélesebb körű felhatalmazással rendelkezik a sztrájkjog korlátozására is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a törvényhozónak ez a felhatalmazása alkotmányos korlátok nélküli. Abból, hogy a sztrájkjog az Alkotmány által szabályozott jog következik az, hogy a törvényhozó köteles biztosítani a sztrájkjog gyakorlásának feltételeit, a sztrájkjog gyakorlásának csak alkotmányos indokból, valamely alkotmányos jog, alkotmányos érték, cél védelme érdekében van helye” (ABH 2006, 1118, 1195.). Ez a határozat, valamint a 673/B/1990. AB határozat a honvédelmi és rendvédelmi szerveknél, illetve az igazságszolgáltatási szerveknél tartható sztrájk törvényi kizárásával foglalkozott, és ezt a tilalmat – más alapjogok, és alkotmányos értékek védelmére figyelemmel – az Alkotmánnyal összhangban állónak minősítette.
- [37] Az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatban megerősítette, hogy „a sztrájkjog egy sajátos, nem alanyi jogi természetű alapvető jog, amely nem áll alapjogi védelem alatt, ezért a szabályozása során a törvényhozó felhatalmazással rendelkezik a korlátozásra is. Alaptörvényben foglalt jog lévén azonban a szabályozás nem korlátlan: a törvényhozó köteles biztosítani a sztrájkjog gyakorlásának a feltételeit, a sztrájkjog gyakorlásából kizárásnak csak valamely Alaptörvényben megfogalmazott jog, érték, cél védelme érdekében arányosan van helye” (Indokolás [24]). Ez a határozat az indokolásának [31] bekezdésében magáévá tette a 88/B/1999. AB határozatnak azt az általános érvényű megállapítását, hogy a Sztrájk tv. „szabályozza a sztrájkjog gyakorlására jogosultak körét, azt, hogy mely célból van lehetőség sztrájkra, rendezi a jogszerű sztrájk anyagi jogi és eljárási feltételeit, megállapítja a sztrájkjog érvényesülését, a jogszerű sztrájkban résztvevők védelmét biztosító garanciális rendelkezéseket, meghatározza azokat az eseteket, amikor a sztrájk jogellenesnek minősül (ABH 2006, 1188, 1195.)”.
- [38] Az Alkotmánybíróság vizsgálódása szempontjából annak van jelentősége, hogy valamely itt érvényesített jog, az Alaptörvényben védett jognak minősíthető-e, és ez a védelem milyen erővel bír. Nyilvánvalóan ezt jelenítette meg a sztrájkjoggal kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlat változása is. A sztrájkjoggal foglalkozó 673/B/1990. AB határozat kimondta, hogy az Alkotmány 8. § (2) bekezdése értelmében alapvető jognak minősül a sztrájkjog, amelyre a vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, amely az alapvető jog lényeges tartalmát nem korlátozhatja. Ehhez képest jelentett változást a 88/B/1999. AB határozat, amely – máshová helyezve a hangsúlyt – már úgy fogalmazott, hogy a sztrájkjog „nem alanyi jogi természetű alapvető jog”. Másként megfogalmazva: a sztrájkjog alapvető jog, de nem alanyi jogi természetű jog. Ebből is eredeztette az Alkotmánybíróság, hogy az állam nagyobb szabadsággal rendelkezik a szabályozásában, és ezért – az Alkotmánybíróság

által kimunkált – alkotmányossági tesztet a klasszikus, polgári és politikai szabadságjogok korlátozásának vizsgálatához képest, kevésbé szigorú szempontok szerint alkalmazta.

- [39] Az Alaptörvény a sztrájkjogot a törvényben meghatározottak szerinti kollektív érdekérvényesítéshez kapcsolódó munkabeszüntetés jogaként ismerte el. A sztrájkjog alkotmányos helye és lényegi tartalma így változatlan maradt. Ezért nem változott az Alkotmánybíróság gyakorlata sem, és a sztrájkjogot továbbra is olyan alapvető jognak tekinti, amely nem alanyi jellegű jog. Az igazságügyi miniszter a jelen ügyhöz megküldött állásfoglalásában a következőképpen fogalmaz: „A sztrájkhoz való jog az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése alapján nem alanyi jogi jellegű szabadságjog, hanem speciális, második generációs gazdasági, szociális jog, amelynél a joggyakorlás jogsabályi kialakítása tekintetében az állam viszonylag nagyobb mozgástérrel rendelkezik.”
- [40] 2.2. Az indítvány állítása szerint a még elégséges szolgáltatásnak törvényben való szabályozása a sztrájkjog korlátozásának tekinthető. Ezen túlmenően az elégséges szolgáltatásra vonatkozó szabályokat tartalmilag is korlátozónak tekinti. Az egyes rendelkezésekhez kapcsolódó közvetlen érveket nem hozott fel (a 14. §-nak húsz bekezdése van), hanem azok összességéről állította, hogy a sztrájkjogot ellehetetlenítik. Állítása szerint ezzel a tanárokat megfosztották a sztrájkjoguktól. Érvéle szerint a Vtv. indokolásában hivatkozott alapjogok – a művelődéshez való jog, valamint a gyermekek jogai – nem szolgálhatnak legitim alapul a sztrájkjog korlátozásához.
- [41] Az Alkotmánybíróság – a kialakított gyakorlatot követve – azt vizsgálta, hogy a sztrájkjog az Alaptörvényben védett jognak tekintendő-e, a támadott szabályozás ezt a jogot korlátozza-e, s a korlátozó szabályok milyen más alapjogok és alkotmányos értékek védelmével igazolhatók. Ezek egybevetésével lehet azt mérlegelni, hogy a korlátozás szükséges és arányos volt-e. Ebben a vonatkozásban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését irányadónak kell tekinteni. A vizsgálatkor azonban tekintettel volt arra is, hogy a sztrájkjog nem abszolút jog, és nem alanyi jogi jellegű alapvető jog. Figyelemmel kellett lenni arra is, hogy az Alaptörvény maga nyilvánítja azt ki, hogy ez a jog a törvényben meghatározottak szerint gyakorolható. Ebből is következik az – ahogyan azt a korábbi alkotmánybírósági határozatok megerősítették –, hogy még a sztrájk tilalma is alkotmányosnak minősülhet. Ebből következik az is, hogy itt mások jogainak védelme vagy alkotmányos értékek (a közfeladatok ellátása, az államigazgatás működése stb.) védelme okán az állam nagyobb beavatkozási lehetőséggel rendelkezik. Teheti ezt azért is, mert a kollektív jogviták középpontjában lévő vélemények más, alkotmányosan védett szabadságjogok gyakorlásával is megjeleníthetők.
- [42] 2.3. Az Alaptörvény maga rendelkezik arról, hogy a sztrájk joga törvényben meghatározottak szerint gyakorolható. Ez a törvény a Sztrájk tv. és a Sztrájk tv.-hez közvetlenül kapcsolódó, a még elégséges szolgáltatásról rendelkező törvények. Ezen törvényi szabályozást önmagában nem lehet korlátozásnak tekinteni, sőt kifejezetten ezek által biztosított a sztrájkjog gyakorlása. A sztrájk idején nyújtandó még elégséges szolgáltatás tekintetében a Sztrájk tv. 4. § (3) bekezdése ad felhatalmazást arra, hogy a „még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit törvény megállapíthatja”. A törvényi szintű szabályozás – az indítványozói feltételezéssel ellentétben – éppen annak egyik biztosítéka lehet, hogy a sztrájk szervezését általában nehezítő, akár bíróságig vihető kérdésben mindenki számára előre látható és kiszámítható keretet teremtsen. A szolgáltatási elemek tartamának és tartalmának az előreláthatósága ugyanis sokak számára jelenti a jogállamban elvárható biztonságot. Az előreláthatóság fontos a sztrájkban közvetlenül részt vevők számára, fontos a szervezetben dolgozó, de a sztrájkban részt nem vevő munkavállalók számára, a munkáltatók, a gyermekek, a szülők, a szülők munkáltatói, de az állam számára is. Utóbbinak ugyanis a köznevelési intézmények működtetése az Alaptörvényre is visszavezethető kötelezettsége.
- [43] 2.4. Ami a Vtv. tartalmát illeti, az kétségtelenül olyan kereteket határoz meg, amelynek következtében esetenként a sztrájkban való részvételüket kinyilvánító dolgozók is részbeni munkavégzésre (pl. tanítás helyett a rábízott gyermekek felügyelete, érettségi előtt álló gimnáziumi osztályokban az órák megtartása, a tanóráknak intézményi szinten legalább 50%-os megtartása) is kötelezhetőek. A tényleges munkabeosztás megszervezését a Vtv. az intézményvezető felelősségévé teszi, ami – a hétköznapokban szokásos munkabeosztási nehézségeken túl – azt is igényli, hogy a munkabeosztás egyszerre legyen tekintettel a törvényben megszabott minimális szolgáltatás, valamint a sztrájkoló és nem sztrájkoló dolgozók jogainak és kötelezettségeinek a megtartására.

A Sztrájk tv. 1. § (3) bekezdése azonban elő is írja azt, hogy a sztrájkjog gyakorlása során a munkáltatóknak és a munkavállalóknak együtt kell működniük. Ebből következik az is, hogy a Vtv. szabályai mellett is kell és lehet érvényesülnie a kollektív jogvitában részt vevők közötti együttműködés lehetőségének. Összességében megállapítható, hogy a Vtv. szabályai a minimális szolgáltatások elemeinek és kereteinek meghatározásával egy-egy intézményen belül korlátozhatják a sztrájkban részt vevők munkabeszüntetésének tartamát és tartalmát is. Kiemeli azonban az Alkotmánybíróság, hogy ezek a korlátozások nem lehetetlenítik el a sztrájkjog gyakorlását. Nincs arról szó, hogy a tanárokat megfosztották volna a támadott rendelkezések a sztrájkjogtól.

- [44] A Vtv. indokolása szerint „a köznevelés zavartalan működése érdekében szükséges a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit meghatározni a köznevelési intézményben tartandó sztrájk esetén”. A törvény céljával együtt megjelöli azokat az alapjogokat is, amelyek védelemre szorulnak: a gyermekek művelődéshez és megfelelő testi és lelki fejlődéshez való alapjoga. A Köznevel. tv. korábban idézett rendelkezései is nyilvánvalóvá teszik, hogy a köznevelési intézmények elsődlegesen a gyermekek ezen jogainak biztosítását szolgálják. Ebből következően az intézmények működése és ezáltal a gyermeki jogok érvényesülése legitim célnak minősülnek. A cél valóságát, és hitelességét a Vtv. konkrét rendelkezései is igazolják. Ezek a rendelkezések a minimális szolgáltatások elemeit differenciáltan határozták meg. Ezek az eltérő szolgáltatási minimumok a különféle hozzáférési szükséglettel rendelkező gyermekekre (érettségi előtt állók, iskolások, óvodások, sajátos nevelési igényű gyermekek stb.) tekintettel kerültek meghatározásra. Mivel a gyermekeknek az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében, valamint a XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapvető jogai az állam tevőleges hozzáállásával valósulhatnak meg, ezért a köznevelési intézmények működtetése olyan alkotmányos értéknek minősül, amely indokolja az objektív intézményvédelem érvényesülését is [3128/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [120]; 24/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [35]]. Az indítvány megfogalmazására visszautalva: a sztrájk mint a munkavállalók által közösen végrehajtott munkabeszüntetés, a munkavállalók szociális és/vagy gazdasági érdekeik érvényre juttatását szolgáló nyomásgyakorlás céljából, e keretek között is megvalósítható.
- [45] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a köznevelési intézményekben a sztrájkjog korlátozása legitim célból, a szükséges mértékben és a vele szemben védelemre szoruló alapvető jogok, alkotmányos érték kiegyensúlyozott figyelembevételével, azaz arányosan történt. A Vtv.-nek a még elégséges szolgáltatást szabályozó rendelkezései összhangban állnak az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésével.
- [46] 3. Az indítvány a Vtv. 15. §-át az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozva kifogásolta. Hivatkozása szerint itt egy szankciós jellegű szabályról van szó, amely azonban nem egyértelműen meghatározott, és nem előre látható.
- [47] A Vtv. 15. §-a „a nemzeti köznevelésről szóló törvény hatálya alá tartozó köznevelési intézményben foglalkoztatott,” vagyis kötelező, az Alaptörvényből eredő állami feladat ellátásában közreműködő, a munkavégzési kötelezettségének egyébként eleget nem tevő közalkalmazottal, munkavállalóval szemben az egyes jogkövetkezmények lehetséges alkalmazásáról szól, utaló szabállyal. Az utalás egy 2012. óta létező jogintézményre vonatkozik. Az Mt. 56. §-a a hátrányos jogkövetkezmény lehetséges alkalmazásáról szól, ha a munkavállaló (közalkalmazott) a foglalkoztatási jogviszonyból származó kötelezettségét vétkesen megszegi. A jogszabályban való külön felsorolás nélkül is ideérthető az olyan eset, amikor a dolgozó a munkavégzési kötelezettségének önhibájából nem tesz eleget.
- [48] Minden norma értelmezésre szorul, a jogszabályok egyre növekvő száma és bonyolultsága ezt az értelmezési igényt folyamatosan növeli. A norma megszővegezéséből fakadó nehézségek csak ott vetik fel a jogbiztonság sérelmét, és válik elkerülhetetlenné a norma megsemmisítése, ahol a jogszabály eleve értelmezhetetlen, és ez az alkalmazását kiszámíthatatlanná, a norma címzettjei számára előreláthatatlanná teszi [3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [10]]. A jelen esetben az indítványban foglalt érvek alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy a Vtv. 15. §-a és az utalt normák a jogbiztonságot sértő, jogértelmezéssel feloldhatatlan ellentétet okoznának.
- [49] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványt a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában elutasította.

V.

[50] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2022. november 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[51] A határozattal egyetértek. Indokolásához kapcsolódóan az alábbi észrevételeket teszem.

[52] 1. A határozat indokolása a sztrájkjogot „nem alanyi természetű alapvető jog”-nak értelmezi, átvéve a rendszer-váltó Alkotmány 70/C. § (2) bekezdésében foglalt sztrájkjog fogalmával kapcsolatosan a 88/B/1999. AB határozatban korábban kialakított alkotmánybíróági értelmezést.

[53] Nézetem szerint minden alapvető jog alanyi jog, sőt az alanyi jog fogalma nem csak az alapjogok fogalmához kapcsolható. Ez véleményem szerint annyit jelent, hogy az előírt feltételek fennállta esetén az adott jog a jogosultat elvitathatatlanul illeti meg. Ez a sztrájkjogra (a munkabeszüntetéshez való jogra) is igaz.

[54] 2. Az Alaptörvény a munkabeszüntetéshez való jog utalásszerű említésén kívül e jog tartalmát nem részletezi, annak kibontását, feltételeinek meghatározását a törvényre bízza. [E tekintetben a szabályozás módja hasonlóságot mutat az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésében részletezett, a szociális biztonság érdekében biztosítandó egyes szociális juttatások szabályozásának módjával.] Egyetértek a határozat azon álláspontjával, hogy a törvényalkotó a törvényi szabályozás kialakítását illetően tág lehetőséggel rendelkezik. Ez teszi lehetővé a munkabeszüntetés feltételeinek, korlátainak differenciált szabályozását. Nyilvánvalóan eltérőek a munkabeszüntetés elfogadható lehetőségei különböző területeket (a termelés különféle ágait, a különféle szolgáltatásokat, az oktatást vagy más egyéb területeket) érintően.

[55] 3. Mindazonáltal a nemzeti köznevelés területei vonatkozásában a határozat a munkabeszüntetéshez való jog feltételeit a jogkorlátozás alkotmányos rendünk legszigorúbb – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt – mércéjének veti alá, és ennek alkalmazása eredményeként jut arra a konklúzióra, hogy a szabályozás kiállja az alapjog-korlátozás szükségességi-arányossági teszt szerinti követelményét. (Éppen ezért a jelen ügyben nincs semmilyen gyakorlati jelentősége annak, hogy a korábbi alkotmánybíróági döntésekből a határozat is átveszi a sztrájkjognak „nem alanyi természetű alapjog”-ként történő értelmezését, mivel a jogkorlátozásra az alanyi

jogok esetében sincs más, a jelen ügyben alkalmazottnál szigorúbb mérce. Ugyanakkor a jogdogmatikai tisztaság érdekében, figyelemmel a negyedik Alaptörvény módosításra is, mely az Alaptörvény hatálybalépése előtti alkotmánybírói határozatokat hatályon kívül helyezte, célszerű lenne ennek a dogmatikai kérdésnek az újragondolása.)

- [56] A munkabeszüntetéshez való jog (amely a munkáltatóval szembeni érdekérvényesítés eszköze) – mint arra a határozat utal – az oktatáshoz (a tanuláshoz) való jogot is magában foglaló művelődéshez való joggal (Alaptörvény XI. cikke), illetve a gyermekek megfelelő testi, szellemi, erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joggal [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése] konkurál. A határozat a munkabeszüntetéssel történő érdekérvényesítés joga korlátozásának szükségességét és arányosságát az előbb említett alapjogok érvényesülésére és védelmére tekintettel vizsgálta, és jutott a határozatban foglalt végkövetkeztetésre. Az említett védendő alapjogok megfelelő érvényesülésének hiánya a gyermekek testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének hátráltatásával, az élet dolgaiban való eligazodáshoz szükséges közismeretek megszerzésének hiányával, adott tanulókat illetően a továbbtanulás lehetőségének kockáztatásával, egészében a felnövekvő nemzedék sorsa kedvezőtlen alakulásának kifejezett veszélyével járna.
- [57] Ezek elkerülése és az ezt biztosító jogok és alkotmányos értékek védelme szükségessé teszi a Vtv. 14–15. §-ában foglalt szabályozást, melyben megjelenő korlátozások annak ellenére sem tekinthetők aránytalannak, hogy azok kétség kívül meglehetősen leszűkítik a nevelő-oktató hivatást gyakorlók munkáltatóikkal szembeni érdekérvényesítés lehetőségeit.
- [58] 4. A határozatban említésre kerülő polgári engedetlenség fogalmával kapcsolatosan szükségesnek tartom annak hangsúlyozását, hogy a sztrájk és a polgári engedetlenség jogilag és szociológiailag merőben eltérő dolog. A sztrájk a munkabeszüntetés törvényben megengedett és szabályozott – azaz jogszerű – formája. A polgári engedetlenség nem jogi, hanem szociológiai fogalom. Azt jelenti, hogy a polgári engedetlenség útjára lépő a szubjektív morális véleményét követve tudatosan tagadja meg a törvénynek (jognak) történő engedelmisségét (az önkéntes jogkövetést), tudatosan vállalva az ezzel járó hátrányos jogkövetkezményeket. A polgári engedetlenség tehát tudatosan vállalt jogsértés, a vele járó jogkövetkezmények vállalása mellett.

Budapest, 2022. november 29.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró különvéleménye

- [59] A munkabeszüntetéshez való jogot az Alaptörvény elismeri, ugyanakkor nem tekinti abszolút jognak. A sztrájk-jog törvényben korlátozható, sőt adott esetben ki is zárható, amit a többségi határozat is rögzít. A határozat azt is elismeri, hogy az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének az a fordulata, miszerint „törvényben meghatározottak szerint” van sztrájkra lehetőség, nem hatalmazza fel a jogalkotót tetszőleges korlátozás bevezetésére, hanem érdekmérlegelésre van szükség: milyen előnyök fűződnek ahhoz, hogy a munkavállalók a munkavégzés megszűntetésével gazdasági-szociális igényeiknek hangot adjanak, illetve milyen érdekek érvényesülnek akkor, ha a sztrájk lehetősége korlátozott.
- [60] A határozat által alkalmazott teszttel egyetértve a mérlegelés eredményével nem tudok azonosulni. Kétségtelen, hogy a gyermekek, fiatalok művelődéshez való jogának érvényesülése, felügyeletük biztosítása kiemelten fontos érdek, de hasonlóan fontos az is, hogy egy – épp a művelődéshez való jog szempontjából kulcsfontosságú – hivatás képviselői érdekeiknek törvényes keretek között adhassanak hangot.
- [61] A 8/2011. (II. 11.) AB határozat rámutatott, hogy a munkaviszony aszimmetrikus jogviszony, és a szabályozás célja, hogy a „függő helyzet a munkavállalói oldalon ne eredményezzen kiszolgáltatottságot”. Nem valósul meg ez a védelem, és így kiüresedik a sztrájkjog, ha a törvény nem biztosítja a munkavállalók érdekérvényesítési képességét a munkáltatóval szemben. Az a szabályozás, amely a gyakorlatban tartósan ellehetetleníti, hogy a munkabeszüntetés nyomást gyakoroljon a munkáltatóra, az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének lényeges tartalmát sérti.

- [62] A pedagógusok sztrájkjogának új szabályozását egy, a veszélyhelyzet megszűnésével kapcsolatos átmeneti szabályokat tartalmazó (saláta)törvény tartalmazza: a jogalkotó ezzel egy ideiglenesnek, a járvány idejére szánt korlátozást állandósít a jogrendszerben. Önmagában nem kifogásolható, hogy az elégséges szolgáltatás mértékét a jogalkotó nem a munkavállaló és a munkáltató megállapodására, hanem törvényi szabályokra bízta. A szabályozás differenciál óvoda, általános iskola és középiskola között, de egyoldalúan a „versengő érdeket” védi, figyelmen kívül hagyva a sztrájk lényeges tartalmát: a munkáltatóra való nyomásgyakorlást.
- [63] A gyermekek művelődéshez való joga és a pedagógusok munkabeszüntetéshez fűződő joga sajátos viszonyban áll egymással. Értékelni kell azt is, hogy a pedagógusok nem pusztán saját érdekeik védelmében élhetnek a munkabeszüntetéshez fűződő jogukkal, érdekeik általában egybeesnek a tanulók érdekeivel. A munkabeszüntetés rövid távon hátrányosan érintheti a gyermekek művelődéshez való jogának érvényesülését, ugyanakkor a pedagógusok munkakörülményeinek javítása a tanulók jogainak érvényesülését is előmozdíthatja.

Budapest, 2022. november 29.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

- [64] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2022. november 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró különvéleménye

- [65] 1. A sztrájkjog „jogszabályi kialakítása tekintetében az állam viszonylag nagyobb mozgástérrel rendelkezik”, és a sztrájkjog gyakorlásának jogszabályi korlátozását az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően kell vizsgálni. Úgy ítélem meg ugyanakkor, hogy a határozat nem vont az értékelés körébe minden, az Alaptörvényből következő releváns szempontot.
- [66] Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása szerint az Alaptörvény „szövetség a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között”. A jövő nemzedékek jogainak és érdekeinek figyelembevétele nem csupán az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből és 38. cikk (1) bekezdéséből következik, hanem a Nemzeti Hitvalláson keresztül az egész Alaptörvényt átható alkotmányos elvből.
- [67] A Köznev. tv. preambuluma maga is kifejezetten utal a pedagógusok és általában a köznevelés kiemelkedő szerepére a jövőnk meghatározásában: a köznevelési rendszer célja egyebek között, hogy „[a] nemzet felemelkedésének zálogaként a magyar oktatásügy nemes hagyományait a jelen kor elvárásaival és a jövő lehetőségeivel ötvözve, a felnövekvő nemzedékek hazafias nevelése és minőségi oktatása” biztosítása.
- [68] A határozatnak éppen ezért külön is értékelnie kellett volna azt, hogy teljesíti-e a szükségesség és arányosság követelményét az a jogszabályi rendelkezés, amely egy, a jövő nemzedékek nevelése és oktatása szempontjából kiemelkedő fontosságú foglalkozás esetében olyan esetekben is teljesen súlytalanná teszi a sztrájkjog gyakorlását, amikor a sztrájkjog célja a pedagógusok mint munkavállalók egyéni munkakörülményeinek javítása mellett a jövő nemzedékek nevelését és oktatását (és ezzel végső soron épp a gyermekek művelődéshez való jogának előmozdítását) is átfogóan célozza.
- [69] 2. Nem értettem egyet az Abtv. 32. §-a szerinti, nemzetközi szerződésbe ütközés megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány visszautasításával. Álláspontom szerint az indítvány az elbíráláshoz szükséges követelményeket (azaz a határozott kérelem követelményét) megfelelően tartalmazta, ekként az érdemi vizsgálatra alkalmas volt. Az indítvány visszautasítása esetére pedig az Alkotmánybíróságnak nem csupán lehetősége, hanem a 2/2019. (III. 5.) AB határozat alapján hivatalból a feladata lett volna a „Magyarországot nemzetközi

szerződés alapján terhelő kötelezettségekre” (Indokolás [38]) tekintettel értelmezni a sztrájkjog alkotmányos tartalmát és vizsgálni a támadott jogszabályi rendelkezés alkotmányosságát.

Budapest, 2022. november 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1665/2022.

Megjelent a Magyar Közlöny 2023. évi 2. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3001/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.263/2021/2. számú végzése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 409. § (2) bekezdés *b*) pontja „társadalmi jelentősége” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Varga István ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó elsődleges, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.263/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Fővárosi Ítéletábrla 20.Gf.40.050/2020/36-II. számú ítéletére és a Balassagyarmati Törvényszék 7.G.20.255/2018/92. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Az indítványozó másodlagos, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (1) bekezdés *b*) pontja „társadalmi jelentősége” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítványozó a Kúria Pfv.20.263/2021/2. számú végzésével szemben az alkotmányjogi panasz mellett jogegységi panaszt is előterjesztett. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.I.60.020/2021/7. számú végzésével tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a jogegységi panaszt a Jogegységi Panasz Tanács befogadta. A jogegységi panasz eljárás 2021. augusztus 31. napján félbeszakadt, melyet a Jogegységi Panasz Tanács 2022. január 24. napján kelt Jpe.II.60.020/2021/17. számú végzésével állapított meg.
- [3] 3. Az Alkotmánybíróság teljes ülése a 3437/2022. (X. 28.) AB végzésében rögzítette, hogy a jogegységi panasz eljárás *sui generis* eljárás, melyet lezáró érdemi döntés alkotmányjogi panasszal támadható (Indokolás [16]). Az Alkotmánybíróság a 3187/2022. (IV. 22.) AB végzésében arra a következtetésre jutott, hogy miután a jogegységi panasz alapján indult eljárásban a jogegységi panasz tanács a támadott határozatot egészében vagy részben hatályon kívül helyezheti és a Kúriát új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ezért a jogegységi panasz eljárás joghatása az alkotmányjogi panaszok elbírálása (azaz az Alkotmánybíróság hatásköreinek gyakorlása) szempontjából hasonló a felülvizsgálati eljáráshoz (Indokolás [22]). Az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. § (3) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el.
- [4] 4. Figyelemmel arra, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárás még a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárásra tekintettel nem zárult le, ezért az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárás az Alkotmánybíróság eljárásának törvényi akadályát képezi.

- [5] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi, hogy abban az esetben, ha az indítványozó utóbb a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntését követően, annak átvételéhez képest határidőben ismételt előterjeszti alkotmányjogi panaszát immáron a Jogegységi Panasz Tanács döntésével szemben, mely alkotmányjogi panasz egyben a Kúria Pfv.V.20.263/2021/2. számú végzésére, illetőleg a végzés meghozatala során alkalmazott jogszabályi rendelkezésre is kiterjed, az alkotmányjogi panasz az Ügyrend 32. § (4) bekezdése értelmében nem minősül majd elkésettnek.
- [6] 5. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés e) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3409/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3002/2023. (I. 13.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a fegyveres és a rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálat elismerése céljából megállapított szolgálati juttatásról szóló 712/2021. (XII. 20.) Korm. rendelet 11. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett indítvány az alábbiak szerint foglalható össze.
- [2] Az indítványt egy magánszemély terjesztette elő, aki a panasz szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló 2020. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Navtv.) hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatott, kinevezési okmánya szerint felülellenőrzési ellenőr, és munkaköri leírása szerint feladata áruátengedést követő ellenőrzés.
- [3] Az indítványozó a 2022. június 16-án érkezett alkotmányjogi panaszában a fegyveres és a rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálat elismerése céljából megállapított szolgálati juttatásról szóló 712/2021. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 11. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte arra hivatkozva, hogy az sérti az Alaptörvény II. cikkében meghatározott emberi méltósághoz való jogát, valamint a XV. cikk (2) bekezdésében meghatározott diszkrimináció tilalmát.
- [4] Az indítványozó előadta a benyújtás törvényi és formai követelményeire vonatkozó érveit. Összefoglalása szerint az R. a hivatásos szolgálatot ellátó személyek részére Magyarország biztonsága érdekében végzett munkájuk elismeréseként egyszeri szolgálati juttatás kifizetését rendelte el. Az R. hatálya kiterjed a Navtv. hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatottakra a 11. § szerinti szűkítéssel: a Navtv. hatálya alá tartozó pénzügyőri foglalkoztatottak közül csak a pénzügyőri munkakört betöltő pénzügyőri státuszú foglalkoztatott jogosult a szolgálati juttatásra. A közvetlen érintettségére vonatkozóan az indítványozó a következőket adta elő: „tekintettel arra, hogy a[z R.] 1. § c) pontja a Navtv. hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatottjára vonatkozik így személyes érintettségem megalapozott. A[z R.] velem szemben közvetlenül hatályosul, a konkrét jogviszonyomat érinti, és ezáltal jogsérelmet szenvedek.” A jogviszonyát illetően egyéb, konkrét és részletesebb előadást nem tett, hanem a csatolt kinevezési okmányára és munkaköri leírására hivatkozott.
- [5] A panasz érdemi indokolásában az Alaptörvény II. és XV. cikkéhez kapcsolódó alkotmánybíróági határozatokat – köztük az *ex gratia* jutatásokkal foglalkozó 32/2015. (XI. 19.) AB határozatot – idézett fel. Értelmezése szerint az R. 1. §-a homogén csoportokként jelöli meg katonákat, a hivatásos állomány tagjait, valamint a Navtv. szerinti pénzügyőri státuszú foglalkoztatottakat. Utóbbiakat illetően azonban a homogén halmazt megtöri a jogalkotó azzal, hogy az R. 11. §-a szerint a juttatásra csak a pénzügyőri munkakört betöltő pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak jogosultak a juttatásra. Az alkotmánybíróági gyakorlatra hivatkozva a mindenkori

szabályozás tárgyi és alanyi összefüggéseinek feltárását tartja szükségesnek, amelyek alapján vizsgálható az, hogy a homogén csoporton belüli különbségtétel alkotmányosan indokolható-e.

- [6] A panasz ezek után bemutatja a vámellenőrzési feladatokat meghatározó lényegi jogszabályokat. Felidézi a Nemzeti Adó- és Vámhivatalokról szóló 2010. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Integrációs tv.) 35. § (1) bekezdését, mely szerint a pénzügyőri munkakört betöltő foglalkoztatottak rendvédelmi tevékenységet folytatnak, egyenruha és szolgálati fegyver viselésére jogosultak. Utalt arra, hogy ezeket a pénzügyőri feladatokat korábban a hivatásos szolgálati viszonyban álló pénzügyőrök látták el. Felhívta az uniós vámjog végrehajtásáról szóló 2017. évi CLII. törvényt, amely a felüellenőrzésről, áruátengedést követő ellenőrzésről is rendelkezik, és az előbbire az utóbbi szabályait rendeli alkalmazni. Érvelése szerint a felüellenőrzés is vámigazgatási feladat, amelynek során a pénzügyőri státuszú foglalkoztatottakat azonos jogok és kötelezettségek illetik meg, azonos mértékű kockázatnak vannak kitéve. Tevékenységük során határozatot hoznak, intézkednek a vámtartozás megállapítása, beszedése és könyvelése iránt.
- [7] Az indítványozó a saját helyzetét illetően ebből a következőképpen fogalmaz: „Ezzel szemben a csatolt munkaköri leírásokból látható, hogy a Navtv. hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatott a Vtv. [az állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvény] 120. §-a szerinti áruátengedést követő ellenőrzést pénzügyőri munkakörben látja el »vámigazgatási referens« néven, a Vtv. 129. §-a szerinti felüellenőrzést, tisztviselői munkakörben látja el »felüellenőrzési ellenőr« néven.” Álláspontja szerint a jogalkotó nem értékelte ezen ténylegesen összehasonlítható helyzetben álló vámellenőrzési feladatot ellátó pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak szempontjait azonos körülményekkel és méltányossággal. Miután a munkakör szerinti megkülönböztetésnek nincs ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, az R. támadott rendelkezése emberi méltósághoz való alapjogát sérti.
- [8] Kérte az R. 11. §-ának alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését, továbbá az indítványt képező konkrét ügyre kiterjedő alkalmazási tilalmát.
- [9] Az alkotmányjogi panasz lényege szerint az R. e szabályában rögzített, az R. személyi hatálya alá tartozó egyes személyek szolgálati juttatástól történő megfosztása azért ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, és az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével, mert az indítványban bemutatott munkakör szerinti megkülönböztetésnek nincs ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka.
- [10] 2. A támadott szabályozás az alábbiak szerint foglalható össze.
- [11] 2.1. Az R. 2021. december 31. napján lépett hatályba, azt a Kormány az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva alkotta meg.
- [12] 2.2. Az R. értelmében a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) hatálya alá tartozó hivatásos és szerződéses állományú katonára (a továbbiakban: katona), a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) hatálya alá tartozó hivatásos állomány tagjára és a Navtv. hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatott (a továbbiakban: pénzügyőr) (a továbbiakban együtt: hivatásos szolgálatot ellátó személy) Magyarország biztonsága érdekében végzett munkájuk elismeréseként egyszeri szolgálati juttatásban részesülnek. A szolgálati juttatás alapja – bizonyos kivételektől eltekintve a katona és a pénzügyőr vonatkozásában a részére megállapított illetményből számított távolléti díj összege, illetve a hivatásos szolgálati jogviszonyban álló vonatkozásában a távolléti díjnak, valamint – ha ilyen megállapítására sor került – a miniszter által rendeletben megállapított kiegészítő juttatásnak az együttes összege, amely a hivatásos szolgálatot ellátó személyt 2021. december 31. napján megilleti. A szolgálati juttatás mértéke az alapját képező összeg hatszorosa. A szolgálati juttatásra jogosultságról és annak összegéről a munkáltatói jogkört gyakorló intézkedést ad ki.
- [13] 3. A pénzügyminiszter 2022. július 26-án az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az indítvánnyal kapcsolatos álláspontjáról. Eszerint „az indítványozó az indokolásban tartalmilag a munkakörök pénzügyőri és tisztviselői munkakörbe történő besorolását kifogásolja, amely során azt mutatja be, hogy a felüellenőrzési ellenőr és a vámigazgatási referens hasonló feladatokat lát el, előbbi mégis tisztviselői munkakörként került meghatározásra, utóbbi pedig pénzügyőri munkakörként.”
- [14] Álláspontja szerint „az indítványban támadott jogszabályi rendelkezés és az indítvány indokolása nem áll összhangban egymással, mivel a pénzügyőri munkakörök meghatározását nem a Korm. rendelet, hanem a Nemzeti

Adó- és Vámhivatalnál rendszeresített pénzügyőri munkakörökről, a képzési előírásokról, valamint a munkaköri pótlékról szóló 21/2020. (XII. 30.) PM rendelet tartalmazza. Erre tekintettel az indítványban jelzett alkotmányossági kifogás nem hozható közvetlen összefüggésbe az indítvánnyal támadott jogszabállyal, így az indítvány érdemben nem bírálható el tekintettel arra, hogy az nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételnek, mert nem tartalmaz megfelelő indokolással alátámasztott, határozott kérelmet.”

II.

[15] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

[16] 2. Az R. érintett és támadott rendelkezései:

„1. § E rendelet hatálya

a) a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) hatálya alá tartozó hivatásos és szerződéses állományú katonára (a továbbiakban: katona),

b) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) hatálya alá tartozó hivatásos állomány tagjára (a továbbiakban: hivatásos szolgálati jogviszonyban álló) és

c) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló 2020. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Navtv.) hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatott – a 11. § szerinti szűkítéssel – (a továbbiakban: pénzügyőr)

[az a)–c) pont a továbbiakban együtt: hivatásos szolgálatot ellátó személy] terjed ki.”

„11. § A Navtv. hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak közül csak a pénzügyőri munkakört betöltő pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak jogosultak a szolgálati juttatásra.”

III.

[17] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcva napon belül lehet írásban benyújtani. Az R. 2021. december 31. napján lépett hatályba. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen időponthoz képest az indítvány határidőben (2022. január 26-án) érkezett, ezért a hivatkozott törvényi feltételnek a panasz megfelel.

[18] 2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszjárás kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. A kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól.

[19] 2.1. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmét jelenti, ám az indítványozó nem csak akkor érintett személyesen, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából

az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb: 3128/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [87]}.

- [20] Az R. címzettjei – a személyi hatályra vonatkozó 1. § alapján – a hivatásos szolgálatot ellátó személyek, valamint annak hatálya alá tartozó munkáltatók, figyelemmel a 3. § (2) bekezdésre, amely szerint „[a] szolgálati juttatásra jogosultságról és annak összegéről a munkáltatói jogkör gyakorló munkáltatói intézkedést ad ki”. Az R. indítvány által kifogásolt 11. §-a az indítványozó jogát érinti, mivel a szolgálati jogosultságból való kizárás egy, nagyságrendileg félévi jövedelem mértékével megegyező juttatástól való elesés számára hátrányt jelent.
- [21] Az indítványozó az érintettségét alátámasztó dokumentumként mellékelte a kinevezési okmányát és munkaköri leírását (felüellenőrzési ellenőr), és az anonim munkaköri leírását (áruátengedést követő ellenőrzésmunkaköri leírás).
- [22] 2.2. Az érintettség közvetlen és aktuális voltát illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet továbbá arra, hogy „[a]z érintettség abban az esetben is megállapítható, ha jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jog sérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik” {4/2018. (IV. 27.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [23] Az R. 3. § (2) bekezdése értelmében „[a] szolgálati juttatásra jogosultságról és annak összegéről a munkáltatói jogkör gyakorló munkáltatói intézkedést ad ki”. Habár ezzel az intézkedéssel szemben szolgálati panaszt lehet benyújtani, az R. 5. § (1) bekezdés a) pontja eltérést nem engedő módon zárja ki a szolgálati juttatásra jogosultak köréből azt, aki lemondási idejét tölti. A kogens rendelkezésre figyelemmel a munkáltatónak nincs mérlegelési lehetősége, s a hátrányos jogkövetkezmények orvoslására egy esetleges munkaügyi vita nem tekinthető hatékonynak, a jog sérelem ugyanis kényszerítően bekövetkezik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ilyen esetben az indítványozó aktuális érintettsége megállapítható {3537/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [24] Az R. egy másik, hasonló hatású rendelkezése, a 12. §-a vizsgálatakor ugyanígy döntött az érintettségről az Alkotmánybíróság a 3296/2022. (VI. 24.) AB határozattal befejezett ügyben (Indokolás [18]–[22]), továbbá a 3431/2022. (X. 21.) AB végzéssel befejezett ügyben (Indokolás [17]–[19]) az R. 5. § (1) bekezdés a) pontja vizsgálatakor.
- [25] 3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható {3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [26] A panasz szerint az R. 11. §-a szerinti megkülönböztetés sérti az emberi méltósághoz való alapjogát, így a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény II. cikkébe, illetve a XV. cikk (2) bekezdésébe ütközik.
- [27] Habár az ún. fegyverpénz juttatást a jogalkotó *ex gratia* jelleggel nyújtotta, vagyis az ehhez a juttatáshoz való jog nem Alaptörvényben biztosított jog, megállapítható, hogy a panaszban az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak [Alaptörvény II. cikke, XV. cikk (2) bekezdése] sérelmét állítja a jogosultság egyik feltételének a meghatározásánál, ekképpen a panasz a befogadhatóság ezen feltételének is megfelel.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem feltételeit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés] teljesíti-e. E követelményeknek az indítvány megfelel. Tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés], az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], valamint kifejezett kérelmet tartalmaz a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az Alaptörvény XV. cikk tekintetében az indítványozó megfelelő, alkotmányjogi szempontból releváns indokolást adott elő arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály miatt ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].

- [29] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy az a szabály, amely szerint nem jogosultak a szolgálati juttatásra a Navtv. hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak közül a nem pénzügyőri munkakört betöltő pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak, összeegyeztethető-e a diszkrimináció tilalmával. Az Alkotmánybíróság ugyanígy járt el az R. egy másik szabályát támadó, hasonló indítvány elbírálásakor a 3296/2022. (VI. 24.) AB határozattal befejezett ügyben (Indokolás [28]).
- [30] 6. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

IV.

- [31] Az indítvány nem megalapozott.
- [32] 1. Az R. megalkotása az Alaptörvénynek a Kormány eredeti rendeletalkotásának alapját képező 15. cikk (1) és (3) bekezdésén nyugszik. Az R. a 2. és a 3. §-ában utal arra is, hogy a juttatás a hivatásos szolgálatot ellátó személyek Magyarország biztonsága érdekében végzett munkájuk elismeréseként jár.
- [33] Egy hasonló ügyben, hasonló indítvány elbírálásáról szóló döntésben, az Alkotmánybíróság 3431/2022. (X. 21.) AB végzése indokolásának [10] bekezdése rögzítette, hogy „[a]z R. megalkotásában közreműködő minisztériumot vezető belügyminiszter tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az indítvánnyal, illetve az R.-rel kapcsolatos jogi-szakmai álláspontjáról. Eszerint »a szabályozás egészéből egyértelműen kiolvasható az a jogalkotói szándék, hogy a szolgálati juttatásnak nem csupán, illetve nem elsősorban a hosszabb ideje történő szolgálatteljesítés elismerése a célja, hanem az állománymegtartás, a rendvédelmi szervnél való további szolgálat ösztönzése is. Emiatt a jogalkotó nem kívánta a szolgálati juttatást differenciálás nélkül minden, hivatásos szolgálatban álló személynek biztosítani.«”
- [34] 2. Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése sérelme akkor merülhet fel, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {lásd: 3073/2021. (III. 4.) AB határozat, Indokolás [19]}. Amennyiben tehát különböző helyzetben lévő személyeket, csoportokat kezel eltérően a jogalkotó, a támadott szabályozás diszkriminatív jellege nem merülhet fel az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján.
- [35] A jelen esetben az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben pénzügyőri státuszú, tisztviselői munkakört betöltő foglalkoztatotról van szó. A pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak lehetnek pénzügyőri munkakört betöltőek, de lehetnek tisztviselői munkakört betöltőek is. Az Integrációs tv. 35. § (1) bekezdése szerint a NAV-nak a pénzügyőri munkakört betöltő foglalkoztatottai (a továbbiakban: pénzügyőr) rendvédelmi tevékenységet folytatnak, egyenruha és szolgálati fegyver viselésére jogosultak. Ezzel szemben az R.-ben említett Navtv. szerint a pénzügyőr státuszú foglalkoztatottak egy része nem lát el rendvédelmi feladatot, hanem tisztviselő.
- [36] Az Integrációs tv. 1. § (1) bekezdése szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat ellátó, a Kormány eredeti jogalkotói hatáskörében kiadott rendeletében kijelölt miniszter (a továbbiakban: kijelölt miniszter) által irányított, központi hivatalként működő központi költségvetési szerv. A 35. § (1) bekezdése szerint a NAV-nak a határátkelőhelyeken végzett feladatait ellátó, a bűnüldözési, bűnmegelőzési, a szabálysértési, a vám- és jövedéki ellenőrzési, mélységi ellenőrzési, az őrzésvédelmi, a hatósági, a végrehajtási eljárási feladatait ellátását végző, valamint mindezen tevékenységek irányítását, felügyeletét és ellenőrzését ellátó pénzügyőri munkakört betöltő foglalkoztatottai (a továbbiakban: pénzügyőr) rendvédelmi tevékenységet folytatnak, egyenruha és szolgálati fegyver viselésére jogosultak.
- [37] Az R.-ben említett Navtv. szerint a NAV személyi állománya szolgálati jogviszony álló, tisztviselői státuszú foglalkoztatottakból, pénzügyőri státuszú foglalkoztatottakból, továbbá munkaviszonyban álló munkavállalókból

és tisztjelölti szolgálati jogviszonyban álló pénzügyőr tisztjelöltekből áll (2. §). A pénzügyőr az a pénzügyőri státuszú foglalkoztatott, aki pénzügyőri munkakört lát el [3. § (1) bekezdés 26. pont]; pénzügyőri munkakör: a miniszteri rendeletben meghatározott azon munkakör, amelyre az ellátandó feladatok szolgálati jellegére tekintettel kizárólag pénzügyőri státuszú szolgálati jogviszony létesíthető (27. pont).

- [38] A pénzügyőr pénzügyőri munkakört tölt be, rendvédelmi tevékenységet folytat. A tisztviselők nem pénzügyőrök, nem rendvédelmi tevékenységet végeznek.
- [39] A pénzügyőri státuszú foglalkoztatottat szolgálati jogviszony fennállása alatt tisztviselői munkakörbe lehet át-helyezni, kizárólag kérelmére, vagy a foglalkoztatott hozzájárulásával. A tisztviselői munkakört betöltő pénzügyőri státuszú foglalkoztatott rendfokozat és társasági egyenruha viselésére jogosult, egyebekben – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – rá a tisztviselőkre irányadó szabályok vonatkoznak [29. § (2)–(3) bekezdése].
- [40] Az R. szabályai szerint a rendvédelmi tevékenységet ellátók számára biztosít fegyverpénzt. A tisztviselői munkakörben foglalkoztatottakra a hatálya eleve nem terjed ki [1. § c) pont], és így azokra sem, akiket tisztviselői munkakörbe helyeztek át a korábbi pénzügyőri státuszú szolgálati viszonyuk alatt, kérelmükre, vagy hozzájárulásukkal.
- [41] 3. Az eltérő jogállásra figyelemmel az R. támadott 11. §-a szerinti különbség objektív szemponton (rendvédelmi tevékenység folytatása, vagy ennek hiánya) alapul. A jogszabály ezzel a szabályozás szempontjából nem azonos csoportba tartozó (nem egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget. Ezért az R. 11. §-a nem ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, a XV. cikk (2) bekezdésével.
- [42] Az Alkotmánybíróság már többször kifejtette, hogy nem minősül megengedhetetlen megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás eltérő jogalanyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezéseket. Az egyenlőség követelménye a jog általi egyenlőként való kezelésre irányuló alkotmányos elv, amely az azonos (homogén) szabályozási körbe vont jogalanyoknak a jogokból való egyenlő részesedését védi. Ez tehát azt jelenti, hogy abban az esetben minősül alaptörvény-ellenesnek a megkülönböztetés, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {legutóbb: 17/2022. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [34], [37]}. Amennyiben tehát különböző helyzetben lévő személyeket, csoportokat kezel eltérően a jogalkotó, a támadott szabályozás diszkriminatív jellege nem állapítható meg.
- [43] Az R. egyik célja – a 3431/2022. (X. 21.) AB végzés indokolása [10] bekezdésében felidézett belügyminiszteri álláspont szerint – az állománymegtartás, a rendvédelmi szervnél való további szolgálat ösztönzése. Az állománymegtartás, a rendvédelmi szervnél való további szolgálat ösztönzése, mint a külön juttatásnak a célja a nem rendvédelmi feladatot ellátó személyeknél nem valósulhat meg. Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította, mert megállapította, hogy az R. indítványozó által sérelmezett azon rendelkezése, amely kizárja a szolgálati juttatásra jogosultak köréből azt, aki pénzügyőr státuszú, de nem pénzügyőr munkakört tölt be, hanem tisztviselő, nem tekinthető indokolatlan, és ezáltal önkényes megkülönböztetésnek.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1422/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3003/2023. (I. 13.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 164. § (13) bekezdése és 189. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Debreceni Törvényszék egy gazdasági társaság felperesnek a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága alperes ellen adóügyben hozott közigazgatási határozat mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének felülvizsgálata iránt indított perében az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte, és indítványozta az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 164. § (13) bekezdése és 189. § (2) bekezdése, valamint az ezeket beiktató, az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 347. §-a és 359. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint ezen jogszabályhelyek alkalmazhatóságának kizárását a konkrét ügyben.
- [2] 2. A 2022. október 25-én érkezett bírói kezdeményezés szerint az indítvány alapjául szolgáló ügy tényállása, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Megyei Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) 2011. január 1. – 2011. december 31. közötti időszakra általános forgalmi adó (áfa) adónemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést rendelt el; a megbízólevelet a felperes 2012. augusztus 9-én vette át.
- [3] Az elsőfokú hatóság a 2016. szeptember 22-én kelt 2134954665 számú határozatával a felperest 120 048 000 Ft adóhiánynak minősülő adókülönbözet, 60 024 000 Ft adóbírság, valamint 34 111 000 Ft késedelmi pótlék megfizetésére kötelezte, továbbá 32 092 000 Ft következő időszakra átvihető követelékülönbözetet állapított meg. A fellebbezés alapján eljáró alperes a 2016. december 13. napján kelt 2154020685 számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A határozatot a felperes 2016. december 15-én vette át. Az alperes indokolása szerint a felperes által kilenc gazdasági társaságtól befogadott számlák hiteltelenek, ezért az azokon szereplő áfát a felperes jogosulatlanul helyezte levonásba.
- [4] A felperes keresete alapján eljáró Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2017. október 3-án meghozott 14.K.27.243/2017/7. számú ítéletével az alperes 2154020685 iktatószámú határozatát – kiadmányozási hiba miatti semmisség folytán – hatályon kívül helyezte és a másodfokú hatóságot új eljárásra kötelezte. A semmisség okán az elsőfokú bíróság az ügy érdemében a kereseti kérelemről nem döntött. A megismételt eljárásban a másodfokú adóhatóság a 2018. április 11-én kelt, 2235348150 számú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát ismételten helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság a 2018. december 12-én kelt 101.K.27.459/2018/20. számú ítéletével az első- és másodfokú hatósági határozatot – új eljárás elrendelése nélkül – megsemmisítette. Az elévülés nyugvására és meghosszabbodására vonatkozó szabályokat azért nem alkalmazta, mert a kiadmányozási hiba miatti semmisség okán az egykori hatósági határozathoz semmilyen joghatás nem fűződhet. Az ítélet szerint a semmisségi ok fennállása miatt hatályon kívül helyezett hatósági határozathoz nem fűződött joghatás, ezért az adómegállapításhoz való jog 2011. január 1. és november 30. közötti időszak vonatkozásában 2016. december 31-én, a 2011. decemberi időszak vonatkozásában 2017. december 31-én elévült. Ebből következően a megismételt eljárásban meghozott és kézbesített másodfokú határozat az elévülési időn túli.
- [5] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2020. február 6-án kelt Kfv.V.35.143/2019/8. számú végzésében a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot

új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Megállapította, hogy az elévülés nyugvása és meghosszabbodása a régi Art. 164. § (5) és (13) bekezdése alapján a határozat bírósági felülvizsgálatával, illetve az új eljárás lefolytatásának az elrendelésével következik be.

- [6] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a 2020. október 14-én kelt 101.K.701.692/2020/6. szám alatt hozott ítéletével az első- és másodfokú hatósági határozatot – új eljárás elrendelése nélkül – megsemmisítette. A régi Art. 189. § (2) bekezdésére, a 164. § (1), (5), (13) bekezdésére hivatkozva megállapította, hogy ezeket a 2012. január 1-jét követő eljárásban, azaz a perbeli adóhatósági eljárásban is alkalmazni kell. Ugyanakkor az adómegállapításhoz való jog az ötéves elévülési idő számításával a 2011. január 1. és november 30. közötti időszakot illetően 2016. december 31-én, míg a 2011. decemberi időszakot illetően 2017. december 31-én járt volna le. Az elévülési idő azonban a másodfokú hatósági határozat első alkalommal történő kézbesítésétől kezdve a bíróság jogerős határozatának kézbesítéséig, 2017. október 3-ig nyugodott. Az ítélet szerint innen számítandó a hat hónapos meghosszabbítása az elévülési időnek, mely így 2018. április 3-án telt le. Ebből következően az alperesnek a perben vitatott 2018. április 11-én kelt, és április 13-án kézbesített másodfokú határozata már az elévülési időn túli.
- [7] A Kúria a 2021. június 3-án kelt Kfv.I.35.480/2020/14. számú végzésében az elsőfokú bíróság 101.K.701.692/2020/6. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A Kúria – az elsőfokú bírósággal egyezően – alkalmazandónak tartotta a régi Art. 164. § (13) bekezdését. Ugyanakkor megállapította, hogy a jelen esetben az elévülési idő kezdetére, tartamára, nyugvására, számítására vonatkozó rendelkezések alapján az alperes adó megállapításhoz való joga a keresettel támadott határozattal érintett valamennyi év vonatkozásában mindennek következtében fennállt, nem évült el. A lényegi megállapítása szerint a hathónapos meghosszabbítási időtartamot nem önállóan, a jogerős bírósági döntés 2017. október 3-i kézbesítésétől kell számítani, hanem ezt a hathónapos időtartamot a nyugvási idővel csökkentett ötéves elévülési idő tartamához hozzáadottan kell számításba venni. További lényegi megállapítása volt, hogy a perbeli esetben az adómegállapításhoz való jog elévülése 2012. január 1-jén kezdődött, és ebből következően az e nappal hatályba lépő régi Art. 164. § (13) és 189. § (2) bekezdésének az alkalmazása a visszamenőleges jogalkotás, jogalkalmazás tilalmába nem ütközhet.
- [8] A Debreceni Törvényszék a közigazgatási perben 2022. május 25. napján megtartott tárgyaláson felfüggesztette a peres eljárást a 101.K.701.303/2022/14. szám alatti jegyzőkönyvbe foglalt végzésével a Kp. 32. §-a alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 126. § (1) bekezdés b) pontja alapján.
- [9] 3. Az indítvány szerint a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sérti, amely szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.
- [10] Az indítvány – számos alkotmánybírósági határozat felhívása mellett – azzal érvel, hogy az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint sérti a jogbiztonság, és így a jogállamiság követelményét a tiltott visszaható hatályú jogalkotás, illetőleg a tiltott visszaható hatályú jogalkalmazás. A tiltott visszaható hatályú jogalkotásnak két esetkörét, míg a tiltott visszaható hatályú jogalkalmazásnak egy eset körét alakította ki az Alkotmánybíróság gyakorlatában.
- [11] Valódi vagy tényleges visszaható hatályú jogalkotás: jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. Azonnali visszaható hatályú jogalkotás: az Alkotmánybíróság értelmezése szerint megvalósul a visszaható hatályú jogalkotás abban az esetben is, ha a jogszabályt a jogalkotó ugyan nem visszamenőlegesen léptette hatályba, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell.
- [12] A visszaható hatályú jogalkalmazásról az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy alaptörvényellenesség nem csak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú jogszabályalkalmazással is megvalósul, ha a jogvitára okot adó eseménykor még nem létező vagy nem hatályos előírás alapján bírálnak el egy ügyet.
- [13] A fenti három esetkör közül jelen ügyben az azonnali visszaható hatályú jogalkotás és a visszaható hatályú jogalkalmazás esetköre valósulhat meg a régi Art. 164. § (13) és 189. § (2) bekezdésének alkalmazásával (egymástól függetlenül).
- [14] A felperesre kifejezetten hátrányos, azonnali visszaható hatályú jogalkotás valósul meg azáltal, hogy a felperes 2011-ben keletkezett jogviszonyainak (ügyleteinek és áfakötelezettségeinek) ellenőrzése és elbírálása kapcsán olyan anyagi jogi rendelkezés [rég Art. 164. § (3) bekezdés] alkalmazására kerül sor a régi Art. 189. § (2) bekezdése alapján, amely csak később, 2012. január 1-jén lépett hatályba. Az anyagi jellegű szabályok

[amilyen a régi Art. 164. § (13) bekezdésében foglalt, az adójogi elévülést 6 hónappal meghosszabbító szabály is] kizárólag a hatálybalépésüket követően tanúsított magatartásokra alkalmazhatóak (szemben az eljárásjogi szabályokkal, amelyeket – jogszabályi felhatalmazás esetén – akár már a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni lehet). 2011. évben az adókötelezettségek keletkezésekor tehát nem létezett az adójogi elévülést meghosszabbító szabály. A régi Art. elévülést 6 hónappal meghosszabbító 164. § (13) bekezdése csak 2012. január 1-jén lépett hatályba, azonban a kapcsolódó átmeneti szabály folytán azt nem a 2012. január 1-jei vagy azt követő magatartásokra (és adókötelezettségekre) kellett először alkalmazni, hanem a 2012. január 1-jén vagy azt követően indult eljárásokban. Ez az azonnali visszaható hatályú jogalkotás eklátáns példája, amely a fentiekben bemutatottak alapján alaptörvény-ellenes.

- [15] A régi Art. 164. § (13) és 189. § (2) bekezdését mint anyagi jellegű jogszabályi rendelkezéseket legkorábban a 2012. január 1-jei vagy az azután keletkezett ügyletekre (adókötelezettségekre) lehetett volna jogszerűen alkalmazni függetlenül attól, hogy az adóigazgatási eljárás 2012. január 1-jén vagy azt követően indult meg. A már korábban önadózás keretében teljesített adókötelezettségek vonatkozásában az elévülési idő utólagos és egyoldalú módosítása (meghosszabbodása) kiszámíthatatlanná és előre láthatatlanná teszi a felperes számára az önadózás, ezen belül pedig az adókötelezettségek teljesítésének jogintézményét, mely sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredő jogbiztonság követelményét. A jelen ügyben a jogvitára okot adó események a felperes 2011. évben tanúsított ügyletei, magatartási (adókötelezettségei). 2011-ben még nem létezett az adójogi elévülést 6 hónappal meghosszabbító anyagi jogi jellegű szabály. A régi Art. elévülést 6 hónappal meghosszabbítható 164. § (13) bekezdése ugyanis csak 2012. január 1-jén lépett hatályba. Tehát jelen ügyben olyan anyagi jogi jellegű szabály alapján bírálta el az adóhatóság a felperes 2011. évi ügyleteit, magatartásait (adókötelezettségeit), amely 2011. évben nem létezett és 2011. évben nem is volt hatályos, hiszen csak 2012. január 1-jén vezették be a jogrendszerbe, és csak 2012. január 1-jén vált hatályossá. Mindezek okán jelen ügyben a visszaható hatályú jogalkalmazás is megvalósult, amely szintén alaptörvény-ellenes, hiszen sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és ezen keresztül a jogbiztonság elvét.
- [16] Az Alkotmánybíróság az indítványt a tartalma szerint bírálta el, és a régi Art. 2012. január 1-től hatályos 164. § (13) bekezdését és 189. § (2) bekezdését vizsgálta; a módosító rendelkezések – a Módtv. 347. §-a és 359. § (2) bekezdése – beépültek a módosított jogszabályba. Habár a régi Art. már nincs hatályban, bírói kezdeményezés alapján indult eljárásban helye van hatályát veszített jogszabály vizsgálatának is, ha az a konkrét ügyben a kezdeményezés szerint alkalmazandó.
- [17] 4. A bírói kezdeményezés érvelést tartalmaz arról, hogy az Art 164. § (13) és 189. § (2) bekezdéseinek alkalmazása a felperesnél milyen hátrányok, illetőleg jogvesztések bekövetkezésével járna. Ha az alaptörvény-ellenes régi Art. 164. § (13) és 189. § (2) bekezdések alkalmazására nem került volna sor, úgy az alperes a 2011. január-november időszak tekintetében nem tehetett volna hátrányos megállapítást a felperes terhére a megismételt eljárásban meghozott határozatában, mivel ezek az időszakok 2017. október 18-án elévültek a konkrét esetben. Az indítványban szerepel az is, hogy az elévülés meghosszabbodása féloldalas, hiszen csak az adóhatóságnak biztosít többlet jogokat.

II.

- [18] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott szabálya szerint:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [19] 2. A régi Art. 2012. január 1-től hatályos szabályai szerint:

„164. § (1) Az adó megállapításához való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni. A költségvetési támogatás igényléséhez, a túlfizetés visszaigényléséhez való jog – ha törvény másként nem rendelkezik – annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az annak igényléséhez való jog megnyílt. Az elévülés hat hónappal meghosszabbodik, ha az adóbevallás késedelmes benyújtásakor, illetve a költségvetési támogatás igénylésekor az adómegállapításhoz, illetve a költségvetési támogatás igényléséhez való jog elévüléséig kevesebb mint hat hónap van hátra.

[...]

(13) Az adó megállapításához való jog elévülése 6 hónappal meghosszabbodik,
a) egy alkalommal, ha a felettes adóhatóság a másodfokú eljárás keretében, vagy
b) a felettes adóhatóság, az adópolitikáért felelős miniszter vagy a NAV felügyeletére kijelölt miniszter felügyeleti intézkedés keretében, illetve
c) az adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálata során a bíróság új eljárás lefolytatását rendeli el. [...]"

„189. § (2) Az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvénnyel megállapított 34. § (7) bekezdését, 87. § (3) bekezdését, 92. §-át, 93. § (1) bekezdését, 104. § (4)–(4a) bekezdését 124. § (1)–(2) bekezdéseit, 161. § (1) bekezdését, 164. § (13) bekezdését, 170. § (6) bekezdését, 172. § (19)–(20b) bekezdését, 175. § (9) bekezdését megállapító rendelkezéseket a 2012. január 1-jén vagy azt követően indult eljárásokban kell először alkalmazni.”

III.

- [20] Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényi feltételeknek.
- [21] Az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását. Az Abtv. felhívott rendelkezése alapján az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban csak az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kerülhet sor {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul.
- [23] A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályokat az eljárásban alkalmazni kell, a norma részleges vagy teljes alaptörvény-ellenessége esetén a hiánya más döntéshez vezethet a konkrét ügyben.

IV.

- [24] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.
- [25] 1. Az Alkotmánybíróság hasonló alkotmányjogi kérdésekről, hasonló szabályok (elévülés meghosszabbodása, meghosszabbítása) három alkalommal döntött az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését értelmezve, konkrét ügyekben.
- [26] 1.1. Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló törvény lényegében azonos szabályát – az adómegállapítási jog elévülése meghosszabbodása 6 hónapos időtartamának a felemelése 12 hónapra, és ennek a mikénti hatályba léptetése – a 2/2022. (II. 10.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) vizsgálta, bírói kezdeményezés alapján. [A másik ügyben az Abh1.-et követően, arra visszautalva döntött az Alkotmánybíróság a 3215/2022. (V. 11.) AB határozatban egy másik, de azonos tartalmú bírói kezdeményezésről, és alkalmazási tilalmat rendelt el.] Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság egyebek között megállapította, hogy a 6 hónapos meghosszabbodást a régi Art. 189. § (2) bekezdésébe a Módtv. 359. §-ával iktatott rendelkezés értelmében a 2012. január 1-jén vagy azt követően indult eljárásokban kellett először alkalmazni. Tehát azon korábban indult adóeljárásokban, amelyek még folyamatban voltak az új szabály hatálybalépése napján, az elévülés időtartama egy utóbb hozott bírósági döntés következtében nem növekedett meg 6 hónappal (Indokolás [44]). A határozat szerint az átmeneti rendelkezés nem szólt kifejezetten arról, hogy a megismételt eljárás esetén az alapeljárás vagy a megismételt eljárás kezdő időpontja az irányadó.

- [27] A bírósági gyakorlat azzal a tartalommal válaszolta meg ezt az értelmezési kérdést, hogy mivel az alapeljárás a megismételt eljárással egységet képez, az alapeljárás kezdő időpontja a releváns (lásd: Kúria Kfv.V.35.270/2014/5. számú ítélete, megjelent: BH2015. 115.; Kúria Kfv.I.35.195/2014/4. számú ítélete). Ezzel azt az eredményt érték el, hogy annak ellenére sem hosszabbodott meg az elévülés 6 hónappal, hogy a megismételt adóeljárás 2012. január 1-jét követően indult, feltéve, hogy az alapeljárás ezen időpont előtt vette kezdetét. Vagyis a folyamatban lévő adóeljárásokra nem hatott ki az adó megállapításához való jog elévülésének Módtv. szerinti meghosszabbodása. (Indokolás [45]). Az Abh1. megállapította, hogy az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 271. § (1) bekezdésének „és a megismételt” szövegrésze az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes.
- [28] Az Abh1. az Art. 271. § (1) bekezdésének „és a megismételt” szövegrészt megsemmisítette.
- [29] Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság nem döntött kifejezetten arról, hogy – a folyamatban lévő, megismételt eljárásokon kívüli esetekben, vagyis a meghosszabbodásról szóló törvény hatályba lépését követően indult eljárásoknál – hogyan kell megítélni a hatályba léptető szabály többi, hatályban maradó részét a visszaható hatály tilalma szempontjából, jóllehet a hatályban maradó szövegrészt – „E törvény rendelkezéseit a hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.” – a határozat feltünteti. Az Abh1. arról döntött, hogy a megismételt, a meghosszabbodás hatályba lépése előtt indult eljárásokban az új szabály alkalmazása alaptörvény-ellenes.
- [30] Erről, vagyis a hatálybalépést követően indult eljárásokra alkalmazás előírásáról, a régi Art. 189. § (2) bekezdéséről az Alkotmánybíróságnak – az Abh1.-ben kifejtett, az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdése értelmezésére, a tiltott visszaható hatály megítélésére vonatkozó elvek figyelembevételével – a jelen ügyben kell majd dönteni.
- [31] 1.2. A végrehajthatóság elévülési idejének a meghosszabbítására vonatkozó, jogalkalmazásról szóló jogegységi határozat vizsgálata tárgyában keletkezett a 16/2014. (V. 22.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.). Az Abh2. olyan ügyben született, amelynél a jogalkotó a közérdekű munka és a pénzbüntetés végrehajthatóságának elévülési idejét 2010. május első napján három évről öt évre emelte, a módosítás idején folyamatban lévő büntetésvégrehajtási ügyekben is. A határozat szerint – amelyet különvélemények kifogásolnak – nem alaptörvény-ellenes az, ha jogegységi határozat az érintett elkövetői körre kiszabott szankció érvényesíthetőségének az időtartamát a büntetés-végrehajtási jogviszony keletkezésének időpontjához képest utólag, olyan időben rendeli meghosszabbítani, amikor az elévülés folyamatban van. (Adott büntetés végrehajthatóságának az elévülése a büntetést kiszabó határozat jogerőre emelkedésének a napján veszi kezdetét, a folyó elévülési idő számítási szabályainak a megváltoztatása akkor is lehetséges, ha a módosító rendelkezéseket az elévülés kezdő naptól számítva, visszamenőlegesen alkalmazzák; ez a módosító szabály nem jelent visszaható hatályú alkalmazást.)
- [32] Az Abh2. indokolásának [40] bekezdése a döntéssel kapcsolatban utal az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatára. Eszerint: „Az EJEB a büntetőjogban ismert elévülési idők közül részletesen vizsgálta a büntethetőség folyó elévülésének törvényi meghosszabbítását is. Döntésében az EJEB arra a következtetésre jutott, hogy a büntethetőség folyó elévülési idejének általános jellegű, normatív meghosszabbítása nem sérti az Egyezmény 7. Cikkét, mert sem a cselekmény büntetőjogi minősítését nem változtatja meg, sem a bűncselekmény miatt kiszabható büntetést nem súlyosbítja. Az EJEB értelmezése szerint azért sem egyezményesértő a folyó elévülés meghosszabbítása, mert a folyó elévülési idő nem járt még le. Az EJEB konkrét ügyben előadott érvelése szerint az elkövető előre láthatta, illetve tudhatta, hogy cselekménye büntetendő és a cselekmény elévülési ideje még nem telt el. Ezen kívül az elévülés idejének meghosszabbítása sem a cselekmény büntethetőségét, sem cselekmény miatt kiszabható büntetést nem tette terhesebbé [EJEB, *Coëme és mások kontra Belgium* [GC], (32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 és 33210/96), 2000. október 18., 149–150. bekezdések]. Az Alkotmánybíróság itt jegyzi meg, hogy az EJEB felfogásával egyezik a Velencei Bizottság álláspontja is, amely szerint, ha az elévülés eljárásjogi intézményként funkcionál, akkor a büntethetőség folyó elévülésének normatív meghosszabbítása megengedett [*Comment on Georgia, Strasbourg*, 2009. március 4., CDL(2009)048, 11., 1&2]”.
- [33] Arra figyelemmel, hogy az Abh2. elévülési idő felemelésének az alkotmányossági megítéléséről szól, az Abh2.-ben kifejtett elveket szem előtt kell tartani a jelen indítvány elbírálásánál is.
- [34] 2. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság röviden összefoglalta a visszaható hatály tilalmával kapcsolatos releváns gyakorlatát (Indokolás [32]–[36]).

- [35] Megállapította, hogy abból „az következik, hogy a hátrányt okozó visszaható hatály tilalmának a sérelme különösen akkor merül fel, amikor egy jogi norma oly módon lép hatályba, hogy hátrányosan megváltoztatja a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban. Ebben az esetben további kérdés, hogy a tilalom megsértésének oka valóban a jogalkotásból eredeztethető-e, vagy a jogalkalmazó szervek visszaható hatályú jogalkalmazást előíró kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában jutottak arra az eredményre, amely kimeríti a tilalomban foglaltakat. A tilalom megsértése akkor tudható be a jogalkotónak, amikor annyira konkrétan, illetve olyan mereven határozza meg a hátrányt okozó szabály visszaható hatályú alkalmazási kötelezettségét az anyagi jogi jellegű jogviszonyokban, hogy az kizárja az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összeegyeztethető jogértelmezést” (Indokolás [37]).
- [36] Az Abh1. tartalmazza, hogy az Alkotmánybíróság az adó megállapításához való jogot már minősítette az Alaptörvény hatálya alatt abból a szempontból, hogy az anyagi vagy eljárási természetű szabály-e (Indokolás [40]). Az adó megállapításához való jog elévülése tulajdonképpen az idő múlásának anyagi adójogi jogkövetkezménye (Indokolás [41]).
- [37] Az Abh1. lényeges tartalma, hogy a hátrányt okozó visszaható hatály tilalmának a sérelme különösen akkor merül fel, amikor egy jogi norma oly módon lép hatályba, hogy hátrányosan megváltoztatja a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban.
- [38] 2.1. A folyamatban lévő eljárásokra a régi Art. 164. § (13) bekezdése nem tartalmaz semmilyen előírást, vagy más, a hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyra rendelkezést, ezért az nem is lehet ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével.
- [39] Az elévülési idő meghosszabbodása a régi Art. 164. § (13) bekezdése szerinti esetekben önmagában nem érinti a jogszabályok visszamenőleges hatályát tiltó alaptörvényi rendelkezéseket. Az anyagi adótörvényekben szereplő szabályokat ez az előírás nem változtatja meg, és nem változtatja meg az alkalmazható jogkövetkezményeket vagy ezek mértékét sem. Az indítvány maga a visszaható hatály kérdését az adótényállás létrejöttéhez köti, amikor az adóévben az adókötelezettségekről, az adóévben létrejött anyagi jogi jogviszonyokról ír (6. oldal negyedik és ötödik bekezdés, 7. oldal első bekezdés). Az adótényállásra a régi Art. 164. § (13) bekezdése nem tartalmaz szabályt, hanem általánosságban az adó megállapításához való jog elévüléséről szól, valamennyi adónemet illetően. A régi Art. 164. § (13) bekezdésében nem szerepel előírás az alapügy szerinti áfa adónemről sem.
- [40] 2.2. A régi Art. indítványban támadott másik szabálya [a régi Art. 189. § (2) bekezdése] tartalmi szempontból úgy szól, hogy a határidő meghosszabbodását a meghosszabbodásra vonatkozó szabály hatályba lépését követően – vagyis 2012. január 1-jét követően – indult eljárásokban kell alkalmazni. Ez a szabály, az Abh1.-ben kifejtett elveket figyelembe véve, nem ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert nem írja elő a folyamatban lévő vagy megismételt eljárásokban az alkalmazást.
- [41] A régi Art. 189. § (2) bekezdése ugyanakkor megváltoztatja az adómegállapítási jog elévülési idejének számítása egyes szabályait ahhoz az időtartamhoz képest, ami a 2012. január 1-je előtt létrejött adójogi tényállásokra az akkori Art. szabályaiból következhetett (az elévülési idő kezdő napjától számított öt év, meghosszabbodás nélkül, de figyelembe véve az elévülési idő nyugvása és más szabályait is), ahogyan azt a bírói kezdeményezés kifejejt. Azonban az adómegállapítási jog tartalma és az elévülése részletei (kezdő időpontja, nyugvás, a meghosszabbodása, tartama stb.) nem közvetlenül az Alaptörvényből erednek, hanem mindez az adózás rendje szabályaitól függ. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján a jogszabályi változás irányát, a szabályozás hátrányos megváltozását, ennek a tartalmát lehet vizsgálat alá vonni.
- [42] A Módtv. érintett részéhez, a 347. § hoz tartozó indokolása szerint a törvény a jogalkalmazást segítő jelleggel pontosította az új eljárásra utasítás miatti elévülés-hosszabbításra vonatkozó rendelkezést, egy bekezdésben összefoglalva valamennyi jogorvoslati esetet. 2012. január 1-je előtt ez a szabály [rég Art. 164. § (13) bekezdés] már 2011. január 1-jétől úgy szólt, hogy „[a]z adó megállapításához való jog elévülése 6 hónappal meghosszabbodik, ha a felettes adóhatóság illetve az adópolitikáért felelős miniszter felügyeleti intézkedés keretében megállapítja, hogy a felülvizsgált döntés súlyosításának lenne helye, és ezért új eljárás lefolytatását rendeli el.” Új eljárás lefolytatásának elrendelésekor ezzel a módosítással az elévülési idő meghosszabbodása az adójogban bevezetett jogintézménnyé vált 2011. január 1-jétől. Értelmezési kérdés maradt, hogy a szabály csak a felettes adóhatóság vagy a bíróság által elrendelt új eljárás lefolytatása esetére is kiterjeszhető-e.

- [43] 2.3. Az, hogy az elévülés intézménye valamely törvényben eljárásjogi intézményként funkcionál, vagy anyagi jogi intézmény, nem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből vezethető le, hanem jellemzően magából a tételes jognak a szabályaiból következik, vagyis a jogintézmény mikénti elhelyezésétől függ a különféle anyagi jogi és eljárási kódexekben, amelyek jellemzően ismerik az anyagi jogi, vagy eljárási, vagy elévülési stb. határidők közötti megkülönböztetést. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredő követelmények értelmezése ugyanakkor nem függhet attól, hogy a jogszabályokban egy-egy intézmény eljárásjogi vagy anyagi jogi intézményként funkcionál-e. Az elévülés intézménye általánosságban a tételes jogban szerepelhet anyagi jogi és eljárásjogi intézményként is. Ami az adózást illeti, a régi Art. szabályai között az elévülés jogintézménye az adóeljárás, vagyis az eljárásjog – az adózás rendje – intézményeként funkcionál: a régi Art.-ben az adó megállapításához való joghoz, mint az adózás rendje egyik intézményéhez kapcsolódik, és nem az egyes adótörvényekben szerepel; ugyanakkor az idő múlásának anyagi adójogi jogkövetkezménye az Abh1. értelmében. Kezdő időpontja jellemzően objektív körülménytől függ (az adó megállapításához való jognál általában annak a naptári évnek az utolsó napja, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni).
- [44] Alkotmányjogi szempontból, a tiltott visszaható hatály kérdésénél, nincs döntő jelentősége annak sem, hogy a tételes jogban az elévülésről szóló szabály az adó megállapításához való jog, vagy a már megállapított adónál az adótartozás végrehajtásához való jog elévülésére vonatkozik.
- [45] A jelen ügyben az Abh1. alapján annak van döntő jelentősége, hogy a régi Art. 164. § (13) bekezdését a hatályba lépése után indult eljárásokban kell alkalmazni a régi Art. 189. § (2) bekezdése alapján, és ezt a szabályt a bírói gyakorlat úgy értelmezi, hogy az az alapeljárásra (és nem a megismételt eljárásra) vonatkozik. Nincs jelentősége alkotmányjogi szempontból annak a tiltott visszaható hatály megítélése szempontjából, hogy az adótényállás mikor, melyik adóévben jött létre, sem annak, ha az adójogi elévülés kezdő napja a régi Art. 164. § (13) bekezdése hatályba lépése előtt indult. Az Abh1.-ben és Abh2.-ben kifejtett elvekből az szűrhető le a jelen ügyben, a régi Art. 189. § (2) bekezdését illetően, hogy amíg az adójogi elévülés nem következik be, az elévülés időtartama meghosszabbítható, ha az a meghosszabbításról szóló szabály hatályba lépése előtt indult eljárásokra nem, hanem csak a hatálybalépés után indult eljárásokra vonatkozik. Ez nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [46] 3. Az Alkotmánybíróság jelen határozata a vizsgálni kért törvényi rendelkezések alaptörvény-ellenességéről foglalt állást. Az, hogy az indítványra okot adó konkrét ügyben e szabályok alkalmazása mellett milyen döntést kell hozni majd a perben a konkrét tényállás tükrében, az általános hatáskörű bíróságra tartozó kérdés. Az általános hatáskörű bíróságra tartozik az elévülés kezdő időpontja, nyugvása stb. meghatározása is. Az alkotmányjogi kérdés – tiltott visszaható hatály fennállása – szempontjából a kifejtettek alapján nincs jelentősége annak a jogalkalmazást érintő kérdésnek, hogy az indítványra okot adó konkrét ügyben az elévülés kezdő időpontjának melyik nap minősül: 2011. december 31. napja, vagy más időpont.
- [47] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést elutasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2389/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3004/2023. (I. 13.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.687/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, melyben a Fővárosi Törvényszék 2021. július 13-án meghozott 15.K.701.687/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták. Álláspontjuk szerint a támadott ítélet ellenes az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozók mint felperesek használatbavételi engedélyezés iránti eljárásban ügyféli jogállás megállapítása iránti kérelmet terjesztettek elő az elsőfokú hatóság előtt, arra hivatkozással, hogy az érintett ingatlan tulajdoni lapján széljeggyel feljegyzett személyek.
- [3] Az elsőfokú hatóság 2020. január 22-én kelt végzésével a kérelmet visszautasította az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Elj.r.) 4. § (1)–(3) bekezdései, 40. § (1) bekezdése, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 53/G. § (2) bekezdése és az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 10. § (1) bekezdése alapján. Az elsőfokú hatóság megállapította, hogy az ügyben ügyfélnek minősül az építető, az ingatlan tulajdoni lapjára bejegyzett elidegenítési és terhelési tilalom jogosultja, valamint a vezetékgjoggal bejegyzett. Ugyanakkor az ingatlan tulajdoni lapján széljeggyel feljegyzett „várományos” tulajdonosok a használatbavételi engedélyezési eljárásba nem vonhatók be, hiszen az még egy nem végleges, visszavonhatatlan jog. Rögzítette továbbá, hogy a 2020. január 21-én lekért tulajdoni lapon a felperesek nevei alatt a „Kérelem visszavonása” szerepelt, azaz a közhiteles nyilvántartás szerint az építéssel érintett ingatlanon tulajdoni joggal nem rendelkeznek, tehát közvetlen érintettségük nem áll fenn az eljárásban. A visszautasítás az Ákr. 46. § (1) bekezdés a) pontján alapult.
- [4] Az indítványozók fellebbezése nyomán eljáró másodfokú hatóság 2021. március 10-én kelt végzésével a felperesek fellebbezését elutasította és az elsőfokú hatóság döntését helybenhagyta. Megállapította, hogy a felperesek nem tulajdonosok, és az építési tevékenységgel érintett telekre, építményre vonatkozó jogukat nem jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba, ezért az ügyféli jogállás megállapíthatóságát illetően az Ákr. 10. § (1) bekezdés szerinti feltételt vizsgálta. Kiemelte, hogy a felperesek a használatba vett több lakásos lakóépület létesítésére vonatkozó jogot, jogos érdeket nem igazoltak, továbbá semmisségi ok sem volt megállapítható. Összességében arra jutott, hogy az elsőfokú hatóság az ügyféli kört a használatbavételi engedélyezési eljárásban jogszerűen vizsgálta, a felperesek tulajdoni joga az ingatlanra nem bejegyzett, nem volt folyamatban építésügyi hatósági engedélyezési eljárás, továbbá az ügyféli jog elismerésére irányuló kérelem az Étv. 34. § (2) bekezdése alapján önálló építésügyi hatósági eljárás megindítását nem eredményezi.
- [5] 3. Az indítványozók ezt követően bírósághoz fordultak, keresetükben hivatkoztak az Alkotmánybíróság 3278/2019. (XI. 5.) AB határozatára, illetve a Kúria Kfv.IV.37.431/2010. számú ítéletére is. Előadták, hogy az eladó részéről került sor a törlési kérelem benyújtására, ennek visszaállítása az eredeti időpontra vonatkozóan megtörtént, mivel az eladó a tulajdonjog törléséhez okiratot nem csatolt, melyet tulajdoni lap is igazol. Alaplatannak

tartották az alperes hatóság azon álláspontját, hogy ügyféli jogállással kapcsolatos kérelmek esetén a kérelmező jogi érintettségét, érdekének jogosságát, érdekeltiségét, jogos érdeksérelmét kell igazolni, mivel ezekről hivatalos tudomása volt.

- [6] A Fővárosi Törvényszék 2021. július 13-án meghozott 15.K.701.687/2021/9. számú ítéletével az indítványozók keresetét elutasította. A bíróság döntésében kiemelte, hogy a jogviszony szerinti (általános) ügyfélfogalmat az Ákr. 10. § (1) bekezdése, a jogszabály szerinti ügyfélfogalmat pedig az Ákr. 10. § (2) bekezdése tartalmazza. A jogviszonyon alapuló ügyféli minőség esetében a félnek bizonyítania kell, hogy a közigazgatási hatóság döntése jogát vagy jogos érdekét közvetlenül érinti, a közigazgatási hatóságnak pedig a kérdésben mérlegelési, döntési kompetenciája van. A jogszabályon alapuló ügyféli minőség esetén a jogszabály által megjelölt személynek nincs bizonyítási kötelezettsége, a hatóságnak mérlegelési lehetősége a tekintetben, hogy a hatósági ügy közvetlenül érinti-e jogát vagy jogos érdekét, hiszen érintettségéhez jogszabályi vélelem társul.
- [7] Az Elj.r. 4. § (1)–(3) bekezdése meghatározza, hogy az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokban – így a használatbavételi eljárásban is – ki minősül ügyfélnek. Az Inyvtv. 48. § (2) bekezdés szerint a tulajdoni lapon feltüntetett széljegy a bejegyzés, átvezetés, feljegyzés iránti ingatlan-nyilvántartási eljárás megindítását tanúsítja. Az Elj.r. ingatlan-nyilvántartási bejegyzést követel meg az ügyféli státuszhoz, ezért a széljegy nem alapozta meg a felperesek kérelmének teljesítését. A felperesek által hivatkozott Kfv.IV. 37.431/2010/5. számú ítélet e körben nem volt alkalmazható, mert jelen esetben nem ingatlan-nyilvántartási (termőföld más célú hasznosításának) tárgyú jogvitáról volt szó, hanem a speciális ágazati szabály (Elj.r.) 4. §-ának értelmezése volt releváns.
- [8] Az általános ügyfélfogalmat illetően a bíróság kiemelte, hogy az Ákr. 10. §-ában rögzített két ügyféli minőség nem kizárja, hanem kiegészíti egymást: a jogszabály alapján ügyfélnek minősülő személy ezen eljárási pozíciója további vizsgálat nélkül fennáll, ugyanakkor ezen túlmenően más érintettek ügyféli minősége is felmerülhet, esetükben a konkrét érintettséget a hatóságnak érdemben kell vizsgálni. Ezt a jogszabályértelmezést alátámasztják a Kúria 2/2017. (X. 2.) KMK véleményében foglaltak is. A bíróság hivatkozott az Alkotmánybíróság több határozatára is {5/2018. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [15]; 3158/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [15] és [16]; 3278/2019. (XI. 5.) AB határozat, Indokolás [50]}. Mindezt alapul véve vizsgálata, hogy az indítványozó felperesek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti-e.
- [9] A bíróság döntésében foglaltak szerint az alperes hatóság e körben a tényállás tisztázási és indokolási kötelezettségének eleget tett. Tévesen érveltek az indítványozó felperesek azzal, hogy az alperesnek hivatalból kellett volna jogi érdeküket, érintettségüket alátámasztó érveket vizsgálni, miután tudomással bírt az építkezést érintő panaszokról, beadványaikról. A jogi érdek, érintettséget nem a közigazgatási szervnek, hanem a kérelmezőnek kell megjelölnie. Az alperes azért is helytállóan jutott a visszautasítást megalapozó következtetésre, mivel a felperesek a széljegyzett tulajdoni jogukon túlmenően kizárólag arról tettek említést, hogy az öröklakás és a garázs vevői adásvételi szerződés alapján, illetve az építkezés kivitelezésével kapcsolatos panaszukra utaltak. A bíróság megítélése szerint az Ákr. 81. § (1) bekezdése sem sérült, az alperes a fellebbezést kellő részletességgel, egyben megfelelően értékelte. Mindezek alapján a bíróság a keresetet elutasította.
- [10] 4. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Álláspontjuk szerint a hatóság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjogukat sértette azzal, hogy indokolási kötelezettségének nem tett eleget, rosszhiszeműen járt el, ügyféli minőségüket jogszabályba ütköző módon utasította el.
- [11] A bíróság a közigazgatási határozatok törvényességi bírói ellenőrzését nem végezte el ezzel összefüggésben, figyelmen kívül hagyta a Legfelsőbb Bíróság és az Alkotmánybíróság vonatkozó határozatait, indokolási kötelezettségének nem tett eleget, és elzárta az indítványozókat a jogorvoslathoz való alapjoguktól, ezzel megsértve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és (7) bekezdésében foglalt alapjogaikat.
- [12] Az indítványozók hivatkoztak a Kúriának az Alkotmánybíróság 3278/2019. (XI. 5.) AB határozatában is hivatkozott Kfv.IV.37.431/2010/5. számú ítéletére, mely megfogalmazza, hogy „a széljegyben feltüntetett vevőket is – kötelmi igényük alapján – ügyfélnek kell tekinteni.” Álláspontjuk szerint a jogos érdek tényét nem kellett bizonyítaniuk, mivel mint vevőket a használatbavételi engedélyezési eljárás érinti őket, ugyanis egy többlakásos lakóépület egyik lakását és garázsát vásárolták meg. Az, hogy az eltelt két év alatt az ingatlan-nyilvántartást vezető hatóság nem dolgozta fel bejegyzés iránti kérelmüket, a terükre nem róható.

- [13] A 12/2015. (V. 14.) AB határozatra hivatkozással kiemelték, hogy az ügyfél definíciójának célja, hogy a közigazgatási eljárásban mindenki érvényesítse jogát, jogos érdekét, ezzel kapcsolatos igényét. Az Ákr. 10. § (1) bekezdése kifejezetten tág körben biztosítja az ügyféli jogosultságot, ennek eszköze, hogy nem tételes felsorolás tartalmaz, hanem lehetővé teszi az ügy sajátos körülményeinek értékelését. A hatóságok ügyféli jogállásuk hiányát állapították meg, ezzel megsértve az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes hatósági eljárásról való jogukat. A hatósági eljárás tisztességes voltához hozzátartozik az, hogy azoknak a személyeknek, akik az anyagi jogszabályok szerint jogosultaknak minősülnek, vagy ezt alapos okkal állítják, az eljárásban az ügyféli jogállásukat biztosítsák. Az indítványozók hivatkoznak továbbá arra is, hogy az alperes döntéséhez kapcsolódó indokolás hiányában nem ismerhették meg annak indokait, hogy a hatóság miért nem ismerte el ügyféli jogállásukat, így nem kaptak választ arra sem, hogy a hivatkozott legfelsőbb bírósági és alkotmánybírósági döntéseket miért nem tartotta irányadónak.
- [14] Az indítványozók szerint sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő joguk is. Álláspontjuk szerint az a követelmény, miszerint a közigazgatási határozatok bírói ellenőrzése során a perbe vitt jogok és kötelezettségek érdemi elbírálást nyerjenek, nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthető. Hivatkoznak a 7/2013. (III. 1.) AB határozatra, mely szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbevitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. A közigazgatási határozatok vonatkozásában ez azt jelenti, hogy azok törvényességének bírói ellenőrzése alkotmányosan nem korlátozódhat a formális jogszerűség vizsgálatára. A közigazgatási perben a bíróság nincs a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz kötve, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja a közigazgatási szerv mérlegelését is. Álláspontjuk szerint a Fővárosi Törvényszék a közigazgatási határozatok a törvényességi bírói ellenőrzését nem végezte el, elfogadta az alperes döntését. Az a bírói ítélet pedig, amely alapos indok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes.
- [15] A jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látják, hogy bíróság kereseti kérelmüket nem vizsgálta meg, a közigazgatási végzésben foglaltakat jóváhagyta. Tekintettel arra, hogy a használatbavételi engedélyezési eljárásban az ügyféli jogállásukat nem ismerték el a hatóságok, így nem szereztek tudomást a jogukat és jogos érdeküket sértő használatbavételi engedély kiadásáról. Ennek következtében viszont nem vehettek részt az elsőfokú eljárásban, amely maga után vonja, hogy az érdemi döntés elleni jogorvoslattól is el lettek zárva. Rámutattak továbbá arra is, hogy a Legfelsőbb Bíróság Kfv. IV.37.431/2010/5. számú ítéletében foglaltakra nem az Elj.r. 4. §-ára, hanem az Ákr. 10. § (1) bekezdésében foglaltakra vonatkozóan hivatkoztak. A bíróság nem vizsgálta továbbá a keresetükben megfogalmazott semmisségi ok [Ákr. 123. § (1) bekezdés g)] fennállását sem, ilyen formában nem érvényesült a perbe vitt jogok és kötelezettségek elbírálásának a követelménye és az anyagi jogi hiba a jogorvoslati eljárás eredményeként nem került orvoslásra.

II.

- [16] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [17] 2. Az Ákr. vonatkozó rendelkezései:

„10. § (1) Ügyfél az a természetes vagy jogi személy, egyéb szervezet, akinek (amelynek) jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, akire (amelyre) nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz, vagy akit (amelyet) hatósági ellenőrzés alá vontak.

(2) Törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azon személyek és szervezetek körét, akik (amelyek) a jogszabály erejénél fogva ügyfélnek minősülnek.”

[18] 3. Az Elj.r. vonatkozó rendelkezései:

„4. § (1) Az építésügyi hatóság engedélyezési és tudomásulvételi eljárásában, az építésfelügyeleti hatóság építésrendészeti eljárásában külön vizsgálat nélkül ügyfélnek minősül az építető és az építési tevékenységgel érintett telek – az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet szerinti mezőgazdasági birtoktest esetén az ahhoz tartozó valamennyi telek, építmény, építményrész tulajdonosa.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően az építésügyi és az építésfelügyeleti hatósági eljárásokban minden esetben vizsgálni kell az ügyféli jogállását annak, akinek az építési tevékenységgel érintett telekre, építményre vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

(3) A szakhatóságok állásfoglalásuk tartalma erejéig ügyféli kört, hatásterületet állapíthatnak meg a jogszabályokban foglaltak szerint.”

III.

[19] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[20] Az indítványozók képviselője a bíróság döntését 2021. július 21-én vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. augusztus 9-én nyújtották be, ezért az indítványozók az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos törvényi határidőn belül nyújtották be.

[21] Az indítványozók felperesként vettek részt az építésügyben indult egyszerűsített perben, ezért érintettségük fennáll. A törvényszék elsőfokú ítéletével szemben fellebbezésnek nem volt helye, ezért az indítványozók kimerítették a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeiket. Megállapítható továbbá, hogy a panasz megfelelt az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozók jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az indítványozók az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérték az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozók megjelölték továbbá a támadott bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozók indokát adták az eljárás megindításának, kifejtették az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jogok sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], indokolták továbbá azt is, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény általuk felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítványozók kifejezett kérelmet terjesztettek elő a támadott bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

[22] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. Tekintettel arra, hogy az ügyféli jogállás el nem ismerése elzárja az érintetteket az ügyféli jogok – nyilatkozattétel, indítványozás joga, iratok megismerésének joga, jogorvoslatihoz való jog stb. – gyakorlásától és ezzel az ügy érdemére való kihatástól, ami az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alaptörvény-ellenességet eredményezhet, az indítványban foglaltak érdemi vizsgálata volt indokolt, ezért az Alkotmánybíróság tanácsulésán az indítványt befogadta.

IV.

[23] Az indítvány megalapozott.

[24] 1. Az ügyfél definíció célja értelemszerűen az, hogy az adott eljárásban érvényesíteni lehessen az adott személy a jogát, jogos érdekét. Ehhez képest az ügyféli minőség megadásának, elismerésének jogsértő megtagadása értelemszerűen felveti az alkotmányos aggályt.

- [25] Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33] és 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [26] Mivel az Abtv. 39. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság határozata mindenkire – így az előttük folyó ügyben eljáró bíróságokra is értelemszerűen – kötelező, az Alkotmánybíróság indítványra ellenőrzi, vizsgálja, és szükség esetén az ítélet megsemmisítésével orvosolja, hogy megfelelően érvényesítik-e a bíróságok a mindenkire nézve kötelező alkotmánybírói határozat alkotmányos tartalmát {17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [19]}. Ez következik a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) funkciójából is, mely az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.
- [27] 2. Az Alkotmánybíróság több döntésében is vizsgálta az ügyféli jogállás el nem ismerésének alapjogi vonatkozásait. Az ügyfél-definíció célja az, hogy a közigazgatási hatósági eljárásban mindenki érvényesíthesse jogát, jogos érdekét, ezzel kapcsolatos igényét. Az ügyféli jogállás elismerésének elmaradása azt jelenti, hogy az ügyben érintettek nem tudják érvényesíteni a tisztességes eljáráshoz való jogukat, sem az ügy tisztességes elintézésére, sem a jogorvoslati út igénybevételére vonatkozóan a konkrét eljárás vonatkozásában. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ügyféli minőség jogszabályba ütköző megtagadása ezért sérti az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát, valamint azzal összefüggésben a jogorvoslatihoz való jogát {3224/2017. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [32]}. Ez tehát az az alapjogi összefüggés, amit a bíróságnak fel kell ismernie.
- [28] 2.1. Az Ákr. 10. § (1) bekezdése a jogviszony szerinti (általános), az Ákr. 10. § (2) bekezdése a jogszabály szerinti (*ex lege*) ügyfélfogalmat határozza meg. Az Ákr. 10. § (1) bekezdése szerinti általános ügyfélfogalom az érintett jogának vagy jogos érdekének közvetlen érintettségét szabja feltételül. Az egységes bírói gyakorlat alapján mindig az ügy konkrét körülményei döntenek el, hogy egy adott eljárásban ki minősül ügyfélnek.
- [29] A Kúria az Ákr. 10. §-át is értelmező 2/2017. (X. 2.) KMK véleményében kiemelte, hogy a jogviszonyon alapuló ügyféli minőség [Ákr. 10. § (1) bekezdés] esetében a félnek kell bizonyítania, hogy a hatóság döntése jogát vagy jogos érdekét érinti, mely kérdésben a hatóságnak döntési, mérlegelési kompetenciája van. Azt tehát, hogy a konkrét eljárásban ki minősül ügyfélnek az adott ügytípusban eljáró hatóságnak, illetve bíróságnak kell eldöntenie az eljárási törvény szabályainak értelmezésével, az ügyre alkalmazandó anyagi jog tükrében {5/2018. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróság eljárásának tehát korlátja az, hogy nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy az indítványozó érintettsége az alapügyben közvetlenül tekinthető-e, illetve az eljárásban alátámasztó érvek elégségesek-e az ügyféli minőség fennállásának igazolására. Az Alkotmánybíróság csupán azt vizsgálhatja, hogy az eljáró hatóságok, illetőleg bíróság az alkalmazandó jogszabályok alapulvételével kellő alaposítással megvizsgálták-e az indítványozó érintettségének kérdését, és erről a döntésükben számot adtak-e {3158/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság eljárásában ekként azt vizsgálja, hogy e körben a bíróságok észlelték-e az ügy alapjogi relevanciáit és azokat figyelembe véve, az adott jog alkotmányos tartalmával összhangban lévő döntést hoztak-e.
- [30] Az általános és különös eljárási szabályok viszonyáról az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a különös szabályok nem szűkíthetik a jogszabályon alapuló, általános ügyfélfogalmat, azt csupán bővíthetik vagy pontosíthatják, a közigazgatási hatósági eljárás sajátosságai és sokfélesége alapján. Arra kérdésre, hogy konkrét ügyben ki lehet ügyfél, anyagi jogi és alaki (eljárási) jogi válasz adható. Az alaki megközelítés szerint ügyfél az, aki az eljárást kezdeményezte, vagy akivel szemben az eljárás folyik. Ez arra nem ad választ, hogy kit illet az adott eljárásban az ügyféli jogállás, függetlenül attól, hogy abba bekapcsolódott-e. Az anyagi jogi ügyfél fogalom

erre ad választ {5/2018. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]; 36/2008. (IV. 3.) AB határozat, ABH 2008, 1367; 249/D/2009. AB határozat, ABH 2011, 1940}. A bírói gyakorlat is akként foglal állást, hogy az a kérdés, hogy az ügy a magánszemély jogát vagy jogos érdekét érinti, nem eljárásjogi, hanem anyagi jogi jellegű kérdés (Legf. Bír. Kf.IV.39.551/2001/5; Kfv.VI.28.259/1998/4., Kfv.V.28.329/1999/9.; Kfv.III.37.225/2004/10.). Az érintett jog alatt alanyi jogot, jogosultságot kell érteni, míg az érintett jogos érdek esetében nem konkrét jog vagy kötelezettség megállapítása történik, hanem a közigazgatási hatóság döntésével a személy helyzete, lehetőségei, kilátásai változnak meg (akár előnyösen, akár hátrányosan) és oksági kapcsolat áll fenn az eljárás, és az annak nyomán meghozott döntés és a személy helyzetének, lehetőségeinek megváltozása között. Mind a jog, mind a jogos érdek és az eljárás eredményeként meghozandó határozat közti kapcsolatnak közvetlennek kell lennie, vagyis a határozat rendelkezésének közvetlen hatással kell lennie az érintettre.

- [31] Az általános ügyfélfogalom alapján tehát elsődlegesen vizsgálni kell a hatósági ügy tárgyát, azt az anyagi jogviszonyt, amelyről a hatóság döntést hoz, és az ügyféli jogállás megállapíthatóságához szükséges jog, jogos érdek, kötelezettség tartalmát. Ehhez képest állapítható meg, hogy kinek van jog által védett közvetlen érintettsége. E kérdés megválaszolásával tudja a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatni.
- [32] 2.2. A használatbavételi eljárás tartalmát elsődlegesen az ingatlan építtetőjére vonatkozó jogok és kötelezettségek töltik ki, e vonatkozása miatt az eljárás közvetlen kapcsolatban áll az építési engedélyezési eljárással is. Az eljárás során akkor ad engedélyt az építmény használatba vételére a hatóság, ha az építményt az engedélyeknek megfelelően, rendeltetésszerűen, biztonságos használatra alkalmas módon építették meg. E jogviszonyt illetően ítélt meg tehát, hogy a konkrét ügyben vita tárgyát képező, általános ügyfélfogalom szerinti jog, jogos érdek közvetlen érintettsége az indítványozók vonatkozásában fennáll-e.
- [33] Az anyagi jogi és eljárási jogviszonnyal való kapcsolatot illetően tehát vizsgálandó, hogy a használatbavételi engedély iránti kérelem elintézését befolyásolhatták-e volna az indítványozók (adott esetben az állított sérelmük hatósági ügy tárgyát képezi-e vagy pedig más úton vitatható), az kihat-e és hogyan valamely jogukra vagy jogos érdekükre, illetve éri-e joghátrány az indítványozókat azzal, hogy az ügyféli jogállásukat nem ismerte el a hatóság.
- [34] Jelen ügyben az eljáró bíróság az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozással vizsgálta mind a jogszabályon alapuló, mind pedig a jogviszonyon alapuló (általános) ügyfélfogalom fennállását. Felismerte tehát az ügy alapjogi érintettségét.
- [35] Megállapította, hogy a jogviszonyon alapuló (*ex lege*) ügyfélfogalom nem állapítható meg, a jogszabály egyértelmű rendelkezése okán. Az általános (jogviszonyon alapuló) ügyfélfogalmat illetően pedig azt állapította meg, a hatósági döntéssel egybehangzóan, hogy a felperes indítványozók jogukat nem igazolták. Ezt azzal támasztotta alá, hogy tévesen érveltek a felperesek azzal, hogy az alperesnek hivatalból kellett volna jogi érdeküket, érintettségüket alátámasztó érveket vizsgálni, miután tudomással bírt az építkezést érintő panaszokról, beadványaikról, mivel a jogi érdek, érintettség nem a közigazgatási szervnek, hanem a kérelmezőnek kell megjelölnie. Emellett a felperes indítványozók a széljegyzett tulajdoni jogukon túlmenően kizárólag arról tettek említést, hogy egy öröklakás és egy garázs vevői adásvételi szerződés alapján, illetve az építkezés kivitelezésével kapcsolatos panaszokra utaltak.
- [36] Ezzel szemben – amint arra az indítványozók hivatkoztak – valójában nem adta indokát annak, hogy miért nem áll fenn az indítványozók joga, jogos érdeke közvetlen érintettsége, miért állapította meg azt, hogy az indítványozók nem igazolták annak fennállását, miközben kötelmi igényük áll fenn, illetve széljegyen szerepelnek, és minderre következetesen minden eljárási szakaszban hivatkoztak.
- [37] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az indokolási kötelezettség minimális elvárásként megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett

kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}.

- [38] A közvetlen érintettség igazoltsága a hatósági eljárás tárgyát képező anyagi jogi jogviszony (használatbavételi engedély megadása) és a felhívott jog, jogos érdek közötti kapcsolat függvényében állapítható meg. Erre vonatkozóan kell a bírósági határozatnak indokolást tartalmaznia. Ennek hiányában kiüresedne a tisztességes eljárás ügyféli minőséghez kapcsolódó követelménye. Ha az ügyfélminőség olyan állagra (illetve azon fennálló tulajdoni állapotra) vonatkozó, ami tárgya az ügyfélminőséggel célzott eljárásnak, s ez kötetmi viszonyban állást (adásvételt) jelent, a széljegy kötetmi várományt keletkeztet. Az ügyfélminőség – pusztán formális indokok mentén való – el nem ismerése pedig azt jelentené, hogy egyoldalú (valójában üres) lenne az érdekérvényesítési pozíciója annak, aki (mint állagtulajdonos) a használatbavételi engedély előtt az építetű oldalán már tényleges résztvevője az adott állag (illetve annak részállaga) viszonyainak (mivel/hiszen megvette a részét), tehát terhet vállalt.
- [39] 3. Ekként az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.687/2021/9. számú ítélete ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével. Az alaptörvény-ellenesség megállapítására tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványozó által felhívott további alapvető jogok sérelmének vizsgálatától eltekintett [3390/2020. (X. 29.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [40] Az Abtv. 43. §-a értelmében amennyiben az Alkotmánybíróság a 27. § szerinti eljárásban alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti, melynek eljárási jogkövetkezményére a bírósági eljárások szabályait tartalmazó törvények rendelkezéseit kell alkalmazni, azzal, hogy az alkotmányjogi kérdésben az Alkotmánybíróság határozata szerint kell eljárni. A bírói döntés felülvizsgálatakor az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz hatásköréhez igazodva a konkrét ügy érdemét érintő alkotmányossági vetületű kérdésekről határozott, ám ennek a konkrét ügyre vonatkozó konzekvenciáit már az eljáró hatóságnak, illetve bíróságnak kell levonnia. Az indítványozó számára ilyenformán biztosítható hatékony jogorvoslat az Alaptörvény sérelmével szemben.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3408/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3005/2023. (I. 13.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, dr. Karsai Dániel ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.634.541/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását, és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése, XVI. cikke, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló dokumentumok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (perbeli kérelmezett) édesanyja és a perbeli kérelmező édesapja 2018. május 14-én született gyermeküket közösen nevelték külföldön. A COVID-19 járványhelyzet miatt 2020 júniusában úgy döntöttek, hogy Magyarországra jönnek közösen. A felek élettársi kapcsolata 2020 augusztusában szűnt meg, az édesapja ezt követően kérte a bíróságtól, hogy rendelje el a gyermek visszavitelét, mivel a gyermek szokásos tartózkodási helye az Egyesült Királyság, angol-magyar állampolgár. E kérelmét azzal indokolta, hogy a szülői felügyeleti jogot közösen gyakorolják a gyermek felett.
- [4] 1.2. A Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 19.Pk.500.151/2021/15. számú elsőfokú végzésében az édesapja kérelmét elutasította. Döntésének indokolásában mindenekelőtt az ügyben alkalmazandó jogot azonosította, azt a Tanács házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003. EK rendelete (a továbbiakban: EK rendelet) (17) bekezdése és 2. cikk 11. pontja alapján a Gyermekes Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1986. évi 14. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Hágai Egyezmény) 3. cikkére alapította. Az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapította, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye Magyarország lett. A szülők közösen döntöttek úgy, hogy Magyarországra jönnek, ami után a kérelmező egyoldalú döntés eredményeként, a kérelmezett előzetes értesítése nélkül utazott vissza az Egyesült Királyságba, nem kérte a kérelmezettet, hogy oda közösen, a gyermekkel együtt térjenek vissza. Az elsőfokú végzés indokolása szerint a gyermek a magyarországi környezetbe beilleszkedett (bölcsődébe jár), a számára szükséges fejlesztéshez alkalmazható módszer (szenzomotoros terápia) hazánkban elérhető.
- [5] 1.3. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 50.Pkf.634.541/2021/5. számú végzésével az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatta, és kötelezte arra az indítványozót, hogy 2021. november 12-ig vigye vissza a gyermeket az Egyesült Királyságba. Döntésének indokolásában először kitért arra, hogy az Egyesült Királyság 2020. január 31-én kilépett az Európai Unióból, a gyermek elvitelének és visszatartásának idejében (2020 nyara) már nem tartozott az Európai Unió tagállamai

közé. Így a 2020. február 1. és december 31. közötti átmeneti időszakra vonatkozó, a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló 2019/C 384 1/01 számú Megállapodás 67. cikke alapján az EK rendelet jelen ügyben nem alkalmazható, a jogvita kizárólag a Hágai Egyezmény szabályainak alkalmazásával dönthető el. A másodfokú bíróság nem értett egyet azzal a megállapítással, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye Magyarország lett, így visszavitelének megtagadása nem jogellenes. Az elsőfokú bírósággal ellentétben a másodfokú bíróság azt értékelte bizonyítottnak, hogy a szülők ideiglenesen jöttek Magyarországra, legkésőbb 2020. november 30-án az édesapa hozzájárulása, vagy a vele való megállapodás nélkül tartózkodik Magyarországon, így a Hágai Egyezmény 3. cikkében foglalt feltételek fennállnak, tehát a 12. cikk szerint el kell rendelni visszavitelét. A másodfokú bíróság szerint olyan körülmény, amely a Hágai Egyezmény 13. cikk *b)* pontja szerinti (testi vagy lelki károsodás, elviselhetetlen helyzet) kivételszabály alkalmazását indokolná, nem volt feltárható. „A gyermek számára – alacsony életkora miatt – a környezet állandóságát elsősorban az őt gondozó szülő személye, annak jelenléte jelenti, ezért számára testi vagy lelki károsodást vagy más elviselhetetlen helyzetet a visszavitel nem teremt” [lásd: a másodfokú bíróság 50.Pkf.634.541/2021/5. számú végzése, 11. oldal első bekezdése].

- [6] 1.4. A felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzésében a másodfokú bíróság 50.Pkf.634.541/2021/5. számú végzését – a teljesítési határidő módosításával – hatályában fenntartotta. A Kúria mindenekelőtt megállapította, hogy az indítványozó által benyújtott, nagyrészt a bizonyítékok mérlegelését támadó felülvizsgálati kérelem alapján a vizsgálata a következőkre terjed(het) ki: a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálhatta az ügyet, a Pp. 422. §-a alapján pedig mindazon eseményre tett előadások és csatolt okiratok, amelyek a jogerős döntés meghozatala után történetekre vonatkoznak, a Kúria vizsgálata nem terjedhet ki (Indokolás [37]–[38]). Ennek megfelelően a Kúria támadott végzésének indokolása szerint az indítványozó a lefolytatott eljárásban nem hivatkozott egyrészt arra, hogy a kérelmező édesapa nem gyakorolta szülői felügyeleti jogait, így annak vizsgálata kizárt, másrészt „[a] Hágai Egyezmény 13. cikk *b)* pontja szempontjából a felülvizsgálati kérelemben állított kérelmezői magatartás (személyisége kiszámíthatatlan, fenyegeti őt) új tényállitásnak minősül, ezért a felülvizsgálati eljárásban nem értékelhető” (Indokolás [39]).
- [7] A Kúria döntésének érvelése szerint az ügyben bizonyítandó volt, hogy a visszavitel megtagadásakor a gyermek szokásos tartózkodási helye az Egyesült Királyságban volt. A szokásos tartózkodási hely fogalmának meghatározása során a Kúria az ítélkezési gyakorlat és a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Nmjt.) vonatkozó rendelkezéseiből indult ki és megállapította, hogy annak meghatározása során figyelembe kell venni, hogy „adott időszak” és „adott jogviszony” összes körülményei alapján a gyermek hol és milyen mikroközösségbe illeszkedett be. A bírói gyakorlat a szokásos tartózkodási hely meghatározása során a szülők döntését, közös akaratát tekinti irányadónak (Indokolás [44]–[45]). A Kúria döntése szerint „a magyarországi utazás előtt a felek életvitelének központja az Egyesült Királyságban volt: ott laktak, munkaviszonyt nyaltak, a gyermek szocializációja ott kezdődött meg” (Indokolás [46]). „[A] felek magyarországi tartózkodása a járványhelyzet aktuális alakulása miatt átmenetinek minősíthető; a család életvitelének tényleges központja az Egyesült Királyságban maradt” (Indokolás [53]).
- [8] A Kúria azt is vizsgálta, hogy van-e olyan bizonyított körülmény, amely alapján a visszavitel elrendelése a gyermekre súlyosan káros lenne, testi, lelki megterhelést, elviselhetetlen helyzetet eredményezne. „A Hágai Egyezmény 13. cikk *b)* pontja körében nem értékelhető a jogellenes magatartást megvalósító szülő javára a saját egzisztenciáját felszámoló magatartása”, szövegezte a kúriai érvelés a kérelmezett édesanya azon előadására, hogy a külföldi lakhatása nem megoldott és jelenleg nincs munkahelye (Indokolás [55]–[57]). A kérelmezett saját magatartása miatt került a jelenlegi helyzetbe a Kúria indokolása szerint, nyilvánvalóan képes a megfelelő érdekérvényesítésre (nyelvtudása, helyismerete van). Azt pedig, hogy a gyermek fejlesztése csak Magyarországon lehetséges, nem bizonyította (Indokolás [58]).
- [9] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Meglátása szerint az ügyében eljáró bíróságok „nem tanúsítottak megfelelő körültekintést sem a visszavitel elrendelésének az Egyezmény szerinti feltételei körében lefolytatott vizsgálat vonatkozásában, sem a visszavitel megtagadásának feltételei körében”. Az indítvány szerint a bíróságok a gyermek érdekeit kirekesztették a vizsgálat köréből. Állítása szerint

a tisztességes eljáráshoz való joga [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] azért sérült, mert „objektíve nem volt lehetősége a bizonyításra, mivel a kiskorú gyermek érdekei a döntés meghozatal során teljességgel figyelmen kívül maradtak”. Az indítvány a *fair* eljáráshoz való joggal összefüggésben arra is hivatkozott, hogy az Alaptörvény XVI. cikkére tekintettel a bíróságoknak a gyermek mindenkori érdekét szem előtt tartva kell dönteniük, tekintettel arra, hogy az indítványozó ezen cikk sérelmére jelen eljárásban nem hivatkozhat, „az alapjog személyében nem érinti”, annak vizsgálatát álláspontja szerint hivatalból kell az Alkotmánybíróságnak elvégeznie. Az indítvány szerint az Alaptörvény XVI. cikke és XXVIII. cikke együttes értelmezéséből következően „a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozza, ha a bíróságok ebben a különleges szenzitív esetben a szakértői bizonyítást mellőzik, anélkül, hogy a szakértő kirendelésének mellőzését megindokolták volna”. Az indítvány szerint e követelmény jelen eljárásban nem érvényesült, ugyanis 1. az eljáró bíróságok iratellenes megállapításokat tettek; 2. a bizonyítékok értékelése körében hozott döntéseiket nem indokolták; 3. a gyermek érdekeit kirekesztették a vizsgálatból.

- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét az indítvány szerint kettős sérelem okozza. Egyrészt az eljáró bíróságok jelen panasszal támadott döntéseikben nem a *fair* eljáráshoz való joggal összhangban jutottak arra a következtetésre, hogy „a jogvita eldöntése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a kérelmező az eljárás megindítása előtt felszólította-e, illetve kérte-e a kérelmezettet a gyermek visszavételére, továbbá annak sincs, hogy az Indítványozó nem tudott előzetesen a kérelmező visszatérésének időpontjáról vagy egyáltalán a visszatérés szándékáról”. Másrészt az eljáró bíróságoknak fel kellett volna tárniuk, hogy „az Indítványozó visszatérése esetén milyen helyzetbe kerülne” és az milyen hatással lenne a gyermekre. Utóbbi vizsgálati körön belül az eljáró bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna, hogy „a TSMT torna (gyermek jelenlegi szenzo-motoros fejlesztése) Angliában hogyan lenne biztosítható”. Az indítványozó fentiekén túl hivatkozott még az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerinti kötelezettségre: „az Alkotmánybíróságnak és a rendes bíróságoknak akkor is követnie kell a strasbourgi gyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző »precedens-határozataiból« ez kényszerűen nem következene”.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [12] 2. A Hágai Egyezmény érintett rendelkezése:

„13. Cikk Az előző cikkben foglalt rendelkezések ellenére a megkeresett Állam igazságügyi vagy államigazgatási szerve nem köteles elrendelni a gyermek visszavételét, ha az azt ellenző személy, intézmény vagy más szerv bizonyítja, hogy

[...]

b) a gyermeket visszavitele testi vagy lelki károsodásnak tenné ki vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtene számára.”

III.

- [13] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben érkezett: a Kúria végzését a jogi képviselő 2022. február 1-jén vette kézhez, a panaszt 2022. március 31-én, határidőben nyújtotta be. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, a folyamatban volt nemperes eljárás kérelmezettjeként érintettnek minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.

- [15] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelménynek, amely szerint törvényi feltétel, hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot {lásd például: 3286/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} így arra az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát eredményező eljárás alapjául szolgáló panasz nem alapítható.
- [16] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó szerint a gyermek visszavételét alaptörvény-ellenesen lefolytatott eljárásban rendelték el); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a másodfokú bíróság 50.Pkf.634.541/2021/5. számú végzése és a Kúria Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott végzés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt a másodfokú bírósági végzésre kiterjedő hatállyal.
- [17] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [18] Az indítvány érvelése szerint, ha a bíróságok „különösen szenzitív esetben a szakértői bizonyítást mellőzik anélkül, hogy a szakértő kirendelésének mellőzését megindokolták volna”, az a tisztességes eljáráshoz való jog automatikus sérelmére vezet. Az Alkotmánybíróságnak tehát azt kell vizsgálnia, hogy a bizonyítás – különös tekintettel a gyermek érdekeinek kiemelt figyelembe vételére – teljeskörűen zajlott-e, vagyis a bíróságok igénybe vettek-e minden lehetséges bizonyítási eszközt és különös figyelemmel voltak-e a gyermek érdekeinek felderítésére.
- [19] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában kidolgozta a *fair* eljáráshoz való jogból következő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kötődő részjogosítványokat, és azt is meghatározta, hogy jogellenesen külföldre vitt vagy jogellenes visszatartott gyermek visszavételére irányuló eljárásban mindennek hogyan kell érvényesülnie. Összefoglalóan a 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat kimondta, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközt igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegye a bíróság számára” (Indokolás [70]). A 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat ennek nyomán szintén érdemi vizsgálatot igénylő kérdésnek tekintette, hogy „a bizonyítási eljárás – különös tekintettel a gyermekek érdekeinek kiemelten védett érdekeire – teljeskörűen zajlott-e le, a bíróságok igénybe vettek-e minden lehetséges bizonyítási eszközt és különös figyelemmel voltak-e a gyermekek érdekeinek felderítésére” (Indokolás [22]).
- [20] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát az indítványozó által felvetett kérdés az Abtv. 29. §-a szerinti bírói döntést érdemben befolyásoló szempontnak minősül, vagyis annak eldöntése, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérül-e azáltal, hogy a bíróság esetleg nem folytatta le teljeskörűen a bizonyítást és a gyermek érdekét nem derítette fel maradéktalanul, megalapozza az érdemi vizsgálatot.
- [21] Az indítvány a *fair* eljáráshoz való jog sérelmére mellett utalt az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének sérelmére is, önállóan azonban ezt érdemben nem indokolta. Az alapjog korlátozására utalás – megfelelő indokolás nélkül – azonban önmagában nem alapozza meg az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát, emiatt az erre vonatkozó indítványt az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta, mert nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt, korábban részletezett követelményeknek.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján külön befogadási eljárás lefolytatása nélkül érdemben bírálta el az ügyet.
- [23] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján, 3294/2022. (VI. 10.) AB végzésével felhívta a Pesti Központi Kerületi Bíróságot a Kúria Pfv.II.21.409/2020/5. számú végzése végrehajtásának felfüggesztésére.

IV.

- [24] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [25] 1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön.
- [26] A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95]. A tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266].
- [27] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte, vagyis elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve {vö. 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [28] Hivatkozva az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdésére, az Alkotmánybíróság számos határozatában rögzítette, hogy a testület alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, valamint hatásköre a bírói döntések az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára is az Alaptörvényen alapul. Ugyanakkor az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a perbíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [29] A bíróságok a szabad bizonyítás elve alapján járnak el, és a bíróságok „mérlegelési jogkörébe – bizonyítandó tények, bizonyítási eszközök igénybevétele – tartozó döntések” felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége {3290/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}. A „tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében az alkotmányossági vizsgálat csak arra korlátozódik, hogy a bizonyítási kötelezettségüknek a bíróságok eleget tettek-e, azt azonban nem vizsgálja az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy nem jár el negyedfokú bíróságként –, hogy a levont következtetések szakjogilag helyesek-e” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [30] 2. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában már több alkalommal vizsgálta, hogy a jogellenesen elvitt/visszatartott gyermek szokásos tartózkodási helyének megállapítására és oda történő visszavitelére irányuló eljárásokban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapjog (*fair* bírósági eljáráshoz való jog) érvényesült-e. Összefoglalóan, ezekre az eljárásokra nézve a következő megállapítást tette. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközt igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegye a bíróság számára {3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [70]}. Az Alkotmánybíróság szerint az ilyen típusú eljárásokban a gyermekek érdekei feltárásának elmaradása általában sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot {3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [64]}.

- [31] 3. Az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben azt a kérdést kellett megválaszolnia, hogy a Kúria lefolytatta-e a gyermek érdekében álló mindazon bizonyítási eljárást, amely a nemperes eljárás tárgya szerinti döntés meghozatalához szükséges volt. Ellenkező esetben – figyelemmel a jelen határozat IV/1. pontjában (Indokolás [25] és köv.) hivatkozott alkotmánybírósági gyakorlatra is – megállapítható a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelme az indítványozó oldalán. A gyermek érdekeinek feltárására irányuló kötelezettség kapcsán az eljárás során lefolytatott bizonyítás tükrében az Alkotmánybíróság a következő megállapításokat tette.
- [32] A 3068/2020. (III. 9.) AB határozatában a testület megállapította, hogy „[a] tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelen ügyben az okozta, hogy a bíróságok ebben a különlegesen szenzitív esetben a kérelmezett anya szakértő pszichológus kirendelésére irányuló indítványát elutasítva a szakértői bizonyítást mellőzték, anélkül, hogy a szakértő kirendelésének mellőzését megindokolták volna. Ezzel a döntéssel a bíróságok az anyát lényegében az egyetlen lehetséges bizonyítási eszköz igénybevételétől fosztották meg. Erre tekintettel az eljáró bíróságok nem kerültek abba a helyzetbe, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog alaptörvényi követelményre figyelemmel megfelelően tudták volna értékelni a gyermekek érdekeit, illetve annak kiemelt védelmét. [...]” (Indokolás [28])
- [33] A 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat szerint „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközt igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegye a bíróság számára” (Indokolás [39]).
- [34] A bírósági vizsgálatnak ezen ügyekben mind objektív, mind szubjektív elemek megítélésére is ki kell terjednie. Objektív vizsgálati elemek: „szokásos tartózkodási hely, elvétel jogellenessége, szülői felügyelet tényleges gyakorlása”; szubjektív elemek: „a gyermekek visszavitele a gyermekek számára milyen pszichés, vagy testi következményekkel járna, járhatna” (Indokolás [41]–[42]).
- [35] 4. Annak megállapítása érdekében, hogy a bíróságok a gyermek visszavételére irányuló eljárásban megfelelően széles körben vizsgálták-e a gyermek érdekeit – azaz érvényre juttatták-e az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglaltakat –, az Alkotmánybíróság áttekintette a bíróságok által a felvett bizonyítási eljárásokat és az azokra alapozott tényállást.
- [36] Mind a másodfokú bíróság, mind a Kúria végzésének indokolásában kitért elsőként az alkalmazandó jog meghatározására (Hágyai Egyezmény); majd ezt követően a Kúria indokolásában lehatárolta azokat a kérdéseket, amelyeket a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint vizsgálhat. Ebben a körben megállapította, hogy a Pp. 422. §-a szerint felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye. E körben kitért arra is a Kúria, hogy az indítványozó egyrészt nem hivatkozott arra a lefolytatott eljárásban, hogy a kérelmező nem gyakorolta a szülői felügyeleti jogát; másrészt a Hágyai Egyezmény 13. cikk *b*) pontja szerinti kivételszabály alkalmazása körében nem utalt arra, hogy a kérelmezői magatartás fenyegető és kiszámíthatatlan. Mindezt tehát új, a felülvizsgálati eljárásban már nem értékelhető nyilatkozatoknak minősítette (Kúria Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzése, Indokolás [37]–[39]).
- [37] A bíróságok megvizsgálták azokat az objektív körülményeket és feltételeket (szokásos tartózkodási hely, elvétel jogellenessége, szülői felügyelet tényleges gyakorlása), amelyeket a nemzetközi és a hazai szabályozás is megkíván a gyermek visszavételére irányuló eljárásban (lásd a másodfokú bíróság 50.Pkf.634.541/2021/5. számú végzése 5–9. oldalak, összefoglalóan a 10. oldal 4. bekezdése, a Kúria Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzése indokolásának [43]–[53] bekezdései). Ezek megítélése során a Kúria az ügyre irányadó anyagi jogszabályok (a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény) rendelkezésein túl a bírói gyakorlatot is figyelembe vette (lásd a Kúria Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzése indokolásának [45] bekezdését).
- [38] A bíróságok ezt követően azt a kérdést elemezték, hogy a Hágyai Egyezmény 13. cikk *b*) pontjába foglalt, a gyermek visszavételét akadályozó körülmény fennáll-e.
- [39] A Kúria és a másodfokú bíróság elkülönítetten értékelték egyrészt az indítványozó körülményeit (nyelvtudása, pozíciója az Egyesült Királyságban, a helyi társadalmi viszonyok és ebből következően saját jogainak és kötelezettségeinek ismerete); másrészt a visszavétel, vagyis a környezet megváltozásának gyermekre az adott életkorban és az adott időpontban gyakorolt hatását. Nem értékelték ugyanakkor az indítványozó javára, hogy

- magá számolta fel az adott államban egzisztenciáját (lásd: másodfokú bíróság 50.Pkf.634.541/2021/5. számú végzésének 10. és 11. oldalait és a Kúria Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzése indokolásának [57]–[58] bekezdéseit). Az alkotmányjogi panaszban hivatkozott, a gyermek Angliában történő fejlesztésének hiányosságára vonatkozó kérelmezetti állítást (miszerint a gyermek fejlesztése csak Magyarországon biztosított) a bíróságok előtt az indítványozó nem bizonyította (lásd a Kúria Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzésének [58] bekezdését).
- [40] A kérelmezett (indítványozó) fellebbezési/felülvizsgálati ellenkérelmeiben a kérelmezővel történt kommunikációjának bírói megállapítását vitatta, és azt, hogy abból a visszatérés kérelmezetti szándékára nézve milyen következtetést vont le a bíróság. A Hágai Egyezmény 13. cikk *b*) pontjában foglalt kivételszabály alkalmazásának indokaként két okra hivatkozott: egyrészt a kérelmező labilis, kiszámíthatatlan személyiségére; másrészt arra, hogy a gyermek fejlesztésére szolgáló módszer csak hazánkban alkalmazható. A Kúria előbbiről megállapította, hogy új tényállításnak minősül, amely a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható; az utóbbi esetben pedig nem az alkalmazott módszer (szenzomotoros terápia) elérhetőségéből, hanem a gyermek betegségének jellegéből kiindulva állapították meg, hogy a fejlesztés az Egyesült Királyságban is biztosított.
- [41] 5. Az Alkotmánybíróság mindenek előtt utal irányadó gyakorlatára, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le a felülvizsgálati kérelem egészének Kúria általi elbírálási kötelezettsége. Az a követelmény azonban igen, hogy a Kúria döntésében egyértelműen indokolja meg, ha a felülvizsgálati kérelem valamely elemeit akár formai, akár tartalmi okból nem találja érdemi elbírálásra alkalmasnak” {3419/2021. (X. 15.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [42] Jelen esetben a Kúria végzésében egyértelműen állást foglalt részben abban a kérdésben, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, részben pedig abban a kérdésben, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati kérelem elbírálására milyen jogi keretek között volt a Kúriának lehetősége, így a Kúria ezen Alaptörvényből fakadó kötelezettségének eleget tett.
- [43] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bíróságok a jogellenesen visszatartott gyermek visszavételére kötelező végzéseiben reagáltak az indítványozó (panaszban megismételt) felvetéseire, azokat részletesen megvizsgálták. A bíróságok bemutatták döntéseik indokolásában, hogy miért nem állnak fenn olyan körülmények, amelyek a Hágai Egyezmény 13. cikk *b*) pontjában rögzített kivételszabály alkalmazását lehetővé tennék. Az indítványozó sem alkotmányjogi panaszában, sem pedig az alsóbb fokú bíróságok előtt nem jelölte meg azokat az általa előterjesztett bizonyítási indítványokat, amelyeket a bíróságok figyelmen kívül hagytak, elvetettek. Általánosságban hivatkozott csupán arra, hogy a bíróságok nem vizsgálták a gyermek érdekeinek érvényesülését. A fellebbezési ellenkérelem és felülvizsgálati kérelem indokolásában sem található ilyen irányú bizonyítási indítvány (vö. a kérelmezett másodfokú bírósághoz benyújtott fellebbezési ellenkérelmének 11. és 13. oldala; a Kúriához benyújtott felülvizsgálati kérelem 10. oldala).
- [44] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme csak akkor merülhetne fel, ha az indítványozó az eljárási szabályok keretei között, azokra figyelemmel előterjesztett bizonyítási indítványa(i) alkalmas(ak) lehetett (lehettek) volna az általa utóbb állított, gyermekre irányuló veszély alátámasztására, és ha a bíróság elutasító döntése a bizonyításra kötelezett indítványozót az egyetlen lehetséges bizonyítási eszköz igénybevételétől, indokolás nélkül fosztotta volna meg [vesd össze: 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat]. Ez jelen ügyben nem volt megállapítható.
- [45] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme – az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének tükrében – sem állapítható meg automatikusan erre vonatkozó bizonyítási indítvány hiányában, ha a gyermek jogellenes visszatartása miatt indult nemperekes eljárásban az eljáró bíróság nem rendelt ki szakértőt {vö. 3290/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [46] 6. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasszal támadott bírói döntések (a Kúria Pfv.II.21.409/2021/5. számú végzése és a másodfokú bíróság 50.Pkf.634.541/2021/5. számú végzése) nem hagyták figyelmen kívül döntéseikben a gyermek Alaptörvényben foglalt jogát és érdekét, így az eljárás *fair* jellegéhez fűződő jog nem sérült.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/938/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3006/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.388/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozata – melynek megisméltése tárgyában a 3426/2022. (X. 21.) AB végzéssel megszüntette az eljárást – alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Marosi Zoltán ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Kfv.III.37.388/2021/2. számú végzése és a Kúria Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozata ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései megsértését kifogásolta.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának alapjául szolgáló ügyben a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) megállapította, hogy az indítványozó 2016. október 6-a és 2017. október 22. között alkalmazott egyik tarifacsomagban két év hűségidővel lakossági ügyfeleknek kínált kedvezményes készülékeket népszerűsítő kommunikációs eszközein a fogyasztókkal szemben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor elhallgatta, hogy amennyiben a fogyasztó készülékvásárlási lehetőséggel is él, akkor az általa fizetendő előfizetői díj magasabb, mint amennyiben kizárólag hűségidő vállalása mellett előfizetésre vonatkozó szerződést kötne, tehát a készülékvásárlásra tekintettel többletköltsége keletkezik, ezért 1 800 000 000 Ft versenyfelügyeleti bírságot szabott ki az indítványozóval szemben.
- [3] A Fővárosi Törvényszék 105.K.701.058/2020/24. számú ítéletében a jogsértés megállapítása tekintetében elutasította az indítványozó keresetét, míg a bírság vonatkozásába megsemmisítette a GVH határozatát és új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [4] A Kúria Kfv.III.37.388/2021/2. számú végzésével a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. §-a alapján megtagadta az indítványozó (és az alperes GVH) felülvizsgálati kérelmének befogadását, mert megítélése szerint a jogerős ítélet nem vetett fel olyan elvi jelentőségű kérdést, amellyel kapcsolatban a Kúria még nem foglalt állást, illetve nem tartotta valószínűsíthetőnek, hogy a jogegység megbomlásának veszélye állna fenn. A Kúria szerint a bírság esetlegesen kirívóan magas összege önmagában nem alapozhatja meg a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont *ab*) alpontjában foglalt feltételek fennálltát. A Kúria a közigazgatási jogvitához kapcsolódóan az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás szükségességét sem állapította meg. Az indítványozó által előadott eljárásjogi és anyagi jogi jogszabálysértések vonatkozásában a Kúria rögzítette, hogy e tárgyban kizárólag a felülvizsgálati kérelmet érdemben elbíráló ítéletben vagy végzésben kerülhet sor, ugyanakkor az indítványozó által hivatkozott jogszabálysértések nem minősülnek olyan jogsértéseknek, amelyek kimerítenék a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont *ad*) alpontjában foglaltakat.
- [5] A Kúria az indítványozó Kp. 118. § (1) bekezdés *b*) pontjával kapcsolatban előadott érveire válaszul röviden ismertette az indítványozó által hivatkozott eseti döntések lényegét, és megállapította, hogy azok tényállása relevánsan eltér a jelen ügytől, ezért nem merült fel a Kúria által közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapuló kérdés. A Kúria összességében úgy ítélte meg, hogy az indítványozó (és az alperes GVH) az elsőfokú bíróság ítéletének felülmérlegelését kérték, felülvizsgálati kérelmeik felsőbb bírósági iránymutatást igénylő kérdést nem vetettek fel.
- [6] A Kúria Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozatával elutasította az indítványozó jogegységi panaszát, mert az elsőfokú ítélet esetében nem tartotta megállapíthatónak, hogy eltért volna a Kúria korábbi joggyakorlatától.

- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria Kfv.III.37.388/2021/2. számú végzésének megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit. Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panaszát a Kúria Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozata ellen is előterjesztette.
- [8] Az indítványozó a Kúria Kfv.III.37.388/2021/2. számú végzésével összefüggésben jogegységi panaszeljárást is kezdeményezett, a Kúria Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozatával elutasította az indítványozó jogegységi panaszát, amely ellen az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt, amelyet később visszavont, ezért az Alkotmánybíróság e tárgyban 3426/2022. (X. 21.) AB végzéssel megszüntette az alkotmányjogi panaszeljárást.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott kúriai végzés és jogegységi panasz tárgyában hozott határozat alaptörvény-ellenessége abban áll, hogy érdemi jogkérdésekről foglaltak állást anélkül, hogy biztosították volna az indítványozó számára az őt megillető garanciális eljárási jogokat. E körben az indítványozó azt kifogásolta, hogy a Kúria végzésében összevetette az alapügy tényállását az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott precedens értékű kúriai döntésekkel, azonban az indítványozó számára nem biztosított garanciális jogokat, amely eljárásával megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit. E tekintetben a jogegységi panasz tárgyában hozott határozat alaptörvény-ellenessége abban áll az indítványozó szerint, hogy nem orvosolta a kúriai végzés okozta jogsérelmet.
- [10] Az indítványozó szerint az alapügy összevetése a precedens értékű kúriai határozatokkal az érdemi döntéshozatal folyamata, ezért érdemi felülvizsgálatnak minősül.
- [11] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a Kúria nem tartott nyilvános szóbeli tárgyalást, illetve nem állapította meg az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezésének szükségességét, míg a jogegységi panaszos eljárásban kirekesztette ezt a jogalapot a vizsgálat kereteiből.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzésének az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezésének szükségessége tárgyában részletesen számot kellett volna adnia az ún. CILFIT-kritériumokról. Az indítványozó ezen kifogásával összefüggésben az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) *Bio Farmland kontra Románia* (43639/17.), 2021. július 13. ítéletére hivatkozott.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, mivel az indítványozó a Kfv.III.37.388/2021/2. számú végzésével szemben már korábban alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyet az Alkotmánybíróság 3540/2021. (XII. 22.) AB végzésében az indítvány a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárás miatti „idő előtti” volta miatt utasított vissza, így az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje megtartottnak minősül. Az indítványozó a Kúria Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozatát 2022. március 16-án vette kézhez, így a 2022. május 13-án érkeztetett alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül nyújtotta be az indítványozó. Az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [16] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.
- [17] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [18] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha alkotmányjogi panasz esetén egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az e) pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [19] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét külön nem indokolta, e körben lényegében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértése körében előadott érvelését vonatkoztatta

az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában előterjesztett indítványára. Tekintettel arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog tartalmilag nem feleltethetők meg egymásnak, ezért az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga megsértésére vonatkozó érvelése egyidejűleg nem szolgálhat alapul a jogorvoslathoz való jog sérelmét állító indítványelemhez. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.

- [20] Mindezekre tekintettel az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének megsértését állító része nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettségnek.
- [21] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolást.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [23] Az Alkotmánybíróság előjáróban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [24] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét alapvetően abban látta, hogy a Kúria anélkül vetette össze a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eseti döntéseket az indítványozó ügyével, hogy biztosította volna a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó garanciális jogokat, hiszen érdemi eljárás elrendelése nélkül érdemi mérlegelést végzett a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésében. Ezen túlmenően azt is kifogásolta az indítványozó, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelme tárgyában a Kúria indokolásában nem adott számot a CILFIT-kritériumok teljesüléséről.
- [25] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „nem feladatköre az Alkotmánybíróságnak – és erre vonatkozó hatásköre sincs – hogy az ügyazonosság vagy a jogkérdésben való eltérés tekintetében állást foglaljon, bírói döntést törvényességi kérdésekben és szempontok alapján felülbíráljon. Ezeknek a kérdéseknek a vizsgálata és értékelése, azokban való állásfoglalás és döntés meghozatala a vonatkozó törvény alapján a Kúria erre kijelölt tanácsának a hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság feladata nem a bíróságok tény-, illetve jogkérdésekben elfoglalt álláspontjának a felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot a bíróságoktól számon kérje.” {3340/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [28]}
- [27] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy alapvetően szakjogi kérdés annak eldöntése, hogy egy adott ügyben hozott ítélet jogkérdésben eltér-e a Kúria hivatkozott eseti döntéseiben foglaltaktól, ily módon amennyiben *prima facie* önkényes jogalkalmazás esete nem áll fenn, nem veti fel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, ha a Kúria a Kp. 118. §-a alapján megtagadja a felülvizsgálati eljárást. Tekintettel arra, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésének a) pontjának aa) alpontja, illetve a b) pontja törvény által nevesítetten olyan szempontok mérlegelését írják elő a Kúria számára, amelyek a konkrét ügyben hivatkozott joggyakorlat összevetését kívánják meg, amennyiben ezen összevetés nem terjeszkedik túl a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának kérdésén, nem állapítható meg, hogy a Kúria érdemi vizsgálatot folytatott volna, ekként az indítványozó által hivatkozott garanciális jogok sérelméhez sem vezethetett.
- [28] Az Alkotmánybíróság szerint az indítvány az előzetes döntéshozatali eljárás szükségességére vonatkozó kúriai indokolás hiányossága vonatkozásában sem vetette fel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, hiszen a Kúria a felülvizsgálata kérelem befogadhatósága körén belül maradva – az előzetes döntéshozatali eljárás szükségességét érintően is – áttekintette az indítványozó által hivatkozott ítélezési gyakorlatot és választ adott az indítványozó kifogására. Az Alkotmánybíróság utal azon gyakorlatára, amely szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság áttekintette a Kúria jogegységi panasz eljárásban hozott határozatát és megállapította, hogy a Kúria részletesen megvizsgálta, hogy a felülvizsgálata kérelem befogadhatósága tárgyában hozott kúriai

végzésben hivatkozott ügyek és az alapügy közötti ténybeli eltérést jól ítélte-e meg az ítélkező tanács. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa megfelelően indokolt határozatában számot adott az indítványozó által kifogásolt ügyazonosság kérdésében hivatkozott döntések értékeléséről.

- [30] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a „a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbírótság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria végzésében, illetve a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra helyezkedtek, a döntésüket alátámasztó érveikről számot adtak.
- [32] Az indítványozó a támadott végzés és határozat alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni.
- [33] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 52. § (1b) bekezdésére, 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1284/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3007/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.262/2021/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Surdy Miklós Gyula ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján a Budapest Környéki Törvényszék 11.B.66/2020/102. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.262/2021/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó 2018. december 10. napján a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Gyámügyi Osztályán bejelentést, valamint 2018. december 20. napján az Érdi Rendőrkapitányságon feljelentést tett szexuális erőszak és kiskorú veszélyeztetésének büntette miatt. A nyomozó hatóság 2020. március 23. napján kelt 13110/2233/2018. bü. számú határozatával a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 398. § (1) bekezdés c) pontja alapján a nyomozást megszüntette. A Pest Megyei Főügyészség 2020. április 22. napján kelt Nf.362/2019/28. számú határozatával a nyomozás megszüntetésével szembeni panaszt nem tartotta alaposnak.
- [3] Az indítványozó mint pótmagánvádló 2020. június 26. napján elektronikus úton vádindítványt nyújtott be a Budapest Környéki Törvényszékhez a terhelt ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 197. § (2) bekezdésébe ütköző és – a (3) bekezdés b) pontjára figyelemmel – a (4) bekezdés a) pont ab) alpontja szerint minősülő tizenkettedik életévét be nem töltött, nevelése alatt álló személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak büntette, valamint a Btk. 208. § (1) bekezdésébe ütköző és eszerint minősülő kiskorú veszélyeztetésének büntette miatt.
- [4] A Budapest Környéki Törvényszék 2021. május 25. napján kelt, 11.B.66/2020/102. számú ítéletében a terheltet az ellene emelt vád alól felmentette.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2021. december 7. napján jogerős 1.Bf.262/2021/14. számú végzésében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó jogi képviselője útján az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján Budapest Környéki Törvényszék 11.B.66/2020/102. számú ítélete, valamint Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság jogerős 1.Bf.262/2021/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából 2022. február 3. napján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. [Az indítványozó a hivatkozási jogalapot későbbi beadványaiban az Abtv. 27. § (1) bekezdésre módosította.] A panaszt 2022. március 1., 2022. április 19., 2022. április 20. napján benyújtott beadványaiban megismételte és kiegészítette (a továbbiakban együtt: alkotmányjogi panasz). Álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok bizonyítási indítványainak elutasítása miatt sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt bírói függetlenség és pártatlanság követelményét. Az indítványozó ezek alapján az elsőfokú ítélet és a másodfokú végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság támadott végzése 2021. december 7. napján emelkedett

jogerőre az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2022. február 3. napján nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a panasz határidőben érkezett.

- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésen alapuló indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [10] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozat megjelölését (Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.262/2021/14. számú végzése), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk (1) bekezdést, a XXVIII. cikk (1) bekezdést]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel; továbbá kifejezett kérelmet rögzít ezen bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [11] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszának alapul szolgáló büntető ügyben pótmagánvádló volt, így az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint érintettnek tekinthető {legutóbb pl. 3032/2022. (I. 31.) AB határozat, Indokolás [16]; 3127/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [21]; 3245/2018. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [12] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a büntetőügyben eljáró bíróság döntése ellen az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott, de a nyomozó hatóság eljárását is kifogásoló alkotmányjogi panasz vizsgálata nem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján végezhető el összességében a büntetőeljárás egésze vonatkozásában. Így lehet biztosítani, hogy a büntetőeljárás egésze mint olyan megfeleljen a tisztességesség követelményének [3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [44]].
- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jognak a bírói pártatlanságra és függetlenségre vonatkozó részjogosítványa megsértését állítja, mert az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványait, különösen az általa benyújtott magánszakértői véleményben foglaltakat elutasította. A függetlenség és pártatlanság követelményének a megsértését más indokkal és alkotmányjogi érveléssel nem támasztja alá. Az indítványozó a bűnösségét kimondó első- és másodfokú határozatokat támadó indokolásában nem alkotmányossági, hanem törvényességi kifogásokat vet fel.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság rendkívül alapos és aprólékos bizonyítást folytatott le (támadott végzés, Indokolás [24]), amelyről az egyetlen terhelt által elkövetett, viszonylag egyszerű tényállású ügyben született 62 oldalas elsőfokú ítélet indokolása is tanúsodik. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú ítélet azon álláspontját, hogy az ügyben kirendelt igazságügyi szakértői vélemények az ügyben felmerült valamennyi, szakértői kompetenciába tartozó kérdést megválaszolták, így további szakértői bizonyításra nem volt szükség.
- [16] Az Alkotmánybíróság többször hangsúlyozta azon álláspontját, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belüli újabb jogorvoslati fórumnak, a jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott jogsérelem orvoslása eszközének. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság utal arra is, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]].

- [17] Mindezen körülmények figyelembe vételével az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panaszban szereplő kifogások a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetnek fel, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem alapoznak meg.
- [18] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/397/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3008/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.107/2019/5. számú végzése, valamint e végzéssel összefüggésben a közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény 39. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük útján (dr. Endrédi Attila ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek az Alkotmánybíróság elé a Kúria Gfv.VII.30.107/2019/5. számú végzése ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók álláspontja szerint a végzés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [3] Az indítványozók – az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján – a közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Krt.) 39. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott jogszabályhely sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és XIII. cikk (1) bekezdését.
- [4] 1.1. Az indítványozó adós felszámolását 2012-ben benyújtott kérelem alapján 2013-ban indította meg a bíróság, felszámolóként az indítványozó felszámoló került kirendelésre. Az indítványozó adós a felszámolását megelőzően közraktárként működött. A perbeli I. rendű hitelező rulírozó hitelkeretet tartott egy gazdasági társaság rendelkezésére, melynek biztosítékeként a gazdasági társaság 55 db üres forgatmánnyal ellátott, az indítványozó adós által kiállított közraktári jegyet adott át az I. rendű hitelező részére. A beváltás céljából bemutatott közraktárjegyekre az árut az indítványozó adós kiadni nem tudta, a bíróság ítéletében kötelezte az indítványozó adóst 179 500 000 Ft-nak és 3 511 000 EUR-nak az I. rendű hitelező részére történő megfizetésére. Az I. rendű hitelező a hitelezői igényét az indítványozó felszámolónak határidőben bejelentette, amely azt a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 57. § (1) bekezdés b) pontjába sorolta. A III. rendű hitelező egy gazdasági társaság részére nyújtott kölcsönt, melynek egyik biztosítéka 4 200 000 000 Ft keretbiztosítéki jelzálogjog erejéig az indítványozó adós tulajdonában álló ingatlan volt. A felszámolás megindulása előtt az indítványozó adós több ingatlanát, egyéb mellett ezt az ingatlant is elidegenítette. Az I. rendű hitelező keresete alapján az indítványozó adós tulajdonjogát és a III. rendű hitelező zálogjogát is visszajegyezték az ingatlanra. Az ingatlan-nyilvántartási határozatot a III. rendű hitelező 2015. március 20-án vette át, s 2015. április 8-án kelt, az indítványozó felszámoló által április 13-án kézhez vett bejelentésében kérte hitelezői igényének nyilvántartásba vételét a dologi kötelezett indítványozó adós felszámolási eljárásában. Az indítványozó felszámoló a hitelezői igényt határidőben bejelentett követelésként a tőke és üzleti kamat vonatkozásában a Cstv. 49/D. § (1) bekezdése szerint, a késedelmi kamat tekintetében az 57. § (1) bekezdés g) pontjába sorolta be. A felszámolás során az ingatlant értékesítették, a befolyt vételár kifizetésére nem került sor.
- [5] Az I. rendű hitelező ezt követően kifogást nyújtott be, melyben elsődlegesen kérte, hogy a bíróság kötelezze az indítványozó felszámolót, hogy a közraktári ügyletből eredő kártérítési igényét minden más hitelező követelését megelőzően sorolja be és elégítse ki. Hivatkozott a Krt. 39. § (1) és (3) bekezdésére, mely szerint kielégítési elsőbbség illeti meg minden más hitelező vonatkozásában. Álláspontja szerint a Cstv. 57. §-a és 49/D. §-a szerinti általános kielégítési sorrendet a Krt. 39. § (3) bekezdése mint külön jogszabály felülírja és elsőbbségi

kielégítést ad a közraktári szerződésből eredő, a közraktár elleni kártérítési igényen nyugvó követeléseknek. Kérte továbbá – egyebek mellett –, hogy kötelezze a bíróság a felszámolót arra, a III. rendű hitelező zálogjoggal biztosított igényét határidőn túl érkezettként tartsa nyilván. Álláspontja szerint az igénybejelentés elkésztett, mert az arra rendelkezésre álló határidő kezdő időpontja nem az adós tulajdonjogának bejegyzésétől, illetve visszajegyzésétől számít, hanem ezt megelőző, mert az adós tulajdonjogának helyreállítása – és így az adós ismételt zálogkötelezetté válása – nem konstitutív, hanem deklaratív módon történt. Az indítványozó felszámoló a kifogás elutasítását kérte. Vitatta a közraktárral szembeni kártérítési igény zálogjoggal szembeni elsőbbségét arra hivatkozva, hogy a jogalkotó nem módosította a Krt. 39. §-át a Cstv. 49/D. §-ának beiktatásakor, illetve azt követően.

- [6] Az elsőfokú bíróság a kifogást előterjesztő I. rendű hitelező kifogását a közraktározásból eredő kártérítési igénynek a zálogjogosulttal szembeni kielégítési előnyre vonatkozó részében megalapozottnak találta, egyebekben elutasította. A végzés indoklásában kifejtette, hogy a Krt. 39. § (1) bekezdésére figyelemmel a Krt. minősül „*lex specialis*”-nak a Cstv.-hez képest. A bíróság megítélése szerint a Krt. 39. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés célja éppen az, hogy a közraktári ügylet alapján letett áru hiánya esetén a hitelező azonos kielégítésben részesüljön, mintha az áru ténylegesen fellelhető lenne. A közraktárban letett áru ugyanis nem tartozik az adós vagyonába a felszámolási eljárás megindításakor. A közraktár olyan gazdálkodó szervezet, amely a nála elhelyezett dolgok őrzésével, valamint közraktári jegy kibocsátásával foglalkozik. A közraktárba letett áru nem a közraktározást végző gazdálkodó szervezet tulajdona. Az áru feletti rendelkezési és tulajdonjog azt illeti meg, aki az árujegyet és a zálogjegyet bemutatja. Ebből következik, hogy a közraktárba letett áru tekintetében a kártérítési igények (a kárt szenvedett tulajdonos tulajdoni igényének reparálására szolgáló kártérítési követelések) minden más igényt, még a zálogjogi igényt is megelőzik a felszámolási eljárásban. Az Alaptörvény 28. cikkének figyelembe vételével arra a következtetésre jutott, a jogalkotó célja az volt, hogy a közraktári tevékenységet végző gazdálkodó szervezetek elleni felszámolás során a közraktári szerződésből eredő kártérítési igény a zálogjoggal biztosított követelés előtt kerüljön kifizetésre. A Cstv. 49/D. § (1) és (2) bekezdései szerinti kielégítés is zálogjoggal biztosított követelésre vonatkozik, ezért nem előzheti meg a közraktári szerződésből eredő tulajdoni igény reparálását célzó kártérítés iránti követelést. A III. rendű hitelező igényének bejelentésére nyitva álló határidő kezdő időpontjával kapcsolatban az volt az álláspontja, hogy a Cstv. 37. § (2) bekezdése alapján a követelés keletkezése a szerződések érvénytelenségét kimondó ítélet jogerőre emelkedésének napja, esedékessége pedig a földhivatali bejegyző határozat meghozatalának napja, mely utóbbi megalapozza a hitelezői igény bejelenthetőségét.
- [7] Az indítványozó felszámoló, a kifogást előterjesztő I. rendű hitelező és a II. rendű hitelező fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság a II. rendű hitelező fellebbezését hivatalból elutasította, a végzés nem fellebbezést tartalmazó rendelkezéseit nem érintette, a III. rendű hitelező besorolásával kapcsolatos rendelkezést részben megváltoztatta és az I. rendű hitelező kifogását elutasította. Abban a jogkérdésben, hogy a közraktári szerződésből eredő kártérítésre alapított hitelezői igény megelőzi-e a III. rendű hitelező zálogjogra alapított Cstv. 49/D. §-a szerint besorolt hitelezői igényét, arra a következtetésre jutott, hogy a közraktárba letett áruval kapcsolatos kártérítési igény nem idegen vagyon kiadására irányuló igény, hanem az adós korábbi károkozó magatartása miatt az adós vagyonával, a felszámolási vagyonnal szembeni követelés, a kártérítési követelés pedig nem privilegizált követelés. E körben hivatkozott arra, hogy a Krt. hatályba lépésekor (1996. augusztus 10.) a Cstv. 57. § (1) bekezdés b) pontja tartalmazta az adóssal szembeni zálogjoggal, óvadékkal biztosított követeléseket. 2007. január 1-jén lépett hatályba a Cstv. azon módosítása, amely a Cstv. 49/D. §-át a törvénybe iktatta. Mind a Krt.-t, mind a Cstv.-t számtalan alkalommal módosították, azonban a Krt. 39. § (3) bekezdése nem került módosításra. A jogirodalom, a bírói gyakorlat a Cstv. 49/D. §-ába tartozó követelést „mindenki mást megelőző kielégítésre jogosító” privilegizált követelésnek tekinti. Az ítélet tábla álláspontja szerint a felszámolási vagyonnal szembeni kártérítési igényt a felszámoló helyesen sorolta be a Cstv. 57. § (1) bekezdés b) pontjába. A III. rendű hitelező követelésének határidőben való bejelentett voltával kapcsolatban osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. A hitelező csak akkor tudta érvényesíteni a követelését hitelezői igénybejelentéssel, amikortól az igényérvényesítés mindkét feltétele fennállt, vagyis a követelés esedékessé válása mellett az adós tulajdonjoga visszajegyzésre került. A visszajegyzés időpontjának, az erről való tudomásszerzésnek van jelentősége, mert csak az esedékessé válást követően kell bejelenteni a követelést. Önmagában az adósvételi szerződést érvénytelenítő ítélet ismerete az igényérvényesítést, a megalapozott hitelezői igénybejelentést nem tette lehetővé, szükséges volt a követelés esedékessé válása is.

- [8] A kifogást előterjesztő I. rendű hitelező felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés hatályon kívül helyezését és az kérte, hogy a Kúria kötelezze a felszámolót arra, hogy a közraktári szerződésből eredő kártérítés iránti követelését minden, a közraktár elleni zálogjogból és óvadékból eredő követelést megelőzően elégítse ki, ideértve különösen a határidőn belül beérkezett, a Cstv. 49/D. §-a szerint besorolt követeléseket, a Krt. 39. § (1) és (3) bekezdéseinek rendelkezéseire tekintettel. Kérte továbbá a felszámolót arra kötelezni, hogy a III. rendű hitelező követelését elkésztésként, a 40 napon túl beérkezettek közé sorolja be.
- [9] A Kúria szerint a Krt. 39. § (3) bekezdése két módon is meghatározza a közraktári szerződésből eredő kártérítési igényeknek a közraktár elleni felszámolási eljárásban való kielégítési sorrendjét. A Cstv. időközbeni többszöri módosítása következtében a zálogjoggal, óvadékkal biztosított követelések jogosultjainak a helyzete – és a rájuk vonatkozó rendelkezések törvényi helye is megváltozott, a Krt. szabályaiból azonban az a következtetés vonható le, hogy a jogalkotó továbbra is fenntartotta azt a kiemelt célt, amely a Krt. miniszteri indokolásában jelent meg: „a közraktárban elhelyezett áru biztos zálogfedezetet jelentsen a hitelező számára. [...] Ahhoz, hogy a közraktári ügyleten alapuló hitelezés elterjedt és biztos lehetőség legyen, szükséges, hogy [...] a közraktár zálogjoggal rendelkező hitelezőit megelőzné a közraktárral szemben a közraktári ügyletből eredő kártérítési igény. Kétségtelen, hogy ez a közraktárak hitelhez jutását megnehezíti, de a hitelezők védelme szempontjából mindenképpen el kell kerülni a túlzott eladósodás lehetőségét.” A törvény szövegéből és miniszteri indokolásából az a következtetés vonható le, hogy a jogalkotó a közraktári ügylet jogosultjait a rendes polgári jogi biztosítékokhoz képest is kiemelten kívánta kezelni. A közraktározási ügyletet több módon is védeni kívánta, így korlátozta például a közraktár vagyonának elzálogosítását [2. § (5) bekezdés, 4. § (1) bekezdés], részletesen szabályozta az ügylet szereplőinek csőd- és felszámolási eljárásában a közraktári jegy helyzetét (38. §), és a közraktár felszámolására vonatkozó speciális szabályokat alkotott.
- [10] A Kúria álláspontja szerint a felszámolási kielégítési sorrend szempontjából azt kell vizsgálni, hogy a Krt. 39. § (3) bekezdésében írt besorolási rendelkezés – azaz, hogy a közraktár elleni zálogjogból és óvadékból eredő követeléseket megelőzően kell besorolni a közraktári szerződésből eredő kártérítési igényeket –, a Cstv. adott szabályai között az Alaptörvény 28. cikkében írtak szerinti értelmezéssel mit jelent. A Krt. hatályba lépésekor érvényes Cstv. 57. §-ában meghatározott kielégítési sorrend szerint elsőként a felszámolási költségeket kellett az adós vagyonából kifizetni, s ezt követően kellett a Cstv. 57. § (1) bekezdés b) pontja szerint kifizetni a zálogjoggal, óvadékkal biztosított követelések jogosultjait. A Krt. eredeti szövege szerint tehát elsőként a felszámolási költségeket, másodikként a közraktárral szembeni, a közraktári szerződésből eredő kártérítési igényeket kellett kifizetni az adós zálogjoggal terhelt és nem terhelt vagyontárgyainak értékesítéséből befolyt vételárból, és csak ezt követően lehetett a zálogjogosultak igényét kifizetni.
- [11] A Cstv. módosulása következtében a biztosított hitelezők igénye a Cstv. 49/D. §-ába került, s ez alapján a felszámolási költségeket megelőzően történik kielégítésük. A zálogjogosultak tekintetében tehát nem valamennyi felszámolási költséget kell fedezni a zálogtárgyból befolyt vételárból, csak a zálogtárgyhoz kapcsolódó, a törvényben meghatározott költségeket. A Kúria álláspontja szerint azonban ezzel a zálogjogosultak helyzete a közraktári szerződésből eredő kártérítési igényekhez képest nem változott meg.
- [12] A kifejtettekből következően a Kúria álláspontja szerint megalapozott a kifogást előterjesztő felülvizsgálati kérelme e vonatkozásban, a felszámolónak a kifogást előterjesztő igényét a közraktárakra vonatkozó szabályozás specialitásából fakadó elsődlegessége miatt a zálogjogosulti igényhez képest privilegizáltan kell kielégítenie.
- [13] A felülvizsgálati kérelemben a kifogást előterjesztő azt is támadta, hogy miért minősítette a III. rendű hitelező dologi jogi igényét a felszámoló határidőben bejelentett igénynek. A Kúria álláspontja szerint e részében helytálló a jogerős végzés: a III. rendű hitelező igénybejelentése határidőben történt. A III. rendű hitelező vonatkozásában az adós dologi kötelezett volt [Cstv. 49/D. § (3) bekezdés]. A Cstv. 37. § (2) bekezdésének „esedékessé válás” kifejezését a dologi kötelezettség esetén úgy kell értelmezni, hogy azt az időpontot jelenti, amikor a jogosult a dologi kötelezettel szemben felléphet a felszámolási eljárásban követelésének érvényesítése érdekében.
- [14] 1.2. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [15] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy álláspontjuk szerint a Kúria végzése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [16] Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria súlyosan kirívóan *contra legem* jogértelmezéssel megsértette az indítványozók tisztességes eljáráshoz való jogát, tulajdonhoz való jogát, valamint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamisági követelményből eredő normavilágosság követelményét is.

- [17] Az indítványozók kiemelték, hogy a közraktári szerződésből eredő kártérítési igények Cstv. 49/D. §-ba történő önkényes elhelyezése további jogértelmezési és jogalkalmazási problémákat vet fel, amelyre a Kúria felülvizsgálati végzése nem ad választ.
- [18] Az érintett jogszabályi rendelkezéseknek a Kúria végzése szerinti alkalmazása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamisági követelménybe ütközik, ezen belül pedig a normavilágosság követelményét és a jogszabályok kollíziójának feloldására vonatkozó, általánosan alkalmazott alapelveket sérti. Az indítványozók álláspontja szerint, amennyiben a Kúria a felülvizsgálati eljárásban a hivatkozott jogszabályi rendelkezéseket az Alaptörvénnyel összhangban, a fent hivatkozott alapjogsérelem nélkül alkalmazta volna, úgy nem kerülhetett volna sor a jogerős döntés megváltoztatására és a hitelezői igények besorolásának módosítására.
- [19] Az indítványozók álláspontja szerint a Cstv. 49/D. §-nak fenti, súlyosan kirívóan *contra legem* jogértelmezéssel a Kúria megsértette az indítványozók tulajdonhoz való jogát, tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamisági követelményből eredő normavilágosság követelményét is azzal, hogy a felszámolási eljárásban a hitelezők kielégítési sorrendjét bizonytalanná tette. Amennyiben a hatályos jogszabályok és a vonatkozó felsőbb bírósági döntések alapján nem dönthető el egyértelműen és világosan, hogy a felszámoló az adós vagyonából kiknek és milyen sorrendben nyújtson kielégítést, úgy a felszámoló a kifizetésre vonatkozó, utólag nem megfelelőnek ítélt döntései egyfelől kártérítési igényeket keletkeztethetnek a felszámoló irányába, másfelől pedig az adós oldalán egy nem megfelelőnek ítélt hitelezői kielégítés azzal a következménnyel jár, hogy adós kötelezettségei a teljesítés ellenére sem csökkennek. A felszámolási eljárás során valamennyi résztvevő – így az indítványozók, de ugyanúgy az adós hitelezői – alapvető érdekét képezi, hogy a felszámolásra, a hitelezők kielégítésének sorrendjére vonatkozó szabályok egyértelműek és világosak legyenek, és azok alapján a felszámolás lefolytatása, az adós vagyonának a felosztása valamennyi érdekelt számára világos és előrelátható legyen.
- [20] Az indítványozók az alkotmányjogi panaszuknak az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti elemében előadták, hogy a Krt. 39. § (3) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe és XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik.
- [21] Az indítványozók álláspontja szerint a Krt. 39. § (3) bekezdésének alaptörvényellenessége a Cstv. 49/D. §-ával való kollíziója miatti áll fenn.
- [22] Az indítványozók állítják, hogy amennyiben a Cstv. és a Krt. hivatkozott rendelkezései helyes értelmezésének és alkalmazásának a Kúria felülvizsgálati végzésében foglalt jogértelmezést és jogalkalmazást kell tekinteni, úgy a két jogszabály együttes alkalmazása a jogbiztonság, azon belül a normavilágosság olyan súlyos sérelméhez vezet, amelyet további jogértelmezéssel sem lehet feloldani.
- [23] Sérül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamisági követelményből eredő normavilágosság követelménye is azzal, hogy a felszámolási eljárásban a hitelezők kielégítési sorrendjét bizonytalanná teszi.
- [24] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére külön indokolást az indítványozók nem adtak elő.
- [25] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [26] 2.1. Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tekintetében megállapítható, hogy az határidőben érkezett, az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölik az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése], a támadott bírói döntést, a Kúria Gfv.VII.30.107/2019/5. számú végzését, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, valamint jogosultságuk és érintettségük egyértelmű, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat.
- [27] A Kúria – az indítványozók által támadott – végzését felszámolási eljárásban tett kifogással összefüggésben hozta meg. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt csak az ügy érdemében hozott, vagy az eljárást befejező egyéb bírósági döntéssel összefüggésben lehet előterjeszteni, „[a]z Alkotmánybíróság visszautasítja az olyan alkotmányjogi panaszt, amelyet nem ilyen határozattal szemben kezdeményeztek” [3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [28] Az alapul fekvő ügyben a Cstv. 51. §-a szerinti kifogás benyújtására került sor. A Cstv. 51. §-a szerinti kifogás rendeltetése, hogy a felszámolás megindulásától [Cstv. 27. § (1) bekezdés] az eljárás befejezéséig tartó eljárásban

jogvédelmi eszközt nyújtson a sérelmet szenvedett félnek a felszámolóval (a felszámoló jogszabálysértő intézkedésével, mulasztásával) szemben. A Cstv. 51. §-ában szabályozott kifogás kifejezetten a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása miatt igénybe vehető, speciális eljárásjogi jogorvoslat. A Cstv. szerint a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen a sérelmet szenvedett fél, a hitelezői választmány, valamint a hitelezői képviselő a tudomásszerzéstől számított 15 napon belül a felszámolást elrendelő bíróságnál a felszámolóval szemben kifogással élhet. A bíróság a kifogás felől soron kívül, de legfeljebb 30 napon belül határoz. Ez a határidő a bizonyítási eljárás időtartamával meghosszabbodik. Ha a kifogás elbírálása során a felek meghallgatása vagy egyéb bizonyítás felvétele szükséges, a bíróság a kifogásolt intézkedés felfüggesztését rendeli el. Ha a bíróság a kifogást megalapozottnak találja, a felszámoló intézkedését megsemmisíti, és az eredeti állapotot helyreállítja, vagy a felszámoló részére új intézkedés megtételét írja elő, ellenkező esetben a kifogást elutasítja. A kifogásnak helyt adó végzés ellen a közléstől számított 15 napon belül fellebbezhet – a végzésnek a kifogást előterjesztő fél részére megítélt költségek felszámolási költségként történő kifizetésének engedélyezésére irányuló kérelmet elutasító rendelkezésére is kiterjedően – a felszámoló, a végzésnek a kifogást előterjesztő fél részére megítélt költségek felszámolási költségként történő kifizetését engedélyező rendelkezése ellen pedig a kifogást előterjesztő fél, ha ez utóbbi hitelezőnek minősül. A kifogást elutasító végzés ellen a kifogást előterjesztő fél fellebbezhet.

- [29] A kifogás értékelésével kapcsolatban az eddigi bírói gyakorlat szerint az elmulasztott vagy késedelmesen előterjesztett kifogás később a felszámolás befejezése során a felszámolási zárómérleggel, vagyonfelosztási javaslattal szembeni kifogásként nem terjeszthető elő (BH 1996.119. és a BH 2003.379. szám alatt közzétett eseti döntések). A kifogás tárgyában hozott bírósági határozat köti a felszámolót akkor is, ha az téves jogértelmezésen alapul, attól a felszámoló el nem térhet. A felszámoló jogszabálysértő, de bírósági végzéssel megerősített intézkedése kártérítés alapjául nem szolgálhat (BH 2001.488.).
- [30] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapítja, hogy a Cstv. 51. § szerinti kifogással kapcsolatban, illetve a kifogásolási eljárás eredményeképpen hozott bírói döntés a felszámolási eljárásban a kifogás természetére és következményeire tekintettel érdemi döntés és az eljárást részben befejező döntésnek tekintendő, ezért az ilyen döntéssel szemben alkotmányjogi panasznak helye van.
- [31] Következtes az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható [lásd például: 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az indítványozó ugyanakkor az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét nem a visszaható hatály tilalmával, illetőleg a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben állította. Az alkotmányjogi panasz ezért a fenti elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket.
- [32] 2.2. Az Alkotmánybíróság az indítványozók Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti panaszával kapcsolatban az alábbiakat állapította meg. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [a B) cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése], az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést, a Krt. 39. § (3) bekezdését, továbbá részben az alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére. Az indítványozók jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozók az ügyükben folytatott bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezéssel szemben nyújtották be.
- [33] Az indítványozók pusztán állították az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a Krt. 39. § (3) bekezdésének tekintetében, ahhoz azonban indokolást nem fűztek.
- [34] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Az indítványozók alkotmányjogi panasa a fentiek szerint megjelölt egyik kivételes eset tekintetében sem tartalmaz indokolást. Erre tekintettel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nincs helye a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége vizsgálatának.

- [35] Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [36] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [37] Az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [38] Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján sem a tulajdonhoz való jog, sem a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria a végzését, jogalkalmazásának és jogértelmezésének elemeit megfelelően, megalapozottan indokolta, érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, és döntését erre tekintettel hozta meg.
- [39] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [40] A fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [41] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1411/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3009/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.082/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Szender Zoltán ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.II.20.082/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alapügyben a felperes (indítványozó) keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket arra, hogy egy Balatonfűzfő belterületi „egyéb helyiség” megnevezésű, természetben garázként funkcionáló ingatlan általuk birtokolt részét kiürített állapotban adják a birtokába és bontsák el a válaszfalat.
- [4] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét visszautasította.
- [5] Megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemben nem volt elbírálható. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 407. § (2) bekezdés a) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság helybenhagyta közvetlenül a bíróság előtt megindított birtokperben.
- [6] A jelen felülvizsgálati eljárás tárgyát képező, közvetlenül a bíróság előtt megindított birtokperben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, erre tekintettel a Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 415. § (1) bekezdés d) pontja alapján visszautasította.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Pfv.II.20.082/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] Az indítványozó kifejti, hogy az alapügyben mind az elsőfokú-, mind a másodfokú eljárás során személyesen jogi képviselő nélkül járt el, ez adja az indokát annak, hogy a keresetének jogalapja tekintetében ellentmondásos hivatkozásokat tett. Miközben ugyanis a per kezdetétől fogva a tulajdonában álló ingatlanrész birtokának átadását és az alperesek ingatlanrészének kiüresítésére kötelezését kérte a bíróságoktól, eközben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) birtokvédelemre vonatkozó törvényhelyeire hivatkozott. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság a jelen ügyben alkalmazandó Ptk. 5:9. § (1) bekezdésére is hivatkozott vagyis, hogy dologi jogi perről van szó.
- [9] Az indítványozó kifejti, hogy a jognyilatkozatokat azonban nem elnevezésük, hanem tartalmuk szerint kell elbírálni, ahogyan azt a Pp. 110. § (3) bekezdése is rögzíti.
- [10] A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során azt állapította meg, hogy az alapügy egy birtokper volt, amelylyel kapcsolatban a jelen ügyben a törvény kizárja a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának a lehetőségét. Az alapügy azonban az indítványozó szerint nem birtokper volt, hanem ingatlan kiürítésére irányuló peres eljárás. Az utóbbi esetben azonban a törvény nem zárja ki a felülvizsgálati eljárás lefolytatását, ezen okból a Kúriának a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálat nélküli visszautasítására a Pp. 407. § (2) bekezdés a) pontjára és 415. § (1) bekezdés d) pontjára hivatkozással nem volt törvényes lehetősége. A Kúria által végzésének jogszabályi

alapjaként hivatkozott Pp. rendelkezések nem voltak alkalmazhatóak. A felülvizsgálati kérelem Kúria általi visszautasítása miatt az indítványozó ténylegesen nem tudott élni a felülvizsgálati kérelemre vonatkozó rendkívüli jogorvoslat lehetőségével, ami miatt sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga.

- [11] Az indítványozó szerint a jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben szükséges elsődlegesen állást foglalnia, hogy az alapügy valójában birtokper vagy ingatlan kiürítése iránti per volt-e. Míg az első esetben a Kúria döntése helyes, addig az utóbbi esetben a Kúria döntésével megfosztotta az indítványozót a rendkívüli jogorvoslati eljárás lefolytatásától, vagyis a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének törvény által biztosított lehetőségétől. Az utóbbi esetben így nem lehet tisztességes az az eljárás, amelyben egy felet valamely jogorvoslati lehetőségétől alaptalanul megfosztanak.
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [14] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [15] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa valójában a bírói eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasa egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott határozatokban foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [18] A fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1208/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3010/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VI.30.024/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Gfv.VI.30.024/2021/7. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Győri Ítéletábla Gf.II.20.090/2020/5/I. számú ítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 22.G.40.001/2028/63. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) és (3) bekezdését, E) cikk (1)–(3) bekezdését, R) cikk (1)–(2) bekezdését, I. cikk (1) és (3)–(4) bekezdését, V. cikk, XV. cikk (1)–(2) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [3] 1.1. A bírósági ítéletekben megállapított tényállás szerint a felperes Kft.-t az egyik indítványozó alapította, annak alapításától 2008. szeptember 9. napjáig tulajdonosa, alapításától kezdődően máig egyedüli vezető tisztségviselője. A felperes ügyvezetője és az I. rendű alperes Magyarországon végzett építőipari munkák révén kerültek kapcsolatba. Az I. rendű alperes ausztriai kapcsolatai segítségével Ausztriában is szerzett munkát az indítványozónak, és felmerült a lehetősége annak, hogy a felperes is építőipari lehetőségekhez juthatna Ausztriában. Ehhez azonban a felperesi társaságnak osztrák iparüzési engedélyt kellett beszereznie, amelynek feltétele volt, hogy megfelelő szakképzettségű személy közreműködését igazolják. Ennek érdekében közjegyző előtt 2011. május 23-án az I. rendű alperes nyilatkozatot tett, mely szerint a felperes társaság 2008. február 11-ei megalapításától kezdődően 2013. december 31-ig a felperes építőipari szerződéses megvalósításai, illetve munkavállalásai részére a nyilatkozatban felsorolt, munkakörének megfelelő feladatokat látja el az Európai Unió területén. A nyilatkozat tartalmazta azt is, hogy azt az I. rendű alperes a felperes ausztriai munkavállalásának, iparüzési engedélyének megerősítéséhez adta ki. A felperes és az I. rendű alperes között a nyilatkozat alapján további megállapodás, munkaszerződés nem jött létre. A felperes a nyilatkozat kiadását követően Ausztriában megrendelésekhez jutott, amely alapján Bécsben vasbetonszerelési munkákat végzett. Az I. rendű alperes hőszigetelési munkákat végzett Ausztriában, a felperes ilyet ott nem végzett. A felperes egyik bécsi munkájánál az I. rendű alperes annyiban közreműködött, hogy alkalmanként átvette a helyszínre szállított anyagot a szállítólevélen. Egy bécsi kórház homlokzat-szigetelési munkáira az I. rendű alperes Kft.-je szerződött, a munkát az ő emberei végezték, a felperesi társaság munkavállalói segédmunkát végeztek. A II. rendű alperes nem vett részt az üzletben, a III. rendű alperes a szerződés előkészítésében vett részt. E munkával kapcsolatban az I. rendű alperes a felperes képviselőjétől pénzt nem vett át, a felperes munkavállalói részére bérkifizetést nem teljesített, a bért a felperes utalta át a munkavállalóknak a hőszigetelési munka tartalma alatt is. A felperes 2014. január 14-én kelt levelében felszólította az I. rendű alperest, hogy egymással szembeni követeléseiket rendezzék. E levél szerint az I. rendű alperes 2012 márciusa és 2013 májusa között több tízezer euróra becsült árbevételről fosztotta meg a felperest.
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A felperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] A Kúria kifejtette, hogy az adott eljárásnak kizárólag az volt a tárgya, hogy megállapítható-e a felperes által állított megbízási szerződés létrejötte a felek között, és ha igen, a szerződésből eredően kárt okoztak-e az alperesek a felperes részére.

- [6] A felülvizsgálati kérelemben előadottak sorrendjében a Kúria elsőként hangsúlyozza, hogy a felperes tévesen hivatkozott a BH 2017.191. számú határozatra. A Kúria abban az eseti döntésében is egyértelműen kimondta, hogy kötelező jogi képviselő esetén a fél által a jogi képviselő közreműködése nélkül, személyesen elkészített beadványban foglalt nyilatkozat hatálytalan, az eseti döntés tényállása ugyanakkor eltér a jelen per tényállásától, hiszen a jelen perben jogi képviselő a saját maga által készített, aláírt beadványhoz mellékelve nyújtotta be a felperes törvényes képviselőjének a személyesen elkészített beadványát, mégpedig úgy, hogy ezt nem írta alá, nem jegyezte ellen, hanem azt közölte, hogy csak megbízója kifejezett utasítására csatolja a törvényes képviselő beadványát. Ebben az esetben a felperest nem kellett a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 73/B. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján a kötelező jogi képviselőről tájékoztatni és hiánypótlásra felhívni, hiszen eleve jogi képviselővel járt el, és a jogi képviselő tudatos – nyilvánvalóan a felperessel egyeztetett – döntése volt, hogy a beadványt az adott formában, tehát nem a jogi képviselő által tett nyilatkozatként terjesztik elő. Nem terhelte a bíróságot a jogi képviselővel eljáró fél vonatkozásában a régi Pp. 7. § (2) bekezdése szerinti, az eljárás jogokra és kötelezettségekre vonatkozó általános tájékoztatási kötelezettség sem.
- [7] Azt egyébként, hogy mely jogszabályi rendelkezés alapján kellett volna az álláspontja szerint a jogi képviselőjét a törvényes képviselő beadványával kapcsolatban nyilatkozattételre és hiánypótlásra felhívni, tehát az eljáró bíróságok e körben szerinte melyik konkrét jogszabályhelyet sértették meg, a felperes felülvizsgálati kérelmében nem jelölte meg. A felülvizsgálati kérelem e hivatkozása ezért hiányos tartalma miatt eleve nem foghatott helyt.
- [8] Megalapozatlan a felperesnek az az állítása is, hogy a bizonyítás törvénysértő elmulasztása miatt nem tudta több mint 200 000 000 forintra perelni az I. rendű alperest és ezzel a régi Pp. 146/A. §-a helyett a 146/B. §-a alá helyezkedni. A felperesnek magának kell eldöntenie, hogy milyen összegű igényt érvényesít a perben, és a pertárgyérték megjelölése is az ő kötelezettsége. A bizonyítási eljárást pedig a kereset és az ellenkérelem tartalmának, a jogvita keretének tisztázását követően a per eldöntése szempontjából releváns, vitatott tények megállapítása érdekében kell lefolytatni, nem pedig valamelyik későbbiekben érvényesítendő követelés ténybeli alapjának feltárása céljából. Semmilyen akadálya nem volt annak, hogy a felperes eleve 200 000 000 forintot meghaladó marasztalás iránt indítsa meg a keresetét, illetve hogy a per során a keresetét ilyen összegre felemelje. Megjegyzi a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság a periratokból kitűnően figyelmeztette a felperest a jogkövetkezményekre.
- [9] Nem állapítható meg tehát sem a régi Pp. 146/A. §-ának, sem 213. § (1) bekezdésének megsértése, a bíróságok a keresetet a kötelező jogi képviselőre és a kereset módosításra vonatkozó szabályok helyes alkalmazásával teljeskörűen elbírálták.
- [10] Az ügyben eljáró bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokat mérlegelve állapították meg, hogy nem jött létre a felperes és az I. rendű alperes között a felperes által állított tartalmú megbízási szerződés. A Kúria ezzel kapcsolatba rámutatott, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelemben nem jelölte meg megsértett jogszabályhelyként régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértését, ezért nem volt vizsgálható, hogy e körben a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése megfelelő volt-e.
- [11] A további bizonyítást a bíróságok a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályok megsértése nélkül mellőzte. A bizonyítási indítványokhoz a bíróság a régi Pp. 3. § (4) bekezdése értelmében nincs kötve, nem köteles tehát azokat teljesíteni. Önmagában az, hogy a bíróság a felajánlott bizonyítást mellőzi, nem eredményezi a régi Pp. alapelveinek, a tisztességes eljárás követelményének sérelmét. A jelen esetben sem volt erről szó. A felperes az ügyet megfelelően előadhatta, előterjeszthette nyilatkozatait, indítványait. A további bizonyítást annak sürgőssége, illetve célra nem vezető volta miatt mellőzték az ügyben eljáró bíróságok, és az erre vonatkozó álláspontjukat a felülvizsgálati kérelem többszöri valótlan állításával ellentétben megfelelően megindokolták.
- [12] Helyesen indultak ki a bíróságok abból, hogy a megbízási szerződés létrejöttét a magyar jog szabályai szerint kell megítélni, a Kúria a jogerős ítélet indokolásában kifejtettekkel egyetértett. Abból pedig, hogy az osztrák előírások szerint milyen feltételei voltak annak, hogy a perben érintett tevékenységhez a felperes működési engedélyt kapjon, önmagában nyilvánvalóan nem következik, hogy a felperes és az I. rendű alperes között a felperes által állított tartalmú megbízási szerződés jött létre, így az osztrák jog feltárására, illetve az osztrák hatóságok vagy az osztrák joghoz értő szakértői szervek megkeresésére nem volt szükség, egyebekben pedig részben nem vitatott, részben irreleváns tények megállapítása végett indítványozta a felperest ezt a bizonyítást, így a kért bizonyítás mellőzése helyes volt. Nem sértettek jogszabályt az eljáró bíróságok azzal sem,

hogy az alpereseket nem kötelezték az iratok becsatolására, illetve hogy mellőzték az eljárás felfüggesztését a hivatkozott büntetőeljárás befejezéséig, e körben is egyetért a Kúria a jogerős ítélet indokolásában foglaltakkal. Megjegyzi, hogy a régi Pp. 152. § (1) bekezdése nem teszi kötelezővé az ott írt esetben az eljárás felfüggesztését, hanem a bíróság mérlegelési jogkörében dönthet arról, hogy a felfüggesztést indokoltnak tartja-e. A felperes felülvizsgálati kérelmének ebben a körben is valótlan állításával szemben mind az első-, mind a másodfokú bíróság megindokolta, hogy miért nem rendelkezett a felfüggesztésről, egyértelműen kitűnik az ítéletek indokolásából, hogy a felfüggesztést nem azért mellőzték, mert az alperesek érdekét sértené az eljárás elhúzódása.

- [13] Az elsőfokú bíróság eleget tett a régi Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének. Maga a felülvizsgálati kérelem sem állítja, hogy valamely releváns bizonyítást a felperes a per során azért nem tudott volna felajánlani, mert nem tájékoztatták őt a bizonyítandó tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyítás elmaradásának, illetve sikertelenségének jogkövetkezményeiről.
- [14] Az eljáró bíróságok nem a jogszabályoknak a felperes álláspontjától eltérő alkalmazása miatt nem találták megállapíthatónak, hogy a felperes és az I. rendű alperes között a felperes által állított tartalmú megbízási szerződés jött létre, hanem azért, mert megítélésünk szerint a felperes ezt nem tudta bizonyítani. Ahogyan azt a másodfokú bíróság megfogalmazta, a „felperesi kereset szerinti megbízási szerződés létrejötté [...] a felperes által bizonyítandó olyan körülmény volt, amelynek sikeres igazolása elmaradt. [...] [A] 2011. május 23-án kelt közjegyzői okiratba foglalt I. rendű alperesi nyilatkozat sem önmagában, sem a rendelkezésre álló peradatokkal egybevetve nem támasztja alá azt a felperesi állítást, hogy az ausztriai munkavállaláshoz szükséges iparüzési engedély elérésén túlmenően a nyilatkozat célja a felperes által állított megbízási jogviszony kereteinek rögzítése lett volna.”
- [15] Nem állapítható meg a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 4. § (1) bekezdésének, 5. § (1) bekezdésének, 205. § (1)–(7) bekezdésének és 341. § (2) bekezdésének megsértése sem. Felülvizsgálati kérelmében a felperes nem is adta megfelelő indokát annak, hogy a jogszabályok megsértése miben jelentkezett, így a hivatkozásai már csak ezért sem foghattak helyt.
- [16] Nem sérült a régi Pp. 204. §-a sem, az ügyben a már említettek szerint nem kellett külföldi államban bizonyítást lefolytatni.
- [17] Indokolási kötelezettségüknek az eljáró bíróságok megfelelően eleget tettek, az ítéletek alapos, részletes, minden lényeges kérdésre kiterjedő indokolást tartalmaznak. Az, hogy a felperes nem ért egyet az ügyben hozott döntés indokaival, nem jelenti az indokolási kötelezettségre vonatkozó szabályok megsértését. Nem állapítható meg alapjogi, illetve alapelvi sérelem sem. A felperes valójában alapvetően ugyanahhoz a körülményhez (hogy a bíróságok szükségtelennek tartották az osztrák jog tartalmára, illetve az osztrák hatóságok, az osztrák joghoz értő szervek megkeresésére irányuló indítványa teljesítését) kísérelt meg felülvizsgálati kérelmében különféle jogszabálysértésre hivatkozásokat kapcsolni.
- [18] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [19] 1.2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban a felperes Kft., valamint magánszemélyként az ügyvezető és a tulajdonos házastársa alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Gfv.VI.30.024/2021/7. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Győri Ítéletábrla Gf.II.20.090/2020/5/I. számú ítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 22.G.40.001/2028/63. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) és (3) bekezdését, E) cikk (1)–(3) bekezdését, R) cikk (1)–(2) bekezdését, I. cikk (1) és (3)–(4) bekezdését, V. cikk, XV. cikk (1)–(2) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [20] Az indítványozók szerint a bíróságok döntéseitől eltérően a felperes és az I. rendű alperes között megbízási szerződés jött létre, amely arra irányult, hogy az I. rendű alperes a felperes nevében eljárva és javára kössön meg ausztriai építőipari munkák végzésére irányuló vállalkozási szerződéseket. Az I. rendű alperes szerződésességét abban látták megvalósulni, hogy e kötelezettség teljesítése helyett az I. rendű alperes a családja érdekeltségi körébe tartozó gazdasági társaság nevében és javára eljárva kötött vállalkozási szerződést, annak teljesítéséhez a felperes munkavállalói munkavégzését, anyagait és pénzeszközeit felhasználta, és ebből őket kár érte. Az indítványozók szerint a bíróságok a kereset ténybeli alapját nem tisztázták, a régi Pp. 73/B. § (1) bekezdésének téves alkalmazása folytán hatálytalannak minősítették a jogi képviselő által benyújtott, a felperes törvényes képviselője által aláírt mellékletet. Emiatt a bíróságok a keresetet nem merítették ki, ezért az ítéletek

sértik a régi Pp. 213. § (1) bekezdését. Előadták, hogy a bíróságoknak fel kellett volna hívnia a felperes jogi képviselőjét nyilatkoztattételre és figyelmeztetnie kellett volna őt arra, hogy ennek elmaradása esetén a beadvány a kötelező jogi képviseletre figyelemmel hatálytalan.

- [21] Az indítványozók szerint az ítéletek megalapozatlanok részben azért, mert iratellenesek, részben pedig azért, mert a bíróságok nem tárták fel kellően a tényállást, a felperes által felajánlott bizonyítást alaptalanul mellőzték. Az indítványozók kifejtették, hogy a bíróságok kirívóan okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmazó következtetésre jutottak. A bíróságok szerint a felperes és az I. rendű alperes között nem jött létre megbízási szerződés. Ha azonban a bíróságok a külföldi jog tartalmáról tájékozódtak volna, megállapítható lett volna, hogy a felperes Ausztriában végzett tevékenységének nélkülözhetetlen feltétele volt, hogy a tevékenységek elvégzésére feljogosított, kellő szakképzettséggel rendelkező személy részvételét igazolja az osztrák hatóságok felé a konkrét engedélyeztetési eljárások kapcsán. Az osztrák hatóságok megkeresését azért kérte, hogy bizonyítsa, hogy a működési engedélyt a felperes az I. rendű alperes mint kellő szakképzettséggel rendelkező személy alkalmazására figyelemmel kapta meg, vagyis vele erre irányuló megbízási szerződés létrejött. Csak ezt követően lehetett volna vizsgálni a megbízási szerződés tartalmát. Ezt kellett volna összevetni azzal, hogy a munkaszerződést az I. rendű alperes a felperes képviseletében írta alá. Képviseletre pedig más alapján nem volt jogosult. A részben a felperes munkavállalóival, tőkéjével, illetve abból vásárolt anyagokkal elkészült beruházások érdekében az I. rendű alperesnek a felperes javára kellett volna szerződést kötni.
- [22] Álláspontjuk szerint az alperesekkel szemben indított büntetőeljárásra tekintettel az eljárás felfüggesztésének lett volna helye. Az osztrák jog alapján, valamint a bizonyítási indítványokban többször is megjelölt osztrák hatóságoktól beszerzett adatok alapján a régi Pp. 146/B. §-a lett volna alkalmazandó. A régi Pp. 163. § (1) bekezdése alapján további bizonyítás lett volna szükséges, a bíróságok azonban jogalap és indokolás nélkül mellőzték az adatok beszerzését.
- [23] Álláspontjuk szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, mivel az osztrák irat és adatbeszerzésre, illetve tanúbizonyításokra és külgazdasági szakkérdésre vonatkozó bizonyítási indítványt elutasították. Az I. rendű alperes megbízotti szerepkörének bizonyítékai kizárólag az osztrák jog alapján, az osztrák hatóságoktól szerezhetőek be, mely tisztázatlanul maradt kérdés, ráadásul osztrák külgazdasági szakértői szerv bevonásával vizsgálható, és ebben a körben a bíróságok nem tettek eleget sem a tájékoztató, sem pedig a tájékoztató kötelezettségüknek. A bizonyítandó tények és a bizonyítási teher körében nem kaptak a régi Pp. 3. § (3) bekezdésének megfelelő tájékoztatást.
- [24] Az indítványozók szerint a bíróságok az irányadó jogszabályokkal, jogegységi határozatokkal, bírósági és alkotmánybírósági határozatokkal, valamint az uniós joggal szembe helyezkedő sajátos jogalkalmazási gyakorlatot alkalmaztak. Az indítványozók által hivatkozott, az ügyben releváns több jogszabályt a bíróságok nem vettek figyelembe és azok nem kerültek az eljárásban alkalmazásra. Sérelmezik az osztrák jog alkalmazásának mellőzését, az osztrák hatóságok megkeresésének hiányát, mely véleményük szerint elbírálatlan maradt. Az osztrák hatóságok és szakértők megkeresését követő adatbeszerzés tudja konkrétan tisztázni az I. rendű alperes szerepkörét, továbbá a vagyon kezelésének összecszerűségeit, a szerződéskötés és a kivitelezés mivoltának konkrét hátterét, beleértve a perbeli szerződés elszámolási adatait, valamint a bíróságok által indokolás nélkül mellőzött és felderítés nélkül hagyott kereseti tényállások sokaságait. A tanú meghallgatásokat és a szakértői bizonyítási indítványokat a bíróságok nem vették figyelembe, a bizonyítás szükségességére vonatkozó tájékoztatás az eljárásban elmaradt. Mindezekre tekintettel az indítványozók álláspontja szerint a közjegyzői okiratba foglalt megbízási jogviszony létrejötte megállapítható.
- [25] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi személy a bírósági eljárásban egyedüli felperesként vett részt. A jogi személy indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát. A természetes személy indítványozók alkotmányjogi panasz benyújtására nem jogosultak
- [27] A jogi személy indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben, jogorvoslati jogának kimerítését követően nyújtotta be.
- [28] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.

- [29] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként jelölte meg – többek között – a B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) és (3) bekezdését, E) cikk (1)–(3) bekezdését, R) cikk (1)–(2) bekezdését, valamint 28. cikkét. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani. {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság továbbá az Alaptörvény C) cikk (1) és (3) bekezdésével, E) cikk (1)–(3) bekezdésével, R) cikk (1)–(2) bekezdésével, I. cikk (1) és (3)–(4) bekezdésével és 28. cikkével összefüggésben rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettjei nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3044/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [28]; 3229/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [43]; 3010/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [30]}.
- [30] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert az Alaptörvény V. cikke, valamint XV. cikk (1)–(2) bekezdése tekintetében az indítványozó nem adott elő semmilyen indokolást, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben pedig nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírállható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezt az Alaptörvényben biztosított jogot. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [31] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [32] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem a bírósági eljárásra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel azonban az indítvány a bíróságok eljárásával és döntéseivel kapcsolatban tartalmaz indokokat a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozóan, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemként bírálta el {3178/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [39]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [34] A támadott bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [35] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszja valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszja egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [36] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, a Kúria ítéletében számot adott az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [37] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [38] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában, 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/736/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3011/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 102.K.706.241/2021/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fazekas Tamás ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 102.K.706.241/2021/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdését, XV. cikkének (2) bekezdését, a XXIV. cikkének (1) bekezdését és a XXVIII. cikkének (7) bekezdését.
- [2] A támadott bírósági ítélet alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó 2021. február 5-én 11 óra körüli időpontban egy barátjával beszélgetve sétált Budapesten a II. kerületben, amikor a Lövőház utca és Fény utca kereszteződésében velük szemben rendőri intézkedést foganatosítottak. Az intézkedő rendőrök igazoltatás közben felszólították az indítványozót arra, hogy egy közeli padra pakolja ki a zsebeinek a tartalmát, majd az indítványozóval azonos nemű rendőr ezt követően a kabát és nadrágzsebekbe benyúlva meggyőződött arról, hogy az indítványozó a kérésnek eleget tett-e. A rendőrnő átvizsgálta az indítványozó iratait, bankkártyáját, személyes tárgyait, közben felszólította őt, hogy a zsebéből vegye ki a kezét. Mivel a rendőrök semmilyen tiltott dolgot nem találtak, az intézkedést befejezték és távoztak a helyszínről.
- [4] Az indítványozó ezt követően előterjesztett – az igazoltatás és a ruházatátvizsgálás jogalapját, szükségességét, indokoltságát kétségbe vonó, az intézkedést megalázőnak, emberi méltóságot sértőnek minősítő – panaszát elsőfokú hatóságként eljárva a Budapesti Rendőr-főkapitányság II. Kerületi Rendőrkapitányság vezetője elutasította, ezt a döntést másodfokú hatóságként Budapest Rendőrfőkapitánya határozatával helybenhagyta.
- [5] 1.2. A Fővárosi Törvényszék 102.K.706.241/2021/10. számú ítéletével az indítványozónak a másodfokú határozattal szemben benyújtott keresetét részben megalapozottnak találta. A bíróság a megelőző eljárás adatai alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy az intézkedő rendőröknek – a perbeli időpontban és helyszínen – kifejezett feladata volt a kábítószer fogyasztással és terjesztéssel kapcsolatos bűncselekmények feltárása. A bíróság ítéletében megállapította: a ruházat átvizsgálását a későbbiekben végző rendőr jelezte az indítványozó gyanús viselkedését, továbbá az eligazításon is megjelölt profilú elkövetői körre jellemző külső és az indítványozó megjelenése közötti – az igazoltatást végző rendőr által vélt – hasonlóság kellő alapot adott az intézkedés megkezdésére. Ennek okán a bíróság szerint a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés a) pontja szerinti igazoltatás jogszerű volt. Kiemelte a bíróság, hogy osztja azt az indítványozói álláspontot, miszerint önmagában a megjelenés, a ruházat, vagy az életkor – további specifikus feltételek fennállásának hiányában – nem adhat törvényes alapot az intézkedésre, azonban a perbeli esetben az igazoltatásra nem a fentiek egyike miatt került sor.
- [6] Nem találta viszont a bíróság megalapozottnak a másodfokú jogerős határozatot a ruházatátvizsgálás vonatkozásában. Az Rtv. 29. § (6) bekezdése szerint ugyanis a rendőr az igazoltatott személy ruházatát átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja szükségessé teszi. Mivel az igazoltatás az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja szerint történt, és az indítványozó igazolta magát, nem volt helye az Rtv. 29. § (6) bekezdés első fordulata alkalmazásának, hiszen a személyazonosság megállapítása megtörtént, azt viszont az alperes nem iga-

zolta, hogy a ruházatátvizsgálás további vagylagos feltételeinek valamelyike (közrendet, közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény, vagy szabálysértés gyanúja) fennállt volna.

- [7] A rendőri fellépés módját illetően viszont a bíróság nem találta jogszerűtlennek azt a rendőri felszólítást, hogy az intézkedés végrehajtása alatt az indítványozó a kezét vegye ki a zsebéből. E körben a bíróság elfogadta a rendőrnő azon tanúvallomását, miszerint az indítványozó zsebében lehetett (volna) olyan közbiztonságra veszélyes tárgy, vagy eszköz, ami a rendőrök testi épségének veszélyeztetésével járhat. A bíróság továbbá a rendőri felszólítás módját illetően sem talált olyan ténybeli adatot, ami az indítványozó emberi méltóságának megsértését igazolta volna.
- [8] 1.3. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Kfv.III.37.438/2022/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta.
- [9] Végzésének indokolásában a Kúria előjáróban rögzítette, hogy bár az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pontjának *ab*) és *ad*) alpontjára hivatkozott, a befogadási kérelemben megjelölt indokok mellett a Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdésében megjelölt valamennyi ok alapján megvizsgálta a kérelmet és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn.
- [10] A Kúria végzésének indokolásában – egyebek mellett – megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem nem vett fel olyan, az ügy érdemét adó elvi jelentőségű jogkérdést, amellyel kapcsolatban a bírói gyakorlat nem egységes, illetve nem valószínűsíthető, hogy jelen ügy kapcsán a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, a jogegység megbomlásának veszélye állna fenn.
- [11] A Kúria megítélése szerint továbbá tárgyi ügy a jogalanyok széles körét sem közvetett, sem közvetlen módon nem érinti, a felvetett jogkérdések tömeges számban történő előfordulása nem észlelhető, így a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont, *ab*) alpont szerint a felvetett jogkérdés különleges súlyát, illetve társadalmi jelentőségét sem tartotta megállapíthatónak. Végül megállapította, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott jogszabálysértések fennállásuk esetén sem minősülnek olyan jogsértésnek, amelyek kimerítenék a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont, *ad*) alpontban foglaltakat.
- [12] 2. Az indítványozó főtitkári felhívásra kiegészített, egységes szerkezetbe foglalt alkotmányjogi panaszában állította, hogy a Fővárosi Törvényszék 102.K.706.241/2021/10. számú ítéletének jogértelmezése sértette az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdését, XV. cikkének (2) bekezdését, a XXIV. cikkének (1) bekezdését és a XXVIII. cikkének (7) bekezdését az alábbiak szerint.
- [13] Az indítvány szerint a tárgyi ügyben a magánélethez való jogba történő önkényes beavatkozásnak kell tekinteni a mindenféle ténybeli és jogi alapot nélkülöző, a tisztességes hatósági eljárás követelményébe ütköző, egyben diszkriminatív igazoltatást és ruházatátvizsgálást. A támadott ítélet ezzel szemben egy olyan állampolgár igazoltatását minősítette jogszerűnek, aki arra semmilyen okot nem adott, és a rendőri intézkedést semmilyen adat, objektív információ nem alapozta meg, arra kizárólag a helyszín és az életkor alapján kerülhetett sor. Az ítélet szerint ugyanis elegendő – statisztikai adatok nélkül – hivatkozni arra, hogy egy adott területen elszaporodtak bűncselekmények, és az indítványozó mondvacsinált indokok alapján lett gyanús azzal, hogy nem nézett a rendőr szemébe.
- [14] Nem vitatja az indítványozó azt, hogy a rendőrség feladata a bűncselekmények megelőzése és felderítése az Alaptörvény 46. cikk (1) bekezdése alapján, azonban ha „egy adott területen (akár a kábítószeres) bűncselekmények száma elszaporodik, akkor azt adatokkal kell alátámasztani, amennyiben ezen cselekményeket a rendőrség konkrét információi szerint és a tények alapján adott ruházatú, viselkedésű, ápoltsági szintű, életkorú, szociális státuszú stb. személyek követik el, azt szintén okadatolni kell”.
- [15] Az indítványozói álláspont szerint jelen ügyben a rendőrök szubjektív érzése nem fogadható el indokként, az igazoltatás nyilvánvalóan önkényes volt, hiszen az az okszerűtlen állítás, hogy az indítványozó viselkedése gyanús volt, mert nem nézett a rendőr szemébe, semmiféle jogszerűtlen magatartást nem indikál.
- [16] A tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot sértette az indítvány szerint az a rendőri felszólítás, hogy az indítványozó vegye ki a kezét a zsebéből, az indítványozó szerint ugyanis az igazoltatás közterületen, februárban zajlott, de még akkor is joga lett volna zsebre tenni a kezét, ha nem fázik.
- [17] Végül az indítványozó sérelmezte, hogy bár az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr köteles lett volna az intézkedést követően kioktatni a törvény szerinti panasztétel lehetőségéről, módjáról és határidejéről,

ez a tájékoztatás nem történt meg, amely mulasztás a jogorvoslathoz való joga sérelmét eredményezte, még akkor is, ha utóbb határidőben panasszal élt az intézkedéssel szemben.

- [18] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [19] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek az alkotmányjogi panaszra is vonatkozó feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése tartalmazza.
- [20] 3.2. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék ítéletét 2022. március 29-én, míg a Kúria végzését 2022. július 4. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2022. augusztus 24-én – a kúriai döntéshez képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint a Fővárosi Törvényszék 102.K.706.241/2021/10. számú ítélete vonatkozásában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, XV. cikkének (2) bekezdését, a XXIV. cikke (1) bekezdését, és a XXVIII. cikkének (7) bekezdését illetően tartalmazza az indítvány az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét továbbá annak indokolását, és kifejezett kérelmet a hivatkozott számú ítélet megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint azonban az indítványozó nem állította a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét, nem kérte annak megsemmisítését, és nem terjesztett elő indokolást e döntésnek, mint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az alaptörvény-ellenességére vonatkozóan. Az alkotmányjogi panaszban és annak kiegészítésében az indítványozó kizárólag a hatósági döntések és a Fővárosi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenességére vonatkozó indokolást terjesztett elő, azonban az Fővárosi Törvényszék 102.K.706.241/2021/10. számú ítélete ellen határidőben alkotmányjogi panaszt nem nyújtott be.
- [22] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján mérlegelve úgy döntött, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz a fentiek okán nem felelt meg az Abtv. 52. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2004/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3012/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.003/2020/3. számú jogegységi hatályú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Lohn Balázs, Lohn Ügyvédi Iroda) útján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése, 43. § (1) és (4) bekezdése alapján, kérve a Kúria Jpe.I.60.003/2020/3. számú határozata, valamint az általa felülvizsgált Pfv.V.21.318/2018/7. számú kúriai végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria Jpe.I.60.003/2020/3. számú határozata sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [3] Az alkotmányjogi panasz és a támadott kúriai határozat alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [4] 1.1. Az indítványozók 2007. május 30-án aláírtak egy tartozáselismerő nyilatkozatot, amelyben elismerték, hogy egyetemlegesen tartoznak az üzlettársuknak 175 000 000 Ft-tal, és vállalták, hogy tartozásukat legkésőbb 2012. május 31-ig napjáig rendezik, úgy, hogy havi egyenlő részletekben visszafizetnek 3 millió forintot minden hónap 5. napjáig. A nyilatkozat szerint az aktuális részlet fizetésének elmulasztása esetén a hátralékos összeg azonnal esedékessé válik, amelyet a mindenkori jegybanki alapkamat terhel a teljes tartozás kiegyenlítéséig. Az indítványozók egyetlen részletet sem teljesítettek. A hitelező 2017. március 6-án két magánszemélyre engedményezte a követelését, akik április 17-én írásban szólították fel az indítványozókat a tartozás rendezésére. Az indítványozók vitatták a követelést – egyrészt arra hivatkoztak, hogy a tartozást már visszafizették, másrészt az állították, hogy a követelés elévült –, ezért a hitelezők fizetési meghagyás kibocsátását kezdeményezték, így az eljárás az indítványozók ellentmondása révén perré alakult.
- [5] 1.2. Az elsőfokú bíróság a felperes hitelezők keresetét elutasította, megállapítva, hogy a követelés elévült. A bíróság álláspontja szerint tekintettel arra, hogy az indítványozók egyetlen részletet sem teljesítettek és a felperesek sem igazoltak egyetlen részlettel sem, a tartozás egésze esedékessé vált az első részlettel – melynek esedékessége 2007. június 5. napja volt – elmaradásakor. Ebből következően az elévülési idő 2007. június 6-án elkezdődött, így a követelés 2012. június 7-én elévült. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. A felülvizsgálati bíróságként eljáró Kúria viszont a Pfv.V.21.318/2018/7. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kötelezte. A Kúria szerint ugyanis az alsóbb fokú bíróságok döntéseik meghozatalakor figyelmen kívül hagyták az akarati elvet, azaz, hogy mire irányult a felek akarata az okirat aláírásakor. A felek által aláírt okirat szerint az indítványozók azt vállalták, hogy 2012. május 31-ig fizetik vissza a tartozásukat. A Kúria szerint a teljesítési határidő tűzése okán a felek közötti megállapodásnak nem lehet olyan értelmet tulajdonítani, hogy ha elmarad a törlesztés, akkor az egész követelés azonnal esedékessé válik. Az esedékesség időpontja a határidő utolsó napja, ezért az indítványozók elévülési kifogása nem foghatott helyt.
- [6] Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria végzése eltért a Kúria gyakorlatától, ezért jogegységi panasz eljárást kezdeményeztek.

- [7] 1.3. A Kúria Jpe.I.60.003/2020/3. számú határozatával a jogegységi panaszt visszautasította a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 197/B. § (5) bekezdésére hivatkozva. A Bszi. felhívott rendelkezése szerint jogegységi panasz előterjesztésre csak a 2020. július 1-jén vagy az ezt követően meghozott jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés ellen van helye. A Kúria – az indítványozókéval ellentétes – jogértelmezése szerint a Bszi. 197. § (5) bekezdése alkalmazásakor a bírósági határozat meghozatalának időpontja az irányadó, nem pedig a határozat teljes körű írásba foglalásának vagy revideálásának a dátuma. Mivel a jelen ügyben a Kúria jogegységi panasszal támadott Pfv.V.21.318/2018/7. számú végzése 2020. május 20. napján kelt, így a jogegységi panasz tanács szerint nem volt helye érdemi eljárás lefolytatásának.
- [8] 1.4. Az indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a Kúria Jpe.I.60.003/2020/3. számú határozatával szemben, kérve az alaptörvény-ellenesség megállapítását és a határozat megsemmisítését – a Kúria Pfv.V.21.318/2018/7. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Álláspontjuk szerint a Kúria jogértelmezése sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése], valamint az Alaptörvénynek a bírósági jogértelmezésről szóló 28. cikkét.
- [9] Az indítványozók nem vitatták, hogy a Kúria Pfv.V.21.318/2018/7. számú végzése 2020. május 20-án kelt, azonban álláspontjuk szerint a végzés csak 2020. július 1-jén került véglegesítésre, ekkor nyerte el végleges formáját, azaz ekkor vált hivatalossá. Az indítványozók véleménye szerint tehát a keltezés napja elválik a határozat meghozatalának napjától. Álláspontjuk szerint a Kúria eltérő jogértelmezése, amely szerint a keltezés napja egyúttal a határozat meghozatalának dátuma is, ellentmond az Alaptörvény 28. cikkének is. A Kúria alaptörvény-ellenes jogértelmezése okán az indítványozók jogegységi panaszát érdemben nem vizsgálta a bíróság, ami sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [10] 2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasz benyújtására akkor van lehetőség, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján az ügyben tanácsban járt el.
- [12] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az alkotmányjogi panasszal támadott Jpe.I.60.003/2020/3. számú jogegységi hatályú határozatával a jogegységi panaszt visszautasította.
- [13] Ha a Kúria jogegységi panasz tanácsa a jogegységi panaszt visszautasítja, vagy eljárását felfüggeszti, illetve az eljárást hivatalból megszünteti, az alkotmányossági vizsgálatot önmagában nem alapoz meg, mivel a jogegységi panasz elbírálhatósága, az eljárás felfüggesztése, illetve megszüntetése alapvetően törvényességi kérdés. Ebben a körben tehát a jogegységi panasz tanács döntése nem támadható alkotmányjogi panasszal.
- [14] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/22/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3013/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VII.37.337/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Magyar Diána ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Kfv.VII.37.337/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az indítvány és a bírósági határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az alapügy alperese a 2021. szeptember 16-án kelt, D.306/13/2021. számú határozatával megállapította, hogy az indítványozó megsértette a közszolgáltatók közbeszerzéseire vonatkozó sajátos közbeszerzési szabályokról szóló 307/2015. (X. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése, és a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 112. § (1) bekezdés *b*) pontja folytán alkalmazandó Kbt. 70. § (2) bekezdésére tekintettel a Kbt. 70. § (1) bekezdésének első mondatát, ezért az indítványozót bírság megfizetésére kötelezte.
- [4] Az indítványozó az alperes határozata ellen közigazgatási pert indított. Keresetében elsődlegesen a határozat megváltoztatásával a jogsértés hiányának megállapítását és a bírság kiszabásának mellőzését, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezését, a bírság mellőzését és az alperes új eljárásra kötelezését, harmadlagosan a határozat megváltoztatásával a bírságkiszabás mellőzését, negyedlegesen a bírság összegének mérséklését kérte. Álláspontja szerint a Kbt. 70. § (1) bekezdésének első mondatában szereplő „lehető legrövidebb” idő nincs konkrétan meghatározva, ezért a lehetőségekhez és a körülményekhez képest legrövidebb időt jelenti, amelynek eleget tett.
- [5] A Fővárosi Törvényszék a 2022. január 25-én kelt, 104.K.705.656/2021/14. számú jogerős ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság megállapította, hogy az alperes megalapozott és jogszerű döntést hozott az ügyben, eljárását és határozatát a keresetben az indítványozó által előadott okokból jogszabálysértés nem terheli.
- [6] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) és *ab*) alpontjaira hivatkozással. A Kúria a 2022. április 12-én meghozott Kfv.VII.37.337/2022/3. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.
- [7] Döntésében kiemelte, hogy az indítványozó által felvetett elvi jelentőségű jogkérdéseket – éppen az indítványozó által egy korábban indított közigazgatási per eredményeként – a Kúria már tisztázta, és a felülvizsgálati kérelem befogadása csak akkor indokolt, ha a Kúria az adott jogkérdésben korábban még nem foglalt állást közzétett ítélezési gyakorlatában.
- [8] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmét állítva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt a Kúria döntésével szemben.
- [9] A B) cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán önálló indokolást az indítványozó nem adott elő, csupán az Alkotmánybíróság számos korábbi döntését idézve a XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértéséhez kapcsolva hivatkozott a jogállamiság elvének sérelmére.
- [10] A XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme kapcsán az indítványozó a bírósághoz fordulás jogát nevesítette, mivel álláspontja szerint a Kúria ezen alapjog gyakorlásától fosztotta meg azzal az indokolással, hogy

- a felmerült anyagi jogkérdésben már döntött, így nincs helye a kérelem befogadásának. Ezzel szemben az indítványozónak méltányolható érdeke fűződik ahhoz, hogy a Kúria – miképpen ezt már azonos jogkérdésben, hasonló tényállású ügyben megtette – a kiszabott bírság mérséklése körében új eljárásra kötelezze az alperest.
- [11] A XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a jogorvoslathoz való jogot sértő módon zárta el az indítványozót a Kúria döntése attól, hogy a bírság kiszabását – új vagy bármilyen más eljárás keretében – vitássá tegye.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [13] 3.1. Az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekintendő, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [14] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [15] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésére kizárólag az ügy érdemében hozott döntéssel vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben van lehetőség. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott arra, hogy a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik [lásd pl. 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]; 3346/2022. (VII. 21.) AB végzés (a továbbiakban: Abv1.), Indokolás [46]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata állandó a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszok kapcsán, a befogadást megtagadó végzés a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható [lásd pl. 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés (a továbbiakban: Abv2.), Indokolás [11]]. Minderre tekintettel a Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése e követelménynek megfelel.
- [16] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be.
- [17] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható [lásd pl. 3062/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [18]]. Az indítványozó a fentiekre a támadott bírósági határozat kapcsán nem hivatkozott, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a B) cikk (1) bekezdése sérelmére alapított része nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és az 52. § (1b) bekezdése b) pontjában előírt feltételnek, ezért az alkotmányjogi panasz ezen részének érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek is megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [20] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] 4.1. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenes értelmezésével sértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványát képező bírósághoz fordulás jogát.

- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is emlékeztet korábbi gyakorlatára: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.” (Legutóbb megerősítette: Abv1., Indokolás [71])
- [23] Az indítványozó panaszában törvényességi kérdéseket vet fel, a Kúria jogértelmezésének és jogalkalmazásának kritikáját fogalmazza meg, és valójában egy számára kedvezőbb tartalmú új döntés meghozatalát kívánja elérni (vö. pl. Abv1., Indokolás [72]).
- [24] A Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó döntését a támadott végzésben kellő részletességgel és érvekkel alátámasztottan indokolta. Reflektált arra az alkotmányjogi panaszban is felvetett indítványozói álláspontra is, amely szerint korábban hasonló tényállás mellett, azonos jogkérdésben a Kúria más álláspontra helyezkedett, a felülvizsgálati kérelmet befogadta, és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megsemmisítette. E körben a kúriai végzés a korábbi ügy befogadása kapcsán rámutat, hogy az ott felvetett kérdésben korábban kúriai döntés még nem született, és a döntés megváltoztatására csupán a bírságszabási körülmények újbóli mérlegelése érdekében került sor. A két ügy közötti eltérés ugyanakkor csak látszólagos, elvi jelentőségű jogkérdést nem érint (lásd kúriai végzés, Indokolás [12]–[13]).
- [25] A jogszabályok értelmezése, a jogalkalmazási tevékenység, és mindezek alapján a döntés meghozatala, az azt alátámasztó következtetések levonása a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatásköre hiányában nem vonhat el. Ahogyan hasonló – szintén a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzését támadó – panaszügyben az Alkotmánybíróság kifejtette, „[u]gyanígy nem feladatköre az Alkotmánybíróságnak – és erre vonatkozó hatásköre sincs – hogy az ügyazonosság vagy a jogkérdésben való eltérés tekintetében állást foglaljon, bírói döntést törvényességi kérdésekben és szempontok alapján felülbíráljon. Ezeknek a kérdéseknek a vizsgálata és értékelése, azokban való állásfoglalás és döntés meghozatala a vonatkozó törvény alapján a Kúria erre kijelölt tanácsának a hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság feladata nem a bíróságok tény-, illetve jogkérdésekben elfoglalt álláspontjának a felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot a bíróságoktól számon kérje” {lásd: 3437/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [30]}.
- [26] Bár az indítványozó a bírósághoz fordulás jogának sérelmét kifejezetten a Kúria támadott végzése kapcsán állította, megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben élhetett és élt is a bírósághoz fordulás jogával akkor, amikor a közigazgatási határozatot a bíróság előtt megtámadta. A Fővárosi Törvényszék pedig érdemben elbírálta az indítványozó keresetét.
- [27] 4.2. A jogorvoslathoz való jog kapcsán az Alkotmánybíróság gyakorlata nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel tehát nem hozható összefüggésbe {lásd pl. 3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3221/2020. (VI. 19.) AB végzés (a továbbiakban: Abv3.), Indokolás [40]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban a kérdésben is kiforrott, hogy a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat szabályozása során a jogalkotó meghatározhatja a felülvizsgálat alá eső jogerős döntések körét. Az a körülmény pedig, hogy nem minden végzés ellen van helye felülvizsgálatnak, összhangban van a jogintézmény rendkívüli jogorvoslati jellegével {lásd pl. 3019/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [27]; Abv3., Indokolás [41]}.
- [28] „Annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül.” {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; utóbb megerősítette: Abv2., Indokolás [22]}
- [29] Az Alkotmánybíróság bemutatott gyakorlata alapján tehát megállapítható, hogy a jogalkotónak széles körű mérlegelési lehetősége van a rendkívüli jogorvoslati eljárások szabályrendszerének megalkotása kapcsán, nem köteles minden döntéssel szemben biztosítani a felülvizsgálat lehetőségét, és ezen szabályrendszer értelmezése

és alkalmazása a bíróságok feladata, amely alapvetően nem vet fel alkotmányossági problémát {lásd hasonlóan: 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [30] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1413/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3014/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VI.30.380/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 51. § (1) bekezdésében szereplő „a mulasztásról való tudomásszerzéstől” szövegrész alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője (Dr. Hovanyecz Ügyvédi Iroda; dr. Hovanyecz Hajnalka ügyvéd) alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján elsődlegesen a Kúria Gfv.VI.30.380/2021/4. számú végzése, és a Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkhf.43.157/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapítottan a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Csődtv.) 51. § (1) bekezdésében szereplő „a mulasztásról való tudomásszerzéstől” szövegrész alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte azzal, hogy e rendelkezésnek a Fővárosi Törvényszék előtt 27.Fpkh.43.157/2021 számon, a Fővárosi Ítéltábla előtt 15.Fpkhf.43.157/2021/4. számon és a Kúria előtt Gfv.VI.30.380/2021/4. számon folyamatban volt ügyben történő alkalmazását az Alkotmánybíróság zárja ki.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó egy befektetési vállalkozás (a továbbiakban: adós) ügyfeleként 2015. február 23-án kezdeményezte az adósnál levő, tulajdonát képező 150 000 000 Ft átutalását. Az adós ugyanezen a napon tájékoztatta az indítványozót arról, hogy az összeget első lépésben egy gyűjtőszámlára, ún. omnibusz számlára átvette és, hogy másnap azt az adós tulajdonában álló bankszámlára átutalja. Az adós tevékenységét a Magyar Nemzeti Bank 2015. február 24-én felfüggesztette, és ezzel egyidejűleg felügyeleti biztost rendelt ki, aki megtiltotta a korábban kezdeményezett utalási megbízások teljesítését, így nem történt meg az indítványozó részére a 150 000 000 Ft átutalása. A Fővárosi Törvényszék 2015. március 5-én meghozta, s ugyanezen a napon közzé is tette az adós felszámolását elrendelő 24.Fpk.918/2015/3. számú végzését. Ezt követően az indítványozó 2015. március 24-i keltezéssel összesen 626 569 436 Ft és 100 000 USD iránti igényt jelentett be a felszámolóhoz.
- [4] A hitelező a felszámolás elrendelését követően többször kérte a felszámolót az általa 2015. február 23-án kezdeményezett, az adós, illetőleg a felügyeleti biztos által elmulasztott tranzakció befejezésére és a bejelentett összes igényének részét képző 150 000 000 Ft átutalására.
- [5] A felszámoló a honlapján 2015. szeptember 18-án tájékoztatást tett közzé, ebben egyebek mellett tudatta, hogy az egyedileg nevesített alszámlákon nyilvántartott pénzeszközök az érintett 509 ügyfélnek kiadhatók. Ezt követően a hitelező a 2015. október 12-i keltezésű levelében – a 2015. május 19. napján kelt megkeresésében foglaltakra hivatkozással – ismételten felhívta a felszámolót a 150 000 000 Ft átutalására. A felszámoló a levélre nem reagált és intézkedést sem tett. Az indítványozó a 2015. november 25-én előterjesztett kifogásában kérte, hogy a bíróság kötelezze a felszámolót 150 000 000 Ft pénzeszköz soron kívüli kiadására.
- [6] 2.2. Az elsőfokú bíróság kifogást elutasító, 2016. szeptember 30. napján kelt, 24.Fpkh.1007/25. számú végzését a Fővárosi Ítéltábla 2017. június 14. napján kelt, 15.Fpkhf.43.350/2017/3. számú végzésével hatályon kívül

helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozathozatalára utasította. A felszámoló a megismételt eljárásban – egyebek mellett – a kifogás elkésztésére is hivatkozott, mert állítása szerint a hitelező már az igénybejelentése időpontjában tudta, hogy az általa kifogásolt pénzkidadás nem teljesült. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság 2020. november 16. napján kelt, 24.Fpkh.601/2017/63. számú végzésével a kifogást érdemben vizsgálva, ismételten elutasította.

- [7] 2.3. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2021. április 15. napján kelt, 15.Fpkhf.43.157/2021/4. számú végzésével a kifogás tárgyában indult eljárást megszüntette, és az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte. Az ítéltábla rögzítette, hogy a bíróság hivatalból vizsgálja azt, hogy a kifogás határidőben érkezett-e. E vizsgálat során az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy a hitelező már 2015. november 17-e előtt tudomást szerzett a felszámoló mulasztásáról, ezért a 2015. november 25-én előterjesztett kifogás elkésztett.
- [8] 2.4. Az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Érvelésének lényege az volt, hogy a hatályon kívül helyezést eredményező eljárásban a bíróságok vizsgálták a bizonyítékokat, s a másodfokú bíróság által adott utasítások mindegyike a kifogás érdemére vonatkozott, ezért a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 227. § (1) bekezdése és a 228. § (1) bekezdése alapján álláspontja szerint a másodfokú bíróság a megismételt eljárásban a korábban hozott határozatától nem térhet el, annak rendelkező részéhez és indokolásához is kötve van. Az ítéltábla a kifogást egyszer már érdemi elbírálásra alkalmasnak találta, ezért utóbb nem állapíthatja meg róla, hogy elkésztett. E mellett vitatta a jogerős döntés azon megállapítását is, amely arra vonatkozott, hogy mikor szerzett tudomást a felszámoló mulasztásáról. E körben hivatkozott arra is, hogy a felszámoló 2015. december 28-án közzétett, vagyonvizsgálatról szóló közleménye után ismét megkereste a felszámolót 2016. január 11-én, de arra a felszámoló nem válaszolt. A másodfokú bíróság ezen körülményeket nem értékelte, ami a határozatot kirívóan logikátlanná és okszerűtlenné teszi. Nézete szerint „[a]z átfogó vagyonvizsgálat elvégzéséig a felszámoló mulasztásának a Csódtv. 51. § (1) bekezdése szerinti bekövetkezése nem értelmezhető”.
- [9] A Kúria a jogerős döntést 2022. január 25. napján kelt, Gfv.VI.30.380/2021/4. számú végzésével hatályában fenntartotta. A Kúria az indítványozó által állított eljárásjogi szabálysértés, az egyszerű kötőerő vonatkozásában utalt arra, hogy a másodfokú bíróságot a megismételt eljárásban hozott elsőfokú határozat felülbírálata során nem köti a korábban hozott hatályon kívül helyező végzésében kifejtett álláspont. Az egyszerű kötőerő [Pp. 227. § (1) bekezdés] az adott határozat vonatkozásában köti a bíróságot, azt nem vonhatja vissza, nem változtathatja meg. Mindezekre viszont az adott ügyben nem is került sor.
- [10] A Kúria szerint az ítéltábla helytállóan állapította meg, hogy az indítványozó 2015. november 17-e előtt értesült a felszámoló mulasztásáról, hiszen a felszámolóhoz írt levele, és a kifogásában előadott tényállás is egyértelművé tette, hogy az ügyfél vagyónának a kiadására tartott igényt. E vonatkozásban már a kezdetektől azon a véleményen volt, hogy az általa igényelt összeg egyedileg azonosítható, ezért azt át kell utalni a bankszámlájára. A rendelkezésre álló iratokból nem állapítható meg, hogy pontosan mikor szerzett tudomást a felszámoló állított mulasztásáról, de ennek nincs is jelentősége, mert a kifogás előterjesztésére rendelkezésre álló 8 napos határidőt bizonyosan elmulasztotta, hiszen maga hivatkozott a 2015. május 19-én kelt megkeresésére.
- [11] A Kúria nézete szerint nem értelmezhető a felülvizsgálati kérelemnek az a része, hogy a kifogás tárgyát képező pénzösszeg kiadására vonatkozó kötelezettség megszegése csak a teljes vagyoneértékelés elvégzését követően vált felismerhetővé, ugyanis a kifogás tárgya az volt, hogy az egyedileg azonosíthatónak állított szabad ügyfélpénzt a felszámoló nem utalta a kifogást előterjesztő bankszámlájára. Ha ez az ügyfélpénz egyedileg azonosítható, akkor nincs jelentősége a vagyoneértékelés elvégzésének.
- [12] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény B) cikkét, a XXVIII. cikk (1), (7) bekezdését, valamint a 28. cikkét felhívva állította a sérelmezett döntés alaptörvényellenességét. Az indítvány hivatkozott az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 6. cikkére is.
- [13] 3.1. Az indítványozó szerint az ítéltábla eljárást megszüntető és az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyező döntése sérti a jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményét. A 15.Fpkhf.43.350/2017/3. számú hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító végzés ugyanis logikailag és rendszertanilag is feltételezi,

- hogy a másodfokú bíróság a Pp. 240. § (1) bekezdésében és a Pp. 251. §-ában előírt kötelezettségének eleget téve vizsgálat tárgyává tette az esetleges perakadályokat. A megismételt eljárásban a bíróság nem helyezkedhet a saját korábbi végzésében foglaltaktól eltérő álláspontra, vagyis nem állapíthatja meg a kifogás elkésettségét.
- [14] Az indítványozó a jogbiztonság sérelmét látja abban is, hogy a Kúria a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvénynek (a továbbiakban: Bszt.) kifejezetten az adós felszámolására tekintettel, a felszámolás folyamatban léte alatt történt módosítását az ügyre retrospektív vonatkoztatta. Az indítványozó nézete szerint a Kúria figyelmen kívül hagyta az ügy azon lényeges körülményét, hogy a kifogás tárgyát képező pénzüsszeget a felszámoló végül – kifejezetten az átfogó vagyonértékelés eredményeként – az egyedileg nem beazonosítható pénzeszközök (homogén csoport) alá sorolta be. Az indítványozó szerint a Kúria a Bszt. módosítás utólagos ismeretében elvárta, hogy a magatartását a számára akkor még nem ismert jogszabályi rendelkezésre figyelemmel alakítsa.
- [15] 3.2. A tisztességes eljáráshoz való jog részelemét jelentő hatékony bírói jogvédelemhez való jog sérelmének indokaként az indítványozó lényegében a jogbiztonsággal összefüggésben megfogalmazott érveit ismételte meg. Ezen túlmenően véleménye szerint mindaddig, amíg a felszámoló nem végezte el az ügyfélköveteléseknek a Bszt. módosított jogszabályi rendelkezéseire alapuló besorolását, nem volt reális lehetőség arra, hogy a csak hónapokkal később megtörtént téves besorolással összefüggésben jelentkező felszámolói mulasztást megállapíthassa és annak orvoslását bírói úton kérje. Ezzel összefüggésben a hatékony jogvédelemmel ellentétesnek tartotta az indítványozó a Kúria azon megállapítását is, hogy az egyedileg beazonosítható ügyfélpénz esetében a vagyonértékelés elvégzésének nincs jelentősége, mert logikailag az adott pénzeszköz meghatározott elszámolási rendbe sorolását, vagyis éppen a vagyonértékelés elvégzését követően lehet érdemben dönteni arról, hogy történt-e a felszámoló terhére eső jogellenes mulasztás vagy sem.
- [16] Kifogásolta továbbá, hogy nem teljesültek a döntések indokolásával szemben támasztott alkotmányos elvárások. Nézete szerint a Kúria támadott végzése érdemben, jogszabályi hivatkozással alátámasztva nem tartalmazza, hogy a másodfokú bíróságot a megismételt elsőfokú eljárásban hozott elsőfokú határozat felülbírálata során miért nem köti a korábban hozott hatályon kívül helyező végzésben kifejtett saját álláspontja.
- [17] Az indítványozó szerint azért sérült a tisztességes eljárás részét képező észszerű időn belül történő döntéshez való joga, mert a soron kívülinek minősített eljárásban a bíróságok 6 év elteltével hoztak döntést.
- [18] 3.3. Az indítványozó szerint sérti a jogorvoslathoz való jogot a bíróságok azon jogértelmezése, hogy a másodfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott újabb elsőfokú határozat elleni fellebbezést nem köteles érdemben elbírálni. Az Alaptörvény 28. cikke pedig azért sérült, mert a fellebbezés elintézésére vonatkozó perjogi rendelkezések értelmezésének az felel meg, hogy miután az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasító jogerős végzést követően az elsőfokú eljárás a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján a másodfokú végzés által kijelölt keretek között lezajlik, már nincs mód arra, hogy a másodfokú bíróság az újabb másodfokú eljárásban a korábban már szükségszerűen eldöntött kérdésben (kifogásolási határidő megtartottsága) elfoglalt jogi álláspontját megváltoztassa.
- [19] 4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét állítja. Az indítványozó előadása szerint amennyiben a kifogás tárgya a felszámoló mulasztása, az hogy a felszámoló meghatározott intézkedést jogszabályban rögzített kötelezettsége ellenére nem tesz meg, vagyis tartózkodik a jogi előírás végrehajtásától, abban az esetben a Csódtv. 51. § (1) bekezdése alapján „a kötelezettség mibenléte, ehhez képest a mulasztási helyzet létrejötté, mindezeknek a sérelmet szenvedett fél számára is felismerhető fennállása nem azonosítható egyértelműen”. A bírósághoz fordulás jogát és a jogorvoslathoz való jogot sérti, hogy a Csódtv. a „mulasztási” helyzetnek, illetve a sérelmet szenvedett fél erről való tudomásszerzésének konkrét kritériumait nem szabályozza egyértelműen. A Csódtv.-nek a felszámoló mulasztásával szembeni kifogás előterjesztésének határidejére vonatkozó „vagy mulasztása ellen a tudomásszerzéstől számított 8 napon belül” kitétele önkényes jogalkalmazásra ad lehetőséget. Az a jogalkotási megoldás, hogy a mulasztási helyzet fennállása alatt a sérelmet szenvedett fél számára egy szűk időablakon kívül a jogszabály nem biztosít lehetőséget a felszámoló által teremtett jogellenes helyzet orvoslására, szintén sérti a bírósághoz forduláshoz és a jogorvoslathoz való alkotmányos jogot.

- [20] 5. A gazdaságfejlesztési miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az ügyvel kapcsolatos álláspontjáról.
- [21] 6. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján megvizsgálta, hogy megfelel-e az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [22] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § és 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó panaszát határidőn belül nyújtotta be.
- [23] A támadott végzés bírósági eljárást befejező döntés, rendes jogorvoslattal nem támadható bírósági határozat. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel a bírósági eljárásban az indítványozó kifogást előterjesztőként vett részt, saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára és a 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt.
- [24] 6.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére a panasz két relációban hivatkozik. Egyrészt állítása szerint a kúriai döntés a kötőerő és az alaki jogerő megsértése miatt ellentétes az Alaptörvény vonatkozó rendelkezésével. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére gyakorlata szerint csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetőleg a visszaható hatályú jogalkotás tilalma miatt {3061/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [25] Másrészt azért is sérül a jogbiztonság, mert a Bszt. visszamenőleges hatályú módosításával bevezetett szempontokat értékelte a terhére a bíróság.
- [26] A Kúria a jogerős döntést a felülvizsgálati kérelem keretei között két szempontból vizsgálta. Egyfelől azt, hogy eljárási szabályt sértett-e az ítéletábla az eljárás hivatalból történő megszüntetésével azt követően, hogy korábban már érdemben vizsgálta az elsőfokú határozatot. Másfelől azt, hogy helyesen ítélte-e meg a bizonyítékokat a tekintetben, hogy az indítványozó a kifogást határidőn túl nyújtotta be. E szempontok értékelése körében nem volt relevanciája a Bszt. módosításának, amint az a Kúria döntésének indokolásából is kitűnik.
- [27] „Az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott bírói döntés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés, vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns.” {3224/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [11]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]}
- [28] Az előzőekből következik, hogy az indítványozó jogbiztonság sérelmével összefüggésben előadott érvei nem alkalmasak az érdemi elbírálásra.
- [29] Az Alaptörvény 28. cikke nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ekként ennek sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható {3013/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [30] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban csupán a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata kérhető, ezért nincs lehetőség az EJEE 6. cikk sérelmére történő hivatkozás vizsgálatára. A bírói döntések nemzetközi egyezménybe ütközésének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján nincs hatásköre {3252/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [31] 6.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz tekintetében az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. Az indítvány tartalma alapján a Csődtv. 51. § (1) bekezdésének a törvényalkotó általi kiegészítésében, illetve a szabályozás pontosításában jelölte meg az alaptörvény-ellenes helyzet felszámolását, mert nézete szerint a Csődtv. egyfelől a sérelmet szenvedett félnek a „mulasztási” helyzetről történő tudomásszerzésének konkrét szempontjait nem szabályozza, másfelől a támadott jogszabályi rendelkezés egy rövid időszakon kívül nem biztosít lehetőséget a felszámoló által teremtett jogellenes helyzet orvoslására. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, ezért annak indítványozására az indítványozó nem jogosult. Ebből következően nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult {3330/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]}.

- [32] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pontja szerinti követelményt, ezért az érdemben nem vizsgálható.
- [33] 6.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [34] 7. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [35] 7.1. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezzel összhangban az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörében az Alkotmánybíróság a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja. Ebből következően eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróságnak a hatásköre nem terjed ki a bizonyítékok értékelésére, a bizonyítás eredményének megállapítása során végzett bírói mérlegelés felülvizsgálatára. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz” {3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [10]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvényellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [4]}.
- [36] 7.2. Az előzőekben írtakat a jelen ügyre vonatkoztatva az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a hatályon kívül helyező végzés joghatásához (egyszerű kötőerő) fűződő következtetés levonása az adott esetben szakjogi kérdés. Áll ez a kifogás benyújtására nyitva álló határidő megtartására is, továbbá annak megítélésére, hogy mikor ismerhető fel a felszámoló mulasztásának időpontja.
- [37] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben is hivatkozott arra, hogy a bíróságok a Bszt. visszamenőleges hatályú módosításával bevezetett szempontokat értékelték a terhére. E helyütt utal az Alkotmánybíróság a B) cikk (1) bekezdésében írtakra, miszerint a Kúria döntésének indokolásából kitűnően a Bszt. módosításának az ügy elbírálása során nem volt relevanciája.
- [38] 7.3. Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy „[a]z indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie” {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott döntések részletesen számot adtak arról, hogy a kifogás elkesettségére kapcsán milyen tényeket vettek alapul, megindokolták, hogy az átfogó

vagyoneértékelés rendelkezésre állásának időpontját miért nem vették figyelembe az állított felszámolói mulasztás kezdő időpontjaként, a döntések tartalmazzák az eljárás megszüntetésének pontos jogszabályi alapját, továbbá a Kúria döntése jogszabályi hivatkozással megindokolta, hogy az egyszerű kötőerő miatt nem sérült az ügyben. Összességében az indítványozó által vitatott körben a döntések indokolása megfelel az Alkotmánybíróság gyakorlatában kimunkált szempontoknak.

- [39] 7.4. Az indítványozó hivatkozott az ügy észszerű időn belüli elbírálásához való jogának sérelmére is. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy nincs hatásköre egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következmények enyhítésére vagy orvosolására, ebből következően az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérellem, különös tekintettel arra, hogy a támadott ítélet megsemmisítésével az ügy még tovább húzódna {3351/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [40] 7.5. Az indítványozó a jogorvoslathoz való alkotmányos jog tekintetében sérelmezte, hogy a megismételt eljárásban hozott újabb elsőfokú határozat elleni fellebbezését a bíróság nem bírálta el érdemben. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy nem jelenti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét önmagában az, ha „a fellebbezés vagy felülvizsgálat folytán eljáró bíróságok azt észlelik, hogy az eljárás megszüntetésének van vagy lett volna helye és az eljárást megszüntetik, és így a fellebbezés, illetve a felülvizsgálati kérelem nem kerül érdemi elbírálásra” {3249/2019. (X.17.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [41] 8. A kifejtettek alapján Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz valójában a bizonyítékok újraértékelésére, ennek eredményeként a jogerős határozattal megállapított tényállás megváltoztatására, összességében a jogerős döntés ismételt felülbírlatára irányul. Az Alkotmánybíróság gyakorlata e tekintetben következetes, a bíróságok határozatainak törvényességi felülvizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe {Abv., Indokolás [4]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *f)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1377/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3015/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a légitözlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 63/E. § (1) bekezdés *a*) pontjában szereplő „75%-a”, az (1) bekezdés *b*) pontjában szereplő „75%-a”, az (1) bekezdés *c*) pontjában szereplő „*b*) pontban meghatározott kapacitás, valamint a teljes átrepülő forgalom”, az (1) bekezdés *d*) pontjában szereplő „75%-a”, továbbá a 63/E. § (8) bekezdésben szereplő „legfeljebb három napig tarthat azzal, hogy a sztrájk időtartama legfeljebb napi hat óra lehet” szövegrészek alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Cech Ügyvédi Iroda által képviselt indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be.
- [2] A 2022. június 30-án benyújtott alkotmányjogi panasz szerint a légitözlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Lt.) 63/E. § (1) bekezdés *a*) pontjában szereplő „75%-a”, az (1) bekezdés *b*) pontjában szereplő „75%-a”, az (1) bekezdés *c*) pontjában szereplő „*b*) pontban meghatározott kapacitás, valamint a teljes átrepülő forgalom”, az (1) bekezdés *d*) pontjában szereplő „75%-a”, továbbá a 63/E. § (8) bekezdésben szereplő „legfeljebb három napig tarthat azzal, hogy a sztrájk időtartama legfeljebb napi hat óra lehet” szövegrészek alaptörvény-ellenesek.
- [3] Az Lt. 63/E. §-át az egyes energetikai és közlekedési tárgyú, valamint kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXVI. törvény (Módtv.) 129. §-a iktatta be az Lt.-be, 2022. január 1-jétől.
- [4] A Módtv. 129. §-ához fűzött indokolás szerint „[J]elenleg a légitözlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény rendelkezésének veszélyhelyzet idején történő eltérő alkalmazásáról szóló 471/2021. (VIII. 6.) Korm. rendeletben található sztrájkjal kapcsolatos rendelkezés, amely rendelkezés a veszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti, azonban a veszélyhelyzet megszűnését követően is indokolt speciális sztrájkjal kapcsolatos egyes rendelkezések törvényi szinten történő rögzítése. Hangsúlyozandó, hogy az Lt. 61. § (1) bekezdése szerinti szervezet nemzetközi szerződésben vállalt tagállami kötelezettséget teljesít, amely kötelezettség szavatolja az állampolgárok szabad mozgását. A sztrájk adott esetben az átrepülő repülőforgalmat, valamint egyéb, NATO Tagságból fakadó tagállami kötelezettséget is ellehetetlenítheti, ennek következtében a légitözlekedés biztonságának szem előtt tartása érdekében is elengedhetetlen a sztrájkjal kapcsolatos rendelkezések törvényi szinten történő rögzítése.”
- [5] Az Lt. 63/E. §-a a sztrájkokról szóló 1989. évi VII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott még elégséges szolgáltatás mértékét határozza meg, az Lt. 61/A. § (2) bekezdésében meghatározott munkáltatónál, a Budapest CTA légtérben a Körzeti Irányítás (ACC) esetében, a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér (a továbbiakban: LHBP) Torony Irányítása esetében, a Budapest Köze/körzeti Irányítás (APP) esetében, a Magyarország Kormánya és a Koszovói Nemzetközi Biztonsági Erő (KFOR) között a Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtásáról és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátásáról szóló Végrehajtási Megállapodás kihirdetéséről szóló 2013. évi CCXLVIII. törvény alapján nyújtott szolgáltatás esetében [Lt. 63/E. § (1) bekezdés *a*), *b*), *c*) és *d*) pontjai].
- [6] Az Lt. szerint a magyar légtérben légiforgalmi szolgálatokat kell fenntartani; ennek teljesítése érdekében a Magyar Állam zártkörűen működő részvénytársasági formában működő egyszemélyes gazdasági társaságot alapított. Az Lt. 61/A. § (2) bekezdés *a*) pontja szerint a társaság neve HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: Társaság).
- [7] Az indítvány szerint a támadott rendelkezések az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésében biztosított kollektív munkavállalói érdekvédelem és az ennek egyik megjelenési formáját jelentő sztrájkjog aránytalan korlátozását valósítják meg, és ezért alaptörvény-ellenesek.

- [8] 1.1. Az indítványozók természetes személyek, mindannyian a HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt. munkavállalói az alkotmányjogi panasz melléklete szerint.
- [9] Az Lt. részbeni alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését – az ügy előzményei, az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: EJEB) gyakorlata, több alkotmánybírósági határozat, ezek között a 3065/2022. (II. 25.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) részletes ismertetése mellett – arra hivatkozással kérték, hogy – bár a szabályozásban a sztrájkjog korlátozása az Alaptörvényben deklarált mozgásszabadság, továbbá az Európai Unióval és a NATO-val szemben fennálló nemzetközi kötelezettségek teljesítése érdekében elismerhető legitím célként – „a sztrájkjog funkciója az, hogy lehetővé tegye a dolgozók számára, hogy nyomást gyakoroljanak a munkáltatójukra, és ennek révén kiegyenlítsse a munkaviszony jellegéből adódó erő-egyensúlytalanságot munkavállaló és munkáltató között. A nyomásgyakorlás abban áll, hogy a dolgozó beszünteti a munkát, amellyel legális és legitím módon akadályozza a munkáltató szokásos működését, ezzel valamely hátrányt okozva a munkáltatónak. Ezek alapján könnyen belátható, hogy az a sztrájk, amelynek nincs érdemi hatása a munkáltató működésére, amelynek során nem észlelhető a munkáltató működésében hátrányos változás, az nem tölti be funkcióját.” Álláspontjuk szerint „e jog korlátozása csak akkor tekinthető arányosnak, ha a sztrájkjog ezt a funkcióját még a korlátozás után is megőrzi. E funkció megőrzése biztosítja azt, hogy a korlátozás ne jelentse egyben a jog kiüresítését is.” A panasz szerint „az előírások egyértelműen olyan mértékben írják elő a szolgáltatást biztosítását, amely gyakorlatilag semmilyen módon nem akadályozzák, illetve nem befolyásolják hátrányosan a munkáltató szokásos működését. Mi több, egyes esetekben olyan szolgáltatási mértéket írnak elő, amely még az általános normál működés esetén sem indokolt.” Aránytalannak tekintik azt is, hogy „a támadott rendelkezések legfeljebb három nap időtartamban, naponta legfeljebb hat órában teszik lehetővé a sztrájkot. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy három nap elteltével Panaszosok sztrájkjoga megszűnik. Ez a rendelkezés egyértelműen a sztrájkjog teljes kiüresítését jelenti. Bár igazolható, hogy Panaszosok olyan tevékenységet látnak el, amely a Sztrájkvt. 4. § (2) bekezdése szerinti »lakosságot alapvetően érintő tevékenység« körébe tartozik, nem állnak az állammal olyan sajátos jogviszonyban, amely indokolná, hogy végső soron – a három nap leteltével – a Sztrájkvt. 3. § (2) bekezdés szerinti tilalom alá essenek.”
- [10] 1.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti, kivételes alkotmányjogi panasz feltételeinek a fennállása igazolása körében arra hivatkoznak az indítványozók, hogy „mindannyian a HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt. munkavállalói. Amennyiben sztrájkjogukat gyakorolni kívánják, ezt kizárólag a támadott rendelkezések keretei között tehetik meg. Mindezek alapján a támadott rendelkezés valamennyi panaszost személyesen érinti. [...] A támadott rendelkezések már önmagukban azáltal eredményezik a Panaszosok alapvető jogának – a későbbiekben kifejtendő módon megvalósuló – sérelmét, hogy sztrájkjogukat korlátozzák. A támadott rendelkezések hatályosulásához nem szükségesek további jogalkalmazói lépések, ezek a jogszabály erejénél fogva érvényesülnek. Panaszosoknak nincs lehetőségük arra, hogy – amennyiben sztrájkjogukat gyakorolni kívánják – a támadott rendelkezések által meghatározott a még elégséges szolgáltatás mértékét bíróság előtt vitassák. Panaszosoknak így az alkotmányjogi panasz mellett nem áll rendelkezésükre más jogi út sérelmük orvosolására. [...] Panaszosok attól a pillanattól kezdve, hogy munkaviszonyuk révén a támadott rendelkezések személyi hatálya alá kerültek, korlátozást szenvedtek el sztrájkjoguk tekintetében. A támadott rendelkezések időbeli hatálya jelenleg is fennáll, így amennyiben Panaszosok sztrájkjogukat gyakorolni kívánják, erre vonatkoznak a támadott rendelkezésekben előírtak.” Utalnak arra, hogy az Abh. hasonló ügyben megállapította az indítványozók érintettségét.
- [11] 2. A Technológiai és Ipari Minisztérium (TIM) 2022. augusztus 12-én az ügygel kapcsolatos álláspontjáról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot [Abtv. 57. § (1b) bekezdése].
- [12] 2.1. A beadvány ismertette az ügy előzményeit, valamint a támadott szabályozás célját, tartalmát, nemzetközi jogi és uniós jogi környezetét azzal, hogy a minisztérium álláspontja szerint az indítvány nem megalapozott. A TIM álláspontja tartalmazza azt is, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert az nem tartalmazza az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára és a (3) bekezdés a) pontjára, valamint az Abtv. 41. § (1) bekezdésére történő hivatkozást.
- [13] 2.2. Az indítványozók 2022. november 30-án az alkotmányjogi panasz indítványukhoz – meghatalmazott jogi képviselőjük útján – kiegészítéseket tettek.

- [14] A kiegészítésben a panasz befogadhatósága körében – a TIM álláspontját vitatva – előadták, hogy a hatáskört megállapító alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést kell egyértelműen megjelölni, ami az indítványozók szerint nem konjunktív, hanem alternatív előírást jelent. Másrészt, sem az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdése, sem az Abtv. 41. § (1) bekezdése nem az elbírálásra felhatalmazó, azaz hatáskört megállapító rendelkezés, hanem az eljáró szerv felruházása az elbírálás eredményeként alkalmazható jogkövetkezmények megállapítására. Harmadrészt, a TIM által hiányolt Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját, ugyanakkor az indítványozók az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján támadják a személyüket a pusztán hatályosulással hátrányosan érintő jogszabályhelyeket, azaz nem volt olyan egyedi ügyük, amelyben a sérelmezett jogszabály alkalmazásra került volna. Negyedszer pedig megjegyzendő, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdésének szövege eleve magában foglalja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára való utalást, mint hatáskört megállapító hivatkozást, így az indítványban ekként az implicite szerepel. Következésképpen a TIM eljárási kifogásai megalapozatlanok.
- [15] A kiegészítésben a panasz érdemi vizsgálatához kapcsolódóan „a még elégséges szolgáltatás” körében a történeti tényállás, az ügy előzménye részeként utalnak a Fővárosi Ítélet tábla 2.Mpkf.35.080/2021/5. végzése indokolásának [23] és [73], később [77] bekezdéseire, a Fővárosi Törvényszék 13.Mpk.75.206/2021/20. végzése indokolásának [91] bekezdésére; ezekből az következik, hogy a támadott törvényi rendelkezések nem egy elemükben szakmailag pontatlanok, illetve nem egyértelműek. A felvetett alkotmányossági kérdés középpontjában álló még elégséges szolgáltatás mértékének vizsgálatakor az Alkotmánybíróság kizárólag a hivatkozott bírósági döntések megállapításait tudja alapul venni, azaz az ott meghatározott még elégséges szolgáltatás kell zsinórmértékül szolgáljon a jelen ügyben is. A panasz szakmai észrevételeket tesz az Lt. 63/E. § (1) bekezdés a) pontjához (ACC útvonalirányítók), az Lt. 63/E. § (1) bekezdés b) pontjához (TWR repülőterei irányítók), az Lt. 63/E. § (1) bekezdés e) pontjához (APP közelkörzeti irányítók), az Lt. 63/E. § (1) bekezdés e) pontjához [ACC útvonalirányítók (KFOR)], az Lt. 63/E. (4) bekezdéséhez. Azt a következtetés vonja le, hogy törvénynek ez az elemzése egyértelművé teszi, hogy az átlagos napi szolgáltatási szintet alig alulmúló, vagy éppenséggel még azt is – helyenként jelentősen – meghaladó még elégséges szolgáltatási szint elvárása kiüresíti a kérelmezők sztrájkhoz való jogát.
- [16] A támadott törvényi szabályozás alapvető fogyatékosága, hogy azt nem előzte meg semmilyen szakmai vita vagy egyeztetés. Ellenkező esetben ugyanis – a szakmai érvek ütköztetése eredményeként – jóval részletesebb és – főleg – szakszerűbb szabályozás is elérhető lett volna. A még elégséges szolgáltatásnak törvényben történt szabályozása egy másik szempontú alkotmányossági problémát is felvet. Az Alaptörvény 28. cikkére tekintettel a sztrájkhoz való jog alkotmányos tartalmának meghatározásánál nem hagyható figyelmen kívül a Sztrájkvt. indokolása. Ennek a 4. §-hoz fűzött része a még elégséges szolgáltatás biztosítását a sztrájkjog nyilvánvaló korlátjaként aposztrofálja, egyben rögzíti azt is, hogy a „még elégséges szolgáltatás teljesítése” fogalom a jogszabályban nem határozható meg. E jogalkotói kinyilatkozást a gyakorlat a jelen ügyben igazolta is, hiszen maga a TIM is elismeri a kellően alapos és részletes normatív definiálás megalósíthatatlanságát. A kiegészítés utal arra is, hogy – szemben a sérelmezett rendelkezések tartalmi indokolásával – a NATO-kötelezettségeket a sztrájk nem érinti. A kiegészítés 11–14. pontjai a még elégséges szolgáltatás szintjének törvényi meghatározása problémáit tárgyalják, részben a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Egyesülési Szabadság Bizottsága (ILO ESZB) gyakorlatát, az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) a közlekedési szolgáltatóknál tartott sztrájk korlátozásával kapcsolatos esetjogát felhívva.
- [17] A kiegészítés a sztrájk időtartamának meghatározásáról szóló szabály körében arra hivatkozik, hogy az az indítványozók sztrájkjogának aránytalan és indokolatlan korlátozását eredményezi, mert a támadott törvényhely alapján folytatandó sztrájk – túl azon, hogy a még elégséges szolgáltatásként lényegében a rendes üzemű szolgáltatást kell nyújtani – azért nem alkalmas a nyomásgyakorlásra, mert a munkáltató tökéletesen tisztában van azzal, hogy az 72 óra (3 nap) elteltével, mely alatt pusztán összesen nem egybefüggő 18 órát tarthat a „munkabeszüntetés”, befejeződik. Lényegében tehát a munkáltatónak csak ezt a 3 x 6 órát kell megoldania, ami a katonák átvezénylésével nem különösen megterhelő. A munkavállalóknak pedig nem marad további eszköze arra, hogy a munkáltatót mégis rávegyék a tárgyalásra. Az indítványozók szerint a sztrájk támadott törvényhely szerinti időbeli korlátozása nem egyeztethető össze az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) e körben kialakított esetjogában foglalt elvekkel.

- [18] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [19] Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panaszt a 180. napon – vagyis határidőben – nyújtották be.
- [20] A 2022. november 30-án érkezett, az indítványozók alkotmányjogi panaszindítványához tett kiegészítéseket az Alkotmánybíróság az indítványozók képviselőjének a minisztérium véleményéről szóló álláspontjaként vette figyelembe az alkotmányjogi panasz elbírálásánál.
- [21] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel, megjelöli azt a törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (2) bekezdése], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét, megjelöli az eljárás megindításának indokait, a sérelmezett jogszabályt, az Alaptörvény megsértett rendelkezését és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére [Abtv. 41. § (1) bekezdés, 52. § (1b) bekezdés *f* pont], továbbá indokolást arra, hogy jogorvoslati lehetőség miért nem áll fenn.
- [22] 3.1. Az indítványozók az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti hatáskörben kérték az Alkotmánybíróság eljárását. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban megállapította, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az absztrakt utólagos normakontrollt felváltó speciális eljárás-fajta, mely személyes érintettséget feltételez. A panaszra tehát a jogszabály alkalmazása vagy hatályosulása ad okot, azonban úgy, hogy konkrét (bíróági) eljárás nem folyt/folyik az ügyben {vö. 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság a 3230/2022. (V. 11.) AB végzésében arra is rámutatott, hogy „csak abban az esetben folytathat le érdemi vizsgálatot az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján eljárva, ha az indítványozó igazolja, hogy a támadott jogszabály, jogszabályi rendelkezés vele szemben közvetlenül hatályosult, és ennek következtében őt alapjogsérelem érte” (Indokolás [14]).
- [23] Az indítvány (és a Technológiai és Ipari Minisztérium beadványa is) az alkotmányjogi panasz előzményeként utalt arra, hogy a Control Magyar Légiforgalmi Irányítók Szakszervezete (továbbiakban: Szakszervezet), amelynek az indítványozók valamennyien tagjai, 2021. július 15. napjától kezdődően határozatlan időre, minden nap 10.00-15.00 közötti időszakra sztrájkot hirdetett a HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt.-nél; a Szakszervezet bírósági nemperes eljárást kezdeményezett a meghirdetett sztrájk jogszerűségének megállapítására a Fővárosi Törvényszéken. A Fővárosi Törvényszék Munkaügyi Kollégiuma 13.Mpk.75.206/2021/20. számú végzésével megállapította, hogy a sztrájk jogszerű, amennyiben a légiforgalmi irányítási szolgálat ellátásáért felelős dolgozók a bíróság által meghatározott mértékben biztosítják a még elégséges szolgáltatást. A sztrájkot az annak lehetőségét kizáró, a veszélyhelyzet során a légiközlekedés biztonságának megőrzése és a COVID-elleni védekezéshez elengedhetetlen eszközök zökkenőmentes szállítása érdekében szükséges intézkedésekről szóló 446/2021. (VII. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) hatályba lépése folytán nem tartották meg.
- [24] Az Abh. az R. 1. §-a alaptörvény-ellenességét vizsgálta, amely kimondta, hogy „nincs helye sztrájknak a honvédelmi rendszerek és létesítmények ágazati kijelölő hatósága által a honvédelmi érdekből nemzeti létfontosságú rendszerelémmé kijelölt rendszerelmet üzemeltető légiforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezetnél.” Az Abh. – ilyen körülmények között – az akkori indítványozók érintettségét megállapította. Az Abh. szerint „[a]z indítványozók az érintettség körében utaltak arra, hogy az R. hatálya alá tartozó munkáltatónál, az R. által érintett munkakörben foglalkoztatott személyek, akik munkabeszüntetéshez való joguk gyakorlására készültek a törvényi feltételek megtartása mellett. Az R. időbeli hatálya erre a tervezett munkabeszüntetésre is kiterjed. Az ügyben való személyes és közvetlen érintettség vizsgálható. Az aktuális, azaz jelenvaló érintettség követelménye – a fentebb idézett gyakorlat szerint – azt jelenti, hogy az indítványozó érintettségének az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia. Az indítványozóknak más jogi út nem áll rendelkezésre, az R. hatályosulásához konkrét jogalkalmazói lépések nem szükségesek, a tilalom a jogszabály erejénél fogva érvényesül. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben ezért megállapította, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdésében

foglalt feltételek az R. 1. §-ával összefüggésben, ideértve a jogsérelem bekövetkezését, a jelen esetben fennállnak. Az alaptörvény-ellenesnek állított jogszabály az indítványozók személyét, konkrét jogviszonyát, közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan (jelenvaló módon) érinti” (Indokolás [27]).

- [25] 3.2. A jelen ügy – az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti feltételek fennállásának az igazolását illetően – az Abh.-ban említett körülményektől annak lényeges elemeiben eltér. Az indítvány nem igazolta, hogy az indítványozók munkabeszüntetéshez való joguk gyakorlását tervezték, erre készültek (aktuális, azaz jelenvaló érintettség követelménye). Nem igazolta azt sem, hogy a támadott rendelkezések elvont módon tiltják a jogszabály erejénél fogva a munkabeszüntetéshez való jog gyakorlásának tervezését vagy a gyakorlását. Az indítvány nem igazolja, hogy a Sztrájkvtv. szerinti egyeztető eljárás [2. § (1)–(3) bekezdés] lenne folyamatban.
- [26] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Lt. 63/E. § (1) és (8) bekezdései szövegrészei a jelen esetben és indítvány alapján az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal nem támadhatók.
- [27] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság – a befogadhatóság egyéb feltételeinek vizsgálatát mellőzve – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1530/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3016/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 233. § (4) bekezdés a) pontjának „és f) pontjában” szövegrésze, valamint a bírósági végrehajtás szervezetéről szóló 6/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet egésze, továbbá 8 § (6) bekezdésének harmadik és negyedik mondata, 8. § (7) bekezdése, 10. § (9) bekezdése, 11. § (1) bekezdés e) pontja, (4), (4a) és (5) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal élt a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 233. § (4) bekezdés a) pontjának „és f) pontjában” szövegrésze, és a bírósági végrehajtás szervezetéről szóló 6/2021. (X. 29.) SZTFH (az indítványozó által Bvszr.-ként jelölt) rendelet (a továbbiakban: R.) egésze, valamint egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az alapul szolgáló ügyet illetően az indítványozó előadta, hogy pályázatot nyújtott be a Magyar Végrehajtói Kar (a továbbiakban: Kar) által önálló végrehajtói álláshely betöltésére kiírt pályázatra. A Kar hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, hogy csatolja az Országos Bírósági Hivatal közjegyző által hitelesített igazolását arra vonatkozóan, hogy nem áll cselekvőképességet érintő gondnokság hatálya alatt, valamint továbbítsa a végrehajtói szakvizsgára vonatkozó végrehajtói oklevél közjegyző által hitelesített másolatát. Az indítványozó a hiánypótlásra felhívásra – határidőben – benyújtotta a cselekvőképességére vonatkozó igazolást, valamint kérelmet nyújtott be az állam-és jogtudományi tudományos fokozatának a végrehajtói szakvizsgával való egyenértékűségének elismerésére és elfogadására. A Kar hivatalvezetője ezt követően – postai úton, tértivevényes küldeményben – „Tájékoztatás érvénytelen pályázatról tárgyban” arról tájékoztatta az indítványozót, hogy benyújtott pályázatát érvénytelennek nyilvánították, és érdemi vizsgálat nélkül elutasították, valamint a benyújtott pályázatot – annak mellékleteivel együtt – visszaküldték az indítványozó számára.
- [3] Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal élt. Álláspontja szerint azáltal, hogy „a döntés ellen jogorvoslati eljárásnak nincs helye, illetőleg az önálló bírósági végrehajtói álláshelyre az önálló bírósági végrehajtót már ki is nevezték”, továbbá részére „semmilyen jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre a Kar döntésének megvitatására, ezért a Kar által alkalmazott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-sérelmét” vélelmezte.
- [4] Az indítványozó – hiánypótlási felhívás nyomán kiegészített – alkotmányjogi panaszában a Vht. 233. § (4) bekezdés a) pontjának „és f) pontjában” szövegrésze (az érvényes pályázathoz a végrehajtói szakvizsgát előíró pont), valamint az R. teljes egészében, és ezen túlmenően 8. § (6) bekezdésének harmadik és negyedik mondata, 8. § (7) bekezdése, 10. § (9) bekezdése, 11. § (1) bekezdés e) pontja, (4), (4a) és (5) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte, azzal, hogy azt az Alkotmánybíróság teljes ülésén mondja ki. A jogszabályokat, „teljes egészében a kihirdetésükre, hatályba lépésükre visszamenőleges (*ex tunc*) hatállyal – a jogszabályi rendelkezések általános ügyekben történő alkalmazhatatlanságának meghatározása mellett – nyilvánosan kihirdetett határozatban” semmisítse meg és a döntést a Magyar Közlönyben tegye közzé. Emellett kérte – a benyújtott pályázatok érdemi vizsgálat nélkül történő elutasítása ellen igénybe vehető jogorvoslatok szabályozásának hiánya miatt – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, alkotmányos követelmény kimondását, valamint a végrehajtás felfüggesztését is indítványozta.
- [5] Álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás részében foglaltakba ütköznek, továbbá sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) és (3) bekezdését, M) cikkét, R) cikkét, és T) cikkét, valamint az I. cikket, XII. cikket, XV. cikket, XXIII. cikk (8) bekezdését, XXIV. cikket, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, a 26. cikket, valamint a 28. cikket.

- [6] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt jogsérelem, illetve az indítványozó érintettsége vonatkozásában alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság abban az esetben folytathat le érdemi vizsgálatot, ha az indítványozó hitelt érdemlően igazolni tudja, hogy a támadott jogszabály, jogszabályi rendelkezés vele szemben közvetlenül, bírói döntés nélkül hatályosult, és ennek következtében őt jogsérelem érte (amelynek orvoslására jogorvoslati lehetőség vagy nem áll rendelkezésre, vagy azt az indítványozó már kimerítette). Az Alkotmánybíróság által az ilyen típusú alkotmányjogi panaszok esetén megkövetelt személyes, közvetlen és aktuális érintettségnek az indítvány benyújtásakor fenn kell állnia {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Mindig a konkrét eset kapcsán dönthető el, hogy az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettsége fennáll-e {3322/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [26]}. Emellett az érintettség feltételei konjunktívák, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen {3454/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [8] Az indítványozó által ismertetett konkrét ügyet illetően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. egészé, továbbá 8. § (6) bekezdésének harmadik és negyedik mondata, 10. § (9) bekezdése, 11. § (1) bekezdés e) pontja, (4) bekezdése, (4a) bekezdése, valamint (5) bekezdése tekintetében nem áll fenn az Abtv. 26. § (2) bekezdésének alkalmazásához megkívánt érintettség, mivel azok az érvényes pályázatok elbírálására, illetve az eredményes pályázatok nyomán történő kinevezésekre vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzak, melyek az indítványozó esetében értelemszerűen nem kerültek alkalmazásra. Ezért ezek vonatkozásában a jelen – Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti – alkotmányjogi panasz eljárásban érdemi vizsgálatnak nincs helye. Az R. 8. § (7) bekezdését illetően az indítványozó érintettsége a jelen esetben megállapítható.
- [9] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerint, amennyiben az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. A (3) bekezdés értelmében az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapíthatja azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. A beadványban szereplő mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség, illetve alkotmányos követelmény kimondására irányuló kezdeményezésre az indítványozó tehát nem jogosult, ezen kérelmei ezért érdemben nem vizsgálhatók.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó beadványában egyrészt a Vht. 233. § (4) bekezdés a) pontjának módosított rendelkezését sérelmezte. A kifogásolt szabályozás 2018. január 1-jével hatályba lépett, így az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezen részében elkésettnek minősül, és az Abtv. 30. § (4) bekezdésében foglaltakra is tekintettel érdemben nem vizsgálható. Az indítványozó által szintén sérelmezett R. azonban 2021. november 1-jén lépett hatályba, az alkotmányjogi panasz pedig 2022. április 21-én érkezett az Alkotmánybíróságra, így az indítvány ezen részében nem tekintendő elkésettnek.
- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be, míg az Abtv. 52. §-a szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 26. § (2) bekezdését, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, a sérelmezett jogszabályi rendelkezéseket, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Az indítványozó beadványában – többek között – az I. cikk, XII. cikk, valamint a XXIII. cikk (8) bekezdésének sérelmét is állította, azonban ezek tekintetében alkotmányossági érvelést nem adott elő, így ezen részében az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdés (1b) pontjában foglalt határozott kérelem követelményének nem tesz eleget, ezért érdemben nem vizsgálható.

- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában megjelölte az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás részének egyes elemeit, B cikkének (1) bekezdését, C cikkének (1) és (3) bekezdését, M cikkét, R cikkét, T cikkét. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható, azonban az Alaptörvény NEMZETI HITVALLÁS része nem tartalmaz ilyen jogot. Az Alaptörvény B cikk (1) bekezdése tekintetében az abban megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az Alaptörvény B cikk (1) bekezdése nem jogot, hanem olyan jogelvet tartalmaz, amelynek egyedi érintett vonatkozásában fennálló sérelme önmagában nem valósulhat meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [11]}. Alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B cikkére mindezek alapján nem lehet alappal hivatkozni, mert az nem alapjogi rendelkezés {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [46]; 3185/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3403/2020. (X. 29.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az indítványozó emellett az Alaptörvény 26. cikkének és 28. cikkének sérelmét is állította. Az Alaptörvény ezen cikkei azonban szintén nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, hanem a bíróságokra vonatkozóan fogalmazzák meg – a működésükre irányulóan – elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ahogyan az indítványban szereplő C) cikk, T) cikk, valamint R) cikk sem alapjogot tartalmaz, így alkotmányjogi panasz ezek tekintetében sem terjeszthető elő. {3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3356/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3385/2021. (IX. 24.) AB végzés, Indokolás [12]} Ezeken túlmenően az indítványban megjelölt keretek között az M) cikk (1) bekezdése sem alapjogot tartalmaz, így alkotmányjogi panasz e tekintetben sem terjeszthető elő {3141/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [9]; 3135/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [21]; 3200/2022. (IV. 29.) AB végzés, indokolás [19]}.
- [13] Az R. 8. § (7) bekezdésének alaptörvény-ellenessége vonatkozásában – mely szerint a pályázat elbírálása során – ide nem értve a Vht. 233. § (2) bekezdésében foglalt kizáró okokat – csak a pályázat benyújtásakor már fennálló tények és adatok értékelhetőek – az Alaptörvény XV. cikke, XXIV. cikke, valamint XXVIII. cikkének (1) bekezdése sérelmét állította az indítványozó. Érvelése szerint a benyújtott pályázatát téves jogalkalmazás miatt tekintették érvénytelennek, „a Kar téves és megsemmisítendő döntést hozott.” Ugyanakkor azzal érvelt, hogy az R. számos rendelkezése „szükségtelen és indokolatlan hátrányos megkülönböztetést” tartalmaz, melyek „a tudományos fokozatok, szakmai végzettségek, tudományos tevékenységek egyenértékűségét megkérdőjelezzik”. Az indítványozó által előadott sérelem azonban nem alkotmányossági problémát jelöl, hanem valójában azt kifogásolja a beadványozó, hogy a benyújtásakor – hiánypótlásra felhívást követően is – hiányos pályázatát érvénytelennek tekintették, ahelyett, hogy a PhD. tudományos fokozatát elfogadták volna a hiányzó végrehajtói szakvizsga helyett.
- [14] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott, azonban nem minden vélt vagy valós sérelem esetén azonosítható alkotmányossági probléma, vagy alapvető alkotmányjogi kérdés, annak fennálltát az indítványozónak kell valószínűsíteni, ami a jelen alkotmányjogi panaszban, hiánypótlásra felhívást követően sem történt meg.
- [15] Az indítványozó – általa is elismerten – nem hatósági döntés, hanem tájékoztatás tekintetében azt is kifogásolta, hogy az ellen nem volt számára jogorvoslat biztosítva. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslatihoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételeének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslati rendszere {3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság azonban szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló esetben nem került sor sem hatósági, sem bírósági eljárásra.

- [16] 3. Tekintettel arra, hogy jelen ügyben nem merült fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az R. 8. § (7) bekezdését illetően az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, a Vhr. 233. § (4) bekezdés a) pontja szövegrésze, az R. egészét és egyéb rendelkezéseit illetően az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c), d) és g) pontja, továbbá az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.
- [17] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította, a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem vizsgálatának nincs helye.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1009/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3017/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 4.Bpkf.153/2022/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Szabó Gábor ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott határozat a következő.
- [3] A Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2021. október 27-én meghozott 14.Bv.3417/2020/9. számú és – a Budapest Környéki Törvényszék 4.Bpkf.153/2022/2. számú határozata folytán – 2022. március 1-én véglegessé vált végzése.
- [4] Az indítványban kifogásolt ügy lényege a következő.
- [5] Az indítványozó mint elítélt először 2018. július 24-én – a 2018. szeptember 10-én kiegészített beadványával –, majd 2019. november 9-én kártalanítási kérelmet terjesztett elő a fogvatartása során tapasztalt alapvető jogokat sértő körülmények miatt. A sérelmezett fogvatartási időszakot 2011. december 13-tól 2019. november 9-ig jelölte meg.
- [6] Az ügyek egyesítését követően első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja az indítványozó részére a 2011. december 16. és 2018. szeptember 10. között, valamint a 2018. december 9. és 2019. november 9. között az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelem miatt 3 431 500 forint kártalanítást ítélt meg.
- [7] A bíróság az indítványozó kártalanítási kérelmét a 2011. december 13-15. közötti időszak tekintetében – mivel az indítványozó nem tartózkodott büntetés-végrehajtási intézetben – elutasította. A bíróság megállapította továbbá, hogy 2018. november 9. és 2019. január 7. között az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények több mint 30 napra megszűntek, így – a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 75/B. § (5) bekezdés alapján – a 2018. szeptember 11. és 2018. december 8. közötti fogvatartási időszak tekintetében a kérelmet elkészttség miatt érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [8] A végzéssel szemben az ügyészség – az indítványozó terhére előterjesztett – fellebbezésében indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a 2017. január 1-ét megelőző teljes fogvatartási időszak tekintetében mellőzze a kártalanítás megállapítását, mivel az indítványozó a Bv. tv. 436. § (10) és (11) bekezdése alapján nem jogosult rá, továbbá a kérelem elkésztett.
- [9] A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság – megváltoztatta az elsőfokú bíróság végzését, és – a kártalanítási kérelmet a 2011. december 16. és 2016. december 31. közötti fogvatartási időszak esetében is érdemi vizsgálat nélkül elutasítottnak tekintette. Az elsőfokú bíróság által megállapított kártalanítás összegét ekként mérsékelte, egyebekben a végzést helybenhagyta.
- [10] Indokai szerint a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseiről szóló 436. § (10) bekezdés *a)* és *b)* pontja szól a 2017. január 1-jét megelőző fogvatartási időszak esetében a kártalanításra jogosultak köréről, a (11) bekezdés pedig az igényérvényesítés határidejéről. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó esetében a 436. § (10) bekezdés *a)*, illetve *b)* pontjában meghatározott feltételek fennállása nem állapítható meg, a kérelmét, – mivel az nem jogosulttól származik – elutasította. Megjegyezte, hogy ezen időszak vonatkozásában, ha a 436. § (10) bekezdésében meghatározott feltételek egyébként fennálltak volna, a kérelmet – mivel az 2018. július 24-én, a 2017. január 1-én kezdődött 6 hónapos jogvesztő határidőn túl került benyújtásra – elkészttség okán utasította volna el.

- [11] 1.1. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Budapest Környéki Törvényszék 4.Bpkf.153/2022/2. számú végzése ellen.
- [12] Indítványában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, az R) cikk (2) bekezdésének, az I. cikk, a II. cikk, a IV. cikk (4) bekezdésének, a XV. cikk (1) bekezdésének, a XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntés megsemmisítését.
- [13] Indokai szerint a másodfokú bíróság a Bv. tv. rendelkezéseit a jogszabály hatálybalépését megelőző fogvatartási időszak tekintetében is alkalmazta. Ezzel visszaható jelleggel állított követelményt a jogérvényesítésre, ami a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik, így sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és az R) cikk (2) bekezdését is. Az indítvány szerint a Bv. tv. nem ír elő olyan kötelezettséget, hogy a 2016. december 31-ét megelőző fogvatartási időszakra vonatkozó kártalanítási igényt 2017. június 30-ig kell kérelmezni. Ellenkezőleg, a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés szabályai kizárólag jogot megállapító szabálynak minősülnek, a hatálybalépését megelőző időre nem állapítanak meg kötelezettséget, azt nem tesznek terhesebbé, valamint nem vonnak el és korlátoznak jogot. Álláspontjának alátámasztására hivatkozott többek között a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatra és a 3377/2019. (XII. 19.) AB határozatra, amiket irányadónak tekintett ügyében is.
- [14] Az Alaptörvény I. cikk, II. cikk és IV. cikk (4) bekezdésének sérelmét állítva előadta, hogy a túlzásúfoltosság kínzásnak és embertelen bánásmódnak minősül az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata alapján. Emiatt kártalanításra jogosult, amitől – a 2016. december 31. előtti időszak tekintetében – alaptörvény-ellenes határozatok miatt esett el.
- [15] Az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozott azzal, hogy a bíróságok jogellenesen alkalmazták a Bv. tv. 436. § (10) és (11) bekezdését, ezáltal tisztességtelenül jártak el, jogot alkottak. Álláspontja szerint mindez abban nyilvánult meg, hogy a bíróságok több éven át tartó alapvető jogi sérelmeket hagytak figyelmen kívül, az indítványozót alaptörvény-ellenes, érdemi vizsgálat nélkül meghozott döntésekkel véglegesen megfosztották a kártalanítástól. Kifejtette tovább, hogy a másodfokú döntéssel szemben a harmadfokú felülbírálat kizárt, holott az indítványozóra terhes döntés született. Ezáltal – álláspontja szerint – sérült a jogorvoslathoz való joga is.
- [16] Emellett az indítványozó az Abtv. 28. § (1) bekezdésére hivatkozva kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is folytassa le. Az indítványozó a kifogásolt jogszabályokat konkrétan nem jelölte meg, az alaptörvény-ellenesség vonatkozásában indokolást nem terjesztett elő.
- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Ehhez képest az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [18] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [19] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a törvényi határidőn belül nyújtotta be [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [20] Az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Jelen ügyben a kártalanítási igényt előterjesztő elítélt nyújtott be alkotmányjogi panaszt az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben. Az indítványozó érintettsége fennáll, a jogi képviselő meghatalmazását csatolta.
- [21] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontja alapján a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre.
- [22] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, indokolja a bírósági döntés Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri annak megsemmisítését.

- [23] Ezzel szemben az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, I. cikkének, II. cikkének, IV. cikk (4) bekezdésének és a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító része nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában, valamint a 27. §-ban meghatározott feltételeknek.
- [24] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítványozó által megjelölt Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése ugyanakkor nem tekinthető ilyennek {vö. 3135/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [25] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény I. cikkének, II. cikkének és IV. cikk (4) bekezdésének esetében nem határozza meg az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá nem tartalmaz az alapügy szerinti eljárás vonatkozásában alaptörvényi sérelem beazonosítására alkalmat, lehetőséget biztosító indokolást arra nézve, hogy a bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény rendelkezéseivel.
- [26] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes eljárás követelményét a hatósági eljárásokra határozza meg, következésképpen erre a rendelkezésre – az érdemi összefüggés hiánya miatt – nem lehet a bíróság hatáskörébe tartozó eljárásokban hozott bírósági döntésekkel szemben alkotmányjogi panaszt előterjeszteni {vö. 3335/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [11], elsőként: 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [27] Mindezek a hiányosságok az Abtv. rendelkezései és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján az indítványi elem elbírálásának akadályát képezik {3548/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [44]; 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság nem tartotta indokoltnak az indítványozó által az Abtv. 28. §-a alapján kérelmezett Abtv. 26. §-a szerinti eljárás lefolytatását, tekintettel arra, hogy az indítványozó érvelése valójában a jogszabály alkalmazásának alaptörvény-ellenességére vonatkozott. Az Alkotmánybíróság megemlíti továbbá, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésének Alaptörvénnyel való összhangját már vizsgálta {vö. 3295/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [29] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító részében az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [30] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [31] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a bíróságok hátrányosan különböztették meg azokhoz az elítéltekhez képest, akik a 2016. december 31-e előtti időre kártalanításban részesültek.
- [32] Az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést kizárólag akkor vizsgálhatja, ha a jogértelmezésnek van alapjogi (Alaptörvényben biztosított jogi) vonatkozása. Önmagában az a körülmény, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói végzések eltérnek más ügyekben hozott bírói döntésektől (bár az indítványozó ezen állításával összefüggésben konkrét bírósági döntésekre nem hivatkozott), a bírói jogértelmezés alapjogi relevanciáját, és ezáltal a XV. cikk (1) bekezdése sérelmének a lehetőségét nem alapozza meg {vö. 3078/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [33] A konkrét esetben az indítványozó ilyen közvetlen alapjogi összefüggésre nem hivatkozott, a kártalanítási igénye nem tekinthető ilyennek. A Bv. tv. 436. § (10) bekezdése szerinti átmeneti rendelkezés alapján, más elítélteknek megítélt kártalanítás az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [34] Az indítványozó a támadott végzés alaptörvény-ellenességét a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt kártalanításra jogosító feltételek bíróság általi vizsgálata kapcsán az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással is állította. Az indítványozó szerint a bíróságok a 2017. január 1-én hatályba lépett Bv. tv. 436. § (10) bekezdését visszaható hatállyal alkalmazták, és ezért – az abban foglalt feltételek hiánya miatt – utasították el érdemi vizsgálat nélkül a 2016. december 31. előtti időszakra vonatkozó kártalanítási kérelmét. Az indítványozó szerint továbbá a bíróságok ezen átmeneti rendelkezés jogellenes alkalmazásával tisztességtelenül eljárva jogot alkottak.
- [35] Előrebocsátja az Alkotmánybíróság, hogy az indítvány szerint irányadónak tekintett, bírósági döntéseket megsemmisítő alkotmánybírósági határozatokkal hivatkozott ügyekben a megsemmisítés azon alapult, hogy a bíróságok az átmeneti rendelkezés alapján kártalanításra jogosult elítéltek vonatkozásában olyan – kizárólag a kártalanítás általános szabálya kapcsán alkalmazandó, jogvesztő határidőt előíró – megszakadási körülmény

vettek figyelembe, amelyek az átmeneti rendelkezésen alapuló kártalanítási igénnyel összefüggésben visszaható hatályú jogalkalmazáshoz vezettek {vö. 3377/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [27]–[29]}. Jelen ügyben viszont az ún. megszakadási szabályok alkalmazása közömbös, mivel a bíróságok – a hivatkozott döntésektől eltérően – az indítványozónak az átmeneti rendelkezés alapján történő kártalanítási kérelmét mint az arra nem jogosulttól származót utasították el.

- [36] A Bv. tv. 436. § (10) bekezdéséhez fűzött indokolás alapján a módosító törvény „a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseként határozza meg, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt korábban bekövetkezett sérelmek esetén – ideértve az EJEB által már befogadott kérelemmel érintett eseteket is – milyen feltételek mellett kerülhet sor az újonnan bevezetésre kerülő kártalanítási eljárás megindítására.”
- [37] Következésképpen a jogalkotó által bevezetett kártalanítási kérelem általános szabályához képest – az azzal egyidőben hatályba lépő – átmeneti rendelkezés teszi egyáltalán lehetővé a korábban (hatályba lépést megelőzően) bekövetkező sérelmek esetén járó kártalanítás lehetőségét az abban rögzített feltételek egyikének való megfelelés esetén. Ezen feltételnek való megfelelést – a korábban bekövetkezett sérelmek esetén – pedig a bíróságok kérelem alapján vizsgálhatják, amint azt jelen esetben is vizsgálták. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [38] Ennélfogva az indítvány nem vetett fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség iránti kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségüként értékelhető kérdést. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-a szerinti feltételek fennállnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben.
- [39] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1533/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3018/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.254/2020/7. számú ítélete és a Kúria Bhar.I.1202/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Alobaidi Jakab ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott határozat a következő.
- [3] A Fővárosi Törvényszék a 2020. október 15-én kihirdetett 25.B.254/2019/47. számú ítéletével az indítványozót bizonyítottság hiányában felmentette az ellene emelt vád alól [a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 566. § (1) bekezdés c) pont I. fordulata].
- [4] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2021. június 1-én kihirdetett 4.Bf.254/2020/7. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki 2 rendbeli vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban büntetvében. Ezért őt 1 év – végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett – börtönbüntetésre és az ügyvédi foglalkozástól 5 évi eltiltásra ítélte, továbbá az indítványozóval szemben 300 000 forintra vagyonekobbzást rendelt el.
- [5] A Kúria mint harmadfokú bíróság a 2022. január 25-én kihirdetett Bhar.I.1202/2021/6. számú végzésével helyben hagyta a másodfokú határozatot.
- [6] 1.1. Az indítványban kifogásolt ügy lényege a következő.
- [7] A Budapesti Nyomozó Ügyészség a 2019. február 25-én benyújtott Nyom.487/2017. számú vádiratával az indítványozót 2 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 295. § (1) bekezdése szerinti vesztegetés hatósági eljárásban büntetvével vádolta.
- [8] A Fővárosi Törvényszék az indítványozót bizonyítottság hiányában felmentette az ellene emelt vád alól. Indokai szerint a bizonyítékok értékelése során azzal szembesült, hogy a két terhelő tanúvallomás, – valamint az azokon alapuló ténybeli, illetve logikai következtetések – alapján egyébként életszerű következtetést lehetne levonni a vádbeli bűncselekmény megvalósulására, ugyanakkor a tanúk vallomásai között olyan alapvető és lényegében minden egyes részletre kiterjedő ellentmondás állt fenn, hogy azokra bűnösség kimondása nem alapítható.
- [9] Az elsőfokú ítélettel szemben az ügyészség jelentett be fellebbezést az indítványozó bűnösségének megállapítása, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés és ügyvédi foglalkozástól eltiltás kiszabása, valamint vagyonekobbzás elrendelése érdekében. Indokai szerint az elsőfokú ítélet indokolása részben iratellenes és a bíróság a megállapított tényekből téves következtetést vont le. Az ügyészség szerint a bizonyítékoknak az észszerűség, az életszerűség és a logika szabályai szerint történő értékelésével ugyanis csupán az a következtetés vonható le, hogy az indítványozó bűnös. Az elsőfokú bíróság ítélete ezáltal a Be. 592. § (1) bekezdés d) pontja szerinti okból megalapozatlan, ami azonban a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján a másodfokú eljárásban orvosolható.
- [10] A védő az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.
- [11] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság abszolút és relatív eljárási szabálysértést nem vétett, a bizonyítást a szükséges és lehetséges körben lefolytatta, ugyanakkor az ítélet tényállása a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontja szerinti részbeni megalapozatlanságban szenved. Kifejtette, hogy a bizonyítékok értékelésekor az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta a tanúvallomások egészét, azonban a bizonyítékok értékelésekor észszerűtlenül és tévesen tulajdonított jelentőséget az ügy elbírálása szempontjából lényegtelen részleteknek. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a tanúk

kifejezetten egybehangzó és következetes vallomást tettek a vád tárgyát képező konkrét bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő tényekre vonatkozóan. Ennek eredményeként az elsőfokú bíróság iratellenes és hibás megállapításokat tett, ezért az Ítéletábrá nyilvános ülésen eljárva a ténybeli következtetés útján helyesbített és kiegészített tényállás [Be. 593. § (1) bekezdés c) pont] alapján bűnösnek mondta ki a terhelt.

- [12] A másodfokú ítélet ellen a védő és az indítványozó terhelt elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést, valamint az indítványozó az ügy nyilvános ülésen való elbírálását indítványozta. A védő fellebbezése indokolásában kifejtette, hogy a másodfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást, a bizonyítékok felülmérlegelésével állapított meg eltérő tényállást, amely az EBH 2019.B.9. számú határozat alapján tilalmazott. Álláspontja szerint ezáltal a másodfokú bíróság tényállása megalapozatlan, vagyis a harmadfokú bíróságnak vissza kell állítania az elsőfokú bíróság tényállását. A rendbeliség kapcsán kifejtette, hogy legfeljebb az lenne megállapítható, hogy az indítványozó megkeresése az egyik – de nem mindkét – tanú vallomásának megváltoztatására irányult. A kiszabott büntetés enyhítése mellett indítványozta a foglalkozástól eltiltás mellőzését, mivel álláspontja szerint az indítványozót kétszeres joghátrány érné.
- [13] A Legfőbb Ügyészség a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.
- [14] A Kúria mint harmadfokú bíróság nyilvános ülésen eljárva – a védő fellebbezésében írtakra is figyelemmel vizsgálta és – megállapította, hogy a másodfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, miszerint az elsőfokú bíróság ítélete a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott okból részben megalapozatlan.
- [15] Kifejtette, hogy az EBH 2019.B.9. számú döntés alapján is – függetlenül attól, hogy azóta a Be. változott – a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma azt jelenti, hogy a fellebbviteli bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelességéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette. Ellenben e szabály az elsőfokon lefolytatott bizonyítást védi és nem a megalapozatlanság kiküszöbölését korlátozza. A tényállás hiányosságának pótlása, a felderítetlenség megszüntetése, az iratellenesség kiküszöbölése vagy a helyes ténybeli következtetés viszont nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem a megalapozatlanság kiküszöbölésének törvényes eszköze abban az esetben is, ha az a felmentett terhelt bűnösségének megállapításához vezet. A Be. 2021. január 1-jétől – az ügy elbírálásakor is – hatályos rendelkezései mindezt egyértelművé tették. Kifejtette továbbá, hogy a másodfokú bíróságnak nem csupán lehetősége, hanem kötelessége is a felmentett vádlott bűnösségének megállapítása eltérő tényállás megállapításával, ha az elsőfokú bíróság tényállása azért megalapozatlan, mert a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett.
- [16] A másodfokú bíróság a tényállást ténybeli következtetés alapján kiegészítette, ami azonban nem maradéktalanul helyes, ezért a Kúria a Be. 619. § (3) bekezdése alapján, – mivel a helyes tényállás az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján megállapítható és a helytelen ténybeli következtetés ugyancsak ezen ügyiratok tartalma alapján kiküszöbölhető, – a tényállást helyesbítette, s ennek alapján helybenhagyta a másodfokú bíróság bűnösséget megállapító ítéletét.
- [17] A Kúria megállapította továbbá, hogy a minősítés és a büntetéskiszabás törvényes volt, utóbbi esetében egyetértett a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésével és az ügyvédi foglalkozástól 5 évi eltiltással is.
- [18] 1.2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Ítéletábrá 4.Bf.254/2020/7. számú ítélete és a Kúria Bhar.I.1202/2021/6. számú végzése ellen.
- [19] Indítványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését.
- [20] Indokai szerint a másodfokú bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, indokolása hiányos, ki zárólag formálisan hivatkozik arra, hogy miért állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényeket. Álláspontja szerint a döntés legnagyobb hiányossága, hogy nem reflektál arra, hogy ha teljesen azonos bizonyítékokból induló következtetései teljes mértékben ellentétes eredményre vezetnek – mint az elsőfokú bíróság esetében történt – akkor mire alapozható a marasztaláshoz szükséges kétséget kizáró bizonyosság.
- [21] Kifejtette, hogy a Kúria ezeket a hiányosságokat a másodfellebbezés nyomán igyekezett orvosolni, azonban az általa rögzített tényállás más tekintetben még kirívóbban hiányos, mint az a másodfokú ítélet esetében volt. Álláspontja szerint a Kúria nem adott számot arról, hogy miért megalapozatlan az elsőfokú bíróság ítélete. Sérelmezte, hogy a Kúria is módosította a tényállást, azonban az indokolása nem tartalmazza kellő részletességgel, hogy a megállapított tényeket milyen bizonyítékokra alapozta. Álláspontja szerint mindez az önkényesség látszatát kelti és sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljáráshoz való jogot, valamint a (2) bekezdés szerinti ártatlanság vélelmét.

- [22] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Ehhez képest az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [23] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [24] Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [25] Kétségtelen, hogy az indítványozó által támadott, az alapügyben hozott másodfokú ítélet és harmadfokú végzés olyan eljárást befejező döntés, amely az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyra lehet.
- [26] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyben terhelt volt.
- [27] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, továbbá indokolja a bírósági döntések Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [28] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmét állító részében az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [29] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [30] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy az elsőfokú bíróság felmentő ítéletét követően a másodfokú bíróság a bizonyítékok felülmérlegelésével állapította meg a bűnösségét. A harmadfokon eljáró Kúria – a másodfokú bírósághoz hasonlóan kiegészítette a tényállást és – helybenhagyta a másodfokú ítéletet. Álláspontja szerint a másod- és a harmadfokú bíróság sem teljesítette indokolási kötelezettségét, nem tartalmazzák a döntések, hogy kétséget kizáróan megállapítható a terhelt büntetőjogi felelőssége.
- [31] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltétellel összefüggésben elsőként jelen ügyben is megállapítja, hogy a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem hagyományos értelemben vett jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {vö. 3224/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3507/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [10]; 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {vö. 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [21]; 3154/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 5/2020. (I. 29.) AB végzés, Indokolás [47]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes bírósági eljárás konkrét ismérveit. Így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik {vö. 3294/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [55]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá.
- [34] Főszabályként a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bekezdés].
- [35] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát – változatlanul – a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése alapján a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.
- [36] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hiteltérdemlőségének – akár közvetett, akár közvetlen bizonyítás útján való – meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.

- [37] Ugyanakkor – a hatályos törvény szerint már – nem kivételes, amikor a Be. felmentést ad e kötöttség alól és megengedi, hogy a másodfokú bíróság
- a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy
 - eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).
- [38] Ennek elsődleges és általános feltétele, ha a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Ha a tényállás részben megalapozatlan, akkor van szó
- kiegészítésről (ami a hiányzó ténymegállapítás pótlása),
 - vagy helyesbítésről (ami a meglévő ténymegállapítás módosítása, mellőzése) {vö. 3300/2022. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [21]–[25]; BH2021. 35. [41]–[45]}.
- [39] Ehhez képest pedig az indítványban felvetett sérelmekre – az indítványban foglaltakkal ellentétben – a másod- és a harmadfokú bíróság ítélete is tartalmaz indokolást. Mindkét határozat részletes indokát adta a részbeni megalapozatlanság vizsgálatának és kiküszöbölésének, a bizonyítékok értékelésének, továbbá a Kúria a védői fellebbezésben (és az alkotmányjogi panaszban) felvetett kérdéseket is vizsgálta (másodfokú döntés, Indokolás [31]–[50]; Kúria végzése, Indokolás [23]–[38]). Következésképpen kétségtelen, hogy a vonatkozó eljárásjogi és anyagi jogi szabályozás nyomán egyaránt – kimerítő, s törvényességi szempontból helytálló, alkotmányossági aggályokat fel nem vető – indokolást tartalmaznak a határozatok.
- [40] Kétségtelen továbbá az is, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszában – az indokolási kötelezettség és az ártatlanság vélelme megsértésének állításán keresztül – a bíróságok bizonyítékértékelő tevékenységét támadta, s megismételte a másodfokú ítélettel szembeni kifogásait.
- [41] Az Alkotmánybíróság szintén megjegyzi, hogy nem vizsgálhatja a bírói döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helyesen értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket {vö. 3224/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [42] Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül pedig nem értékelhető alkotmányos kérdésként önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {vö. 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [24]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [43] Az indítványozó azon álláspontja, miszerint sérült a tisztességes eljáráshoz való joga az ellene folytatott eljárásokban, nem vetett fel olyan bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amely alapján az alkotmányjogi panasz a befogadhatósági feltételeknek megfelelne (Abtv. 29. §).
- [44] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1291/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3019/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Bf.I.138/2022/52. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt határozat és az ügy lényege a következő.
- [3] A Miskolci Törvényszék a 2021. július 9-én kihirdetett 12.B.16/2020/164. számú ítéletével az indítványozót mint XXIII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki költségvetési csalás bűntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 310. § (1) bekezdés *a*) pont, (4) bekezdés *b*) pont] és bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (rég. Btk. 276. §), ezért őt – halmazati büntetésül – 10 hónap fogházbüntetésre és a közügyektől 1 évi eltiltásra ítélte. A bíróság elrendelte a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 1.B.221/2011/4. számú és – a Debreceni Ítéltábla Bf.I.659/2011/6. számú határozata folytán – 2011. november 23-án jogerős ítéletével kiszabott 1 év, végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetés végrehajtását.
- [4] Az ítélet indokolásában a bíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 2. §-a alapján megállapította, hogy az indítványozóval szemben – az alkalmazható joghátrányok összességét megvizsgálva – a bűncselekmény elkövetésekor hatályos törvény alkalmazása kedvezőbb, ezért vele szemben a régi Btk. szabályait alkalmazta.
- [5] A bíróság megállapította, hogy az indítványozó esetében – a számos enyhítő körülmény miatt – a régi Btk. 87. § (3) bekezdése alapján meghatározott szabadságvesztés tartama felel meg a büntetési céloknak, így a 87. § (2) bekezdés *d*) pontja szerint 10 hónap szabadságvesztést szabott ki. Kifejtette, hogy az enyhítő körülmények miatt lehetőséget látott a régi Btk. 45. § (1) bekezdése alapján börtön végrehajtási fokozat helyett – eggyel enyhébb – fogház megállapítására.
- [6] A bíróság kifejtette továbbá, hogy tévesen rendelkezett az indítványozóval szemben korábban jogerősen kiszabott 1 év – végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett – börtönbüntetés végrehajtásáról.
- [7] Az ítélet ellen az ügyészség az indítványozó javára – a vele szemben korábban jogerősen kiszabott szabadságvesztés végrehajtása elrendelésének mellőzése érdekében – jelentett be fellebbezést. Indokai szerint a kiszabott szabadságvesztés végrehajthatósága elévült, ezért az elsőfokú bíróság anyagi jogszabálysértéssel rendelkezett a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendeléséről.
- [8] Az indítványozó és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan eltérő minősítés, harmadlagosan enyhítés érdekében fellebbezett.
- [9] A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2022. június 15-én kihirdetett Bf.I.138/2022/52. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítéletet. Az indítványozó cselekményeit az elbíráláskor hatályos Btk. szerint bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés *a*) pont, (4) bekezdés *b*) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk. 345. §) minősítette. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönre változtatta, valamint mellőzte a korábban kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának elrendelésére vonatkozó rendelkezést.
- [10] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az indítványozó esetében tévesen alkalmazta az elkövetéskor hatályos régi Btk. szabályait. Ezért az ítéltábla a 4/2013. (X. 14.) BK véleményben foglaltak alapján – a feltételes szabadságra bocsátás tartamának kedvezőbb szabályozása miatt – az elbíráláskori büntető törvényt alkalmazta.

- [11] Kifejtette, hogy az indítványozóval szemben a Btk. 82. § (2) bekezdés c), d) pontja és a (4) bekezdés szerinti enyhítő szakasz alkalmazásával kiszabott szabadságvesztés és közügyektől eltiltás – az indítványozó büntetett előélete mint nyomatékos súlyosító körülmény ellenére – kellően méltányos, megfelel a büntetési céloknak, alkalmas visszatartó erőt jelent.
- [12] Megállapította továbbá, hogy az elsőfokú ítéletben kiszabott szabadságvesztés végrehajtási fokozata nem felel meg a jogszabályi rendelkezéseknek. A vádlott büntetett előéletű, a terhére rótt cselekményt végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés hatálya alatt követte el, a cselekmény megvalósítása során méltányolható körülmény nem merült fel. A törvény által megkívánt előfeltételek hiányában – a cselekmény büntettkénti minősítését is figyelembe véve – a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fogház helyett börtön fokozatban határozta meg.
- [13] A másodfokú bíróság kifejtette, miszerint az elsőfokú ítéletnek a – korábban jogerősen kiszabott felfüggesztett – szabadságvesztés végrehajtásáról rendelkező részét azért mellőzte, mivel a szabadságvesztés végrehajthatósága elévült.
- [14] 1.1. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Miskolci Törvényszék 12.B.16/2020/164. számú és a Debreceni Ítéletábrla Bf.I.138/2022/52. számú ítélete ellen.
- [15] Indítványában az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének és a XVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését.
- [16] Álláspontja szerint ügyében az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert a bíróságok eljárásuk során hátrányosan megkülönböztették az alapügy többi terheltjéhez képest. Kifejtette, hogy kizárólag őt nem részesítették előzetes mentesítésében és a hozzá hasonló jellegű – illetve a súlyosabb – cselekményeket elkövetett terheltnek csupán felfüggesztett szabadságvesztés büntetést kaptak. A másodfokú bíróság továbbá rajta kívül minden terhelt büntetését enyhítette.
- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Ehhez képest az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [18] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [19] Alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani, az indítvány határidőben érkezett.
- [20] Az indítványozó az alapügyben, a büntetőjogi felelősségéről döntést hozó első- és másodfokú határozatot támadta, mely döntések az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyai lehetnek.
- [21] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyben terhelt volt.
- [22] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatásköre és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, továbbá indokolja a bírósági döntések Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [23] Ezzel szemben az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét állító része nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában, valamint a 27. §-ban meghatározott feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz kizárólag az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét határozza meg, ugyanakkor nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és (7) bekezdésének rendelkezéseivel.
- [24] Mindezek a hiányosságok az Abtv. rendelkezései és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján az indítványi elem elbírálásának akadályát képezik {3548/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [44]; 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [25] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.

- [26] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [27] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy az ügyében eljáró bíróságok a büntetéskiszabás során – más terheltekkel ellentétben – nem részesítették kedvezményben.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltétellel összefüggésben elsőként jelen ügyben is megállapítja, hogy a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem hagyományos értelemben vett jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {vö. 3224/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3507/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [10]; 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá.
- [30] Büntetést – a céljának (Btk. 79. §) szem előtt tartásával – úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez [Btk. 80. § (1) bekezdés].
- [31] Másképpen szólva a bíróság a tetteből kiindulva és az elkövető társadalomra veszélyességét, valamint a bűnösségi körülményeket is értékelve dönt belátása szerint a jogkövetkezményekről, minden terhelt esetében külön-külön.
- [32] Itt jegyzi meg az Alkotmánybíróság, hogy ez nyilvánvaló összefüggésben álló a magyar büntető anyagi jog bűnösségen alapuló felelősségi elvéből [Btk. 4. § (1) bekezdés] következő alanyi bűnösség (Btk. 7–8. §) minden bűncselekmény esetében szükséges ismérével.
- [33] Ehhez képest a bíróság a büntetés kiszabása során köteles is mérlegelni ezeket a körülményeket, és köteles a mérlegelési tevékenységéről az ítélete indokolásában számot adni [Be. 564. § (4) bekezdés a) pont].
- [34] Az első- és a másodfokú ítélet egyaránt számot ad a büntetés és mellékbüntetés kiszabásának indokairól. Ennek során az eljáró bíróság – az indítványban foglaltakkal ellentétben – önmagában és egymással is összevetve vizsgálta valamennyi terhelt személyi körülményét és cselekvőségét {elsőfokú ítélet, Indokolás, [990]–[991], [996]–[1001], [1003], [1005]; másodfokú ítélet, Indokolás, [95]–[97], [100], [102]–[103]}.
- [35] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének állított sérelmén keresztül pedig valójában a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazta meg. Az indítványozó bírói döntésekkel szemben felhozott minden kritikája valójában a bírói mérlegelést (büntetéskiszabást) támadja.
- [36] Következésképpen az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, következésképpen nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [37] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1791/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3020/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Bpkf.10.268/2022/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Payrich Ügyvédi Iroda által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott határozat a következő.
- [3] A Fővárosi Törvényszék 2022. február 22-én meghozott 132.Beü.20149/2022/9. számú és – a Fővárosi Ítéltábla 4.Bpkf.10.268/2022/4. számú végzése folytán – 2022. április 19-én véglegessé vált végzésével az indítványozó vonatkozásában az európai elfogatóparancs miatti átadás végrehajtásának elhalasztását fenntartotta.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy lényege a következő.
- [5] Az eljáró szlovák bíróságok 2016. október 13-án, 2017. március 7-én és 2017. március 13-án európai elfogatóparancsot bocsátottak ki az indítványozó ellen. A három európai elfogatóparancs közül a 2016. október 13-i – büntetőeljárás lefolytatása érdekében kibocsátott – később visszavonásra került. A visszavonás által nem érintett két európai elfogatóparancs szabadságvesztés büntetés végrehajtása céljából került kibocsátásra.
- [6] A Fővárosi Törvényszék a 2021. február 10-én meghozott és véglegessé vált 32.Beü.20088/2020/33. számú végzésével elrendelte a terhelt átadási letartóztatását és átadását azzal, hogy az átadási letartóztatást attól az időponttól kell foganatba venni, amikor a csalás bűntette és más bűncselekmények miatt a Budapest III. Kerületi Rendőrkapitányságon 01030-1776/2016. bü. számon indult büntető ügyben a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 2021. január 21-én kelt 7.B.III.37/2021/8. számú végzésével fenntartott letartóztatás megszűnik, illetve az ügyben a terhelttel szemben esetlegesen kiszabott szabadságvesztés, elzárás vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása befejeződik, vagy abból a terheltet feltételes szabadságra bocsátják.
- [7] Az indítványozó letartóztatása 2022. január 30-án megszűnt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 298. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott két év eltelte miatt. A Fővárosi Büntetés-Végrehajtási Intézet 2022. február 11-én értesítette a Fővárosi Törvényszéket, hogy 2022. január 31-től kezdődően foganatosították az indítványozó átadási letartóztatását.
- [8] A Fővárosi Törvényszék ezt követően megkereste a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróságot, hogy az indítványozó jelenléte szükséges-e az ellene folyamatban lévő magyarországi büntetőeljárásban. A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság válasza szerint az indítványozó jelenléte szükséges, az eljárás várhatóan az ítélezési szünetet megelőzően befejezhető.
- [9] A Fővárosi Törvényszék 2022. február 22-én meghozott 132.Beü.20149/2022/9. számú végzésével – a 2022. január 31-től átadási letartóztatásban lévő – indítványozó vonatkozásában az átadás végrehajtásának elhalasztását fenntartotta. A Fővárosi Törvényszék végzésében felülvizsgálta az elhalasztás indokoltságát az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény (a továbbiakban: Eutv.) 22. § (5) bekezdés a) pontja alapján. Az Eutv. 22. § (5) bekezdés a) pontja szerint, ha a bíróság a terhelt átadásának végrehajtását elhalasztotta, az elhalasztás indokoltságát a 22. § (2) bekezdésben meghatározott esetben az átadási letartóztatás végrehajtásának foganatba vételét követően haladéktalanul, majd ezt követően három hónap múlva az ügyiratok alapján hivatalból felülvizsgálja. A Fővárosi Törvényszék – a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság tájékoztatásában foglaltakra figyelemmel – megállapította, hogy az átadás végrehajtásának elhalasztása továbbra is indokolt a magyarországi büntetőeljárás lefolytatása, illetve befejezése érdekében.
- [10] Az indítványozó fellebbezése szerint az indítványozó személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedés jogalap nélküli. Az Eutv. 20. § (4) bekezdése szerint ugyanis az átadásnak legkésőbb az átadásról szóló

nem ügydöntő végzés véglegessé válásától számított tíz napon belül meg kellett volna történnie az európai elfogatóparancsot kibocsátó tagállam illetékes hatóságának. Az indítványozó szerint tekintettel arra, hogy az átadás elrendelésekor letartóztatásban volt, az Eutv. 22. § (2) bekezdése alapján az átadás végrehajtását el kellett halasztani. Ez a rendelkezés álláspontja szerint ugyanakkor nem rögzíti, hogy a bíróságnak mely határidőig kell rendelkeznie az átadás végrehajtásának elhalasztásáról, ezért az átadás ilyen okból történő elhalasztásának maximális határideje a korábban elrendelt letartóztatás megszűnéséhez igazodó. Az indítványozó szerint 2022. január 31-én az átadás végrehajtására – az Eutv. 20. § (4) bekezdése által – biztosított tíz napos határidő elkezdődött, így a Fővárosi Törvényszék legfeljebb 2022. február 9-ig dönthetett volna az átadás végrehajtásának újbóli elhalasztásáról vagy az átadás tényleges végrehajtásáról. Ehhez képest a Fővárosi Törvényszék 2022. február 22-én hozott döntést, időközben azonban az indítványozó szerint az átadási letartóztatása az Eutv. 20. § (7) bekezdése szerint megszűnt. Az Eutv. 20. § (7) bekezdése szerint ugyanis, ha a terhelt átadásának végrehajtására nem került sor, az átadási letartóztatás a 20. § (4) bekezdésében említett határidő lejártával megszűnik. Az indítványozó fellebbezésében ezzel összefüggésben hivatkozott arra is, hogy a Fővárosi Törvényszék eljárása nem volt figyelemmel az Alaptörvény és az Emberi Jogok Európai Egyezményének egyes cikkeire, továbbá a Be. és az Eutv. egyes rendelkezéseire.

- [11] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2022. április 19-én meghozott 4.Bkpf.10.268/2022/4. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság az Eutv. 22. § (5) bekezdése a) pontja alapján helyesen és törvényesen döntött az átadás végrehajtása elhalasztásának fenntartásáról. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó átadási letartóztatását és átadását elrendelő Fővárosi Törvényszék 2021. február 10-én kelt és véglegessé vált 32.Beü.20088/2020/33. számú végzésének rendelkező része nem tartalmazta ugyan az átadás végrehajtásának elhalasztását, ugyanakkor az indokolásban felhívta az Eutv. 22. § (2) bekezdését, amely szerint, ha a terhelt az átadás elrendelésekor letartóztatásban van, a bíróság a terhelt átadásának végrehajtását elhalasztja. A másodfokú bíróság szerint bár a rendelkező részben az átadás végrehajtásának elhalasztásáról is rendelkezni kellett volna, de figyelemmel az indokolásra, illetőleg a konkrét tényre – az átadási letartóztatás fogamatba vételére és az átadás végrehajtására nem került sor – az átadás végrehajtásának elhalasztása megvalósult. Ezért a másodfokú bíróság szerint a felülbírálat tárgyát képező végzésében az elsőfokú bíróság kizárólag az elhalasztás indokoltságának Eutv. 22. § (5) bekezdés a) pontja szerinti hivatalból történő felülvizsgálatáról dönthetett.
- [12] A másodfokú bíróság szerint továbbá az elsőfokú bíróság eljárása maximálisan megfelelt az Eutv. 22. § (5) bekezdés szerinti haladéktalan felülvizsgálatot előíró rendelkezésnek. Az elsőfokú bíróság ugyanis 2022. február 11-én szerzett tudomást a letartóztatás megszűnéséről, 15-én megkereste a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróságot, majd a válasz 21-én történt megérkezése után egy nappal elvégezte az Eutv. 22. § (5) bekezdés a) pontja szerinti felülvizsgálatot.
- [13] A másodfokú bíróság szerint a fellebbezés által hivatkozott – Eutv. 20. § (4) bekezdés szerinti 10 napos – határidő nem érvényesülhetett, ugyanis az indítványozóval szemben az átadási letartóztatás és az átadás elrendelésekor Magyarországon büntetőeljárás volt folyamatban, amelyben letartóztatását rendelték el, és e tény mind az átadási kényszerintézkedés, mind az átadás végrehajtásának akadályát képezte, egyben az átadás végrehajtásának elhalasztását indokolta. Ezért alaptalan a jogellenes fogvatartásra vonatkozó felvetés.
- [14] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amellyel összefüggésben az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel a Fővárosi Törvényszéket az indítvány hiánytalan továbbítása érdekében. Az elsőfokú bíróság válaszában megküldte az indítványozó átadásának végrehajtására vonatkozó Fővárosi Ítéltábla 3.Bkpf.10628/2022/4. számú végzését is, amely alapján az alkotmányjogi panasz benyújtását követően a következőkre került sor.
- [15] A Fővárosi Törvényszék az Eutv. vonatkozó rendelkezése szerint ismételen felülvizsgálta az átadás végrehajtásának elhalasztását. A Fővárosi Törvényszék 2022. május 11-én meghozott – a Fővárosi Ítéltábla 5.Bkpf.10495/2022/3. számú végzése folytán – 2022. június 22-én végleges 132.Beü.20.405/2022/3. számú végzésével az átadás végrehajtásának elhalasztását továbbra is fenntartotta.
- [16] Ezt követően a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 2022. június 9-én kihirdetett 2.B.37/2021/401. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki és ezért őt 4 év 6 hónap szabadságvesztésre ítélte, az ítéletről tájékoztatta a Fővárosi Törvényszéket. Az indítványozó fellebbezése folytán az ítélet nem emelkedett jogerőre, azonban a tájékoztatás alapján a vádlott személyes jelenlétére a továbbiakban nem volt szükség.

- [17] A Fővárosi Törvényszék e közlés alapján a 2022. június 24-én meghozott és – a Fővárosi Ítélőtábla 3.Bpkf.10628/2022/4. számú végzése folytán – 2022. július 29-én végleges 132.Beü.20535/2022/5. számú végzésével elrendelte az indítványozó átadásának végrehajtását. Ennélfogva 2022. augusztus 8-án sor került az indítványozó szlovák hatóságoknak történő átadására.
- [18] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését, indokai a következők.
- [19] Az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésének sérelmét állította. Az indítványozó a végzések alaptörvény-ellenességét a téves bírói jogszabályértelmezésben, illetve jogszabályalkalmazásban látja, miszerint az indítványozó átadási letartóztatásával és átadásával kapcsolatos eljárás keretében az Eutv. 20. § (4) bekezdésében rögzített szigorú határidő nem került alkalmazásra. Az indítvány szerint a bíróságok ezen értelmezése téves és Alaptörvénybe ütköző.
- [20] Az indítványozónak ezzel összefüggő – a fellebbezésében foglaltakhoz igazodó – érvelése azon alapul, hogy az Eutv. 20. § (4) bekezdésének megfelelő értelmezése szerint az átadás foganatosítására rendelt tíz napos határidőt onnantól kell számítani, amikor az indítványozó korábbi letartóztatása – és ezzel együttesen az átadás elhalasztása – megszűnt, azaz 2022. január 31-e 0:00-tól kezdődően. Indokai szerint a bíróságnak ettől az időponttól számítva tíz nap állt rendelkezésére az elhalasztás fenntartására vagy átadás foganatosítására, amely lejárt 2022. február 9. napján 24:00-kor. Az indítványozó szerint a Fővárosi Törvényszék – tekintettel az átadási letartóztatás, mint ekkorra már egyedüli fogvatartási jogcím *ex lege* történő megszűnésére – jogszerűen kizárólag az indítványozó szabadításáról dönthetett volna.
- [21] Erre tekintettel az indítvány szerint alaptalan a Fővárosi Ítélőtáblának az elsőfokú végzést helybenhagyó jogi álláspontja, s egyúttal lényeges alapjogát sérti az indítványozónak, hiszen az indítvány benyújtásakor az indítványozó továbbra is úgy volt letartóztatásban, hogy arra vonatkozó döntését a bíróság a törvényben rendelt határidő megszegésével, a jogszabályok Alaptörvénnyel ellentétes értelmezése útján hozta meg. Emellett az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a Fővárosi Ítélőtábla végzésének indokolása egy-egy ponton a fellebbezésében foglalt tartalomnak sem felelt meg.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben visszautalt az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése kapcsán előadottakra, egyben az ésszerű határidő kritériumának megsértését állította.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [24] 2.1. Az indítványozó jogi képviselője a másodfokú bíróság végzését 2022. április 28-án vette át, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. június 27-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be jogi képviselő útján. A jogi képviselő meghatalmazását az indítványozó csatolta.
- [25] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti.
- [26] Az Abtv. szövege szerint a valódi alkotmányjogi panasz tárgya „az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés” lehet.
- [27] Az Alkotmánybíróság korábban – bírói kezdeményezésre indult eljárásban – az Eutv. egyes rendelkezéseinek alkotmányossági vizsgálata során megállapította, hogy „a szabadságvesztés büntetés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végett kiadott európai elfogatóparancs végrehajtása céljából – a megtagadási okok hiányában – kötelezően elrendelt szabadságelvonás több garanciális feltétel együttes megléte esetén alkalmazandó. E feltételek meglétét két bírói fórum, egymás tevékenységét kiegészítve állapítja meg, ezáltal biztosítva a kényszerintézkedés jogszerű, arányos alkalmazását. A kibocsátó tagállam bírósága a jogerős ítélet meghozatalához vezető büntetőeljárás során a bizonyítékok és személyi körülmények gondos mérlegelésével a személyi

szabadság elvonását eredményező, kötelezően végrehajtandó büntetőjogi szankciót alkalmazott a keresett személlyel szemben. Az önkéntes teljesítés hiánya okán kibocsátott európai elfogatóparancs eredményeként elfogott személy átadási eljárásában pedig a Fővárosi Törvényszék a megtagadási okok vizsgálatánál kötelezően értékeli a végrehajtás esetleges kizárását eredményező okokat. Amennyiben a Fővárosi Törvényszék a kizárási okok hiányát állapítja meg, a kényszerintézkedés kötelező elrendelésének alkotmányos megalapozottsága abból fakad, hogy a kibocsátó tagállam bíróságának ítéletében kiszabott szabadságelvonás kötelező végrehajtása is alkotmányosan megalapozott.” {3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [70]}

- [28] Az Eutv.-hez fűzött indokolás pedig a halasztás kapcsán egyértelműsíti, hogy „a bíróság nem az átadással kapcsolatos döntését (azaz az átadást) halasztja el, hiszen annak szigorú határideje a bíróságot jelenleg is köti. A halasztás a terhelt átszállítására vonatkozik, azaz az átadás végrehajtására. [...] Az átadás végrehajtásának feltétele ugyanis az átadás elrendelése, ezért az átadás végrehajtásának elhalasztására nem az átadás elrendelése »helyett«, hanem az átadás elrendelése »mellett« van lehetőség.” Ehhez képest jelen ügyben az átadás végrehajtásának elhalasztásának indokoltságát felülvizsgáló, majd az elhalasztást fenntartó bírósági döntések értelemszerűen kívül vannak az átadás elrendeléséről szóló végleges döntésen, továbbá az indítványozóval szemben kibocsátott európai elfogatóparancsok alapját képező, az indítványozót jogerősen szabadságvesztésre ítéelő szlovák bírósági döntéseken.
- [29] Következésképpen a támadott döntések – azok jellegére is tekintettel – kétségtelenül nem érdemi döntések, hiszen az átadásról már megelőzően döntött a Fővárosi Törvényszék, a büntetőjogi főkérdésről pedig a kibocsátó tagállam. Továbbá bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek sem tekinthetők.
- [30] Kétségtelen ugyan, hogy a támadott végzések az indítványozó vonatkozásában az átadási letartóztatás időbeliségét érintették az elhalasztás fenntartása miatt. Kétségtelen ugyanakkor az is, hogy az elhalasztás indokoltságának haladéktalan, majd ezt követően három havonta ismétlődő bírósági felülvizsgálata hivatalból kötelező [jelen ügyben az Eutv. 22. § (5) bekezdés a) pontja szerint], továbbá az Eutv. meghatározza azt az időtartamot, amelyet követően az átadás végrehajtása nem halasztható el [Eutv. 22. § (9) és (10) bekezdései].
- [31] Az Alkotmánybíróság – az európai elfogatóparancson alapuló átadási eljárás sajátosságát és a támadott végzések tárgyát szem előtt tartva – hivatkozik továbbá azon következetes gyakorlatára, miszerint az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén nem minősülnek sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek a „kényszereszközök alkalmazását elrendelő határozatok”. Ezen gyakorlatára az Alkotmánybíróság a kiadatási eljárással összefüggésben – ideiglenes kiadatási letartóztatás kapcsán – felmerülő bírósági döntésekben is hivatkozott [vö. 3476/2021. (XI. 12.) AB végzés; 3194/2015. (X. 7.) AB végzés].
- [32] Ennélfogva az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Eutv. 22. § (8) bekezdés a) pontja szerinti, az átadás végrehajtásának elhalasztását fenntartó végzés nem minősül az Abtv. 27. §-a szerinti az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek, ezért alkotmányjogi panasz tárgya nem lehet.
- [33] 2.3. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó az átadás végrehajtásának elhalasztását sem a fellebbezésben, sem az indítványban nem kifogásolta. Az indítvány az átadás végrehajtásának elhalasztását fenntartó végzések kapcsán tartotta tévesnek a bírói jogértelmezést, amelynek alaptörvény-ellenességét az Eutv. 20. § (4) bekezdése szerinti határidő figyelmen kívül hagyásában látta.
- [34] Kétségtelen ugyanakkor, hogy egyfelől az Eutv. 20. § (4) és (7) bekezdése, másfelől a 22. § (2) és (5) bekezdése két különböző joghelyzetre vonatkozó. Az átadás elhalasztott végrehajtása esetén pedig az elhalasztás indokoltságának felülvizsgálata a bíróságnak haladéktalan és hivatalbóli kötelezettsége (az átadási letartóztatás foganatosítását követően). A haladéktalan eljárás azonban nem feltétlen jelent azonnaliságot. A haladéktalan felülvizsgálatnak egyszerre kell késedelem nélkülinek lennie, de egyben – értelemszerűen – alkalmasnak a megalapozott döntés meghozatalára, azaz a bíróság részéről a szükséges ismeretek beszerzését és/vagy meglétét előfeltételezi. A Fővárosi Ítéletábrla vizsgálta és törvényesnek találta a Fővárosi Törvényszék haladéktalan eljárását a támadott végzés vonatkozásában.
- [35] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az Eutv. 20. § (7) bekezdés szerinti, törvény erejénél fogva megszűnésre vonatkozó rendelkezés – értelemszerűen – arra az esetre szóló, amikor az intézkedésre jogosult tétlen, illetve hallgat. Így e rendelkezés hivatott védeni az intézkedés alá vont személyt. Ehhez képest pedig nyilvánvalóan más helyzet, ha az intézkedésre jogosult rendelkezett, amint ennek jogalapját az Eutv. 22. § (5) bekezdés a) pontja biztosítja.

[36] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *f*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1760/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3021/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bpkf.II.45/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Szabó Krisztián ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott határozat a következő.
- [3] A Gyulai Törvényszék a 2021. december 15-én meghozott 12.Bpi.431/2021/10. számú és – a Szegedi Ítéltábla Bpkf.II.45/2022/3. számú határozata folytán – 2022. március 4-én véglegessé vált végzésével elutasította az indítványozó perújítási indítványát.
- [4] Az indítványozó által kifogásolt ügy lényege a következő.
- [5] A Szeghalmi Járásbíróság (magánvádas eljárásban) a 2020. január 16-án meghozott 3.B.86/2019/6. számú – és a Gyulai Törvényszék 4.Bf.104/2020/5. számú határozata folytán – 2020. október 1-én jogerős ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki testi sértés vétségében, ezért őt megrovásban részesítette.
- [6] Az indítványozó védője 2021. november 10-én perújítási indítványt nyújtott be a terhelt javára a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 637. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján. A perújítási indítvány lényege szerint olyan új körülmény merült fel, amely magában hordozza annak lehetőségét, hogy a tanúk vallomása – mint új bizonyíték – alapján megállapítható új tény a terhelt felmentéséhez vezethet.
- [7] A magánvádló jogi képviselője a perújítási indítvány elutasítására tett indítványt.
- [8] A perújítás megengedhetősége kérdésében döntést hozó Gyulai Törvényszék elutasította az indítványozó védőjének perújítási indítványát.
- [9] Kifejtette, hogy a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja esetében a következetes ítélkezési gyakorlat már kialakította, milyen feltételek megvalósulása esetén lehet helye perújításnak. E szerint a bizonyíték akkor tekinthető újnak, ha az alapügyben nem merült fel, vagy felmerült, de az eljáró bíróság nem értékelt. Feltétel, hogy az újnak tekintendő bizonyíték bizonyítandó tényre vonatkozik, alkalmas ilyen tény jogerős határozattól eltérő, vagy abból hiányzó ténymegállapításaira. Végül feltétel, hogy az újnak tekintendő bizonyíték az eltérő, illetve új tény megállapítására alkalmassága folytán perdöntő jellegű legyen, valószínűsítse, hogy lényegesen meg kell változtatni a jogerős ítélet büntetéskiszabásra vonatkozó rendelkezését, meg kell változtatni a bűnösségre vonatkozó rendelkezést, illetve meg kell szüntetni az eljárást.
- [10] A bíróság megállapította, hogy a perújítási indítványban megjelölt bizonyíték így nem minősül újnak, azt az alapügyben a bíróságok már értékelték azzal, hogy szükségtelennek tartották a bizonyítás felvételét. Megállapította továbbá, hogy a bizonyítási indítvány nem az alapügyben vizsgált bizonyítandó tényre vonatkozik, hanem a bűncselekmény megvalósulását követően a sértett magatartására szolgálhat információval.
- [11] A perújítási indítványt elutasító végzéssel szemben az indítványozó védője a perújítás elrendelése érdekében jelentett be fellebbezést.
- [12] A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen utalt a végzésében arra, hogy a perújítási indítvány részint az alapügyben már indoklással elutasított bizonyítási indítvány megismétléséből állt, amely nem tekinthető új bizonyítéknak. Részint az indítványozott tanúk esetleges vallomásai kizárólag a sértett utólagos magatartására vonatkozhatnak, így eltérő tényállás megállapítása a bizonyítékoktól nem várható.

- [13] 1.1. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Gyulai Törvényszék 12.Bpi.431/2021/10. számú és a Szegedi Ítéletábla Bpkf.II.45/2022/3. számú végzése ellen.
- [14] Indítványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog – és az annak részét képező védelemhez való jog, továbbá az indokolás kötelezettség – sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését.
- [15] Az indítványozó szerint azért sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, mert a bíróságok elutasították a bizonyítási indítványait. Álláspontja szerint az első- és a másodfokú bíróság is figyelmen kívül hagyta a perújítási okot, továbbá érdemi indokolás nélkül hozta meg a döntését.
- [16] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Ehhez képest az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [18] Alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani. A másodfokú bíróság az indítványozó számára – az iratokból kitűnően – tértivevény nélkül adta ki a végzését, így annak kézbesítése, s kézbesítési ideje nem állapítható meg. Az indítványozó jogi képviselője (a sérelmezett alapügyben védője) a másodfokú végzést – a letöltési igazolás alapján – 2022. április 5-én vette át, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. június 3-án terjesztette elő. Az Alkotmánybíróság – figyelemmel arra is, miszerint az alapügyben, a perújítás megengedhetősége kapcsán az eljárás nem az alkotmányjogi panaszt előterjesztő indítványára folyt [vö. Be. 645. § (2) bekezdés] – a kézbesítés időpontjaként a végzésnek a védő részére megtörtént kézbesítését (illetve annak időpontját) alapul véve állapította meg, hogy az indítvány határidőben érkezett. Jogi képviselő útján jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [19] Az indítványozó a perújítási indítványt elutasító, valamint az azt helybenhagyó végzést támadta. A perújítási indítvány elutasítása olyan eljárást befejező döntés, amely az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tárgya lehet. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság ilyen esetben kizárólag a perújítási indítvány elbírálását elvégző bíróságok eljárásának, jogértelmezésének az alkotmányosságát, vagyis a perújítási indítvány tárgyában hozott bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja [3163/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [20]; 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [17]; 3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [20] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott perújítási ügyben terhelt volt.
- [21] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, továbbá indokolja a bírósági döntések Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [22] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [23] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [24] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a perújítás megengedhetősége kérdésében döntésre jogosult bíróságok nem indokolták meg kellő részletességgel a határozataikat és nem vizsgálták a perújítási ok fennállását.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltétellel összefüggésben elsőként jelen ügyben is megállapítja, hogy a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem hagyományos értelemben vett jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [vö. 3224/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3507/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [10]; 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]].

- [26] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {vö. 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [21]; 3154/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 5/2020. (I. 29.) AB végzés, Indokolás [47]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes bírósági eljárás konkrét ismérveit. Így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik {vö. 3294/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [55]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá.
- [28] Az elsőfokú bíróság eseti döntésekre hivatkozva kifejtette, hogy a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont esetében következetes az ítélezési gyakorlat, miszerint a bíróságnak a perújítás megengedhetősége kérdésében milyen feltételeket kell vizsgálnia (elsőfokú végzés, 2. oldal 4. bekezdés). A bíróság részletes indokát adta a perújítási indítvány elutasításának azzal, hogy megindokolta, a konkrét ügyben a perújítás megengedhetőségének egyes feltételei miért nem teljesültek (elsőfokú végzés, Indokolás, 2. oldal 5. bekezdés). A másodfokú bíróság végzése szintén tartalmaz indokolást arra nézve, hogy miért helyezkedett az elsőfokú végzéssel azonos jogi álláspontra (másodfokú végzés, Indokolás, 5–7. bekezdés).
- [29] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is megjegyzi, hogy a perújítás megengedhetősége feltételeinek vizsgálata az eljáró bíróságok és nem az Alkotmánybíróság feladata. Következésképpen az Alkotmánybíróság nem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott bírósági döntés miként foglalt állást a perújítás törvényi feltételeinek megléte kérdésében. Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül ugyanis nem értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {vö. 3163/2022. (IV. 12.) AB végzés [27]; 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [24]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [30] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazta meg. Az indítványozó bírói döntésekkel szemben felhozott minden kifogása valójában a bírói mérlegelést támadja és a bizonyítékok újraértékelését várja el az Alkotmánybíróságtól.
- [31] Következésképpen az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, következésképpen nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [32] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1448/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3022/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 4.Gpkf.75.823/2021/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Török Gyula ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. Az indítványozó mint bérlő és az egyedi ügy alperese mint bérbeadó 2008. augusztus 11-én bérleti szerződést kötött, melynek alapján az alperes bérbe adta az indítványozónak a benne megjelölt raktárat (a továbbiakban: bérlemény). A felek kikötötték, hogy a bérleti viszony – egyebek mellett – abban az esetben ér véget, ha az indítványozó 15 napon túli fizetési késedelembe esik. 2011. január 3-án az indítványozó mint eladó és a – perben nem álló – korlátolt felelősségű társaság mint vevő (a továbbiakban: vevő) ingó adásvételi szerződést kötöttek. Ebben az indítványozó vállalta, hogy eladja, a vevő pedig azt, hogy megvásárolja a szerződés 1. számú mellékletében felsorolt ingóságokat.
- [3] A felek között a szolgáltatási díjak elszámolása körében viták merültek fel, ezért az alperes 2011. április 1-jén kelt levelében április 16-i költözéssel felmondta a bérleti szerződést, továbbá bejelentette, hogy az indítványozó számlatartozásai miatt fizetési biztosítékként érvényesíteni kívánja az indítványozó bérleményben lévő ingóságaira fennálló zálogjogát.
- [4] Az indítványozó válaszlevelében bejelentette, hogy nem fogadja el a bérleti szerződés felmondását. Továbbá vitatta az alperes zálogjogát. E körben hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 429. § (1) bekezdésére, melynek értelmében a bérlemény területén lévő vagyontárgyain az alperest csak a hátralékos bér és járulékai erejéig illeti meg a zálogjog, a hátralékos szolgáltatási díjakra nem.
- [5] Az alperes ezt követően korlátozta a bérleti szerződésből fakadó szolgáltatások körét. Az indítványozó birtokvédelmi eljárást kezdeményezett; kérelmének Újbuda Önkormányzat jegyzője helyt adott. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az alperes által a zálogjog tárgyaként megjelölt ingóságok nem az ő, hanem a vevő tulajdonát képezik.
- [6] Az indítványozó 2016. május 4-én nyújtott be fizetési meghagyás iránti kérelmet, melyben azt kérte, hogy az alperest kártérítés címén 8 000 000 Ft és járulékai megfizetésére kötelezzék. Az eljárás az alperes ellentmondása folytán perré alakult. Az elsőfokú bíróság elutasította az indítványozó keresetét, majd az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó perújítási kérelmét a Budai Központi Kerületi Bíróság elutasította. Megállapította, hogy az alapügyben hozott ítéletekben az indítványozó keresetét nem azokból az okokból utasították el, amelyeket megjelölt.
- [8] Az elsőfokú bíróság a keresetet egyrészt elévülés, másrészt bizonyítatlanság okán utasította el.
- [9] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozó jogelődjét – a vevőt – azért nem illette meg kártérítés címén az ingóságok ellenértéke, mert csak azok kiadását kérhette volna, a kártérítési igény pedig csak abban az esetben lett volna megalapozott, ha az ingóság nem lelhető fel vagy megsemmisül. Az új eszközök beszerzése címén előterjesztett kártérítési igényt a másodfokú bíróság bizonyítatlanság miatt utasította el.
- [10] A Budai Központi Kerületi Bíróság a perújítási kérelmet elutasító végzésében megállapította, hogy a használt ingóságok tekintetében az indítványozót nem illette meg törvényes zálogjog, mert a bérleti szerződés felmondásának időpontjában nem volt azok tulajdonosa. Az új eszközök beszerzése az alperes felmondását követő

időpontra esik. Ezért nem áll fenn olyan, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 260. § (1) bekezdés a) pontja szerinti ok, amelyet a bíróság a perben nem bírált el.

- [11] Az indítványozó fellebbezett az elsőfokú végzéssel szemben. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék jogerős végzésével helybenhagyta az elsőfokú végzést.
- [12] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikk (1) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Fővárosi Törvényszék végzésének megsemmisítését.
- [13] A panaszban előadottak szerint az alapperben eljáró bíróság megsértette a tisztességes eljárás követelményeit, mert nem megfelelően mérlegelte a nyilatkozatait, nem vette figyelembe a csatolt bizonyítékokat, őt magát pedig olyan eljárási cselekményekre utasította – megfelelő indokok hiányában –, amelyek semmilyen módon nem járultak volna hozzá a per előmozdításához. Az alperesi károkozás, az okozati összefüggés bizonyítást nyert, ennek ellenére bizonyítatlanságra hivatkozott. Az alapperrel összefüggésben lefolytatott egyéb perekben született jogerős ítéletek rögzítették, hogy az indítványozónak sem bérletdíj-, sem közműtartozása nem állt fenn az alperessel szemben. Az alperest nem illette meg zálogjog a perbeli ingóságokon, azokat jogszerűtlenül vette birtokba. Súlyosan téves a kereseti kérelem bizonyítatlanságára történő hivatkozás.
- [14] Az indítványozónak sérült a jogorvoslathoz való joga, mert az ügyet elbíráló bíróságok eljárásának tisztességtelen mivolta megfosztotta őt attól, hogy jogorvoslati kérelme felől a támadott döntést érdemben felülbíráló döntés szülessen és ezáltal az indítványozót ért jogsérelem valóban orvoslást nyerjen.
- [15] A bíróságok eljárása az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmét is eredményezte, mert a jogerős döntés, valamint a perújítási kérelmet jogerősen elutasító végzés következtében az alperes jogcím nélkül, az indítványozó, illetve a vevő megkárosításával szerezte meg a perbeli ingóságokat.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [17] Az indítványozó jogi képviselője 2022. március 2-án vette át a jogerős végzést, majd május 2-án, a 60 napos határidőn belül, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben adta postára a panaszt.
- [18] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [19] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel. Kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [20] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [22] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a perújítási indítvány elutasítása olyan eljárást befejező döntés, amely az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tárgyra lehet. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság ilyen esetben kizárólag a perújítási indítvány elbírálását elvégző bíróságok eljárásának, jogértelmezésének az alkotmányosságát, vagyis a perújítási indítvány tárgyában hozott bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja {3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [13]; 3077/2022. (II. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [23] Az indítványozó már az alapügyben benyújtott fellebbezéssel kimerítette a rendelkezésére álló rendes jogorvoslati lehetőséget. A perújítás megengedhetősége tárgyában hozott elsőfokú végzéssel szemben fellebbezéssel élt, a másodfokú végzéssel szemben további fellebbezésre nincs lehetőség, ezért számára megnyílt az út az alkotmányjogi panasz igénybevételére.
- [24] Az indítványozó az egyedi ügy felpereseként érintettnek minősül.
- [25] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.
- [26] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróságnak az a kialakult gyakorlata, hogy azok alkotmányjogi panasz alapjául csak a jogállamiság részeként értelmezett visszaható hatály tilalma, valamint a jogszabályok hatálybalépésével kapcsolatos kellő felkészülési idő követelménye kapcsán szolgálhatnak {3446/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [16]}. Egyéb esetben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak. A jelen ügyben az indítvány nem tartalmaz hivatkozást sem a visszaható hatály tilalmára, sem a kellő felkészülési időre, ezért a panasz ebben a körben nem vizsgálható érdemben.
- [27] Az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdése az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében nem biztosít az indítványozó számára olyan jogot, amire alkotmányjogi panasz alapítható {pl. 3039/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [28] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírói eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott felülvizsgálati ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [29] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [30] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [31] A jelen ügyben az eljáró bíróságok arra hivatkozással utasították el az indítványozó perújítási kérelmét, hogy az nem felel meg a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjának, ugyanis az indítványozó által hivatkozott, a bérleti szerződés felmondásának jogellenessége tárgyában született ítélet nem hatott ki az alapper tárgyát képező kártérítési kereset elbírálására. A panasz a kártérítési kereset elbírálása során megállapított tényállást, illetve a tényállás jogi megítélését vitatta, erre hivatkozással állította azt, hogy az eljárt bíróságok az alapügy, valamint a perújítási kérelem megítélése során téves következtetésekre jutottak. Az Alkotmánybíróság azonban a fentebb kifejtettek alapján egyfelől nem foglalkozhat a rendes bíróságok ténymegállapításával és jogi érvelésével, azokat nem bírálhatja felül, másfelől a jelen ügyben az Alkotmánybíróság vizsgálata kizárólag az alkotmányjogi panasszal támadott, a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott jogerős végzésre korlátozódhat. A panaszban az indítványozó a jogerős végzés alaptörvény-ellenességét az alapper – álláspontja szerint – téves eredményére, valamint a vitával összefüggésben született egyéb ítéletek tartalmára alapította. Az Alkotmánybíróság vizsgálata azonban mindezen nem terjedhet ki. Egyebekben a perújítás megengedhetősége tárgyában döntő bíróságok megindokolták az elutasítást, kifejtették jogi álláspontjukat, hivatkoznak az elutasítás alapjául szolgáló törvényi előírásra.
- [32] Az indítványozó hivatkozik a jogorvoslati jogának sérelmére. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság egyfelől arra hívja fel a figyelmet, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alkotmányos szinten rendes jogorvoslat biztosítását írja elő, így a perújítás mint rendkívüli jogorvoslat nem áll az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében szabályozott jogorvoslati jog alkotmányos védelme alatt {3056/2022. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [19]}. Másfelől az Alkotmánybíróság utal arra is, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában született elsőfokú végzéssel szemben az indítványozónak lehetőségében állt fellebbezni, e jogával

- élt is, fellebbezési kérelmét – a perújítás megengedhetősége körében – a Fővárosi Törvényszék elbírálta. A jogorvoslathoz való joggal összefüggésben ezért az indítvány nem tartalmaz az Abtv. 29. §-ának megfelelő érvet.
- [33] Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmét az eljáró bíróságok álláspontja szerint tisztességtelen eljárásával hozta összefüggésbe. A fent kifejtetteknek megfelelően azonban az alapperben eljáró bíróságok eljárása nem függ össze a perújítás megengedhetőségével. Továbbá a panasz kizárólag a rendes bíróságok tételes jogi érvelését vitatta, ami önmagában nem eredményezi a panasz befogadását és érdemi vizsgálatát. A panasz ezért az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában sem fogadható be.
- [34] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1203/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3023/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.1208/2021/2. számú végzése, a Győri Ítéltábla Bf.I.63/2020/24. számú ítélete, valamint a Tatabányai Törvényszék 3.B.66/2018/117. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Payrich András ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában kérte a Kúria Bfv.I.1208/2021/2. számú végzése, a Győri Ítéltábla Bf.I.63/2020/24. számú ítélete, valamint a Tatabányai Törvényszék 3.B.66/2018/117. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági döntésekben megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] A Tatabányai Törvényszék 3.B.66/2018/117. számú ítéletével az indítványozót, mint az alapul fekvő büntetőügy I. rendű terheltjét bűnösnek mondta ki egy rendbeli bűnsegédként, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás bűntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi XC. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés *a*) pont, (5) bekezdés *b*) pont], egy rendbeli bűnsegédként és üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés *a*) pont, (3) bekezdés *b*) pont], két rendbeli – egy esetben bűnsegédként elkövetett – folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), ezért őt halmozati büntetésül 7 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre, 7 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltás büntetésre, valamint 7 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. A kiszabott szabadságvesztésbe beszámítani rendelte az indítványozó által előzetes fogvatartásban, illetve bűnügyi felügyeletben töltött időt. Rendelkezett arról, hogy az indítványozó a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a bűnjelekről, egy jogi személlyel szemben pénzbírságot szabott ki és az indítványozót kötelezte a II. és a IV. rendű vádlottakkal, valamint a II. rendű vádlottal egyetemlegesen, illetve külön bűnügyi költség megfizetésére.
- [4] A Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.63/2020/24. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában annyiban változtatta meg, hogy a szabadságvesztést, a gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltást és a közügyektől eltiltást egyaránt 6-6 évre enyhítette. A személygépjármű lefoglalását megszüntette és az indítványozónak rendelte kiadni, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában helybenhagyta.
- [5] A Kúria Bfv.I.1208/2021/2. számú végzésével az indítványozó védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elutasította.
- [6] 3. Az indítványozó a fent ismertetett előzményeket követően fordult alkotmányjogi panaszával az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint az ügyében született bírósági döntések több okból sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, az alábbiak szerint. Az indítványozó érvelése szerint az elsőfokú bíróság a tényállás megállapításakor nem tárta fel azokat a bizonyítékokat, melyek az ártatlanságát támasztanák alá. Sérelmesnek tartja azt is, hogy a Törvényszék az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) rendelkezéseit olyan módon értelmezte, ami valójában *contra legem* jogértelmezés, így az abból a bíróság által levont következtetések is helytelenek.

- [7] Az indítványozó szerint továbbá a Törvényszék ítéletéből nem állapítható meg, hogy az annak az indokolásában megjelenő megállapításokat a bíróság milyen bizonyítékokra alapította. Véleménye szerint a feltárt bizonyítékok nem alkotnak a bűnösség megállapítására kétséget kizáróan alkalmas, zárt logikai láncot. Összességében úgy véli, hogy az elsőfokú bíróság az ítéleti megállapításokat alátámasztó számlák, azaz bizonyítékok hiányában állapította meg az indítványozó büntetőjogi felelősségét. Véleménye szerint az elsőfokú ítélet nem adott számot a számlák tartalmi vizsgálatára vonatkozóan lefolytatott bizonyításról. Szerinte az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló számlák valóságtartalmát bizonyítási eljárás és bizonyítékok nélkül úgy vonta kétségbe, hogy bizonyítékokkal alátámasztotta a számlák valótlanágát nem állapította meg. Ez az indítványozó szerint lényegileg azt jelenti, hogy a bűnösségét bizonyíték hiányában mondta ki a bíróság.
- [8] Az indítványozó a másodfokú ítélet vélt alaptörvény-ellenessége kapcsán visszautal az elsőfokú ítélettel szemben felhozott sérelmekre. Véleménye szerint a másodfokú bíróság az Áfa tv. jogsértő értelmezésének orvoslását elmulasztotta, így az elsőfokú ítéletet nem tette törvényessé.
- [9] Véleménye szerint a fegyverek egyenlőségének elve sérül azáltal, hogy a bíróságok az indítványozó bizonyítási indítványait, tényállításait figyelmen kívül hagyták, így nem volt lehetőség és nem is került sor a tényállás teljeskörű tisztázására. Fentiekén túl a bíróság hivatalból nem szerezte be azokat a bizonylatokat és könyvelési anyagokat, amelyek kétséget kizáróan bizonyították volna az indítványozó ártatlanságát, annak ellenére ezeknek a beszerzésére az indítványozónak nem volt lehetősége, hiszen előzetes fogvatartásban, majd bűnügyi felügyelet alatt volt.
- [10] Az indítványozó érvei alátámasztása érdekében több alkotmánybírósági határozatra is hivatkozik, és fenti indokokra tekintettel kéri a megjelölt bírósági határozatok megsemmisítését.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [12] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [13] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés vagy miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az indítvány – az alábbiak szerint – csak részben felel meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria Bfv.I.1208/2021/2. számú végzése alkotmányossági vizsgálatát is kérte: megjelölte a támadott végzést, valamint hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére. A fentiekén túl azonban a támadott végzés vélt alaptörvény-ellenességére vonatkozóan semmilyen értékelhető indokolást nem adott elő. E tekintetben tehát az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában felsorolt kritériumoknak nem felel meg, így azt az Alkotmánybíróság a Kúria végzésének állított alaptörvény-ellenességét érdemben nem vizsgálta.
- [14] 4.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bizonyítás, a javára szóló bizonyítékok figyelembevételének hiányosságait kifogásolta, valamint az Áfa tv. egyes rendelkezéseivel kapcsolatos jogértelmezési aggályokat vetett fel, melyeket álláspontja szerint a másodfokú bíróság sem orvosolt. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítvány alapján vizsgálta, hogy a támadott bírósági döntések a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértik-e.
- [16] 4.3. Az Alkotmánybíróság a következőre mutat rá. A másodfokú bíróság jogerős határozatából megállapítható, hogy az indítványozó az eljárás során is sérelmezte az alkotmányjogi panaszában előadottakat, a másodfokú bíróság pedig az indítványozó vélt sérelmére választ adott. Ítéletében kitért arra, hogy mind a nyomozó hatóság felderítő munkája, mind a Törvényszék eljárása megfelelt a törvényességi követelményeknek, a bizonyítás a hatályos jogszabályoknak megfelelően folyt (lásd: másodfokú ítélet Indokolás [49]). Hangsúlyozta azt is, hogy a bűncselekmények felderítése, a bizonyítékok összegyűjtése, rögzítése során mind a nyomozó hatóság, mind az elsőfokú bíróság a jogszabályoknak megfelelően járt el (lásd: másodfokú ítélet, Indokolás [50]). Kiemelte, hogy a Törvényszék valamennyi, a büntetőeljárás során feltárt bizonyítékot megvizsgált, azokat egyenként és összességében is részletesen elemzett és értékelt, a szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállást felderítette, a beszerzett bizonyítékokat elemezte, azonos szempontok szerint értékelt, ennek során logikai hibát nem vétett, a ténymegállapításai pedig összhangban állnak a bemutatott bizonyítékokkal (lásd: másodfokú ítélet, Indokolás [53]). A jogerős ítélet szerint a tényállás megállapításának módját, azt, hogy a Törvényszék mely bizonyítékot miért fogadott vagy vetett el, az elsőfokú ítélet részletesen tartalmazza (lásd: másodfokú ítélet Indokolás [54]).
- [17] 4.4. Az Alkotmánybíróság minderre tekintettel a következőket állapította meg. Az indítványozó panasza lényegét tekintve további bizonyítási eszközök figyelembevételére, a bizonyítékok újraértékelésére, és a bírósági határozattal megállapított tényállás megváltoztatására irányul. Az Alkotmánybíróság gyakorlata e tekintetben kiforrott: nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {lásd hasonlóan például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének {lásd például: 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelölt érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd például: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [19] 4.5. Az Áfa tv. egyes rendelkezéseinek bíróság általi értelmezésével kapcsolatos indítványozói aggályok kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat: az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján eljárva kizárólag alkotmányossági szempontokat vizsgál, és tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az alkalmazott jog értelmezése a bíróságok feladata (*iura novit curia*), „[a] »jogot« végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg” {lásd például: 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]; legutóbb: 3446/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróságnak csak a bírói jogértelmezés alkotmányossági szempontú vizsgálatára van hatásköre, ezért alkotmányjogi panaszt önmagában a jogértelmezés, jogalkalmazás vélt vagy valós hibájára nem lehet alapítani, alkotmányjogi panaszban a bírói jogértelmezés akkor támadható, ha az közvetlenül valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmét okozta {lásd például: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó ténylegesen a vele szemben hozott bírói döntések törvényességi, és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg. Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak {hasonlóan lásd: 3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.

- [21] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában, továbbá az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/978/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3024/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 14.Bv.9108/2020/23. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1596/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szabó Gábor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2019. február 5. napján, 2020. január 29. napján, 2020. május 18. napján, majd 2020. augusztus 24. napján is kártalanítási kérelmet nyújtott be az illetékes büntetés-végrehajtási intézetnél. Kérelmeiben a 2014. október 13. és 2019. január 9. napja közötti, a 2019. május 18. és 2020. január 29. napja közötti, továbbá a 2020. január 30. és 2020. május 18. napja közötti, valamint a 2020. május 18. napja és 2020. augusztus 24. napja közötti fogvatartási időszak során tapasztalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket sérelmezte. Az indítványozó korábbi fogvatartott, hivatkozott többek között a jogszabályban előírt mozgástér, valamint a kellő fény hiányára, az illemhely nem megfelelő leválasztására és a poloskák zárkában történő jelenlétére is. Nyilatkozott továbbá arról, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) sérelemdíj, illetve kártalanítás megállapítása miatt nem nyújtott be keresetet. Az említett kérelmeket a Budapest Környéki Törvényszék egyesítés útján egy eljárásban bírálta el.
- [3] A bíróság a kérelmeket részben alaposnak találta és 2017. február 18. és 2019. január 9. között, valamint 2019. május 18. és 2020. augusztus 24. között töltött 1156 nap szabadságvesztésből 704 napra, az ezen időszak alatt elszenvedett alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekre tekintettel 865 900 forint kártalanítást ítélt meg az indítványozó részére. A 2014. október 13. napja és 2017. február 17. napja közötti fogvatartási időszak tekintetében a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [4] Ezzel kapcsolatosan kifejtette döntésében a bíróság, hogy 2017. január 19. és 2017. február 19. napja között 32 napra – valamint 2018. szeptember 4. és 2018. október 17. között 44 napra – biztosítva voltak részére a megfelelő fogvatartási körülmények, a sérelmes helyzet szünetelt. Erre figyelemmel a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 75/B. § (5) bekezdése értelmében az előbbi időszak 31. napján, tehát 2017. február 18. napján, valamint 2018. október 4. napján megszűntek, tekintettel arra, hogy 30 napnál tovább biztosítva voltak a megfelelő elhelyezési körülmények a 2019. február 5. napján kelt kártalanítási kérelem elkésettnek minősül.
- [5] 1.2. Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó védőjén keresztül fellebbezéssel élt, amelyben többek között arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság törvénysértően, a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző módon utasította el a 2017. előtti fogvatartási időszak érdemi vizsgálatát. Álláspontja szerint a bíróság erre az időtartamra olyan, még nem létező jogszabályi kötelezettséget írt elő részére, amely sérti a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát és amelyet nem is tudott volna teljesíteni ennek eredményeként.
- [6] A fellebbezés folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék végzésében az elsőfokú döntést megváltoztatta a tekintetben, hogy az érdemben vizsgált időszakot 2017. május 8. napja és 2019. január 9. napja között, valamint 2019. május 18. napja és 2020. augusztus 24. napja között határozta meg 672 napban, valamint a megítélt kártalanítást 826 600 forintra mérsékelte. A 2014. október 13. napjától 2016. december 31. napjáig, terjedő sérelmezett időszakot, mint azt az arra nem jogosulttól származó kérelemként megjelölve, a Bv. tv. 75/L. § c) pontja alapján utasította el érdemi vizsgálat nélkül. Egyebekben az elsőfokú döntést helybenhagyta a 4. Bpkf.1596/2021/2. számú döntésével.

- [7] A másodfokú bíróság szerint a fellebbezés keretében vitatott fogvatartási időintervallummal összefüggésben kártalanítás nem illeti meg az indítványozót, mivel esetében a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) és a b) pontjaiban foglalt törvényi feltételek nem álltak fenn. Ugyanis – a kártalanításra jogosultak körét kibővítő – ezen szabályokat beiktató a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) hatályba lépése előtt egy éven belül nem szűntek meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények, illetőleg emiatt az EJEB-hez sem nyújtott be kérelmet az indítványozó.
- [8] Indokolásában kitért továbbá arra is a másodfokú bíróság a 2017. előtti fogvatartási időszak tekintetében, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése kimondja, hogy a kártalanítási igény attól a naptól számított 6 hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. A 2017. január 1. napját megelőző sérelmes időszak tekintetében benyújtott kérelmekre, függetlenül attól, hogy a jogsértő körülmények folyamatosak voltak a Mód. tv. hatálybalépését követően is, a Bv. tv. 436. § (11) bekezdése alapján a 6 hónapos jogvesztő határidő az irányadó, amely a Mód. tv. hatályba lépésének napján 2017. január 1-jén kezdődik.
- [9] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 14.Bv.9108/2020/23. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1596/2021/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az I. cikkét, a II. cikkét, a III. cikkét, a IV. cikk (4) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [10] 2.1. Alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az indítványozó előadta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának megsértése kapcsán, hogy az eljáró másodfokú bíróság egyrészt egy olyan jogszabályt alkalmazott – megállapítva, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) és b) pontjaiban foglalt kritériumok nem állapíthatók meg és így a kérelem nem jogosulttól származik – az eljárás során, amely az érintett időszakban még hatályba sem lépett. Ezzel összefüggésben utalt az Alkotmánybíróság több, így például: a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatának több visszaható hatályú jogalkalmazással kapcsolatos megállapítására. Hangsúlyozta, hogy ezek alapján a Bv. tv. és a Mód. tv. rendelkezései kizárólag jogot megállapító jogszabályoknak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat és hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak és állapíthatnak meg kötelezettséget. Így mégis az indítványozónak olyan körülményt értékeltek a terhére, amelynek álláspontja alapján nem tehetett eleget az időbeli eltérések miatt. Utalt arra, hogy a törvényből véleménye szerint nem olvasható ki az, hogy a Mód. tv. hatálybalépését, tehát 2017. január 1. napját megelőző fogvatartási időszakra a jogvesztő határidő 6 hónapig, azaz 2017. június 30. napjáig tart.
- [11] Emellett az Alaptörvény I., II. és III. cikk (1) bekezdése, valamint a IV. cikk (4) bekezdésének sérelmét is állította, utalva többek között az EJEB-nek az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkével összefüggő esetjogára. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése az indítványozó hátrányára az elsőfokú végzést megváltoztató rendelkezés folytán a 2016. évi tárgyi időszak tekintetében az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kompenzációt mellőzte, holott a hivatkozott körülmények oly mértékű szenvedést okoztak részére, amely meghaladta a fogvatartással szükségszerűen együttjáró mértéket, így megsértve a kínzás és az embertelen bánásmód tilalmát, továbbá az emberi méltóságát és a további felsorolt alapjogokat is. Emellett a kifogásolt bírósági végzések folytán többek között a megfelelő jogorvoslat hiányára és a súlyosítási tilalomra tekintettel az Alaptörvény tisztességes eljárásához való jog sérelmére vonatkozó rendelkezéseinek: így a XXIV. cikke, a XXVIII. cikke, valamint emellett a 28. cikke sérelmét, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogának a sérelmét is állította, megjelölve továbbá az Alaptörvény R) cikkét is; azonban az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmével összefüggésben érdemi indokolást egyáltalán nem tartalmaz.
- [12] Emellett az indítványozó az Abtv. 28. § (1) bekezdésére hivatkozva kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is folytassa le. Az indítványozó a kifogásolt jogszabályokat konkrétan nem jelölte meg, az alaptörvény-ellenesség vonatkozásában indokolást nem terjesztett elő.

- [13] 3. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [15] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott végzések alaptörvényellenességét az Alaptörvény több rendelkezésének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] 3.2. A másodfokú bíróság végzése ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [17] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, tehát jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [18] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [19] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdés b), d) és e) pontjai alapján a kérelem akkor határozott, ha az indítványozó megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit; az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét; valamint ha indokolást ad elő arra nézve, hogy a támadott bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [20] 3.4. Az Alkotmánybíróság nem tartotta indokoltnak az indítványozó által az Abtv. 28. §-a alapján kérelmezett Abtv. 26. §-a szerinti eljárás lefolytatását, tekintettel arra, hogy az indítványozó érvelése valójában a jogszabály alkalmazásának alaptörvény-ellenességére vonatkozott. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésének Alaptörvénnyel való összhangját már vizsgálta {vö. 3295/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] 3.5. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény R) cikkére. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény R) cikke nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, hiszen az Alaptörvény és a jogszabályok kötelező erejéről rendelkezik, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége {lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [22] Hivatkozott továbbá a tisztességes bírósági eljárás kapcsán az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály, így ez sem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [23] Szintén a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állítva hivatkozott továbbá az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére is. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, ennél fogva a támadott bírósági végzések és ezen alaptörvényi rendelkezés között összefüggés nincsen.
- [24] 3.6. Az indítvány az Alaptörvény I. cikkének, II. cikkének, III. cikkének, IV. cikk (4) bekezdésének a sérelmét is állította. Ezen cikkek tekintetében azonban az indítványozó semmilyen indokolást nem adott elő, ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében nem indokolta alapjogi sérelmének fennállását. Az Alkotmánybíróság

következetes gyakorlata szerint azonban az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]}.

- [25] 3.7. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, valamint a jogorvoslati jogának sérelmére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében sem adott elő önálló, a konkrét ügye vonatkozásában alkotmányjogi szempontból releváns érvelést, csupán az alkotmánybírósági gyakorlatból kiragadott, általános megállapításokat tartalmaz az indítványa, így az alkotmányjogi szempontból releváns érdemi indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi, erre vonatkozó elbírálásának szintén akadályát képezi.
- [26] 3.8. Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében megállapította, hogy az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítványozó megjelölte ugyanis az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését és ezek tekintetében részletesen meg is indokolta sérelmének mibenlétét.
- [27] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti azonban azt is, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [28] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban arra, hogy az Alkotmánybíróság többek között a 3249/2021. (VI. 11.) AB határozatában megállapította, hogy az eljáró bíróságok azon jogértelmezése, amely egy elbírált időszakra nézve olyan jogszabályt kér számon az érintett személyen, amely az adott időszakban még nem volt hatályos, sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát {3249/2021. (VI. 11.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [29] Az indítványozó szerint a bíróságok a Bv. tv. 436. § (10) bekezdését visszaható hatállyal alkalmazták és utasították el érdemi vizsgálat nélkül a 2016. december 31. napja előtti időszakra vonatkozó kártalanítási kérelmet, a 2017. január 1-jén hatályba lépett Mód.tv. által módosított Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt feltételek hiánya miatt.
- [30] Az Alkotmánybíróság előjáróban megemlíti az indítvány által irányadónak tekintett bírósági döntéseket megsemmisítő alkotmánybírósági határozatokkal összefüggésben, hogy a hivatkozott ügyekben a megsemmisítés azon alapult, hogy a bíróságok az átmeneti rendelkezés alapján kártalanításra jogosult elítéltek vonatkozásában olyan – kizárólag a kártalanítás általános szabálya kapcsán alkalmazandó, jogvesztő határidőt előíró – megszakadási körülményt vettek figyelembe, amelyek az átmeneti rendelkezésen alapuló kártalanítási igényrel összefüggésben visszaható hatályú jogalkalmazáshoz vezettek {vö. 3377/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [27]–[29]}. Jelen ügyben azonban a megszakadási szabályok alkalmazása nem merült fel, a bíróságok – a hivatkozott döntésektől eltérően – az indítványozónak az átmeneti rendelkezés alapján történő kártalanítási kérelmét mint az arra nem jogosulttól származót utasították el.
- [31] A Bv. tv. 436. § (10) bekezdéséhez fűzött indokolás alapján a módosító törvény „a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseként határozza meg, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt korábban bekövetkezett sérelmek esetén – ide értve az EJEB által már befogadott kérelemmel érintett eseteket is – milyen feltételek mellett kerülhet sor az újonnan bevezetésre kerülő kártalanítási eljárás megindítására.”
- [32] Következésképpen a jogalkotó által bevezetett kártalanítási kérelem általános szabályához képest – az azzal egyidőben hatályba lépő – átmeneti rendelkezés teszi egyáltalán lehetővé a korábban (hatályba lépést megelőzően) bekövetkező sérelmek esetén járó kártalanítás lehetőségét az abban rögzített feltételek egyikének való megfelelés esetén. Ezen feltételnek való megfelelést – a korábban bekövetkezett sérelmek esetén – pedig a bíróságok vizsgálhatják kérelem alapján, ahogy azt jelen esetben is vizsgálták. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [33] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy jelen ügy tekintetében az is megállapítható, hogy az indítványozó 2021. március 2. napjáig volt fogvatartva a Bv. intézet(ek)ben. A Bv. tv. módosult rendelkezései tehát,

a folyamatos fogvatartására tekintettel a szabadságvesztés tartama alatt egyértelműen alkalmazhatóak voltak vele szemben. Az indítványozónak tehát ismernie kellett ezen módosult szabályokat.

- [34] 3.9. A fentebb kifejtettekre tekintettel megállapítható tehát, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek.
- [35] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/581/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3025/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 26.Bv.7981/2020/2. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.40/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szabó Gábor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2019. március 16. napján kártalanítási kérelmet nyújtott be az illetékes büntetés-végrehajtási intézetnél. Kérelmében a 2015. július 30. és 2019. január 11. napja közötti fogvatartási időszak során tapasztalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket sérelmezte. Az indítványozó korábbi fogvatartott, hivatkozott többek között a jogszabályban előírt mozgástér, valamint a kellő fény és szellőztetés hiányára, kártevők zárkában történő jelenlétére, továbbá az élelmezés rossz minőségére is. Nyilatkozott ezen felül arról, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) sérelemdíj, illetve kártalanítás megállapítása miatt nem nyújtott be keresetet.
- [3] A Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 6.Bv.7981/2020/2. számú végzésével a kérelmet részben alaposnak találta és 2015. július 31. napjától 2016. január 11. napjáig, valamint 2016. január 18. napjától 2017. június 19. napjáig, továbbá 2017. június 26. napjától 2019. január 11. napjáig fogvatartásban töltött 1249 nap szabadságvesztésből 1151 napra, az ezen időszak alatt elszenvedett alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekre tekintettel 1 553 850 forint kártalanítást ítélt meg az indítványozó részére.
- [4] 1.2. Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az eljáró ügyész jelentett be fellebbezést az indítványozó terhére. Ebben többek között arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság törvénysértően ítélt meg a 2017. január 1. napját megelőző fogvatartási időszak tekintetében kártalanítást az indítványozó részére, figyelemmel a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 75/B. § (5) bekezdésére és a 436. § (11) bekezdésében rögzített 6 hónapos jogvesztő határidőre, ugyanis ezek alapján a kérelmét elkésetten nyújtotta be.
- [5] A fellebbezés folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék végzésében az elsőfokú döntést megváltoztatta a tekintetben, hogy az érdemben vizsgált időszakot 2017. január 1. napja és 2019. január 11. napja között határozta meg, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények tartamát 709 napban, valamint a megítélt kártalanítást 957 150.– forintra mérsékelte. A 2015. július 31. napjától 2016. január 11. napjáig és 2016. január 18. napjától 2016. december 31. napjáig, terjedő sérelmezett időszakot, mint azt az arra nem jogosulttól származó kérelemként megjelölve, a Bv. tv. 75/L. § c) pontja alapján utasította el érdemi vizsgálat nélkül a 4.Bpkf.40/2022/2. számú döntésével.
- [6] A másodfokú bíróság szerint – utalva az ügyészi fellebbezésben foglaltakra – a fellebbezés keretében vitatott fogvatartási időintervallummal összefüggésben kártalanítás nem illeti meg az indítványozót, mivel esetében a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) és b) pontjaiban foglalt törvényi feltételek nem álltak fenn. Ugyanis – a kártalanításra jogosultak körét kibővítő – ezen szabályokat beiktató a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) hatályba lépése előtt egy éven belül nem szűntek meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények, illetőleg emiatt az EJEB-hez sem nyújtott be kérelmet az indítványozó.

- [7] Indokolásában kitért továbbá arra is a másodfokú bíróság a 2017. előtti fogvatartási időszak tekintetében, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése [jelenleg hatályos 75/B. § (5) bekezdése] kimondja, hogy a kártalanítási igény attól a naptól számított 6 hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. A 2017. január 1. napját megelőző sérelmes időszak tekintetében benyújtott kérelmekre, függetlenül attól, hogy a jogsértő körülmények folyamatosak voltak a Mód. tv. hatálybalépését követően is, a Bv. tv. 436. § (11) bekezdése alapján a 6 hónapos jogvesztő határidő az irányadó, amely a Mód. tv. hatályba lépésének napján 2017. január 1-jén kezdődik. Megjegyezte a bíróság azt is, hogy ezen feltételek teljesülése esetén is a kérelem elutasításának lett volna helye a határidő elmulasztására figyelemmel.
- [8] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 26.Bv.7981/2020/2. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.40/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (1) és (3) bekezdését, a II. cikkét, a III. cikkét, a IV. cikk (4) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [9] 2.1. Alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az indítványozó előadta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának megsértése kapcsán, hogy az eljáró másodfokú bíróság egyrészt egy olyan jogszabályt alkalmazott – megállapítva, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) és b) pontjaiban foglalt kritériumok nem állapíthatók meg és így a kérelem nem jogosulttól származik – az eljárás során, amely az érintett időszakban még hatályba sem lépett. Ezzel összefüggésben utalt az Alkotmánybíróság több, így például: a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatának számos visszaható hatályú jogalkalmazással kapcsolatos megállapítására. Hangsúlyozta, hogy ezek alapján a Bv. tv. és a Mód. tv. rendelkezései kizárólag jogot megállapító jogszabályoknak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat és hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak és állapíthatnak meg kötelezettséget. Így mégis az indítványozónak olyan körülményt értékeltek a terhére, amelynek álláspontja alapján nem tehetett eleget az időbeli eltérések miatt. Utalt arra, hogy a törvényből véleménye szerint nem olvasható ki az, hogy a Mód. tv. hatálybalépését, tehát 2017. január 1. napját megelőző fogvatartási időszakra a jogvesztő határidő 6 hónapig, azaz 2017. június 30. napjáig tart.
- [10] Emellett az Alaptörvény I., II. és III. cikk (1) bekezdése, valamint a IV. cikk (4) bekezdésének sérelmét is állította, utalva többek között az EJEK-nek az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkével összefüggő esetjogára. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése az indítványozó hátrányára az elsőfokú végzést megváltoztató rendelkezés folytán a 2016. évi tárgyi időszak tekintetében az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kompenzációt mellőzte, holott a hivatkozott körülmények oly mértékű szenvedést okoztak részére, amely meghaladta a fogvatartással szükségszerűen együtt járó mértéket, megsértve így a kínzás és az embertelen bánásmód tilalmát, az emberi méltóságát és a további felsorolt alapjogokat is. Utalt arra is ezzel kapcsolatosan, hogy sérült az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt egyenlő bánásmód követelménye, ugyanis más törvényszékek nem a jelen – álláspontja szerint – téves gyakorlat alapján járnak el.
- [11] Emellett a kifogásolt bírósági végzések folytán többek között a megfelelő jogorvoslat hiányára és a súlyosítási tilalomra tekintettel az Alaptörvény tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozó rendelkezéseinek: így a XXIV. cikke, a XXVIII. cikke, valamint a 28. cikke sérelmét, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogának a sérelmét is állította, megjelölve továbbá az Alaptörvény R) cikkét is; azonban az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezések megsértésével összefüggésben érdemi indokolást egyáltalán nem tartalmaz.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 28. § (1) bekezdésére hivatkozva kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is folytassa le. Az indítványozó a kifogásolt jogszabályokat konkrétan nem jelölte meg, az alaptörvény-ellenesség vonatkozásában indokolást nem terjesztett elő.
- [13] 3. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [14] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [15] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott végzések alaptörvényellenességét az Alaptörvény több rendelkezésének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] 3.2. A másodfokú bíróság végzése ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [17] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [18] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [19] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdés *b)*, *d)*, és *e)* pontjai alapján a kérelem akkor határozott, ha az indítványozó megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit; az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét; valamint ha indokolást ad elő arra nézve, hogy a támadott bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [20] 3.4. Az Alkotmánybíróság nem tartotta indokoltnak az indítványozó által az Abtv. 28. §-a alapján kérelmezett Abtv. 26. §-a szerinti eljárás lefolytatását, tekintettel arra, hogy az indítványozó érvelése valójában a jogszabály alkalmazásának alaptörvényellenességére vonatkozott. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésének Alaptörvénnyel való összhangját már vizsgálta {vö. 3295/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] 3.5. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény R) cikkére. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény R) cikke nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, hiszen az Alaptörvény és a jogszabályok kötelező erejéről rendelkezik, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége {lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [22] Hivatkozott az indítványozó továbbá a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikke a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály, így ez sem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [23] Szintén a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állítva hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére is. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, ennél fogva a támadott bírósági végzések és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincsen összefüggés.
- [24] 3.6. Az indítvány az Alaptörvény I. cikkének, II. cikkének, III. cikkének, IV. cikk (4) bekezdésének a sérelmét is állította. E rendelkezésekre vonatkozóan azonban az indítványozó semmilyen indokolást nem adott elő, alapjogi sérelmének fennállását nem indokolta. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]}.

- [25] 3.7. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, valamint a jogorvoslati jogának sérelmére is, azonban ezeket a visszaható hatályú jogalkalmazás körébe vonta panaszában. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában sem adott elő önálló, a konkrét ügye vonatkozásában alkotmányjogi szempontból releváns érvelést, csupán az alkotmánybírósági gyakorlatból kiragadott, általános megállapításokat tartalmaz az indítványa, így az alkotmányjogi szempontból releváns indokolás hiánya az ügy érdemi, erre vonatkozó elbírálásának szintén akadályát képezi {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]}.
- [26] 3.8. Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (1) bekezdése kapcsán megállapította, hogy az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítványozó megjelölte ugyanis az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését és ezek tekintetében részletesen meg is indokolta sérelmének mibenlétét.
- [27] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti azonban azt is, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [28] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a bíróságok hátrányosan különböztették meg azokhoz az elítéltekhez képest, akik a 2016. december 31-e előtti időre kártalanításban részesültek.
- [29] Az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést kizárólag akkor vizsgálhatja, ha a jogértelmezésnek van alapjogi (Alaptörvényben biztosított jogi) vonatkozása. Önmagában az a körülmény, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói végzések eltérnek más ügyekben hozott bírói döntésektől (bár az indítványozó ezen állításával összefüggésben konkrét bírósági döntésekre nem hivatkozott), a bírói jogértelmezés alapjogi relevanciáját, és ezáltal a XV. cikk (1) bekezdése sérelmének a lehetőségét nem alapozza meg {vö. 3078/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [30] A konkrét esetben az indítványozó ilyen közvetlen alapjogi összefüggésre nem hivatkozott, a kártalanítási igénye nem tekinthető ilyennek. A Bv. tv. 436. § (10) bekezdése szerinti átmeneti rendelkezés alapján, más elítélteknek megítélt kártalanítás az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [31] 4.2. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban arra, hogy az Alkotmánybíróság többek között a 3249/2021. (VI. 11.) AB határozatában megállapította, hogy az eljáró bíróságok azon jogértelmezése, amely egy elbírált időszakra nézve olyan jogszabályt kér számon az érintett személyen, amely az adott időszakban még nem volt hatályos, sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát {3249/2021. (VI. 11.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [32] Az indítványozó szerint a bíróságok a Bv. tv. 436. § (10) bekezdését visszaható hatállyal alkalmazták és utasították el érdemi vizsgálat nélkül a 2016. december 31. napja előtti időszakra vonatkozó kártalanítási kérelmet, a 2017. január 1-jén hatályba lépett Mód.tv. által módosított Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt feltételek hiánya miatt.
- [33] Az Alkotmánybíróság az indítvány által irányadónak tekintett bírósági döntéseket megsemmisítő alkotmánybírósági határozatokkal összefüggésben a következőket említi meg előljáróban.
- [34] A hivatkozott ügyekben a megsemmisítés azon alapult, hogy a bíróságok az átmeneti rendelkezés alapján kártalanításra jogosult elítéltek vonatkozásában olyan – kizárólag a kártalanítás általános szabálya kapcsán alkalmazandó, jogvesztő határidőt előíró – megszakadási körülményt vettek figyelembe, amelyek az átmeneti rendelkezés alapján alapuló kártalanítási igénnyel összefüggésben visszaható hatályú jogalkalmazáshoz vezettek {vö. 3377/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [27]–[29]}. Jelen ügyben azonban a megszakadási szabályok alkalmazása nem merült fel, a bíróságok – a hivatkozott döntésektől eltérően – az indítványozónak az átmeneti rendelkezés alapján történő kártalanítási kérelmét mint az arra nem jogosulttól származót utasították el.
- [35] A Bv. tv. 436. § (10) bekezdéséhez fűzött indokolás alapján a módosító törvény „a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseként határozza meg, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt korábban bekövetkezett

- sérelmek esetén – ide értve az EJEB által már befogadott kérelemmel érintett eseteket is – milyen feltételek mellett kerülhet sor az újonnan bevezetésre kerülő kártalanítási eljárás megindítására.”
- [36] Következésképpen a jogalkotó által bevezetett kártalanítási kérelem általános szabályához képest – az azzal egyidőben hatályba lépő – átmeneti rendelkezés teszi egyáltalán lehetővé a korábban (hatályba lépést megelőzően) bekövetkező sérelmek esetén járó kártalanítás lehetőségét az abban rögzített feltételek egyikének való megfelelés esetén. Ezen feltételnek való megfelelést – a korábban bekövetkezett sérelmek esetén – pedig a bíróságok vizsgálhatják kérelem alapján, ahogy azt jelen esetben is tették. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [37] 4.3. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy jelen ügy tekintetében az is megállapítható, hogy az indítványozó 2020. október 21. napjáig volt fogvatartva a Bv. intézet(ek)ben. A Bv. tv. módosult rendelkezései tehát a folyamatos fogvatartására tekintettel a szabadságvesztés tartama alatt egyértelműen alkalmazhatóak voltak vele szemben. Az indítványozónak erre figyelemmel ismernie kellett a módosult szabályokat.
- [38] 4.4. A fentebb kifejtettekre tekintettel megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek.
- [39] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/993/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3026/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 9.Bpk.467/2020/16/I. számú végzése és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.10.039/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (dr. Barta Sándor ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 9.Bpk.467/2020/16/I. számú végzése és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.10.039/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Úgy vélte az indítványozó, hogy a támadott döntések számos aspektusból sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát és ezzel kapcsolatban több alaptörvényi cikk sérelmét is megjelölte. A fentiekben túl felhívta a figyelmet a beadványában és annak kiegészítésében a vonatkozó jogszabályi rendelkezések – álláspontja szerinti – alkotmányossági aggályaira is.
- [2] Az indítványozó 2022. november 3. napján kelt – az Alkotmánybíróságra november 8. napján érkezett – beadványában alkotmányjogi panaszát visszavonta, és kérte az Alkotmánybíróságtól az eljárás megszüntetését.
- [3] Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan oka fogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés c) pontja értelmében oka fogyottá válik az indítvány különösen, ha az indítványozó az indítványát visszavonta.
- [4] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszavonására tekintettel eljárását a rendelkező részben foglaltak szerint megszüntette.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/981/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3027/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 26.Bv.7898/2020/2. számú végzése, valamint a Budapest Környéki 4.Bpkf.1655/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szabó Gábor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2019. július 1. napján kártalanítási kérelmet nyújtott be az illetékes büntetés-végrehajtási intézetnél. Kérelmében a 2011. november 18. és 2019. július 1. napja közötti fogvatartási időszak során tapasztalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket sérelmezte. Az indítványozó (a kártalanítás benyújtása) idején fogvatartott, hivatkozott többek között a jogszabályban előírt mozgástér, a kellő fény és szellőztetés hiányára, az illemhely nem megfelelő leválasztására, valamint kártevők zárkában történő jelenlétére, továbbá az élelmezés rossz minőségére is. Nyilatkozott ezen felül arról, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) sérelemdíj, illetve kártalanítás megállapítása miatt nem nyújtott be keresetet.
- [3] A Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 26.Bv.7898/2020/2. számú végzésével a kérelmet részben alaposnak találta, és 2019. január 17. napjától 2019. július 1. napjáig fogvatartásban töltött 166 nap szabadságvesztésből 98 napra, az ezen időszak alatt elszenvedett alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekre tekintettel 117 600 forint kártalanítást ítélt meg az indítványozó részére. A 2011. november 18. napjától 2018. július 27. napjáig terjedő fogvatartási időszak tekintetében a kártalanítási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [4] Ezzel kapcsolatosan kifejtette döntésében a bíróság, hogy 2017. augusztus 21. és 2017. október 4. napja között, 2018. május 31. napja és 2018. július 4. napja között, valamint 2018. július 27. napja és 2019. január 16. napja között – egybefüggően több mint 30 napra – biztosítva voltak részére a megfelelő fogvatartási körülmények, a sérelmes helyzet szünetelt. Erre figyelemmel a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 75/B. § (5) bekezdése értelmében a legutóbbi időszak 31. napján, tehát 2018. augusztus 27. napján megszűnt a sérelmes helyzet, tekintettel arra, hogy 30 napnál tovább biztosítva voltak a megfelelő elhelyezési körülmények. A 2019. július 1. napján kelt kártalanítási kérelem tehát elkésettnek minősül.
- [5] 1.2. Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó védőjén keresztül fellebbezéssel élt, amelyben többek között arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság törvénysértően, a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző módon utasította el a 2017. előtti fogvatartási időszak érdemi vizsgálatát. Álláspontja szerint a bíróság erre az időtartamra olyan, még nem létező jogszabályi kötelezettséget írt elő részére, amely sérti a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát és amelyet nem is tudott volna teljesíteni ennek eredményeként.
- [6] A fellebbezés folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék végzésében az elsőfokú döntést megváltoztatta a tekintetben, hogy az érdemben vizsgált időszakot 2018. július 27. napja és 2019. július 1. napja között határozta meg 97 napban, valamint a megítélt kártalanítást 116 400 forintra mérsékelte. A 2011. november 18. napjától 2016. december 31. napjáig terjedő sérelmezett időszakot, mint azt az arra nem jogosulttól származó kérelemként megjelölve, a Bv. tv. 75/L. § c) pontja alapján utasította el érdemi vizsgálat nélkül. Egyebekben az elsőfokú döntést helybenhagyta a 4.Bpkf.1655/2021/2. számú döntésével.

- [7] A másodfokú bíróság szerint a fellebbezés keretében vitatott fogvatartási időintervallummal összefüggésben kártalanítás nem illeti meg az indítványozót, mivel esetében a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) és a b) pontjaiban foglalt törvényi feltételek nem álltak fenn. Ugyanis – a kártalanításra jogosultak körét kibővítő – ezen szabályokat beiktató a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) hatályba lépése előtt egy éven belül nem szűntek meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények, illetőleg emiatt az EJEK-hez sem nyújtott be kérelmet az indítványozó.
- [8] Indokolásában kitért továbbá arra is a másodfokú bíróság a 2017. előtti fogvatartási időszak tekintetében, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése kimondja, hogy a kártalanítási igény attól a naptól számított 6 hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. A 2017. január 1. napját megelőző sérelmes időszak tekintetében benyújtott kérelmekre, függetlenül attól, hogy a jogsértő körülmények folyamatosak voltak a Mód. tv. hatálybalépését követően is, a Bv. tv. 436. § (11) bekezdése alapján a 6 hónapos jogvesztő határidő az irányadó, amely a Mód. tv. hatályba lépésének napján 2017. január 1-jén kezdődik.
- [9] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 26.Bv.7898/2020/2. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1655/2021/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (1) és (3) bekezdését, a II. cikkét, a III. cikkét, a IV. cikk (4) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [10] 2.1. Alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az indítványozó előadta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának megsértése kapcsán, hogy az eljáró másodfokú bíróság egyrészt egy olyan jogszabályt alkalmazott – megállapítva, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) és b) pontjaiban foglalt kritériumok nem állapíthatók meg és így a kérelem nem jogosulttól származik – az eljárás során, amely az érintett időszakban még hatályba sem lépett. Ezzel összefüggésben utalt az Alkotmánybíróság több, így például: a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatának számos visszaható hatályú jogalkalmazással kapcsolatos megállapítására. Hangsúlyozta, hogy ezek alapján a Bv. tv. és a Mód. tv. rendelkezései kizárólag jogot megállapító jogszabályoknak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat és hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak és állapíthatnak meg kötelezettséget. Így mégis az indítványozónak olyan körülményt értékeltek a terhére, amelynek álláspontja alapján nem tehetett eleget az időbeli eltérések miatt. Utalt arra, hogy a törvényből véleménye szerint nem olvasható ki az, hogy a Mód. tv. hatálybalépését, tehát 2017. január 1. napját megelőző fogvatartási időszakra a jogvesztő határidő 6 hónapig, azaz 2017. június 30. napjáig tart.
- [11] Emellett az Alaptörvény I., II. és III. cikk (1) bekezdése, valamint a IV. cikk (4) bekezdésének sérelmét is állította, utalva többek között az EJEK-nek az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkével összefüggő esetjogára. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése az indítványozó hátrányára az elsőfokú végzést megváltoztató rendelkezés folytán a 2016. évi tárgyi időszak tekintetében az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kompenzációt mellőzte, holott a hivatkozott körülmények oly mértékű szenvedést okoztak részére, amely meghaladta a fogvatartással szükségszerűen együtt járó mértéket, megsértve így a kínzás és az embertelen bánásmód tilalmát, az emberi méltóságát és a további felsorolt alapjogokat is.
- [12] Emellett a kifogásolt bírósági végzések folytán többek között a megfelelő jogorvoslat hiányára és a súlyosítási tilalomra tekintettel az Alaptörvény tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozó rendelkezéseinek: így a XXIV. cikke, a XXVIII. cikke, valamint a 28. cikke sérelmét, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogának a sérelmét is állította, megjelölve továbbá az Alaptörvény R) cikkét is; azonban az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmével összefüggésben érdemi indokolást egyáltalán nem tartalmaz.
- [13] Az indítványozó az Abtv. 28. § (1) bekezdésére hivatkozva kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is folytassa le. Az indítványozó a kifogásolt jogszabályokat konkrétan nem jelölte meg, az alaptörvény-ellenesség vonatkozásában indokolást nem terjesztett elő.

- [14] 3. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [15] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [16] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott végzések alaptörvényellenességét az Alaptörvény több rendelkezésének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [17] 3.2. A másodfokú bíróság végzése ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [18] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzessel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, tehát jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [19] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [20] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdés b), d), és e) pontjai alapján a kérelem akkor határozott, ha az indítványozó megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit; az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét; valamint ha indokolást ad elő arra nézve, hogy a támadott bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [21] 3.4. Az Alkotmánybíróság nem tartotta indokoltnak az indítványozó által az Abtv. 28. §-a alapján kérelmezett Abtv. 26. §-a szerinti eljárás lefolytatását, tekintettel arra, hogy az indítványozó érvelése valójában a jogszabály alkalmazásának alaptörvény-ellenességére vonatkozott. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésének Alaptörvénnyel való összhangját már vizsgálta {vö. 3295/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [22] 3.5. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény R) cikkére. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény R) cikke nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, hiszen az Alaptörvény és a jogszabályok kötelező erejéről rendelkezik, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége {lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [23] Hivatkozott az indítványozó továbbá a tisztességes bírósági eljárás kapcsán az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikke a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály, így ez sem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [24] Szintén a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állítva hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére is. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, ennél fogva a támadott bírósági végzések és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincsen összefüggés.
- [25] 3.6. Az indítvány az Alaptörvény I. cikkének, II. cikkének, III. cikkének, IV. cikk (4) bekezdésének a sérelmét is állította. E rendelkezésekre vonatkozóan azonban az indítványozó semmilyen indokolást nem adott elő, alapjogi sérelmének fennállását nem indokolta. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban

az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadályá {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]}.

- [26] 3.7. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, valamint a jogorvoslati jogának sérelmére is, azonban ezeket a visszaható hatályú jogalkalmazás körébe vonta panaszában. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében sem adott elő önálló, a konkrét ügye vonatkozásában alkotmányjogi szempontból releváns érvelést, csupán az alkotmánybírósági gyakorlatból kiragadott, általános megállapításokat tartalmaz az indítványa, így az alkotmányjogi szempontból releváns érdemi indokolás hiánya az ügy érdemi, erre vonatkozó elbírálásának szintén akadályát képezi {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]}.
- [27] 3.8. Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény B cikk (1) bekezdése kapcsán megállapította, hogy az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítványozó megjelölte ugyanis az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését és ezek tekintetében részletesen meg is indokolta sérelmének mibenlétét.
- [28] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti azonban azt is, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [29] 4.1. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésével kapcsolatban arra, hogy az Alkotmánybíróság többek között a 3249/2021. (VI. 11.) AB határozatában megállapította, hogy az eljáró bíróságok azon jogértelmezése, amely egy elbírált időszakra nézve olyan jogszabályt kér számon az érintett személyen, amely az adott időszakban még nem volt hatályos, sérti az Alaptörvény B cikk (1) bekezdéséből következő visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát {3249/2021. (VI. 11.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [30] Az indítványozó szerint a bíróságok a Bv. tv. 436. § (10) bekezdését visszaható hatállyal alkalmazták és utasították el érdemi vizsgálat nélkül a 2016. december 31. napja előtti időszakra vonatkozó kártalanítási kérelmet, a 2017. január 1-jén hatályba lépett Mód. tv. által módosított Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt feltételek hiánya miatt.
- [31] Az Alkotmánybíróság előjáróban megemlíti az indítvány által irányadónak tekintett bírósági döntéseket megsemmisítő alkotmánybírósági határozatokkal összefüggésben, hogy a hivatkozott ügyekben a megsemmisítés azon alapult, hogy a bíróságok az átmeneti rendelkezés alapján kártalanításra jogosult elítéltek vonatkozásában olyan – kizárólag a kártalanítás általános szabálya kapcsán alkalmazandó, jogvesztő határidőt előíró – megszakadási körülményt vettek figyelembe, amelyek az átmeneti rendelkezésen alapuló kártalanítási igénnyel összefüggésben visszaható hatályú jogalkalmazáshoz vezettek {vö. 3377/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [27]–[29]}. Jelen ügyben azonban a megszakadási szabályok alkalmazása nem merült fel, a bíróságok – a hivatkozott döntésektől eltérően – az indítványozónak az átmeneti rendelkezés alapján történő kártalanítási kérelmét mint az arra nem jogosulttól származót utasították el.
- [32] A Bv. tv. 436. § (10) bekezdéséhez fűzött indokolás alapján a módosító törvény „a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseként határozza meg, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt korábban bekövetkezett sérelmek esetén – ide értve az EJB által már befogadott kérelemmel érintett eseteket is – milyen feltételek mellett kerülhet sor az újonnan bevezetésre kerülő kártalanítási eljárás megindítására.”
- [33] Következésképpen a jogalkotó által bevezetett kártalanítási kérelem általános szabályához képest – az azzal egyidőben hatályba lépő – átmeneti rendelkezés teszi egyáltalán lehetővé a korábban (hatályba lépést megelőzően) bekövetkező sérelmek esetén járó kártalanítás lehetőségét az abban rögzített feltételek egyikének való megfelelés esetén. Ezen feltételnek való megfelelést – a korábban bekövetkezett sérelmek esetén – pedig a bíróságok vizsgálhatják kérelem alapján, ahogy azt jelen esetben is vizsgálták. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel

a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}

- [34] 4.2. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy jelen ügy tekintetében az is megállapítható, hogy az indítványozó a kérelme benyújtásakor és a bírósági döntések meghozatala alatt is fogvatartás alatt állt a büntetés-végrehajtási intézet(ek)ben. A Bv. tv. módosult rendelkezései tehát – a folyamatos fogvatartására tekintettel – a szabadságvesztés tartama alatt egyértelműen alkalmazhatóak voltak vele szemben. Az indítványozónak ebből következően ismernie kellett a módosult szabályokat.
- [35] 4.3. A fentebb kifejtettekre tekintettel megállapítható tehát, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek.
- [36] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/829/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3028/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kf.VII.39.572/2021/4. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Kf.VII.39.572/2021/4. számú ítéletével szemben. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria ítélete, valamint a perben eljáró Debreceni Törvényszék – Kúria által helybenhagyott – 1.K.701.706/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó hivatásos szolgálati jogviszonyban áll több mint tíz éve. 2020-ban a besorolását és illetményét meghatározó személyi állományra vonatkozó parancs ellen szolgálati panaszt tett. A szolgálati panasz elutasítása nyomán az indítványozó bírósághoz fordult az elmaradt illetménykülönbözet és túlóradíj különbözet megfizetése iránt. Keresetében sérelmezte a fizetési fokozatban történő visszasorolását, ami szerinte szerzett jogát sérti. Állítása szerint az elévülési időn túl nem lett volna lehetőség a fizetési fokozatba történő korábbi besorolásának utólagos módosítására. Keresetét azonban az elsőfokú bíróság elutasította. Az indítványozó az elsőfokú ítélettel szemben fellebbezett. A fellebbezés alapján eljáró Kúria a jogerős ítéletet helybenhagyta.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét állította, mert szerinte az eljáró bíróságok „a tényállásból a jogszabályi rendelkezésekkel ellentétes ítéleti rendelkezést” hoztak. Kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a vonatkozó jogszabályokat, különösen a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény alkalmazott rendelkezéseit, és ez az indítványozó álláspontja szerint téves és igazságtalan döntéshez vezetett. A bírósági eljárás során sérült a tárgyalás igazságosságához fűződő joga és a pártatlan bíráskodáshoz való joga. Az előbbi azért, mert „nem lehet igazságosnak nevezni olyan ítéleteket, amelyek nem feleltethetők meg az anyagi jogi jogszabályi rendelkezéseknek”. Az utóbbi pedig azért, mert az eljáró bíróságok nem helyesen értelmezték a vonatkozó anyagi jogi jogszabályi rendelkezéseket, nem a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő döntést hoztak, „az igazság kiderítése alapvető követelményét” nem teljesítették.
- [4] Az Alkotmánybíróság főtítkára az indítványozót hiánypótlásra hívta fel, mivel alkotmányjogi panaszában nem tartalmazott alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott rendelkezéseivel. A hiánypótlási felhívásnak az indítványozó határidőben eleget tett. A hiánypótlási felhívásra válaszul az indítványozó részben megismételte, részben összefoglalta eredeti beadványát, s kérte a támadott bírói döntések megsemmisítését. Kiegészített alkotmányjogi panaszában az indítványozó a támadott bírói döntéseket érintően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét, illetve 28. cikke sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság az eljárását a kiegészített alkotmányjogi panaszra figyelemmel folytatta le.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [6] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat

az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont], számára hátrányos döntés született, és a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.

- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó 2022. január 6-án töltötte le, az alkotmányjogi panaszt elektronikus úton 2022. február 24-én nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet, illetve az ügy érdemében hozott elsőfokú ítéletet támadta.
- [8] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmének valószínűsítésére alapítható {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 3138/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}. A jelen indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában többek között állította az Alaptörvény alapjogot nem rögzítő 28. cikke sérelmét is, melyre hivatkozva alkotmányjogi panasz nem terjeszthető elő.
- [9] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint az alapügyben sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való joga, mivel az indítványozó szerint az eljáró bíróságok nem helyesen értelmezték a vonatkozó anyagi jogi jogszabályi rendelkezéseket, ítéleteikben nem a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő, ezáltal téves és igazságtalan döntést hoztak.
- [11] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bíróságok jogkörébe tartozó – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a tényállás megállapítását, a fizetési fokozatba történő besorolásról hozott alperesi munkáltatói döntés jogszerűségének vizsgálatát, az irányadó jogszabályok értelmezését. Tartalma szerint az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában az elsőfokú ítélet, valamint a Kúria döntésének felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme tekintetében az indítványi kérelem tartalmát illetően arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel, hanem az eljárási bíróság jogértelmezését, a bírói jogalkalmazói tevékenység körébe tartozó törvényességi kérdéseket vitatott. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem

állapítható meg, hogy a szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos jogvita tárgyában hozott támadott bírói döntésekkel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.

- [13] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint 52. § (1b) bekezdés b) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/638/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3029/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mpk.II.10.027/2022/5. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Mpk.II.10.027/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Alkotmányjogi panaszának benyújtását követően az indítványozó a támadott végzés végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelmet is előterjesztett.
- [2] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó gazdasági társaság előadta, hogy vele mint személyszállítással foglalkozó zártkörűen működő részvénytársasággal szemben sztrájk jogszerűségének megállapítása iránt indult nemperes eljárás, mely során az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kérelmező szakszervezet által kezdeményezett, 2022. március 10. napjának 0:00 órájától kezdődően meghirdetett határozatlan idejű sztrájk megtartása jogszerű. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a másodfokú bíróság jogerős végzését hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó a bírói döntéssel szemben előterjesztett panaszában azzal érvelt, hogy az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése elismeri a kollektív szerződés megkötésének jogát (az ennek érdekében folytatandó tárgyalásokon), a megállapodás megkötésében való részvétel alanyaként nevesítve többek között a munkáltatót is. Az érdekvitában a munkáltatóval szemben megfogalmazott követelés kikényszerítése érdekében rögzíti az Alaptörvény a munkavállalók munkabeszüntetésre való jogát is. Az indítványozó szerint ennek ellenpárjaként szerepel az Alaptörvényben a munkáltatók kollektív szerződés megkötésére való joga. Ezáltal ugyanis – a megállapodás időbeli hatályának tartamára – a munkáltató jogszerűen érheti el a munkabeszüntetés kizárásának lehetőségét és ezzel egy adott időszakra a munkabéke megvalósulását. Az indítványozó ennek kapcsán a sztrájkokról szóló 1989. évi VIII. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 3. § (1) bekezdés *d*) pontjára utalt, mely szerint jogellenes a sztrájk „kollektív szerződésben rögzített megállapodás megváltoztatása érdekében a kollektív szerződés hatályának ideje alatt.”
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott kúriai döntés az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése által nevesített kollektív szerződés megkötésére való jogát sérti. Hivatkozott arra, hogy a bíróság által megállapított tényállás szerint a hatályos kollektív szerződés részévé vált a 2022. január 17-én – 3 éves periódus vonatkozásában – megkötött újabb bérmegállapodás. Ennélfogva szerinte a Kúria úgy állapította meg a meghirdetett sztrájk jogszerűségét, hogy a sztrájk alapjául szolgáló követelést a kollektív szerződés hatálya alatt kellene a munkáltatónak többletkifizetésként teljesítenie. Állítása szerint ez a kollektív szerződéses bérmegállapodásban foglaltak megváltoztatását eredményezné, vagyis az indítványozó hiába kötött bérmegállapodást, a munkabékét nem sikerült elérnie, mert a sztrájkot jogszerűnek minősítették a többletkövetelés kikényszerítése érdekében. Az indítványozó a 3 éves periódus vonatkozásában megkötött megállapodás kizárólagosságában, a kollektív szerződés erejében bízott, s szerinte ez a további anyagi követelések sztrájkjal való kikényszerítését kizárja.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

- [6] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai végzéssel zárult ügyben alperes volt, számára hátrányos döntés született, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [7] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvannapos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria végzését 2022. március 16-án vette át, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2022. május 5-én elektronikus úton terjesztette elő) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai végzést támadta.
- [8] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. A jelen esetben az indítvány a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott, a jogerős végzést hatályában fenntartó végzését támadta, mert úgy vélte, hogy a sztrájk jogszerűségének megállapítására irányuló nemperes eljárást befejező kúriai végzésben foglaltakkal az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésében nevesített kollektív szerződés megkötéséhez való joga sérül. Az indítvány azonban nem tartalmazott megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan, hogy a sztrájk jogszerűségének megállapítása tárgyában folytatott eljárásban hozott kúriai végzés miért okozza a kollektív szerződés megkötéséhez való joga sérelmét. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában lényegében a felperes szakszervezet által meghirdetett, s a bíróság által jogszerűnek ítélt sztrájk alapjául szolgáló követelés miatt állította az Alaptörvényben a munkáltató (és egyúttal a munkavállalók) jogaként rögzített kollektív szerződés megkötéséhez való jog sérelmét. Alkotmányjogi panaszában továbbá az Szt. 3. § (1) bekezdés *d*) pontjának az alapügyben történő bírói értelmezését és alkalmazását vitatta. Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésére hivatkozó kérelmében nem fejtette azonban ki, hogy a többszöri jogorvoslat után a felülvizsgálati eljárásban hozott kúriai végzéssel miként sérült a kollektív szerződés megkötéséhez való joga.
- [9] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában írt feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította. Erre tekintettel az Abtv. 61. §-a szerinti döntésre irányuló kérelemtől (a bírói döntés végrehajtásának felfüggesztése tárgyában) nem volt indokolt dönteni.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1240/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3030/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény, valamint annak 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontja és a 2. pont pont *h*) alpontja, 3. §-a, 4. § (6) bekezdése, 5. § (1) bekezdés *g*) pontja, 5. § (2)–(3) bekezdése, 14. §-a, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d*), *e*), *f*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az egyéni ügyvéd indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] 1.1. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény (a továbbiakban: KATA tv.) egésze, illetve 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontja és kifejezetten az utóbbi pont *h*) alpontja, 3. §-a, 4. § (6) bekezdése, 5. § (1) bekezdés *g*) pontja, 5. § (2)–(3) bekezdése, 14. §-a, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d*), *e*), *f*) pontja alaptörvény-ellenes, és ezért ezeket visszamenőleges hatállyal semmisítse meg. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, M) cikk (1) bekezdése, O) cikke, 1. cikk (3) bekezdése, II. cikke III. cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (2) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, XXVIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (3) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése, XXX. cikk (1) bekezdése, 28. cikke és – tartalmilag értékelve – 37. cikk (4) bekezdése sérelmére hivatkozott.
- [3] Az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítsa meg, ha a megsemmisítésre irányuló kérelemnek nem adna helyt.
- [4] 1.2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó körülmények lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [5] A Kormány nevében a miniszterelnök-helyettes által benyújtott T/583. számú törvényjavaslatot az Országgyűlés kivételes eljárásban a benyújtása napját követő napon (2022. július 12-én) elfogadta. Másnap az Országgyűlés elnöke aláírta, majd még aznap megküldte a köztársasági elnöknek aláírásra, amely 2022. július 18-án meg is történt, és még ezen az utóbbi napon kihirdették KATA tv.-t a Magyar Közlöny 2022. évi 118. számában.
- [6] A KATA tv. bizonyos szabályai 2022. augusztus 1-jén, a többi szabálya 2022. szeptember 1-jén lépett hatályba (lásd: KATA tv. 14. §). A KATA tv. egyfelől magában foglalja a kisadózó vállalkozók tételes adójára (a továbbiakban: KATA) vonatkozó szabályokat, másfelől más törvényi rendelkezéseket módosító és hatályon kívül helyező szabályokat tartalmazott, amelyek a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. §-a értelmében az azt követő napon automatikusan hatályukat veszítették, hogy kifejtették joghatásukat.
- [7] Utóbbiak közé tartoztak azok a rendelkezések is, amelyek a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvényben foglalt (a továbbiakban: KATA/KIVA tv.) kisadózó vállalkozások tételes adójára (a továbbiakban: régi KATA) vonatkozó normákat hatályon kívül helyezték 2022. szeptember 1-jével. Ezzel a nappal a régi KATA mint adónem, illetve a régi KATA adóalanyainak adójogviszonya megszűnt. A régi KATA volt alanyai ezáltal döntési helyzetbe kerültek. Attól függően, hogy milyen jellemzőkkel, sajátosságokkal rendelkeznek, választhatták az újonnan megalkotott KATA-t vagy más adónem hatálya alá jelentkezhetnek be, illetve sorolandók be. A KATA/KIVA tv.-ben továbbra is hatályban lévő kisvállalati adó (a továbbiakban: KIVA), a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: TAO tv.) szerinti társasági adó (a továbbiakban: TAO) és a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: SZJA tv.) szerinti vállalkozói személyi jövedelemadó (a továbbiakban: vállalkozói SZJA) vagy az SZJA tv. szerinti átalányadó (a továbbiakban: átalányadó) hatálya alá tartozhatnak.

- [8] Az indítványozó nem volt jogosult a KATA-t választani, mert többek között az egyéni ügyvéd – ellentétben a régi KATA-val – nem lehet az új adó alanya [vesd össze: KATA tv. 1. § (1) bekezdés, 2. § 1–2. pont, 3. §].
- [9] A pénzügyminiszter *amicus curiae* beadványt nyújtott be az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján, amelyet az Alkotmánybíróság figyelembe vett döntéshozatala során.
- [10] 2. A fenti törvényalkotási folyamatot követően fordult az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz lényege a következőképpen foglalható össze.
- [11] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a KATA tv. egésze, másodlagosan 1. § (1) bekezdése, 2. § 2. h) pontja és 3. §-a, harmadlagosan 14. §-a megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, M) cikk (1) bekezdése, O) cikke, 1. cikk (3) bekezdése, II. cikke III. cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (2) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, XXVIII. cikk (1), (3) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése, XXX. cikk (1) bekezdése, 28. cikke és – indítványát tartalmilag értékelve – 37. cikk (4) bekezdése sérelmére hivatkozva.
- [12] Előadta, hogy a KATA tv. egy „közgazdasági atombombával ér fel” a kis- és középvállalkozások számára, drasztikusan csökkenti a választására jogosult adóalanyok körét, az indítványozót, mint egyéni ügyvédet – a régi szabályozással ellentétben – kizárja a KATA hatálya alól. Mivel az ügyvédek eddig az adó és társadalombiztosítási szabályozás pont úgy kezelte, mint az egyéni vállalkozókat, önkényes az, hogy a KATA hatálya alól kizárta a jogalkotó az egyéni ügyvédeket. Mivel ők egy csoportba tartoznak az egyéni vállalkozókkal, és mivel a kizárás hátrányos, hiszen nem választhatják a kedvezményes adónemet, továbbá mivel észszerű indokkal nem magyarázható e megkülönböztetés, sérült a diszkrimináció tilalma [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés]. A KATA személyi körének önkényes meghatározása az emberi méltóságot (Alaptörvény II. cikk) is sérti, figyelemmel a 37/2011. (V. 10.) AB határozatban írtakra. A védelemhez való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdés] sérelmét azzal támasztotta alá az indítványozó, hogy ez az alapjog „közvetlenül szükségessé teszi legalább egy ügyvédi tevékenység, a védői tevékenység biztosítását”. Azt is előadta, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósághoz fordulás jogának és a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jognak, így aztán közvetetten az igazságszolgáltatásnak, sőt lényegében minden egyes alapjognak a tényleges érvényesülése is elképzelhetetlen mára professzionális jogi szolgáltatás nélkül.” Az ügyvédi hivatás alkotmányjogi helyzetével foglalkozó szakirodalmi munkára hivatkozva az indítványozó azzal érvelt, hogy illuzórikus professzionális ügyvédi szolgáltatás igénybevételének lehetősége nélkül jogbiztonságról beszélni.
- [13] Az indítványozó szerint a KATA tv. hatálybelépése kirívóan sérti „az Alaptörvény rendelkezéseit, a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek”. Ezen túlmenően gyakorlatilag visszaható hatályú jogalkotásról van szó és a kellő felkészülési idő sem volt biztosítva, ami miatt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérült. Jól működő jogállamban 2–3 év felkészülési idővel szokás az ilyen súlyú változásokat hatályba léptetni, nem pedig „a nyári leállások” ideje alatt, amikor a könyvelőkkel, könyvvizsgálókkal nehezebb kapcsolatot tartani, és az ügyfelekkel is, akikkel az adóterhelés növekedése következtében az ügyvédi díjak újratárgyalása céljából kell egyeztetni. A törvényalkotó által biztosított 6 hét ezekre egyértelműen kevés.
- [14] Az indítvány úgy folytatódik, hogy azzal, hogy „az egyéni ügyvédeket, és a betéti társaságot megfelelő indok nélkül kizárja a támadott jogszabály a KATA-t választani jogosultak köréből, sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében, és a XII. cikk (1) bekezdésében rögzített vállalkozáshoz való jogot, ami magában foglalja egyúttal a vállalkozás formájának megválasztásának szabadságát”. Kvázi vagyoneklobzásnak, illetve teljesen aránytalan adóztatásnak minősül az, hogy a változtatások „mintegy négy-öt-hatszoros adóemelést jelentenek, nem beszélve a drasztikusan növekvő adminisztrációs kiadásokról”. Ezáltal sérült az Alaptörvény O) cikke, XIII. cikk (2) bekezdése, XXX. cikk (1) bekezdése. Az indítványozó különböző számításokkal, levezetésekkel támasztotta alá, hogy mekkora adóemelést jelent számára a változtatás (ezeket lásd az indítvány 12-13. oldalán). Az indítványozó érvelését azzal zárta, hogy a „támadott jogszabály sérti továbbá az Alaptörvény 28. cikkében rögzített elvet miszerint abból kell kiindulni, hogy a jogszabály »a józan észnek és a közjónak« megfelel, hiszen álláspontom szerint ez a jogszabály az elmúlt évtizedek legkártékonyabb jogszabálya, melynek hatásai a társadalomra, a közhangulatra és a nemzetgazdaság működésére nézve beláthatatlanok.”

- [15] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panasa első kiegészítésében megtámadta a KATA tv. 2. § 1–2. pontját, 4. § (6) bekezdését, 5. § (1) bekezdés g) pontját, 5. § (2)–(3) bekezdését, 15. § (1)–(2) bekezdését és 26. § d), e), f) pontját is. Indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság mulasztást mondjon ki, ha a megsemmisítésre irányuló kérelmének nem adna helyt. Kifejtette álláspontját a pénzügyminiszter *amicus curiae* beadványában írtakról, alapvetően vitatta az abban foglaltakat. Indítványa érveit részletezte, illetve kiegészítette a megkülönböztetés tilalmával, az arányos közteherviseléssel, a kisajátítással, a bírósághoz fordulás jogával, a jogorvoslati joggal és a vállalkozáshoz való joggal kapcsolatban. Előadta továbbá, hogy a KATA tv. „5. § (1) bekezdés g) pontja, valamint 5. § (2) és (3) bekezdése értelmében az új KATA-s vállalkozó kizárólag nem Art. szerinti kifizetőtől szerezhetne bevételt, azonban ez egyrészt életszerűtlen, másrészt »ágyúval verébre« jellegű, jogbiztonságot sértő rendelkezésnek minősül. Ráadásul az »amicus curiae« beadványban foglaltakkal is ellenkezik, hiszen a szerint »ez az adónem egyértelműen elsősorban a lakosságnak értékesítő (B2C)« vállalkozások számára készült, holott a törvény szerint nem csupán »elsősorban«, hanem kizárólag a »lakosságnak« lehet értékesíteni. Az, hogy kizárólag a taxis személyszállítás a kivétel, szintúgy diszkriminatív, és nagyon is káros társadalmi üzenetet is hordoz.” Azzal is érvelt, hogy „[ö]sszességében elmondható tehát, hogy az ügyvédségre vonatkozó adóztatási szabályok kedvezőtlenebbek, mint a rendszerváltás óta valaha”. Megítélése szerint a KATA tv. „azzal, hogy az ügyvédséget, kizárólag azok ügyvédi mivoltára tekintettel egy drasztikusan hátrányos adózási rezsimbe tereli, az ügyvédség alkotmányos státuszát, és a jogbiztonságban gyakorolt szerepük közvetlen sérelmét valósítja meg.” A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Gst.) 32. §-ában foglalt 30 napos felkészülési idő nem köti az Alkotmánybíróságot, mert a kellő felkészülési időt az Alaptörvény és nem egy törvény határozza meg alkotmányjogi értelemben.
- [16] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panasa második kiegészítésében visszamenőleges hatályú megsemmisítést, soron kívüli eljárást és rendkívüli ülést kért az Alkotmánybíróságtól. Előadta, hogy az egyéni vállalkozók homogén csoportba tartoznak, és közülük az egyéni ügyvédek kiemelése önkényes, ezért diszkriminatív. A változtatással okozott adóteher-növekedés olyan jogalkotói beavatkozás volt az indítványozó megélhetésére és magánszférájára, ami megvalósította az emberi méltósághoz való jog sérelmét.
- [17] 3. Előjáróban szükséges rögzíteni azoknak a megállapításoknak a lényegét, amelyek meghatározó keretet szabtak a tárgyi ügy mikénti eldöntéséhez. Ezeknek az indítványban foglaltakra vonatkozó konkrét tartalmát az indokolás [22]–[64] bekezdéseiben fejtette ki az Alkotmánybíróság.
- [18] 3.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem válhat *actio popularis* jellegűvé. Ezért nagy hangsúlyt kap a közvetlen panasz eljárásban az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettsége, amely hármas feltételnek egyszerre kell teljesülnie. A támadott, sérelemokozásra alkalmas szabályokat az Alkotmánybíróság az ilyen típusú eljárásában csak akkor bírálhatja felül, ha az indítványozó előadásaival igazolja az előbb említett sajátos követelmények egyidejű teljesülését.
- [19] 3.2. Az Alaptörvény 37. cikk (2) bekezdése az Alkotmánybíróság hatáskörét korlátozza. A jelen ügyben ezt a szabályt az Alkotmánybíróságnak alkalmaznia kellett, hiszen az indítványok alapvetően olyan központi adónemről szóló, törvényben foglalt, anyagi adójogi normákat támadtak, amelyek a KATA fizetési kötelezettségről, illetve ahhoz kapcsolódóan az adójogi tényállás egyik törvényi eleméről (az adóalanyról) szólnak. Ezeket a szabályokat az Alkotmánybíróság csak néhány alapjoggal összefüggésben bírálhatja felül, amelyek között különösen nem szerepel a diszkrimináció tilalma és a jogállamiság-jogbiztonság alkotmányos értéke.
- [20] 3.3. Az emberi méltósághoz való jog, amely természeténél fogva az emberhez kötődik, a részét képezi azoknak az alapjogoknak, amelyekkel összefüggésben a hatásköri korlát hatálya alatt is vizsgálódhat az Alkotmánybíróság. Alkotmányjogi értelemben a méltóságsérelem és a megkülönböztetés tilalma ugyanakkor nem azonosítható egymással, jóllehet a kettő közötti kapcsolat szoros az emberi méltósághoz való jog „anyagjog” természete miatt. A két alapjog alaptörvényi tartalma és a korlátozhatóságukra vonatkozó tesztek különbözőek, amiből az következik, hogy az emberi méltósághoz való jog sérelmeként megjelenített diszkriminációs előadással nem kerülhető meg a hatásköri korlát.

- [21] 3.4. A Jat. által automatikusan hatályon kívül helyezett hatályon kívül helyező (ún. deregulációs) normák esetében már nem tekinthető aktuálisnak az érintettség, ha az indítványokat azt követően nyújtották be, hogy a deregulációs norma kifejtette joghatását. Ha ezt megelőzően, akkor az aktualitás ugyan teljesül, de arra is figyelemmel kell lenni, hogy az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy visszaadja egy norma hatályát. Olyan helyzet sem állhat elő, hogy egy teljesezésbe ment deregulációs normát egy konkrét esetben még egyszer alkalmazni kellene. Az Alkotmánybíróság a normával és nem általában véve egy sérelmesnek tartott jogi helyzettel szemben tudja lefolytatni a közvetlen alkotmányjogi panaszeljárást és alaptörvény-ellenesség esetén levonni annak jogkövetkezményeit.
- [22] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [23] A közvetlen alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejére különös szabály vonatkozik. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése szerinti 180 napos határidőt az indítványozó betartotta a 2022. augusztus 1-jén postára adott beadványával.
- [24] Ezt követően az Alkotmánybíróság összefoglalta az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz eljárás megengedhetőségére vonatkozó állandó gyakorlatát.
- [25] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az előbbi határidőn belül, „ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. A kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától.” [3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, ABH 2012, 1151, 1152.] „A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni.” [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [28]–[31]; lásd még például: 3103/2021. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [24]; 3230/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [12]] Az érintettség feltételei konjunktívák, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen (lásd például: 3468/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]).
- [26] Az Alkotmánybíróság az indokolás további pontjaiban a személyes, közvetlen és aktuális sérelem teljesülését értékelte állandó gyakorlata alapján.
- [27] 5. A három feltétel közül először azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a személyes érintettség megállapítható-e. A személyes érintettség kapcsán a fentebb összefoglalt gyakorlat értelmében az a döntő szempont, hogy a kifogásolt jogszabály az indítványozó saját alapjogát sérti-e. Ezek alapján különbséget kell tenni az indítványozó által sérelmezett szabályok között. Az egyik csoportba tartozik a KATA tv. 15. § (2) bekezdése, amely az átalányadó választásának határidejét hosszabbította meg, és 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai, amelyek a régi KATA szabályait helyezték hatályon kívül. A másikba a KATA tv. egésze, továbbá az előbb felsorolt bekezdésen és pontokon kívül az összes többi kifejezetten támadott rendelkezés.
- [28] 5.1. Az Alkotmánybíróság először az utóbbi csoport tekintetében vizsgálta, hogy az indítványozó érintettsége személyes-e.
- [29] 5.1.1. Abból szükséges kiindulni, hogy a kifogásolt szabályozás személyi hatálya nem terjed ki az indítványozóra, ezért a KATA tv. személy szerint számára joghátrányt nem képes okozni. Ez egyértelműen megállapítható a panasz tartalmából. Az indítványozó nem azt tartotta sérelmesnek, hogy rá vonatkozik a KATA tv., hanem azt, hogy az rá annak ellenére nem vonatkozik, hogy a régi KATA alanyiséga *ex lege* megszűnt. Hangsúlyozandó, hogy az itt elemzett szabályok körében az indítványozó a rendelkezések egyikét sem tudja önadózással követni, mint ahogyan az adóhatóság sem tudja azokat rajta egy utólagos ellenőrzés során számom kérni. Arról van tehát szó, hogy a KATA tv. szerint az egyéni ügyvédek nem minősülnek egyéni vállalkozónak, következésképpen

főfoglalkozású egyéni vállalkozónak sem, ezért nem lehetnek a KATA alanyai. A támadott normák ezen csoportjának tehát az indítványozó személyében nem érintette. Az elbírálás teljességének az igénye ugyanakkor megkívánta, hogy az Alkotmánybíróság kitérjen a kivételes lehetőségek vizsgálatára is,

- [30] 5.1.2. Az Alkotmánybíróság a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Tv.) 1. § (1) bekezdése elleni alkotmányjogi panasz esetében azt mondta ki, hogy bár az indítványozókkal kapcsolatban állt befektetési szolgáltatók nem álltak a Tv. személyi hatálya alatt, és ezért az indítványozók kártalanításra nem váltak jogosulttá, „egy adott, valamely előnyt juttató jogszabály személyi hatályával összefüggésben a hátrányos megkülönböztetés sérelmét az a homogén csoportba tartozó jogalany is állíthatja, akire az adott jogszabály hatálya csak közvetve terjed ki. Alaptörvény-ellenes diszkrimináció ugyanis azáltal is megvalósulhat, hogy a jogalkotó meghatározott személyeket – kifejezett rendelkezéssel vagy hallgatással – kizár egy adott jogszabály alkalmazásából (a jogszabály által nyújtott előnyökből). Az ezzel ellenkező értelmezés nem állna összhangban az Alaptörvény XV. cikke által biztosított jogegyenlőség követelményével és az alapjogi sérelmek orvoslása érdekében intézményesített alkotmányjogi panasz céljával. Amennyiben az alapul fekvő norma alkotmányossági vizsgálatától az Alkotmánybíróság elzárkózna, a diszkrimináció alaptörvényi tilalma kiüresíthetővé válna. Az Alaptörvény XV. cikkének vonatkozásában az indítványozók jogsérelmét éppen az eredményezheti, hogy a Tv. által biztosított kedvezőbb feltételek és körülmények nem terjednek ki az azonos, vagy hasonló helyzetűnek állított más személyekre. Ennek alapján a Tv. hatályát meghatározó 1. §-a tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította az indítványozóknak az Abtv. által megkövetelt személyes, közvetlen és aktuális érintettségét” {32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [52]}. Megjegyzendő, hogy a Tv. többi támadott szabályával kapcsolatban a magánszemély indítványozók érintettségét nem állapította meg az Alkotmánybíróság az előbbi határozatában sem [lásd: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [53]].
- [31] A hivatkozott döntés értelmében tehát a főszabály alól kivételt jelent, tehát a személyes érintettség feltételét mégis teljesítettnek kell tekinteni, ha egy előnyt juttató jogszabály személyi hatályát a megkülönböztetés tilalmával, azon belül a csoportképzési szabályokkal összefüggésben kell megvizsgálni. Szükséges volt ezért kitérni arra is, hogy a kivételes eset a jelen ügyben alkalmazható-e a KATA tv. személyi hatályát meghatározó, sérelmezett rendelkezésre [1. § (1) bekezdés]. Ez ugyanis előkérdése a többi – ide nem értve a KATA tv. 15. § (2) bekezdését és 26. § *d*), *e*), *f*) pontját – szabály támadhatóságának az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárásban.
- [32] 5.1.3. A jelen ügyben – eltérően a Quaestor-ügyben foglalt tényállástól – a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadásának feltételeit nem lehetett attól elválasztva kezelni, hogy a KATA tv.-re vonatkozik az Alkotmánybíróság hatásköri korlátja [Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés], mert az államadósság meghaladja az 50%-os arányt, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontja szerinti eljárást folytat és a KATA tv. egy központi adónemről szóló törvény [lásd: 29/2022. (XII. 6.) AB határozat].
- [33] Ahogyan azt már többször megerősítette az Alkotmánybíróság, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti „zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá. Ily módon érvényesül a hatásköri korlát jelentésének a kibontásakor a tartalom elsődlegessége a formával szemben. Ezt az értelmezési (alap)elvet alkalmazva a kérdés tehát nem az, hogy melyik törvény, hanem az, hogy melyik törvényi rendelkezés tartozik a kivételes rezsimbe. [...] Adójogszabállyal kapcsolatban kifejezetten úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy »[a]z adójogi normák közül az esik a hatásköri korlátozás alá, amely tartalmilag, azaz anyagi jogi értelemben hozzátartozik valamelyik adónem törvényi tényálláshoz függetlenül attól, hogy melyik jogforrásban található [lásd például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]]. Az adótényállás azokat az elemeket, törvényi szabályozási egységeket öleli fel, amelyek megvalósulása esetén anyagi jogi adókötelezettség keletkezik« {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [16]}. Ezek közé tartoznak különösen az alanyra, a tárgyra, az alapra, a mértékre, a mentességre és a kedvezményre vonatkozó rendelkezések.” {34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]; lásd még például: 3113/2021. (IV. 14.) AB végzés, Indokolás [15]; 2/2022. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [25]; 29/2022. (XII. 6.) AB határozat}.
- [34] A KATA tv. sérelmezett 1. § (1) bekezdése a törvény személyi hatályáról szól. Tartalmi vizsgálat alapján az volt megállapítható, hogy a KATA tv. személyi hatálya alatt a főfoglalkozású egyéni vállalkozó állhat, a főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmát azonban a KATA tv. saját maga adja meg (lásd: KATA tv. 2. § 1-2. pont), tehát

saját személy-fogalommal rendelkezik ez az adójogszabály. A KATA alanya, azaz az anyagi adójogi kötelezett pedig csak és kizárólag a főfoglalkozású egyéni vállalkozó lehet (vesd össze: KATA tv. 3. §).

- [35] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése – az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata értelmében – kétségkívül kiterjed a központi adónemről szóló törvényben foglalt, adóalanyról rendelkező anyagi jogi norma vizsgálhatóságára. Mivel a KATA tv. 1. § (1) bekezdése által rögzített személyi hatály az adóalanyra terjed ki, nem volt lehetőség a kettőt (a személyi hatályt és az adóalany személyét meghatározó normát) egymástól elkülönítve, illetve eltérően kezelni a hatásköri korlát alkalmazása szempontjából. A főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmára tett bármely alkotmányos megállapítás tehát az adóalanyról is rendelkezne, amit kizárólag az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésére figyelemmel, annak keretei között tehetne meg. A két norma elválaszthatatlan tartalmi összefonódása miatt a KATA tv. 1. § (1) bekezdése osztja a KATA tv. 3. §-ának a sorsát, azaz megfelelően vonatkozik rá a hatásköri korlát.
- [36] Ugyanez irányadó továbbá az adóalany fogalmát meghatározó KATA tv. 2. § 1–2. pontjára. Amint ezt a definíciót ütköztetné az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel, és például azt vizsgálná, hogy alkotmányos-e bizonyos szakmákat folytató személyek kirekesztése az egyéni vállalkozók közül, az adóalanyról szóló tényállási elemet is szükségképpen felülbírálná, ezért a hatásköri korlát szempontjából a szóban forgó definíciós normát úgy kell kezelni, mint az adóalany személyét meghatározó normát. Emiatt a KATA tv. 2. § 1–2. pontjára is megfelelően vonatkozik az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése.
- [37] 5.1.4. Az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát alá tartozó normák alkotmányossági vizsgálatát csak meghatározott alapjogok sérelme esetén végezheti el az Alkotmánybíróság. Ezen alapjogokat az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése nevesíti, amelyek a következők: az élethez és az emberi méltósághoz való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jog és a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogok.
- [38] A megkülönböztetés tilalma [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés] nem található meg azon alapjogok között, amelyek a fenti felsorolásban szerepelnek. Az Alkotmánybíróság ezért a KATA tv. személyi hatályát meghatározó norma érdemi vizsgálatába nem bocsátkozhatott abból a szempontból, hogy az összhangban áll-e a diszkrimináció tilalmával. Ezért nem volt lehetőség lefolytatnia az indokolás [30]–[31] bekezdéseiben írt kivételes eset szerinti vizsgálatot a KATA tv. személyi hatálya tekintetében.
- [39] 5.1.5. Ugyanakkor az emberi méltósággal összefüggésben a hatásköri korlát alá tartozó adójogi norma is vizsgálható, és az indítványozó erre is hivatkozott. Az Alaptörvény II. cikke úgy szól, hogy „[a]z emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz”. Ezzel kapcsolatban szükséges emlékeztetni arra, hogy az emberi méltóságot az Alkotmánybíróság a Nemzeti hitvallásban írtaknak megfelelően értelmezi. Eszerint az emberi lét alapja az emberi méltóság {lásd: 32/2021. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [31], [56]}. A hatásköri korlát is együtt kezeli az élethez és az emberi méltósághoz való jogot. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése értelmében a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. Ahogyan az élethez való jog, úgy az emberi méltósághoz való jog is azon alapvető jogok közé tartozik, amelyek természetüknél fogva csak az embert illetik meg. Az indítványozó tehát az emberi méltósághoz való jog védelmét élvez.
- [40] A közteherviselési kötelezettség és az emberi méltósághoz való jog között meghúzódó érdemi alkotmányjogi kapcsolatra az Alkotmánybíróság az Alkotmány hatálya alatt akkor mutatott rá legutóbb, amikor a 98%-os különadót bírálta el. Eszerint „az emberi méltóság minden tárgyi jog megalkotásánál és alkalmazásánál a legfőbb alkotmányos vezérlő elv, az alkotmányos alapjogok, értékek és kötelezettségek rendszerének a tényleges alapja. Az alapjogoknak anyagi tartalma van, és ez a tartalom az emberi méltóságból ered. Az egyes alapjogokat kifejezetten az emberi méltósággal, mint »anyajoggal« összefüggésben, azzal együtt, arra tekintettel kell értelmezni. Állami beavatkozást megvalósító törvénynek egyensúlyt kell teremtenie a személyek jogmentes magánszféráját védő alapvető jogok és a törvényben megcélzott társadalmi, politikai, gazdasági érdekek között. Ezek egyoldalú, kizárólagos és differenciálatlan érvényesülésekor alapos okkal lehet hivatkozni az alapvető jogok, végső soron az emberi méltósághoz való jog sérelmére” [37/2011. (V. 10.) AB határozat, 2011, 225, 245.].
- [41] Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy a megkülönböztetés tilalmának és az emberi méltósághoz való jognak a tartalma nem azonosítható egymással, jöllehet az egyenlőség végső alapja az emberek egyenlő méltósága {lásd például 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [48]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [50];

- 2/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [105]}. Az emberi lét vagy minőség lényegét alkotmányjogilag az emberi méltósághoz való jog fejezi ki. Tulajdonképpen mindegyik alapjog visszavezethető az emberi méltósághoz való jogra, de amint önállóan szól róluk az Alaptörvény, el is válnak attól; saját tartalmat öltenek magukra, ami a rájuk irányadó alapjog-korlátozási teszt közvetlen tárgyává válik. Ezért az emberi méltósághoz való jog hatálya alatt a diszkriminációs teszt nem alkalmazható.
- [42] Ahogyan azt fentebb megállapította az Alkotmánybíróság, a KATA tv. személyi hatálya a megkülönböztetés tilalma szempontjából nem vizsgálható felül. Az indítványozó egyéni ügyvéd vonatkozó adóterhelést ezért az Alaptörvény II. cikkének védőhálója alatt nem lehet másokhoz (az indítványozó szerinti homogén csoportban szereplő adóalanyokhoz) viszonyítani, és azt elemezni, hogy a megkülönböztetésük észszerűen igazolható-e vagy éppen önkényes. Azt pedig maga az indítványozó sem állította, hogy az általa választott átalányadó olyan mértékű elvonást jelentene, ami önmagában, – és hasonlóan a 37/2011. (V. 10.) AB határozatban foglalt tényálláshoz –, megvalósítja az emberi méltóság sérelmét. Az emberi méltósághoz való joggal ezért az indítványban írtak alapján nem volt ütköztethető a KATA tv. személyi hatálya. Az indítvány tartalmilag valójában arra irányult az itt vizsgált körben, hogy a diszkriminációs kérelmet az emberi méltósághoz való jog sérelmére irányuló kérelem formájában adja elő annak érdekében, hogy megkerülje az Alaptörvényben szabályozott hatásköri korlátot.
- [43] A kifejtettek alapján nem volt lehetőség arra, hogy az Alkotmánybíróság a KATA tv. személyi hatályát abból a szempontból vizsgálja érdemben az Alaptörvény II. cikke keretei között, hogy az egyéni ügyvéd hátrányos megkülönböztetését megvalósította-e a törvényalkotó, amikor úgy döntött, hogy e hivatásrend tagjai nem választhatják a KATA-t.
- [44] 5.1.6. Mindezek miatt a fentebb hivatkozott Questor-ügyben kidolgozott kivételes elbírálás nem volt alkalmazható ebben az esetben. Az indítványozó személyes érintettsége nem volt megállapítható a sérelmezett törvényvel és annak sérelmezett rendelkezéseivel – a KATA tv. 15. § (2) bekezdését és 26. § *d), e), f)* pontját ide nem értve – összefüggésben, mert azok az indítványozóra nézve nem alkalmazandók, és ezért nem képesek közvetlenül alapjogi sérelmet okozni számára. Ezért a törvény egészét és az előbbi szabályokat az Alaptörvénybe foglalt hatásköri korlát miatt, amely köti az Alkotmánybíróságot, nem volt lehetőség érdemben felülvizsgálni.
- [45] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy ez nem jelenti egyben azt is, hogy más típusú sérelemkezés eleve kizárt lenne, de a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadását nem alapozza meg az áttételes és esetleges sérelemre való hivatkozás.
- [46] 5.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság a KATA tv. 15. § (2) bekezdését és 26. § *d), e), f)* pontját vizsgálta az indítványozó személyes érintettségével összefüggésben.
- [47] Az indítványozó igazolta, hogy 2022. szeptember 1-jét közvetlenül megelőzően a régi KATA alanya volt. Adójogviszonya az előbb említett adónemben törvény erejénél fogva megszűnt akkor, amikor az azt megalapozó adókötelezettséget is magában foglalt szabályozást a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezte a KATA tv. sérelmezett 26. § *d), e), f)* pontja 2022. szeptember 1-jével. Adójogi személyes státuszát változtatta tehát meg a törvényalkotó azáltal, hogy a KATA tv. előbbi szabályaival megszüntette régi KATA szerinti anyagi adójogviszonyt. Ezért az indítványozó személyes érintettsége a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjával összefüggésben megállapítható volt.
- [48] A KATA tv. 15. § (2) bekezdése úgy szól, hogy „[a]z e törvény szerinti adóalanyiság választására nem jogosult, 2022. augusztus 31-én a kisadózó vállalkozások tételes adóját alkalmazó egyéni vállalkozó az SZJA tv. 50–56. §-a szerinti átalányadózás választását a 2022. adóévre vonatkozóan 2022. október 31-éig jelentheti be. A bejelentés módját és formáját az állami adó-és vámhatóság honlapján 2022. augusztus 15-éig közzé teszi”. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez a szabály a KATA/KIVA tv. szerinti egyéni vállalkozók számára, akik a KATA tv. hatálya alá már nem tartozhatnak, jogosultságot állapít meg, ezért az indítványozó személyes érintettsége fennáll.
- [49] 6. Ezt követően azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a *közvetlen* érintettség feltétele teljesült-e a KATA tv. 15. § (2) bekezdése és 26. § *d), e), f)* pontja tekintetében.
- [50] 6.1. A régi KATA esetében az önadózás érvényesült. Ez azt jelentette, hogy az adójog önkéntes, jogszerű követése volt az adóalanyok kötelezettsége. A régi KATA-ra vonatkozó szabályok bírósági (vagy hatósági) döntés

nélkül közvetlenül hatályosultak. Az adójogviszony megszűnése sem igényelt adóhatósági döntéshozatalt, amivel szemben a jogorvoslati jog és a bírósághoz fordulás joga megnyílt volna.

- [51] A KATA szintén önadózással teljesítendő. Az indítványozó azonban nem volt jogosult a KATA-t választani, mert egyéni ügyvéd nem lehet az új adónem alanya [vesd össze: KATA tv. 1. § (1) bekezdés, 2. § 1. pont, 2. pont *h*) alpont és 3. §]. Ugyanakkor az egyéni ügyvédeknek is jogszerűen eleget kell tenni az adókötelezettségeiknek, ezért más adónem hatálya alá kényszerültek bejelentkezni.
- [52] Az indítványozó az átalányadózás mellett döntött. Ez is az önadózás körébe tartozik, amely a régi KATA-hoz képest magasabb adóterhelést jelent, amit az indítványozó különböző kalkulációkkal alá is támasztott. Az alkotmányjogi panasz alapját tehát kifejezetten az képezi, hogy az indítványozó elveszítette a számára legoptimálisabb adónemet a 2022. szeptember 1-jétől képződő bevételeire nézve. Konkrét, az adóalapokat kitöltő adatok híján számszerűen azt nem lehet pontosan meghatározni, hogy innentől kezdve mennyivel több közterhet (adókat és járulékokat) fizet az indítványozó ahhoz képest, mintha a régi KATA alanya maradhatott volna, vagy a KATA alanyává válhatott volna. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz közvetlen érintettségre vonatkozó feltételének teljesítéséhez elegendő azt rögzíteni, hogy a fentiek szerinti közvetlen sérelem abban áll, hogy az indítványozó *ex lege* elveszítette a kedvezményes adónem hatálya alá tartozását, a régi KATA szerinti adóalanyiságát, amelyhez képest a többi fizetési kötelezettség nagyobb terhet jelent számára. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KATA tv. 26. § *d*), *e*), *f*) pontja közvetlenül okozott sérelmet mind az indítványozó számára.
- [53] 6.2. A KATA tv. 15. § (2) bekezdése azt határozza meg, hogy a KATA hatálya alól kiszorult egyéni vállalkozók meddig tehetnek jogszerűen bejelentést az átalányadózás hatálya alá tartozásukról. Az átalányadózást választó magánszemély az adóját az önadózás szabályai szerint állapítja meg (SZJA tv. 8. sz. melléklet 8. pont). A bejelentést is önkéntesen kell teljesítenie, ha ezen adózási forma mellett dönt. Tehát a szabály közvetlen hatályosulása megállapítható volt. Az azonban nem, hogy ez a rendelkezés bármilyen sérelmet okozhatna az indítványozónak. Éppen ellenkezőleg: a KATA tv. 15. § (2) bekezdése azt teszi lehetővé, hogy az átalányadózás választásának bejelentési határideje ne 2021. május 20. legyen a 2022-es adóév egészére, hanem 2022. október 31. azzal, hogy az átalányadó 2022. szeptember 1-jétől alkalmazhatóvá válik rá nézve [vesd össze: SZJA tv. 50. § (1) bekezdés, 8. sz. melléklet 1. pont].
- [54] A KATA tv. 15. § (2) bekezdése egy választási jogosultságot (határidőt) kiterjesztő szabály, ami nélkül az indítványozó az átalányadót sem választhatta volna 2022 utolsó 4 hónapjára. Az ilyen eredményre vezető szabály fogalmilag nem alkalmas alapjogi sérelem okozására, jóllehet közvetlenül hatályosul. Ezek a jellemzők azonban együttesen oda vezettek, hogy a sérelemokozás követelménye sem teljesült, amiből az is egyenesen következik, hogy a sérelmezett szabállyal való közvetlen érintettség sem volt megállapítható. Ezért az előbb hivatkozott szabályt nem volt lehetőség érdemben felülvizsgálni az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárásban.
- [55] 7. Ahogyan arra a fentiekben már utalt az Alkotmánybíróság, a sérelem akkor aktuális, ha a személyes és közvetlen érintettség az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fennállt. A tárgyi ügyben a közvetlen alkotmányjogi panasz sajátos feltételei közül itt már csak azt kellett vizsgálni, hogy az indítványozó állított sérelme, amelyet előadása szerint a KATA tv. 26. § *d*), *e*), *f*) pontja okozott számára, aktuális volt-e akkor, amikor alkotmányjogi panaszindítványát előterjesztette. Ebből a szempontból a KATA tv. előbbi pontjait kellett közelebbről megvizsgálni.
- [56] 7.1. Ezek a szabályok deregulációs normák, amelyek a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezték a régi KATA-ra vonatkozó rendelkezéseket 2022. szeptember 1-jével. Ugyanakkor a hatályon kívül helyező rendelkezések is hatálytalanok már. Ezeket ugyanis a Jat. 12. § (2) bekezdése automatikusan hatályon kívül helyezte 2022. szeptember 2-án. A kérdés tehát az, hogy az automatikusan hatályon kívül helyezett hatályon kívül helyező (deregulációs) szabályok támadása megfelelt-e az aktuális érintettség követelményének az indítvány benyújtásakor (2022. augusztus 1-jén) az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárásban. Megjegyzendő, hogy az indítványozó a KATA tv. 26. § *d*), *e*), *f*) pontját csak első indítvány-kiegészítésében támadta meg, amelyet 2022. szeptember 2. után terjesztett elő, de az Alkotmánybíróság – az indítványozó javára – úgy értékelte, mintha az már az eredeti panaszbeadványnak is része lett volna.

- [57] 7.2. A deregulációs normák jogi természetéhez az tartozik hozzá, hogy jogi hatásuk kifejtését követően automatikusan kiíródnak a tételes jogból; tartalmukkal nem terhelik tovább az egyébként is komplex és terjedelmes jogrendszert. Az ilyen normák ugyanis sehová sem épülnek be jogtechnikai természetüknek megfelelően. Ebből az következik, hogy esetükben nem alkalmazható az Alkotmánybíróság azon gyakorlata {ezt lásd például: 8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.; 32/2014. (XI. 3.) AB határozat [19]}, miszerint a sérelmezetről az inkorporáló jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára térhet át a testület. Nincs ugyanis inkorporáló jogszabály, valamint a deregulációs normák nem hoznak létre új normatartalmat, hanem éppen ellenkezőleg eltörlik a régit.
- [58] Hangsúlyozandó továbbá, hogy az Alkotmánybíróság normakontroll hatáskörében eljárva a normával és nem általában véve a deregulációs norma által létrehozott, sérelmesnek tartott jogi helyzettel szemben tudja lefolytatni a közvetlen alkotmányjogi panaszjárást. A deregulációs normák vonatkozásában az Abtv. 41. § (3) bekezdése alkalmazására sem nyílhat lehetőség, mert nem állhat elő olyan helyzet, hogy a teljesedésbe ment deregulációs normákat egy konkrét esetben még egyszer alkalmazni kellene.
- [59] 7.3. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy elvileg még az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszjárásban sem kizárt a már hatályon kívül helyezett rendelkezések (tehát nem a dereguláló norma, hanem a hatályon kívül helyezett normatartalom) vizsgálat alá vonása {lásd például: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]; 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]}. Az Alkotmánybíróság rámutatott már ugyanis arra, hogy „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat Indokolás [42]}. Erre az indítványozó is utalt.
- [60] 7.4. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó határidőn belül, őt aktuálisan érintő deregulációs normákat támadott, mert még azt megelőzően nyújtotta be panaszát, hogy a sérelmezett deregulációs normák teljesedésbe mentek volna.
- [61] Arra azonban nem hivatkozott az indítványozó, hogy a jelen végzés indokolásának [59] bekezdésében idézett megállapítás azokra a helyzetekre vonatkozik, amikor a sérelmezett norma annak ellenére okoz továbbra is alapjogi sérelmet, hogy már nem hatályos, de még érvényes. Az Alkotmánybíróság ilyen esetekben vizsgálhatja, hogy a múltbeli időszakban történt tényállásokra még alkalmazandó norma összhangban áll-e az Alaptörvénnyel. Ilyennek minősülne különösen az a helyzet, ha az indítványozó például azt állította volna, hogy a régi KATA egyes anyagi jogi, ma már hatálytalan szabályai 2022. szeptember 1-je előtt sértették az alapjogait. A jelen ügyben azonban nem erről van szó. A határozott kérelem követelményét erre tekintettel kellett az Alkotmánybíróságnak megvizsgálnia a következő pontban.
- [62] 8. A KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontját támadó panaszem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményei közül az alábbiaknak nem tesz eleget. Az előbbi bekezdés *a)* pontja szerint az indítványban egyértelműen meg kell jelölni azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá az előbb hivatkozott jogszabályhely *f)* pontja értelmében kifejezett kérelmet kell előadni a jogszabály megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.
- [63] A KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontját nem lehet érdemben felülvizsgálni, mert az indítványozó ezek sérelmezésén keresztül a régi KATA szabályainak hatályát kívánja visszaállítani. Az Alkotmánybíróság azonban már megállapította, hogy „– a mozaikos megsemmisítéssel orvosolható esetek kivételével – sem az Alaptörvény, sem az Abtv. nem ruházza fel olyan feladat- és hatáskörrel, amellyel képes lenne eleget tenni ennek a kérelemnek. A jogalkotó által hatályon kívül helyezett norma hatályát az Alkotmánybíróság nem tudja visszaadni, mint ahogyan arra sincs felhatalmazva, hogy a jogszabálymódosítás előtti jogszabályi állapotot úgy állítsa helyre, hogy hatályba lépteti a korábbi normaszöveget. Olyan alkotmánybírósági döntés tartalmát indítványozták tehát [...], amely az Alkotmánybíróság eszköztárának nem képezi a részét” {29/2022. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [15]}.

- [64] Az ilyen kérelem fogalmilag nem felelhet meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* és *f)* pontjában foglalt határozottsági feltételeknek. Nem lehet határozottnak tekinteni azt a panaszszöveget, amely hatáskörön kívüli alkotmánybírói eljárás lefolytatására, és egyúttal olyan tartalmú alkotmánybírói döntés meghozatalára irányul, amelyre nincs alaptörvényi vagy törvényi lehetőség. A határozott kérelem hiánya az érdemi vizsgálat akadályos [lásd például: 3289/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [12]; 3229/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3393/2021. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [7].].
- [65] 9. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíró tanácsban eljárva megállapította, hogy részben nem teljesültek az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz sajátos befogadási feltételei, mivel a támadott norma egy része tekintetében az indítványozó nem volt személyesen érintettnek minősíthető, emellett az érdemi elbírálást az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát is akadályozta. A támadott norma egy másik részében az indítványozó esetében a közvetlen sérelem okozás követelménye nem teljesült.
- [66] Másrészt viszont nem teljesültek az 52. § (1b) bekezdés *a)* és *f)* pontjában foglalt határozottsági követelmények, hiszen a deregulációs norma automatikus hatályvesztése kizárta az állított alapjogi jogsérelmek megállapíthatóságát, és ezért az indítványt a rendelkező részben írtak szerint, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján, vissza kellett utasítani.
- [67] A jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását az indítványozó nem kezdeményezheti, azt az Alkotmánybíró hivatalból folytathatja le, amit ebben az ügyben nem tartott szükségesnek elvégezni, figyelemmel az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésére, és arra, amit az Alkotmánybíró kifejtett az emberi méltósághoz való joggal összefüggésben az indokolás [39]–[43] bekezdéseiben.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1783/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3031/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény, valamint annak 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontja, 4. § (6) bekezdése, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d), e), f)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy jogi személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be ügyvezetője által képviselve.
- [2] 1.1. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény (a továbbiakban: KATA tv.) egésze, illetve annak 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontja, 4. § (6) bekezdése, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d), e), f)* pontja alaptörvény-ellenes, és ezért ezeket visszamenőleges hatállyal semmisítse meg. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, II. cikke és XV. cikk (1)–(2) bekezdése sérelmére hivatkozott.
- [3] Az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg a KATA tv. nemzetközi szerződésbe ütközését, és semmisítse meg azért, mert az sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményét, kifejezetten annak 14. cikkét, valamint Első Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. cikkét.
- [4] 1.2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó körülmények lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [5] A Kormány nevében a miniszterelnök-helyettes által benyújtott T/583. számú törvényjavaslatot az Országgyűlés kivételes eljárásban a benyújtása napját követő napon (2022. július 12-én) elfogadta. Másnap az Országgyűlés elnöke aláírta, majd még aznap megküldte a köztársasági elnöknek aláírásra, amely 2022. július 18-án meg is történt, és még ezen az utóbbi napon kihirdették a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvényt a Magyar Közlöny 2022. évi 118. számában.
- [6] A KATA tv. bizonyos szabályai 2022. augusztus 1-jén, a többi szabálya 2022. szeptember 1-jén lépett hatályba (lásd: KATA tv. 14. §). A KATA tv. egyfelől magában foglalja a kisadózó vállalkozók tételes adójára (a továbbiakban: KATA) vonatkozó szabályokat, másfelől más törvényi rendelkezéseket módosító és hatályon kívül helyező szabályokat tartalmazott, amelyek a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. §-a értelmében az azt követő napon automatikusan hatályukat veszítették, hogy kifejtették joghatásukat.
- [7] Utóbbiak közé tartoztak azok a rendelkezések is, amelyek a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvényben foglalt (a továbbiakban: KATA/KIVA tv.) kisadózó vállalkozások tételes adójára (a továbbiakban: régi KATA) vonatkozó normákat hatályon kívül helyezték 2022. szeptember 1-jével. Ezzel a nappal a régi KATA mint adónem, illetve a régi KATA adóalanyainak adójogviszonya megszűnt. A régi KATA volt alanyai ezáltal döntési helyzetbe kerültek. Attól függően, hogy milyen jellemzőkkel, sajátosságokkal rendelkeznek, választhatták az újonnan megalkotott KATA-t vagy más adónem hatálya alá jelentkezhettek be, illetve sorolandók be. A KATA/KIVA tv.-ben továbbra is hatályban lévő kisvállalati adó (a továbbiakban: KIVA), a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: TAO tv.) szerinti társasági adó (a továbbiakban: TAO) és a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: SZJA tv.) szerinti vállalkozói személyi jövedelemadó (a továbbiakban: vállalkozói SZJA) vagy az SZJA tv. szerinti átalányadó (a továbbiakban: átalányadó) hatálya alá tartozhatnak.
- [8] Az indítványozó nem volt jogosult a KATA-t választani, mert jogi személy nem lehet az új adó alanya [vesd össze: KATA tv. 1. § (1) bekezdés, 2. § 1-2. pont, 3. §].

- [9] 2. A fenti törvényalkotási folyamatot követően fordult az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz lényege a következőképpen foglalható össze.
- [10] 2.1. Az indítványozó, amely egy kizárólag magánszemély taggal rendelkező betéti társaság, azt adta elő, hogy a KATA tv. 2022. augusztus 1-jén hatályba lépett 4. § (6) bekezdése és 15. § (1)–(2) bekezdései az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe (kellő felkészülési idő) ütköznek, továbbá a 2022. szeptember 1-jén hatályba lépett 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontjai, valamint a 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai ellentétesek az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésével (jogállamiság elve, különös tekintettel a kellő felkészülési idő követelményére és a jogszabályok elfogadása előtti társadalmi egyeztetési kötelezettségre), az Alaptörvény II. cikkével (emberi méltósághoz való jog) és az Alaptörvény II. cikkére tekintettel az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel (emberi méltósághoz való jogból fakadó törvény előtti egyenlőség sérelme és az általános jogegyenlőségi szabály), és ezért elsődlegesen ezeket az Alkotmánybíróság semmisítse meg. Másodlagosan az egész törvény *ex tunc* hatályú megsemmisítését kérte.
- [11] Az indítványozó azzal érvelt, hogy a KATA tv. elvonta az adózási formája jogalapját, hiszen a gazdasági társaságokat kizárta a KATA választására jogosultak köréből. Ez nem pusztán adózási rezsim váltást jelent, hanem alapvetően befolyásolja az indítványozó teljes gazdasági tevékenységét is, alapjogi sérelmet okozva ezáltal. Álláspontja szerint „az Abtv. 26. § (2) bekezdésének azon fordulata szerint bírálható el az ügy, hogy a KATA tv. 26. § *d)*, *e)* és *f)* pontjainak hatályosulása folytán következett be az alaptörvény-ellenességet közvetlenül megalapozó jogsérelem, ugyanis a hatályon kívül helyező rendelkezések éppen azt akadályozzák meg, hogy a korábban hatályos [...] joganyag a továbbiakban alkalmazható legyen”. E körben hivatkozott a 4/2018. (IV. 27.) AB határozat indokolásának [44] bekezdésére.
- [12] Előadta továbbá, hogy a felkészülési idő túlságosan rövid volt, mert az a nyári hónapokra esett, és ekkor a könyvelők, az államigazgatási szervek és az ügyfelei nehezebben érhetők el. A betéti társaságnak kettős könyvvitelre kell áttérnie, ami könyvelő közreműködése nélkül megoldhatatlan. A változtatás olyan mértékben veszi semmibe a kizárással érintett adóalanyok érdekeit, amely már végtelenül megalázó és ezért ellentétes az emberi méltósággal is.
- [13] A KATA tv. 4. § (6) bekezdésével és 15. § (1)–(2) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó azzal érvelt, hogy jogszabályváltozásra való jóhiszemű felkészülést, az azonos esélyek elvi lehetőségét ásta alá a jogalkotó azzal, hogy nem írta elő a szabályozásból kieső személyek tájékoztatását. A jogalkotónak nemcsak a KATA tv. hatálya alá tartozók jogkövetésre való felkészülését, hanem minden régi adóalanyoknak, így az indítványozó vállalkozásnak a felkészülését is azonos feltételekkel kellett volna elősegítenie. Ezek miatt indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy „a 2022. augusztus 1-jén hatályba lépett KATA tv. 4. § (6) bekezdése és a KATA tv. 15. § (1)–(2) bekezdései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, ugyanis a kellő felkészülési idő kapcsán nem biztosította a jogszabályváltozásokra való azonos esélyekkel való felkészülés lehetőségét.”
- [14] A KATA tv. egésze, de kifejezetten a KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai alaptörvény-ellenesek a társadalmi egyeztetés elmaradása okán is, ami ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével. A KATA tv. megalkotása előtt semmilyen társadalmi egyeztetés nem folyt. Az indítványozó szerint a jogállamiság azért is sérült, mert a változtatás megvalósította a hátrányt okozó visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, mert ez a tilalom nem csak arra vonatkozik, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is irányadó, ha a hatálybaléptetés nem visszaható hatállyal történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokra is visszamenőleg alkalmazni kell. Ez történt a jelen esetben is.
- [15] Az emberi méltósághoz való jog sérelmét az okozta, hogy a változtatás szükségtelen volt, vagy ha mégis annak tekinthető, akkor aránytalan, mert nem az elvonás legenyhébb módját választotta a jogalkotó, hiszen nem lehet ekként értékelni, ha rapid módon adóalanyok százezrei alól „rántjuk ki a szőnyeget”.
- [16] A méltóságsérelemmel összefüggésben az indítványozó azzal érvelt, hogy a jogegyenlőség elve nem bármifajta különbségtételt, hanem csupán az emberi méltóságot sértő megkülönböztetéseket tilalmazza. Alaptörvény-ellenes, vagyis emberi méltóságot sértő megkülönböztetés abban az esetben állapítható meg, ha a különbségtétel önkényes. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom kiterjeszhető a teljes jogrendszerre, mert az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Az ilyen megkülönböztetés igazolhatósága a nem alapjogok tekintetében is különleges szigorúsággal vizsgálandó, mint a jelen esetben. Az a megkülönböztetés önkényes a jelen esetben, hogy a KATA tv. – csupán a jogi szervezeti formája miatt –

nem teszi lehetővé az indítványozó számára a KATA választását. Ugyanakkor a régi szabályozás azt megengedte, de a KATA tv. ezt hatályon kívül helyezte.

- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panasa első kiegészítésében a KATA tv. nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását, és ezért a megsemmisítését kérte. „A KATA tv. egésze ellentétes az Emberi Jogok Európai Egyezményével, különösen annak 14. cikkével és az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkével (a gazdasági tevékenységet is magában foglaló a tulajdonvédelmi klauzulával) ahogyan azt a strasbourgi székhelyű EJEB értelmezi. Ennek indoka az, hogy (1) nincs legitim célja a törvényi beavatkozásnak, (2) a törvényi rendelkezések nem érik el azt a szintet, ami a beavatkozás előfeltétele (*quality of law*), (3) és nem felel meg a *fair balance* tesztnek sem, mivel aránytalan terhet ró az érintettekre, és jogszabályi elkövetési tárgyként kezelte őket. Ez alól kivételt képeznek a személyszállító fuvarozók (lásd a csoportképzést, a homogenitás kérdését), mivel ők maradhattak a régi adózási formánál, ami egyértelműen diszkriminatív, így sérti az Egyezmény 14. Cikkét.”
- [18] Az indítványozó alkotmányjogi panasa második kiegészítésében igazolta, hogy a KATA tv. hatályba lépését közvetlenül megelőzően a régi KATA alanya volt.
- [19] 3. Előjáróban szükséges rögzíteni azoknak a megállapításoknak a lényegét, amelyek meghatározó keretet szabtak a tárgyi ügy mikénti eldöntéséhez. Ezeknek az indítványban foglaltakra vonatkozó konkrét tartalmát az indokolás [24]–[57] bekezdéseiben fejtette ki az Alkotmánybíróság.
- [20] 3.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem válhat *actio popularis* jellegűvé. Ezért nagy hangsúlyt kap a közvetlen panaszjárásban az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettsége, amely hármas feltételnek egyszerre kell teljesülnie. A támadott, sérelemokozásra alkalmas szabályokat az Alkotmánybíróság az ilyen típusú eljárásában csak akkor bírálhatja felül, ha az indítványozó előadásaival igazolja az előbb említett sajátos követelmények egyidejű teljesülését.
- [21] 3.2. Az Alaptörvény 37. cikk (2) bekezdése az Alkotmánybíróság hatáskörét korlátozza. A jelen ügyben ezt a szabályt az Alkotmánybíróságnak alkalmaznia kellett, hiszen az indítványok alapvetően olyan központi adó-nemről szóló, törvényben foglalt, anyagi adójogi normákat támadtak, amelyek a KATA fizetési kötelezettségről, illetve ahhoz kapcsolódóan az adójogi tényállás egyik törvényi eleméről (az adóalanyról) szólnak. Ezeket a szabályokat az Alkotmánybíróság csak néhány alapjoggal összefüggésben bírálhatja felül, amelyek között különösen nem szerepel a diszkrimináció tilalma és a jogállamiság-jogbiztonság alkotmányos értéke.
- [22] 3.3. Az emberi méltósághoz való jog, amely természeténél fogva az emberhez kötődik, a részét képezi azoknak az alapjogoknak, amelyekkel összefüggésben a hatásköri korlát hatálya alatt is vizsgálódhat az Alkotmánybíróság. Alkotmányjogi értelemben a méltóságsérelem és a megkülönböztetés tilalma ugyanakkor nem azonosítható egymással, jóllehet a kettő közötti kapcsolat szoros az emberi méltósághoz való jog „anyajog” természete miatt. A két alapjog alaptörvényi tartalma és a korlátozhatóságukra vonatkozó tesztek különbözőek, amiből az következik, hogy az emberi méltósághoz való jog sérelmeként megjelölt diszkriminációs előadással nem kerülhető meg a hatásköri korlát.
- [23] 3.4. A Jat. által automatikusan hatályon kívül helyezett hatályon kívül helyező (ún. deregulációs) normák esetében már nem tekinthető aktuálisnak az érintettség, ha az indítványokat azt követően nyújtották be, hogy a deregulációs norma kifejtette joghatását. Ha ezt megelőzően vagy azzal egyidejűleg, akkor az aktualitás ugyan teljesül, de arra is figyelemmel kell lenni, hogy az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy visszaadja egy norma hatályát. Olyan helyzet sem állhat elő, hogy egy teljesedésbe ment deregulációs normát egy konkrét esetben még egyszer alkalmazni kellene. Az Alkotmánybíróság a normával és nem általában véve egy sérelmesnek tartott jogi helyzettel szemben tudja lefolytatni a közvetlen alkotmányjogi panaszeljárást és alaptörvény-ellenesség esetén levonni annak jogkövetkezményeit.
- [24] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [25] A közvetlen alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejére különös szabály vonatkozik. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése szerinti 180 napos határidőt az indítványozó betartotta a 2022. szeptember 2-án postára adott beadványával.

- [26] Ezt követően az Alkotmánybíróság összefoglalta az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz-eljárás megengedhetőségére vonatkozó állandó gyakorlatát.
- [27] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az előbbi határidőn belül, „ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. A kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától.” [3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, ABH 2012, 1151, 1152.] „A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni.” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [28]–[31]; lásd még például: 3103/2021. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [24]; 3230/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [12]} Az érintettség feltételei konjunktívák, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen {lásd például: 3468/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság az indokolás további pontjaiban a személyes, közvetlen és aktuális sérelem teljesülését értékelte állandó gyakorlata alapján.
- [29] 5. A három feltétel közül először azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a személyes érintettség megállapítható-e. A személyes érintettség kapcsán a fentebb összefoglalt gyakorlat értelmében az a döntő szempont, hogy a kifogásolt jogszabály az indítványozó saját alapjogát sérti-e. Ezek alapján különbséget kell tenni az indítványozó által sérelmezett szabályok között. Az egyik csoportba tartoznak a KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai, amelyek a régi KATA szabályait helyezték hatályon kívül. A másikba a KATA tv. egésze, továbbá az előbb felsorolt pontokon kívül az összes többi kifejezetten támadott rendelkezés. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy ebbe az utóbbi csoportba tartozik a KATA tv. 15. § (2) bekezdése is, mert e szabály hatálya – a 3030/2023. (I. 13.) AB végzéssel lezárt ügy indítványozójával ellentétben – a jelen ügy indítványozójára nem terjed ki.
- [30] 5.1. Az Alkotmánybíróság először az utóbbi csoport tekintetében vizsgálta, hogy az indítványozó érintettsége személyes-e.
- [31] 5.1.1. Abból szükséges kiindulni, hogy a kifogásolt szabályozás személyi hatálya nem terjed ki az indítványozóra, ezért a KATA tv. személy szerint számára joghátrányt nem képes okozni. Ez egyértelműen megállapítható a panasz tartalmából. Az indítványozó nem azt tartotta sérelmesnek, hogy rá vonatkozik a KATA tv., hanem azt, hogy az rá annak ellenére nem vonatkozik, hogy a régi KATA alanyisága *ex lege* megszűnt. Hangsúlyozandó, hogy az itt elemzett szabályok körében az indítványozó a rendelkezések egyikét sem tudja önadózással követni, mint ahogyan az adóhatóság sem tudja azokat rajta egy utólagos ellenőrzés során számom kérni. Arról van tehát szó, hogy a KATA tv. szerint csak a főfoglalkozású egyéni vállalkozó választhatja a KATA-t. Mivel a kizárólag magánszemély taggal rendelkező betéti társaság nem minősül annak, nem lehet a KATA alanya. A támadott normák ezen csoportjának tehát az indítványozó személyében nem érintette. Az elbírálás teljességének az igénye ugyanakkor megkívánta, hogy az Alkotmánybíróság kitérjen a kivételes lehetőségek vizsgálatára is.
- [32] 5.1.2. Az Alkotmánybíróság a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Tv.) 1. § (1) bekezdése elleni alkotmányjogi panasz esetében azt mondta ki, hogy bár az indítványozókkal kapcsolatban állt befektetési szolgáltatók nem álltak a Tv. személyi hatálya alatt, és ezért az indítványozók kártalanításra nem váltak jogosulttá, „egy adott, valamely előnyt juttató jogszabály személyi hatályával összefüggésben a hátrányos megkülönböztetés sérelmét az a homogén csoportba tartozó jogalany is állíthatja, akire az adott jogszabály hatálya csak közvetve terjed ki. Alaptörvény-ellenes diszkrimináció ugyanis azáltal is megvalósulhat, hogy a jogalkotó meghatározott személyeket – kifejezett rendelkezéssel vagy hallgatással – kizár egy adott jogszabály alkalmazásából (a jogszabály által nyújtott előnyökből).

- Az ezzel ellenkező értelmezés nem állna összhangban az Alaptörvény XV. cikke által biztosított jogegyenlőség követelményével és az alapjogi sérelmek orvoslása érdekében intézményesített alkotmányjogi panasz céljával. Amennyiben az alapul fekvő norma alkotmányossági vizsgálatától az Alkotmánybíróság elzárkózna, a diszkrimináció alaptörvényi tilalma kiüresíthetővé válna. Az Alaptörvény XV. cikkének vonatkozásában az indítványozók jogsérelmét éppen az eredményezheti, hogy a Tv. által biztosított kedvezőbb feltételek és körülmények nem terjednek ki az azonos, vagy hasonló helyzetűnek állított más személyekre. Ennek alapján a Tv. hatályát meghatározó 1. §-a tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította az indítványozóknak az Abtv. által megkövetelt személyes, közvetlen és aktuális érintettségét” {32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [52]}. Megjegyzendő, hogy a Tv. többi támadott szabályával kapcsolatban a magánszemély indítványozók érintettségét nem állapította meg az Alkotmánybíróság az előbbi határozatában sem [lásd: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [53]].
- [33] A hivatkozott döntés értelmében tehát a főszabály alól kivételt jelent, tehát a személyes érintettség feltételét mégis teljesítettnek kell tekinteni, ha egy előnyt juttató jogszabály személyi hatályát a megkülönböztetés tilalmával, azon belül a csoportképzési szabályokkal összefüggésben kell megvizsgálni. Szükséges volt ezért kitérni arra is, hogy a kivételes eset a jelen ügyben alkalmazható-e a KATA tv. személyi hatályát meghatározó, sérelmezett rendelkezésre [1. § (1) bekezdés]. Ez ugyanis előkérdése a többi – ide nem értve a KATA tv. 26. § d), e), f) pontjait – szabály támadhatóságának az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban.
- [34] 5.1.3. A jelen ügyben – eltérően a Quaestor-ügyben foglalt tényállástól – a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadásának feltételeit nem lehetett attól elválasztva kezelni, hogy a KATA tv.-re vonatkozik az Alkotmánybíróság hatásköri korlátja [Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés], mert az államadósság meghaladja az 50%-os arányt, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti eljárást folytat és a KATA tv. egy központi adónemről szóló törvény [lásd: 29/2022. (XII. 6.) AB határozat].
- [35] Ahogyan azt már többször megerősítette az Alkotmánybíróság, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti „zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá. Ily módon érvényesül a hatásköri korlát jelentésének a kibontásakor a tartalom elsődlegessége a formával szemben. Ezt az értelmezési (alap)elvet alkalmazva a kérdés tehát nem az, hogy melyik törvény, hanem az, hogy melyik törvényi rendelkezés tartozik a kivételes rezsimbe. [...] Adójogszabállyal kapcsolatban kifejezetten úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy »[a]z adójogi normák közül az esik a hatásköri korlátozás alá, amely tartalmilag, azaz anyagi jogi értelemben hozzátartozik valamelyik adónem törvényi tényálláshoz függetlenül attól, hogy melyik jogforrásban található {lásd például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]}. Az adótényállás azokat az elemeket, törvényi szabályozási egységeket öleli fel, amelyek megvalósulása esetén anyagi jogi adókötelezettség keletkezik« {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [16]}. Ezek közé tartoznak különösen az alanyra, a tárgyra, az alapra, a mértékre, a mentességre és a kedvezményre vonatkozó rendelkezések.” {34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]; lásd még például: 3113/2021. (IV. 14.) AB végzés, Indokolás [15]; 2/2022. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [25]; 29/2022. (XII. 6.) AB határozat}.
- [36] A KATA tv. sérelmezett 1. § (1) bekezdése a törvény személyi hatályáról szól. Tartalmi vizsgálat alapján az volt megállapítható, hogy a KATA tv. személyi hatálya alatt a főfoglalkozású egyéni vállalkozó állhat, a főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmát azonban a KATA tv. saját maga adja meg (lásd: KATA tv. 2. § 1–2. pont), tehát saját személy-fogalommal rendelkezik ez az adójogszabály. A KATA alanya, azaz az anyagi adójogi kötelezett pedig csak és kizárólag a főfoglalkozású egyéni vállalkozó lehet (vesd össze: KATA tv. 3. §).
- [37] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése – az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata értelmében – kétségkívül kiterjed a központi adónemről szóló törvényben foglalt, adóalanyról rendelkező anyagi jogi norma vizsgálhatóságára. Mivel a KATA tv. 1. § (1) bekezdése által rögzített személyi hatály az adóalanyra terjed ki, nem volt lehetőség a kettőt (a személyi hatályt és az adóalany személyét meghatározó normát) egymástól elkülönítve, illetve eltérően kezelni a hatásköri korlát alkalmazása szempontjából. A főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmára tett bármely alkotmányos megállapítás tehát az adóalanyról is rendelkezne, amit kizárólag az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésére figyelemmel, annak keretei között tehetne meg. A két norma elválaszthatatlan tartalmi összefonódása miatt a KATA tv. 1. § (1) bekezdése osztja a KATA tv. 3. §-ának a sorsát, azaz megfelelően vonatkozik rá a hatásköri korlát.
- [38] Ugyanez irányadó továbbá az adóalany fogalmát meghatározó KATA tv. 2. § 1–2. pontjára. Amint ezt a definíciót ütköztetné az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel, és például azt vizsgálná, hogy alkotmányos-e bizonyos szakmákat folytató személyek kirekesztése az egyéni vállalkozók közül, az adóalanyról szóló tényállási elemet

is szükségképpen felülbírálná, ezért a hatásköri korlát szempontjából a szóban forgó definíciós normát úgy kell kezelni, mint az adóalany személyét meghatározó normát. Emiatt a KATA tv. 2. § 1–2. pontjára is megfelelően vonatkozik az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése.

- [39] 5.1.4. Az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát alá tartozó normák alkotmányossági vizsgálatát csak meghatározott alapjogok sérelme esetén végezheti el az Alkotmánybíróság. Ezen alapjogokat az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése nevesíti, amelyek a következők: az élethez és az emberi méltósághoz való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jog és a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogok.
- [40] A megkülönböztetés tilalma [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés] nem található meg azon alapjogok között, amelyek a fenti felsorolásban szerepelnek. Az Alkotmánybíróság ezért a KATA tv. személyi hatályát meghatározó norma érdemi vizsgálatába nem bocsátkozhatott abból a szempontból, hogy az összhangban áll-e a diszkrimináció tilalmával. Ezért nem volt lehetőség lefolytatnia az indokolás [32]–[33] bekezdéseiben írt kivételes eset szerinti vizsgálatot a KATA tv. személyi hatálya tekintetében.
- [41] 5.1.5. Ugyanakkor az emberi méltósággal összefüggésben a hatásköri korlát alá tartozó adójogi norma is vizsgálható, és az indítványozó erre is hivatkozott. Az Alaptörvény II. cikke úgy szól, hogy „[a]z emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz”. Ezzel kapcsolatban szükséges emlékeztetni arra, hogy az emberi méltóságot az Alkotmánybíróság a Nemzeti hitvallásban írtaknak megfelelően értelmezi. Eszerint az emberi lét alapja az emberi méltóság {lásd: 32/2021. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [31], [56]}. A hatásköri korlát is együtt kezeli az élethez és az emberi méltósághoz való jogot. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése értelmében a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. Ahogyan az élethez való jog, úgy az emberi méltósághoz való jog is azon alapvető jogok közé tartozik, amelyek természetüknél fogva csak az embert illetik meg. Az indítványozó tehát az emberi méltósághoz való jog védelmét nem élvezzi, ezért a megkülönböztetés tilalma sérelmén keresztül sem hivatkozhat megalapozottan rá. Ezért nem volt lehetőség arra, hogy az Alkotmánybíróság a KATA tv. személyi hatályát abból a szempontból vizsgálja érdemben az Alaptörvény II. cikke keretei között, hogy a jogi személy indítványozó hátrányos megkülönböztetését megvalósította-e a törvényalkotó, amikor úgy döntött, hogy csak az egyéni vállalkozó természetes személyek választhatják a KATA-t.
- [42] 5.1.6. Mindezek miatt a fentebb hivatkozott Questor-ügyben kidolgozott kivételes elbírálás nem volt alkalmazható ebben az esetben. Az indítványozó személyes érintettsége nem volt megállapítható a sérelmezett törvényvel és annak sérelmezett rendelkezéseivel – a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjait ide nem értve – összefüggésben, mert azok az indítványozóra nézve nem alkalmazandók, és ezért nem képesek közvetlenül alapjogi sérelmet okozni számára. Ezért a törvény egészét és az előbbi szabályokat az Alaptörvénybe foglalt hatásköri korlát miatt, amely köti az Alkotmánybíróságot, nem volt lehetőség érdemben felülvizsgálni.
- [43] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy ez nem jelenti egyben azt is, hogy más típusú sérelemokozás eleve kizárt lenne, de a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadását nem alapozza meg az áttételes és esetleges sérelemre való hivatkozás.
- [44] 5.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjait vizsgálta az indítványozó személyes érintettségével összefüggésben.
- [45] Az indítványozó igazolta, hogy 2022. szeptember 1-jét közvetlenül megelőzően a régi KATA alanya volt. Adójogviszonya az előbb említett adónemben törvény erejénél fogva megszűnt akkor, amikor az azt megalapozó adókötelezettséget is magában foglalt szabályozást a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezte a KATA tv. sérelmezett 26. § *d), e), f)* pontja 2022. szeptember 1-jével. Adójogi személyes státuszát változtatta tehát meg a törvényalkotó azáltal, hogy a KATA tv. előbbi szabályaival megszüntette régi KATA szerinti anyagi adójogviszonyt. Ezért az indítványozó személyes érintettsége a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjával összefüggésben megállapítható volt.
- [46] 6. Ezt követően azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a *közvetlen* érintettség feltétele teljesült-e a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontja tekintetében.

- [47] A régi KATA esetében az önadózás érvényesült. Ez azt jelentette, hogy az adójog önkéntes, jogszerű követése volt az adóalanyok kötelezettsége. A régi KATA-ra vonatkozó szabályok bírósági (vagy hatósági) döntés nélkül közvetlenül hatályosultak. Az adójogviszony megszűnése sem igényelt adóhatósági döntéshozatalt, amivel szemben a jogorvoslati jog és a bírósághoz fordulás joga megnyílt volna.
- [48] A KATA szintén önadózással teljesítendő. Az indítványozó azonban nem volt jogosult a KATA-t választani. Ugyanakkor a kizárólag magánszemély taggal rendelkező betéti társaságnak is jogszerűen eleget kell tenni az adókötelezettségeiknek, ezért más adónem hatálya alá kényszerült bejelentkezni.
- [49] Az indítványozó a KIVA mellett döntött. Ez is az önadózás körébe tartozik, amely a régi KATA-hoz képest magasabb adóterhelést jelent. Az alkotmányjogi panasz alapját tehát kifejezetten az képezi, hogy az indítványozó elveszítette a számára legoptimálisabb adónemet a 2022. szeptember 1-jétől képződő bevételeire nézve. Konkrét, az adóalapokat kitöltő adatok híján számszerűen azt nem lehet pontosan meghatározni, hogy innentől kezdve mennyivel több közterhet fizet az indítványozó ahhoz képest, mintha a régi KATA alanya maradhatott volna, vagy a KATA alanyává válhatott volna. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz közvetlen érintettségre vonatkozó feltételének teljesítéséhez elegendő azt rögzíteni, hogy a fentiek szerinti közvetlen sérelem abban áll, hogy az indítványozó *ex lege* elveszítette a kedvezményes adónem hatálya alá tartozását, a régi KATA szerinti adóalanyiságát, amelyhez képest a többi fizetési kötelezettség nagyobb terhet jelent számára. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontja közvetlenül okozott sérelmet mind az indítványozó számára.
- [50] 7. Ahogyan arra a fentiekben már utalt az Alkotmánybíróság, a sérelem akkor aktuális, ha a személyes és közvetlen érintettség az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fennállt. A tárgyi ügyben a közvetlen alkotmányjogi panasz sajátos feltételei közül itt már csak azt kellett vizsgálni, hogy az indítványozó állított sérelme, amelyet előadása szerint a KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontja okozott számára, aktuális volt-e akkor, amikor alkotmányjogi panaszindítványát előterjesztette. Ebből a szempontból a KATA tv. előbbi pontjait kellett közelebbről megvizsgálni.
- [51] 7.1. Ezek a szabályok deregulációs normák, amelyek a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezték a régi KATA-ra vonatkozó rendelkezéseket 2022. szeptember 1-jével. Ugyanakkor a hatályon kívül helyező rendelkezések is hatálytalanok már. Ezeket ugyanis a Jat. 12. § (2) bekezdése automatikusan hatályon kívül helyezte 2022. szeptember 2-án. A kérdés tehát az, hogy az automatikusan hatályon kívül helyezett hatályon kívül helyező (deregulációs) szabályok támadása megfelelt-e az aktuális érintettség követelményének az indítvány benyújtásakor az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban.
- [52] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az indítvány csak 2022. szeptember 7-én érkezett meg az Alkotmánybíróságra, azt az indítványozó – a postai bélyegző tanúsága szerint – 2022. szeptember 2-án postára adta, ami meghatározó jelentőséggel rendelkezik [vesd össze: Ügyrend 28. § (1) bekezdés], és ezért az indítványi elem „aktualitása” nem volt kétségbe vonható.
- [53] 7.2. A deregulációs normák jogi természetéhez az tartozik hozzá, hogy jogi hatásuk kifejtését követően automatikusan kiíródnak a tételes jogból; tartalmukkal nem terhelik tovább az egyébként is komplex és terjedelmes jogrendszert. Az ilyen normák ugyanis sehová sem épülnek be jogtechnikai természetüknek megfelelően. Ebből az következik, hogy esetükben nem alkalmazható az Alkotmánybíróság azon gyakorlata [ezt lásd például: 8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.; 32/2014. (XI. 3.) AB határozat [19]], miszerint a sérelmezetről az inkorporáló jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára térhet át a testület. Nincs ugyanis inkorporáló jogszabály, valamint a deregulációs normák nem hoznak létre új normatartalmat, hanem éppen ellenkezőleg eltörlik a régit.
- [54] Hangsúlyozandó továbbá, hogy az Alkotmánybíróság normakontroll hatáskörében eljárva a normával és nem általában véve a deregulációs norma által létrehozott, sérelmesnek tartott jogi helyzettel szemben tudja lefolytatni a közvetlen alkotmányjogi panaszeljárást. A deregulációs normák vonatkozásában az Abtv. 41. § (3) bekezdése alkalmazására sem nyílhat lehetőség, mert nem állhat elő olyan helyzet, hogy a teljességbe ment deregulációs normákat egy konkrét esetben még egyszer alkalmazni kellene.
- [55] 7.3. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy elvileg még az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban sem kizárt a már hatályon kívül helyezett rendelkezések (tehát nem a dereguláló norma, hanem a hatályon kívül

helyezett normatartalom) vizsgálat alá vonása {lásd például: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]; 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]}. Az Alkotmánybíróság rámutatott már ugyanis arra, hogy „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat Indokolás [42]}. Erre a gyakorlatra az indítványozó is utalt azzal, hogy felhívta a 4/2018. (IV. 27.) AB határozat, Indokolás [44] bekezdését.

- [56] 7.4. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó érintettsége aktuális volt az indítvány előterjesztésekor, mert azon a napon nyújtotta be panaszát, amelyen a sérelmezett deregulációs normák teljességbe mentek.
- [57] Arra azonban nem hivatkozott az indítványozó, hogy a jelen végzés indokolásának [55] bekezdésében idézett megállapítás azokra a helyzetekre vonatkozik, amikor a támadott norma annak ellenére okoz továbbra is alapjogi sérelmet, hogy már nem hatályos, de még érvényes. Az Alkotmánybíróság ilyen esetekben vizsgálhatja, hogy a múltbeli időszakban történt tényállásokra még alkalmazandó norma összhangban áll-e az Alaptörvénnyel. Ilyennek minősülne különösen az a helyzet, ha az indítványozó például azt állította volna, hogy a régi KATA egyes anyagi jogi, ma már hatálytalan szabályai 2022. szeptember 1-je előtt sértették az alapjogait. A jelen ügyben azonban nem erről van szó. A határozott kérelem követelményét erre tekintettel kellett az Alkotmánybíróságnak megvizsgálnia a következő pontban.
- [58] 8. A KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontját támadó panaszem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményei közül az alábbiaknak nem tesz eleget. Az előbbi bekezdés *a)* pontja szerint az indítványban egyértelműen meg kell jelölni azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá az előbb hivatkozott jogszabályhely *f)* pontja értelmében kifejezett kérelmet kell előadni a jogszabály megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.
- [59] A KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontját nem lehet érdemben felülvizsgálni, mert az indítványozó ezek sérelmezésén keresztül a régi KATA szabályainak hatályát kívánja visszaállítani. Az Alkotmánybíróság azonban már megállapította, hogy „– a mozaikos megsemmisítéssel orvosolható esetek kivételével – sem az Alaptörvény, sem az Abtv. nem ruházta fel olyan feladat- és hatáskörrel, amellyel képes lenne eleget tenni ennek a kérelemnek. A jogalkotó által hatályon kívül helyezett norma hatályát az Alkotmánybíróság nem tudja visszaadni, mint ahogyan arra sincs felhatalmazva, hogy a jogszabálymódosítás előtti jogszabályi állapotot úgy állítsa helyre, hogy hatályba lépteti a korábbi normaszöveget. Olyan alkotmánybírósági döntés tartalmát indítványozták tehát [...], amely az Alkotmánybíróság eszköztárának nem képezi a részét” {29/2022. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [60] Az ilyen kérelem fogalmilag nem felelhet meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* és *f)* pontjában foglalt határozottsági feltételeknek. Nem lehet határozottnak tekinteni azt a panaszemet, amely hatáskörön kívüli alkotmánybírósági eljárás lefolytatására, és egyúttal olyan tartalmú alkotmánybírósági döntés meghozatalára irányul, amelyre nincs alaptörvényi vagy törvényi lehetőség. A határozott kérelem hiánya az érdemi vizsgálat akadályá {lásd például: 3289/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [12]; 3229/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3393/2021. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [61] 9. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva megállapította, hogy részben nem teljesültek az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz sajátos befogadási feltételei, mivel a támadott normák egy része tekintetében az indítványozó nem volt személyesen érintettnek minősíthető, emellett az érdemi elbírálást az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát is akadályozta.
- [62] Másrészt viszont nem teljesültek az 52. § (1b) bekezdés *a)* és *f)* pontjában foglalt határozottsági követelmények, hiszen a deregulációs normák automatikus hatályvesztése kizárta az állított alapjogi jogsérelmek megállapíthatóságát, és ezért az indítványt a rendelkező részben írtak szerint, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján, vissza kellett utasítani.

[63] Mivel a jogszabály nemzetközi egyezménybe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány nem a jogosulttól származott [vesd össze: Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pont; Abtv. 32. § (2) bekezdés], az Alkotmánybíróság azt visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2024/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3032/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény, valamint annak 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontja, 4. § (6) bekezdése, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontja alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Két egyéni ügyvéd (Indítványozó1. és Indítványozó2.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján két alkotmányjogi panaszt nyújtottak be. A beadványok tartalmi azonosságára tekintettel az ügyek végzéssel egyesítésre kerültek egy eljárásban való elbírálás végett az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Ügyrend 34. § (1) bekezdése szerint.
- [2] 1.1. Az indítványok arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény (a továbbiakban: KATA tv.) egésze, illetve annak 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontja, 4. § (6) bekezdése, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontja alaptörvény-ellenes, és ezért ezeket visszamenőleges hatállyal semmisítse meg. Az indítványozók az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, II. cikke és XV. cikk (1)–(2) bekezdése sérelmére hivatkoztak.
- [3] 1.2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó körülmények lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] A Kormány nevében a miniszterelnök-helyettes által benyújtott T/583. számú törvényjavaslatot az Országgyűlés kivételes eljárásban a benyújtása napját követő napon (2022. július 12-én) elfogadta. Másnap az Országgyűlés elnöke aláírta, majd még aznap megküldte a köztársasági elnöknek aláírásra, amely 2022. július 18-án meg is történt, és még ezen az utóbbi napon kihirdették a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvényt a Magyar Közlöny 2022. évi 118. számában.
- [5] A KATA tv. bizonyos szabályai 2022. augusztus 1-jén, a többi szabálya 2022. szeptember 1-jén lépett hatályba (lásd: KATA tv. 14. §). A KATA tv. egyfelől magában foglalja a kisadózó vállalkozók tételes adójára (a továbbiakban: KATA) vonatkozó szabályokat, másfelől más törvényi rendelkezéseket módosító és hatályon kívül helyező szabályokat tartalmazott, amelyek a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. §-a értelmében az azt követő napon automatikusan hatályukat veszítették, hogy kifejtették joghatásukat.
- [6] Utóbbiak közé tartoztak azok a rendelkezések is, amelyek a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvényben foglalt (a továbbiakban: KATA/KIVA tv.) kisadózó vállalkozások tételes adójára (a továbbiakban: régi KATA) vonatkozó normákat hatályon kívül helyezték 2022. szeptember 1-jével. Ezzel a nappal a régi KATA mint adónem, illetve a régi KATA adóalanyainak adójogviszonya megszűnt. A régi KATA volt alanyai ezáltal döntési helyzetbe kerültek. Az indítványozók nem voltak jogosultak a KATA-t választani, mert ügyvéd nem lehet az új adó alanya [vesd össze: KATA tv. 1. § (1) bekezdés, 2. § 1–2. pont, 3. §].
- [7] 2. A fenti törvényalkotási folyamatot követően fordultak az indítványozók az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz. A két, tartalmilag egyező alkotmányjogi panasz lényege a következőképpen foglalható össze.
- [8] Az indítványozók azt adták elő, hogy a KATA tv. 2022. augusztus 1-jén hatályba lépett 4. § (6) bekezdése és 15. § (1)–(2) bekezdései az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe (kellő felkészülési idő) ütköznek, továbbá a 2022. szeptember 1-jén hatályba lépett 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontjai, valamint a 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai ellentétesek az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésével (jogállamiság elve, különös tekintettel a kellő felkészülési idő követelményére és a jogszabályok elfogadása előtti társadalmi egyeztetési kötelezettségre),

az Alaptörvény II. cikkével (emberi méltósághoz való jog) és az Alaptörvény II. cikkére tekintettel az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel (emberi méltósághoz való jogból fakadó törvény előtti egyenlőség sérelme és az általános jogegyenlőségi szabály), és ezért elsődlegesen ezeket az Alkotmánybíróság semmisítse meg. Másodlagosan az egész törvény *ex tunc* hatályú megsemmisítését kérték.

- [9] Az indítványozók azzal érveltek, hogy a KATA tv. elvonta adózási formájuk jogalapját. Ez nem pusztán adózási rezsim váltást jelent, hanem alapvetően befolyásolja az indítványozók gazdasági tevékenységét is, alapjogi sérelmet okozva ezáltal. Álláspontjuk szerint „az Abtv. 26. § (2) bekezdésének azon fordulata szerint bírálható el az ügy, hogy a KATA tv. 26. § *d)*, *e)* és *f)* pontjainak hatályosulása folytán következett be az alaptörvényellenességet közvetlenül megalapozó jogsérelem, ugyanis a hatályon kívül helyező rendelkezések éppen azt akadályozzák meg, hogy a korábban hatályos [...] joganyag a továbbiakban alkalmazható legyen”. E körben hivatkoztak a 4/2018. (IV. 27.) AB határozat indoklásának [44] bekezdésére.
- [10] Előadták továbbá, hogy a felkészülési idő túlságosan rövid volt, mert az a nyári hónapokra esett, és ekkor a könyvelők, az államigazgatási szervek és az ügyfelek nehezebben érhetőek el. A változtatás olyan mértékben veszi semmibe a kizárással érintett adóalanyok érdekeit, amely megalázó és ezért ellentétes az emberi méltósággal is.
- [11] A KATA tv. 4. § (6) bekezdésével és 15. § (1)–(2) bekezdésével kapcsolatban az indítványozók azzal érveltek, hogy jogszabályváltozásra való jóhiszemű felkészülést, az azonos esélyek elvi lehetőségét ásta alá a jogalkotó azzal, hogy nem írta elő a szabályozásból kieső személyek tájékoztatását. A jogalkotónak nemcsak a KATA tv. hatálya alá tartozók jogkövetésre való felkészülését, hanem minden régi adóalanyt, így az indítványozóknak a felkészülését is azonos feltételekkel kellett volna elősegítenie. Ezek miatt indítványozták, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy „a 2022. augusztus 1-jén hatályba lépett KATA tv. 4. § (6) bekezdése és a KATA tv. 15. § (1)–(2) bekezdései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, ugyanis a kellő felkészülési idő kapcsán nem biztosította a jogszabályváltozásokra való azonos esélyekkel való felkészülés lehetőségét.”
- [12] A KATA tv. egésze, de kifejezetten a KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai alaptörvény-ellenesek a társadalmi egyeztetés elmaradása okán is, ami ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével. A KATA tv. megalkotása előtt semmilyen társadalmi egyeztetés nem folyt.
- [13] Az emberi méltósághoz való jog sérelmét az okozta, hogy a változtatás szükségtelen volt, vagy ha mégis annak tekinthető, akkor aránytalan, mert nem az elvonás legenyhébb módját választotta a jogalkotó, hiszen nem lehet ekként értékelni, ha rapid módon adóalanyok százezrei alól „rántjuk ki a szőnyegét”.
- [14] A méltóságsérelemmel összefüggésben az indítványozók azzal érveltek, hogy a jogegyenlőség elve nem bármifajta különbségtételt, hanem csupán az emberi méltóságot sértő megkülönböztetéseket tilalmazza. Alaptörvény-ellenes, vagyis emberi méltóságot sértő megkülönböztetés abban az esetben állapítható meg, ha a különbségtétel önkényes. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom kiterjeszhető a teljes jogrendszerre, mert az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Az ilyen megkülönböztetés igazolhatósága a nem alapjogok tekintetében is különleges szigorúsággal vizsgálendő, mint a jelen esetben. Az a megkülönböztetés önkényes a jelen esetben, hogy a KATA tv. nem teszi lehetővé az indítványozók számára a KATA választását. Ugyanakkor a régi szabályozás ezt megengedte.
- [15] 3. Előjáróban szükséges rögzíteni, hogy az Alkotmánybíróság ebben az ügyben is követi azt a gyakorlatot, amelyet a 3030/2023. (I. 13.) AB végzésben és a 3031/2023. (I. 13.) AB végzésben kezdett el kialakítani. A hivatkozott döntésekben kidolgozott megállapításoktól nem volt indokolt eltérni, hiszen nincs lényeges és releváns alkotmányjogi különbség azok és a jelen egyesített ügyek között. Megjegyzendő továbbá, hogy a 29/2022. (XII. 6.) AB határozatban írt elvi tételeket is megfelelően figyelembe kell venni, jóllehet azokat másfajta eljárásában fektette le az Alkotmánybíróság.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [17] A közvetlen alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejére különös szabály vonatkozik. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése szerinti 180 napos határidőt Indítványozó1. betartotta a 2022. szeptember 2-án postára adott beadványával. Indítványozó2. is határidőben fordult az Alkotmánybíróság, hiszen 2022. szeptember 15-én postázta indítványát.

- [18] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszjelzés megengedhetőségére vonatkozó alkotmánybíróági gyakorlat a következő.
- [19] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az előbbi határidőn belül, „ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. A kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától.” [3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, ABH 2012, 1151, 1152.] „A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni.” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [28]–[31]; lásd még például: 3103/2021. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [24]; 3230/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [12]} Az érintettség feltételei konjunktívák, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbíráható legyen {lásd például: 3468/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság az indokolás további pontjaiban a személyes, közvetlen és aktuális sérelem teljesülését értékelte állandó gyakorlata alapján.
- [21] 5. A három feltétel közül először azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a személyes érintettség megállapítható-e. A személyes érintettség kapcsán a fentebb összefoglalt gyakorlat értelmében az a döntő szempont, hogy a kifogásolt jogszabály az indítványozók saját alapjogait sérti-e. Ezek alapján különbséget kell tenni az indítványozók által sérelmezett szabályok között. Az egyik csoportba tartozik a KATA tv. 15. § (2) bekezdése, amely az átalányadó választásának határidejét hosszabbította meg, és 26. § *d*), *e*), *f*) pontjai, amelyek a régi KATA szabályait helyezték hatályon kívül. A másikba a KATA tv. egésze, továbbá az előbb felsorolt bekezdésen és pontokon kívül az összes többi kifejezetten támadott rendelkezés tartozik.
- [22] 5.1. Az Alkotmánybíróság először az utóbbi csoport tekintetében vizsgálta, hogy az indítványozók érintettsége személyes-e.
- [23] 5.1.1. Abból szükséges kiindulni, hogy a kifogásolt szabályozás személyi hatálya nem terjed ki az indítványozókra, ezért a KATA tv. személy szerint számukra joghátrányt nem képes okozni. A támadott normák ezen csoportjának tehát az indítványozók személyükben nem érintettjei. Az elbírálás teljességének az igénye ugyanakkor megkívánta, hogy az Alkotmánybíróság kiterjen a kivételes lehetőségek vizsgálatára is.
- [24] 5.1.2. Az Alkotmánybíróság a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény 1. § (1) bekezdése elleni alkotmányjogi panasz esetében lényeges megállapítást tett {lásd: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [52]}. Ennek értelmében a főszabály alól kivételt jelent, tehát a személyes érintettség feltételét mégis teljesítettnek kell tekinteni, ha egy előnyt juttató jogszabály személyi hatályát a megkülönböztetés tilalmával, azon belül a csoportképzési szabályokkal összefüggésben kell megvizsgálni. Szükséges volt ezért kitérni arra is, hogy a kivételes eset a jelen ügyben alkalmazható-e a KATA tv. személyi hatályát meghatározó, sérelmezett rendelkezésre [1. § (1) bekezdés]. Ez ugyanis előkérdése a többi – ide nem értve a KATA tv. 26. § *d*), *e*), *f*) pontjait – szabály támadhatóságának az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszjelzésben.
- [25] 5.1.3. A jelen ügyben – eltérően a Quaestor-ügyben foglalt tényállástól – a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadásának feltételeit nem lehetett attól elválasztva kezelni, hogy a KATA tv.-re vonatkozik az Alkotmánybíróság hatásköri korlátja [Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés], mert az államadósság meghaladja az 50%-os arányt, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontja szerinti eljárást folytat és a KATA tv. egy központi adónemről szóló törvény [lásd: 29/2022. (XII. 6.) AB határozat].

- [26] Ahogyan azt már többször megerősítette az Alkotmánybíróság, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti „zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá. Ily módon érvényesül a hatásköri korlát jelentésének a kibontásakor a tartalom elsődlegessége a formával szemben. Ezt az értelmezési (alap)elvet alkalmazva a kérdés tehát nem az, hogy melyik törvény, hanem az, hogy melyik törvényi rendelkezés tartozik a kivételes rezsimbe. [...] Adójogszabállyal kapcsolatban kifejezetten úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy »[a]z adójogi normák közül az esik a hatásköri korlátozás alá, amely tartalmilag, azaz anyagi jogi értelemben hozzátartozik valamelyik adónem törvényi tényálláshoz függetlenül attól, hogy melyik jogforrásban található {lásd például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]}. Az adótényállás azokat az elemeket, törvényi szabályozási egységeket öleli fel, amelyek megvalósulása esetén anyagi jogi adókötelezettség keletkezik« {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [16]}. Ezek közé tartoznak különösen az alanya, a tárgyra, az alapra, a mértékre, a mentességre és a kedvezményre vonatkozó rendelkezések.” {34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]; lásd még például: 3113/2021. (IV. 14.) AB végzés, Indokolás [15]; 2/2022. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [25]; 29/2022. (XII. 6.) AB határozat}.
- [27] A KATA tv. sérelmezett 1. § (1) bekezdése a törvény személyi hatályáról szól. Tartalmi vizsgálat alapján az volt megállapítható, hogy a KATA tv. személyi hatálya alatt a főfoglalkozású egyéni vállalkozó állhat, a főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmát azonban a KATA tv. saját maga adja meg (lásd: KATA tv. 2. § 1–2. pont), tehát saját személy-fogalommal rendelkezik ez az adójogszabály. A KATA alanya, azaz az anyagi adójogi kötelezett pedig csak és kizárólag a főfoglalkozású egyéni vállalkozó lehet (vesd össze: KATA tv. 3. §).
- [28] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése – az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata értelmében – kétségtől kiterjed a központi adónemről szóló törvényben foglalt, adóalanyról rendelkező anyagi jogi norma vizsgálhatóságára. Mivel a KATA tv. 1. § (1) bekezdése által rögzített személyi hatály az adóalanyra terjed ki, nem volt lehetőség a kettőt (a személyi hatályt és az adóalany személyét meghatározó normát) egymástól elkülönítve, illetve eltérően kezelni a hatásköri korlát alkalmazása szempontjából. A főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmára tett bármely alkotmányos megállapítás tehát az adóalanyról is rendelkezne, amit kizárólag az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésére figyelemmel, annak keretei között tehetne meg. A két norma elválaszthatatlan tartalmi összefonódása miatt a KATA tv. 1. § (1) bekezdése osztja a KATA tv. 3. §-ának a sorsát, azaz megfelelően vonatkozik rá a hatásköri korlát.
- [29] Ugyanez irányadó továbbá az adóalany fogalmát meghatározó KATA tv. 2. § 1–2. pontjára. Amint ezt a definíció ütköztetné az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel, és például azt vizsgálná, hogy alkotmányos-e bizonyos szakmákat folytató személyek kirekesztése az egyéni vállalkozók közül, az adóalanyról szóló tényállási elemet is szükségképpen felülbírálná, ezért a hatásköri korlát szempontjából a szóban forgó definíciós normát úgy kell kezelni, mint az adóalany személyét meghatározó normát. Emiatt a KATA tv. 2. § 1–2. pontjára is megfelelően vonatkozik az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése.
- [30] 5.1.4. Az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát alá tartozó normák alkotmányossági vizsgálatát csak meghatározott alapjogok sérelme esetén végezheti el az Alkotmánybíróság. Ezen alapjogokat az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése nevesíti. A megkülönböztetés tilalma [Alaptörvény XV. cikk (1)-(2) bekezdés] nem található meg azon alapjogok között, amelyek az előbb hivatkozott felsorolásban szerepelnek. Az Alkotmánybíróság ezért a KATA tv. személyi hatályát meghatározó norma érdemi vizsgálatába nem bocsátkozhatott abból a szempontból, hogy az összhangban áll-e a diszkrimináció tilalmával. Ezért nem volt lehetőség lefolytatnia az indokolás [24] bekezdésében írt kivételes eset szerinti vizsgálatot a KATA tv. személyi hatálya tekintetében.
- [31] 5.1.5. Ugyanakkor az emberi méltósággal összefüggésben a hatásköri korlát alá tartozó adójogi norma is vizsgálható, és az indítványozók erre is hivatkoztak. Az Alaptörvény II. cikke úgy szól, hogy „[a]z emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz”. Ezzel kapcsolatban szükséges emlékeztetni arra, hogy az emberi méltóságot az Alkotmánybíróság a Nemzeti hitvallásban írtaknak megfelelően értelmezi. Eszerint az emberi lét alapja az emberi méltóság {lásd: 32/2021. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [31], [56]}. A hatásköri korlát is együtt kezeli az élethez és az emberi méltósághoz való jogot. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése értelmében a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. Ahogyan az élethez való jog, úgy az emberi méltósághoz való jog is azon alapvető jogok közé tartozik, amelyek természetüknél fogva csak az embert illetik meg. Az indítványozók tehát az emberi méltósághoz való jog védelmét élvezik.

- [32] Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy a megkülönböztetés tilalmának és az emberi méltósághoz való jognak a tartalma nem azonosítható egymással, jóllehet az egyenlőség végső alapja az emberek egyenlő méltósága {lásd például 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [48]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [50]; 2/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [105]}. Az emberi lét vagy minőség lényegét alkotmányjogilag az emberi méltósághoz való jog fejezi ki. Tulajdonképpen mindegyik alapjog visszavezethető az emberi méltósághoz való jogra, de amint önállóan szól róluk az Alaptörvény, el is válnak attól; saját tartalmat öltenek magukra, ami a rájuk irányadó alapjog-korlátozási teszt közvetlen tárgyává válik. Ezért az emberi méltósághoz való jog hatálya alatt a diszkriminációs teszt nem alkalmazható.
- [33] Ahogyan azt fentebb megállapította az Alkotmánybíróság, a KATA tv. személyi hatálya a megkülönböztetés tilalma szempontjából nem vizsgálható felül. Az indítványozó egyéni ügyvédekre vonatkozó adóterhelést ezért az Alaptörvény II. cikkének védőhálója alatt nem lehet másokhoz (az indítványozók szerinti homogén csoportban szereplő adóalanyokhoz) viszonyítani, és azt elemezni, hogy a megkülönböztetésük ésszerűen igazolható-e vagy éppen önkényes. Azt pedig az indítványozók sem állították, hogy az általuk választott átalányadó olyan mértékű elvonást jelentene, ami önmagában, – és hasonlóan a 37/2011. (V. 10.) AB határozatban foglalt tényálláshoz –, megvalósítja az emberi méltóság sérelmét. Az emberi méltósághoz való joggal ezért az indítványban írtak alapján nem volt ütköztethető a KATA tv. személyi hatálya. Az indítványok tartalmilag valójában arra irányultak az itt vizsgált körben, hogy a diszkriminációs kérelmet az emberi méltósághoz való jog sérelmére irányuló kérelem formájában adják elő annak érdekében, hogy megkerüljék az Alaptörvényben szabályozott hatásköri korlátot.
- [34] A kifejtettek alapján nem volt lehetőség arra, hogy az Alkotmánybíróság a KATA tv. személyi hatályát abból a szempontból vizsgálja érdemben az Alaptörvény II. cikke keretei között, hogy az egyéni ügyvédek hátrányos megkülönböztetését megvalósította-e a törvényalkotó, amikor úgy döntött, hogy e hivatásrend tagjai nem választhatják a KATA-t.
- [35] 5.1.6. Mindezek miatt a fentebb hivatkozott Questor-ügyben kidolgozott kivételes elbírálás nem volt alkalmazható ebben az esetben. Az indítványozók személyes érintettsége nem volt megállapítható a sérelmezett törvénnyel és annak sérelmezett rendelkezéseivel – a KATA tv. 15. § (2) bekezdését és 26. § *d), e), f)* pontjait ide nem értve – összefüggésben, mert azok az indítványozókra nézve nem alkalmazandók, és ezért nem képesek közvetlenül alapjogi sérelmet okozni számukra. Ezért a törvény egészét és az előbbi szabályokat az Alaptörvénybe foglalt hatásköri korlát miatt, amely köti az Alkotmánybíróságot, nem volt lehetőség érdemben felülvizsgálni.
- [36] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy ez nem jelenti egyben azt is, hogy más típusú sérelemokozás eleve kizárt lenne, de a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadását nem alapozza meg az áttételes és esetleges sérelemre való hivatkozás.
- [37] 5.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság a KATA tv. 15. § (2) bekezdését és 26. § *d), e), f)* pontjait vizsgálta az indítványozók személyes érintettségével összefüggésben.
- [38] Az indítványozók igazolták, hogy 2022. szeptember 1-jét közvetlenül megelőzően a régi KATA alanyai voltak. Adójogviszonyuk az előbb említett adónemben törvény erejénél fogva megszűnt akkor, amikor az azt megalapozó adókötelezettséget is magában foglalt szabályozást a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezte a KATA tv. sérelmezett 26. § *d), e), f)* pontja 2022. szeptember 1-jével. Adójogi személyes státuszukat változtatta tehát meg a törvényalkotó azáltal, hogy a KATA tv. előbbi szabályaival megszüntette régi KATA szerinti anyagi adójogviszonyt. Ezért az indítványozók személyes érintettsége a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjával összefüggésben megállapítható volt.
- [39] A KATA tv. 15. § (2) bekezdése úgy szól, hogy „[a]z e törvény szerinti adóalanyiság választására nem jogosult, 2022. augusztus 31-én a kisadózó vállalkozások tételes adóját alkalmazó egyéni vállalkozó az Szja tv. 50–56. §-a szerinti átalányadózás választását a 2022. adóévre vonatkozóan 2022. október 31-éig jelentheti be. A bejelentés módját és formáját az állami adó-és vámhatóság honlapján 2022. augusztus 15-éig közzé teszi”. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez a szabály a KATA/KIVA tv. szerinti egyéni vállalkozók számára, akik a KATA tv. hatálya alá már nem tartozhatnak, jogosultságot állapít meg, ezért az indítványozók személyes érintettsége fennáll.

- [40] 6. Ezt követően azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a *közvetlen érintettség* feltétele teljesült-e a KATA tv. 15. § (2) bekezdése és 26. § *d), e), f)* pontja tekintetében.
- [41] 6.1. A régi KATA esetében az önadózás érvényesült. Ez azt jelentette, hogy az adójog önkéntes, jogszerű követése volt az adóalanyok kötelezettsége. A régi KATA-ra vonatkozó szabályok bírósági (vagy hatósági) döntés nélkül közvetlenül hatályosultak. Az adójogviszony megszűnése sem igényelt adóhatósági döntéshozatalt, amivel szemben a jogorvoslati jog és a bírósághoz fordulás joga megnyílt volna.
- [42] A KATA szintén önadózással teljesítendő. Az indítványozó azonban nem volt jogosult a KATA-t választani, mert egyéni ügyvéd nem lehet az új adónem alanya [vesd össze: KATA tv. 1. § (1) bekezdés, 2. § 1. pont, 2. pont *h)* alpont és 3. §]. Ugyanakkor az egyéni ügyvédeknek is jogszerűen eleget kell tenni az adókötelezettségeiknek, ezért más adónem hatálya alá kényszerültek bejelentkezni.
- [43] Az indítványozók az átalányadózás mellett döntöttek. Ez is az önadózás körébe tartozik, amely a régi KATA-hoz képest magasabb adóterhelést jelent, amit az indítványozó különböző kalkulációkkal alá is támasztott. Az alkotmányjogi panaszok alapját tehát kifejezetten az képezi, hogy az indítványozók elveszítették a számukra legoptimálisabb adónemmet a 2022. szeptember 1-jétől képződő bevételeikre nézve. Konkrét, az adóalapokat kitöltő adatok híján számszerűen azt nem lehet pontosan meghatározni, hogy inentől kezdve mennyivel több közterhet (adókat és járulékokat) fizetnek az indítványozók ahhoz képest, mintha a régi KATA alanyai maradhattak volna, vagy a KATA alanyává válhattak volna. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz közvetlen érintettségre vonatkozó feltételének teljesítéséhez elegendő azt rögzíteni, hogy a fentiek szerinti közvetlen sérelem abban áll, hogy az indítványozók *ex lege* elveszítették a kedvezményes adónem hatálya alá tartozásukat, a régi KATA szerinti adóalanyiságukat, amelyhez képest a többi fizetési kötelezettség nagyobb terhet jelent számukra. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontja közvetlenül okozott sérelmet az indítványozók számára.
- [44] 6.2. A KATA tv. 15. § (2) bekezdése azt határozza meg, hogy a KATA hatálya alól kiszorult egyéni vállalkozók meddig tehetnek jogszerűen bejelentést az átalányadózás hatálya alá tartozásukról. Az átalányadózást választó magánszemély az adóját az önadózás szabályai szerint állapítja meg (SZJA tv. 8. sz. melléklet 8. pont). A bejelentést is önkéntesen kell teljesítenie, ha ezen adózási forma mellett dönt. Tehát a szabály közvetlen hatályosulása megállapítható volt. Az azonban nem, hogy ez a rendelkezés bármilyen sérelmet okozhatna az indítványozóknak. Éppen ellenkezőleg: a KATA tv. 15. § (2) bekezdése azt teszi lehetővé, hogy az átalányadózás választásának bejelentési határideje ne 2021. május 20. legyen a 2022-es adóév egészére, hanem 2022. október 31. azzal, hogy az átalányadó 2022. szeptember 1-jétől alkalmazhatóvá válik rájuk nézve [vesd össze: SZJA tv. 50. § (1) bekezdés, 8. sz. melléklet 1. pont].
- [45] A KATA tv. 15. § (2) bekezdése egy választási jogosultságot (határidőt) kiterjesztő szabály, ami nélkül az indítványozók az átalányadót sem választhatták volna 2022 utolsó 4 hónapjára. Az ilyen eredményre vezető szabály fogalmilag nem alkalmas alapjogi sérelem okozására, jöllehet közvetlenül hatályosul. Ezek a jellemzők azonban együttesen oda vezettek, hogy a sérelemokozás követelménye sem teljesült, amiből az is egyenesen következik, hogy a sérelmezett szabállyal való közvetlen érintettség sem volt megállapítható. Ezért az előbb hivatkozott szabályt nem volt lehetőség érdemben felülvizsgálni az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban.
- [46] 7. Ahogyan arra a fentiekben már utalt az Alkotmánybíróság, a sérelem akkor aktuális, ha a személyes és közvetlen érintettség az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fennállt. A tárgyi ügyben a közvetlen alkotmányjogi panasz sajátos feltételei közül itt már csak azt kellett vizsgálni, hogy az indítványozók állított sérelme, amelyet előadásuk szerint a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontja okozott számukra, aktuális volt-e akkor, amikor alkotmányjogi panaszindítványukat előterjesztették. Ebből a szempontból a KATA tv előbbi pontjait kellett közelebbről megvizsgálni.
- [47] 7.1. Ezek a szabályok deregulációs normák, amelyek a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezték a régi KATA-ra vonatkozó rendelkezéseket 2022. szeptember 1-jével. Ugyanakkor a hatályon kívül helyező rendelkezések is hatálytalanok már. Ezeket ugyanis a Jat. 12. § (2) bekezdése automatikusan hatályon kívül helyezte 2022. szeptember 2-án. A kérdés tehát az, hogy az automatikusan hatályon kívül helyezett hatályon kívül helyező (deregulációs) szabályok elleni panaszelemek megfeleltek-e az aktuális érintettség követelményének benyújtásuk idején az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban.

- [48] 7.2. A deregulációs normák jogi természetéhez az tartozik hozzá, hogy jogi hatásuk kifejtését követően automatikusan kiíródnak a tételes jogból; tartalmukkal nem terhelik tovább az egyébként is komplex és terjedelmes jogrendszert. Az ilyen normák ugyanis sehová sem épülnek be jogtechnikai természetüknek megfelelően. Ebből az következik, hogy esetükben nem alkalmazható az Alkotmánybíróság azon gyakorlata [ezt lásd például: 8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.; 32/2014. (XI. 3.) AB határozat [19]], miszerint a sérelmezetről az inkorporáló jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára térhet át a testület. Nincs ugyanis inkorporáló jogszabály, valamint a deregulációs normák nem hoznak létre új normatartalmat, hanem éppen ellenkezőleg eltörlik a régit.
- [49] Hangsúlyozandó továbbá, hogy az Alkotmánybíróság normakontroll hatáskörében eljárva a normával és nem általában véve a deregulációs norma által létrehozott, sérelmesnek tartott jogi helyzettel szemben tudja lefolytatni a közvetlen alkotmányjogi panaszeljárást. A deregulációs normák vonatkozásában az Abtv. 41. § (3) bekezdése alkalmazására sem nyílhat lehetőség, mert nem állhat elő olyan helyzet, hogy a teljesezésbe ment deregulációs normákat egy konkrét esetben még egyszer alkalmazni kellene.
- [50] 7.3. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy elvileg még az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban sem kizárt a már hatályon kívül helyezett rendelkezések (tehát nem a dereguláló norma, hanem a hatályon kívül helyezett normatartalom) vizsgálat alá vonása [lásd például: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]; 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]]. Az Alkotmánybíróság rámutatott már ugyanis arra, hogy „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” [3208/2013. (XI. 18.) AB határozat Indokolás [42]]. Erre a gyakorlatra az indítványozó is utalt azzal, hogy felhívta a 4/2018. (IV. 27.) AB határozat indokolásának [44] bekezdését.
- [51] 7.4. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók érintettsége a deregulációs normák tekintetében eltérő, mert indítványuk benyújtásának időpontja lényegesen különbözik egymástól.
- [52] Indítványozó2. 2022. szeptember 15-én terjesztette elő beadványát, ahogyan azt a 4. pontban rögzítette az Alkotmánybíróság. Ekkor a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjai által okozott állítólagos sérelem már nem minősült aktuálisnak. Aktuális sérelemről nem beszélhetünk, ha a támadott deregulációs norma már visszafordíthatatlanul kiíródott a tételes jogból akkorra, amikor az indítványokat benyújtották. Emiatt a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjait nem volt lehetőség érdemben vizsgálni Indítványozó2. panaszának alapján.
- [53] Indítványozó1. érintettsége azonban aktuális volt az indítvány előterjesztésekor, mert azon a napon nyújtotta be panaszát, amelyen a sérelmezett deregulációs normák teljesezésbe mentek. Arra azonban nem hivatkozott Indítványozó1., hogy a jelen végzés 7.3. alpontjában idézett megállapítás azokra a helyzetekre vonatkozik, amikor a támadott norma annak ellenére okoz továbbra is alapjogi sérelmet, hogy már nem hatályos, de még érvényes. Az Alkotmánybíróság ilyen esetekben vizsgálhatja, hogy a múltbeli időszakban történt tényállásokra még alkalmazandó norma összhangban áll-e az Alaptörvénnyel. Ilyennek minősülne különösen az a helyzet, ha az indítványozó például azt állította volna, hogy a régi KATA egyes anyagi jogi, ma már hatálytalan szabályai 2022. szeptember 1-je előtt sértették az alapjogait. A jelen ügyben azonban nem erről van szó. A határozott kérelem követelményét erre tekintettel kellett az Alkotmánybíróságnak megvizsgálnia a következő pontban.
- [54] 8. A KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontját támadó panaszem, amelyet Indítványozó1. terjesztett elő, a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményei közül az alábbiaknak nem tesz eleget. Az előbbi bekezdés *a)* pontja szerint az indítványban egyértelműen meg kell jelölni azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá az előbb hivatkozott jogszabályhely *f)* pontja értelmében kifejezett kérelmet kell előadni a jogszabály megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.
- [55] A KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontját nem lehet érdemben felülvizsgálni, mert Indítványozó1. ezek sérelmezésén keresztül a régi KATA szabályainak hatályát kívánja visszaállítani. Az Alkotmánybíróság azonban már megállapította, hogy „– a mozaikos megsemmisítéssel orvosolható esetek kivételével – sem az Alaptörvény, sem az Abtv. nem ruházza fel olyan feladat- és hatáskörrel, amellyel képes lenne eleget tenni ennek a kérelemnek. A jogalkotó által hatályon kívül helyezett norma hatályát az Alkotmánybíróság nem tudja visszaadni, mint

ahogyan arra sincs felhatalmazva, hogy a jogszabálmódosítás előtti jogszabályi állapotot úgy állítsa helyre, hogy hatályba lépteti a korábbi normaszöveget. Olyan alkotmánybíróági döntés tartalmát indítványozták tehát [...], amely az Alkotmánybíróság eszköztárának nem képezi a részét” {29/2022. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [15]}.

- [56] Az ilyen kérelem fogalmilag nem felelhet meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a* és *f*) pontjában foglalt határozottsági feltételeknek. Nem lehet határozottnak tekinteni azt a panaszszöveget, amely hatáskörön kívüli alkotmánybíróági eljárás lefolytatására, és egyúttal olyan tartalmú alkotmánybíróági döntés meghozatalára irányul, amelyre nincs alaptörvényi vagy törvényi lehetőség. A határozott kérelem hiánya az érdemi vizsgálat akadályos {lásd például: 3289/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [12]; 3229/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3393/2021. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [7].}.
- [57] 9. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva megállapította, hogy részben nem teljesültek az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz sajátos befogadási feltételei, mivel a támadott normák egy része tekintetében az indítványozók nem voltak személyesen érintettek minősíthetők, illetve a közvetlen és aktuális sérelem nem volt megállapítható, emellett az érdemi elbírálást az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát is akadályozta.
- [58] Másrészt viszont nem teljesültek az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a* és *f*) pontjában foglalt határozottsági követelmények, hiszen a deregulációs normák automatikus hatályvesztése kizárta az állított alapjogi jogsérelmek megállapíthatóságát, és ezért Indítványozó1. indítványát is a rendelkező részben írtak szerint, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján, vissza kellett utasítani.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/2030/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3033/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény, valamint annak 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontja, 4. § (6) bekezdése, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d), e), f)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy ügyvédi iroda indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be irodavezető ügyvédje által képviselve.
- [2] 1.1. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény (a továbbiakban: KATA tv.) egésze, illetve annak 1. § (1) bekezdése, 2. § 1-2. pontja, 4. § (6) bekezdése, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d), e), f)* pontja alaptörvény-ellenes, és ezért ezeket visszamenőleges hatállyal semmisítse meg. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, II. cikke és XV. cikk (1)–(2) bekezdése sérelmére hivatkozott.
- [3] 1.2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó körülmények lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] A Kormány nevében a miniszterelnök-helyettes által benyújtott T/583. számú törvényjavaslatot az Országgyűlés kivételes eljárásban a benyújtása napját követő napon (2022. július 12-én) elfogadta. Másnap az Országgyűlés elnöke aláírta, majd még aznap megküldte a köztársasági elnöknek aláírásra, amely 2022. július 18-án meg is történt, és még ezen az utóbbi napon kihirdették a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvényt a Magyar Közlöny 2022. évi 118. számában.
- [5] A KATA tv. bizonyos szabályai 2022. augusztus 1-jén, a többi szabálya 2022. szeptember 1-jén lépett hatályba (lásd: KATA tv. 14. §). A KATA tv. egyfelől magában foglalja a kisadózó vállalkozók tételes adójára (a továbbiakban: KATA) vonatkozó szabályokat, másfelől más törvényi rendelkezéseket módosító és hatályon kívül helyező szabályokat tartalmazott, amelyek a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. §-a értelmében az azt követő napon automatikusan hatályukat veszítették, hogy kifejtették joghatásukat.
- [6] Utóbbiak közé tartoztak azok a rendelkezések is, amelyek a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvényben foglalt (a továbbiakban: KATA/KIVA tv.) kisadózó vállalkozások tételes adójára (a továbbiakban: régi KATA) vonatkozó normákat hatályon kívül helyezték 2022. szeptember 1-jével. Ezzel a nappal a régi KATA mint adónem, illetve a régi KATA adóalanyainak adójogviszonya megszűnt. A régi KATA volt alanyai ezáltal döntési helyzetbe kerültek. Attól függően, hogy milyen jellemzőkkel, sajátosságokkal rendelkeznek, választhatták az újonnan megalkotott KATA-t vagy más adónem hatálya alá jelentkezhettek be, illetve sorolandók be. A KATA/KIVA tv.-ben továbbra is hatályban lévő kisvállalati adó (a továbbiakban: KIVA), a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: TAO tv.) szerinti társasági adó (a továbbiakban: TAO) és a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: SZJA tv.) szerinti vállalkozói személyi jövedelemadó (a továbbiakban: vállalkozói SZJA) vagy az SZJA tv. szerinti átalányadó (a továbbiakban: átalányadó) hatálya alá tartozhatnak.
- [7] Az indítványozó nem volt jogosult a KATA-t választani, mert ügyvédi iroda nem lehet az új adó alanya [vesd össze: KATA tv. 1. § (1) bekezdés, 2. § 1–2. pont, 3. §].
- [8] 2. A fenti törvényalkotási folyamatot követően fordult az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz lényege a következőképpen foglalható össze.

- [9] 2.1. Az indítványozó azt adta elő, hogy a KATA tv. 2022. augusztus 1-jén hatályba lépett 4. § (6) bekezdése és 15. § (1)–(2) bekezdései az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe (kellő felkészülési idő) ütköznek, továbbá a 2022. szeptember 1-jén hatályba lépett 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontjai, valamint a 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai ellentétesek az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésével (jogállamiság elve, különös tekintettel a kellő felkészülési idő követelményére és a jogszabályok elfogadása előtti társadalmi egyeztetési kötelezettségre), az Alaptörvény II. cikkével (emberi méltósághoz való jog) és az Alaptörvény II. cikkére tekintettel az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével (emberi méltósághoz való jogból fakadó törvény előtti egyenlőség sérelme és az általános jogegyenlőségi szabály), és ezért elsődlegesen ezeket az Alkotmánybíróság semmisítse meg. Másodlagosan az egész törvény *ex tunc* hatályú megsemmisítését kérte.
- [10] Az indítványozó azzal érvelt, hogy a KATA tv. elvonta az adózási formája jogalapját, hiszen az ügyvédi irodákat kizárta a KATA választására jogosultak köréből. Ez nem pusztán adózási rezsím váltást jelent, hanem alapvetően befolyásolja az indítványozó teljes gazdasági tevékenységét is, alapjogi sérelmet okozva ezáltal. Álláspontja szerint „az Abtv. 26. § (2) bekezdésének azon fordulata szerint bírálható el az ügy, hogy a KATA tv. 26. § *d)*, *e)* és *f)* pontjainak hatályosulása folytán következett be az alaptörvény-ellenességet közvetlenül megalapozó jogsérelem, ugyanis a hatályon kívül helyező rendelkezések éppen azt akadályozzák meg, hogy a korábban hatályos [...] joganyag a továbbiakban alkalmazható legyen”. E körben hivatkozott a 4/2018. (IV. 27.) AB határozat indokolásának [44] bekezdésére.
- [11] Előadta továbbá, hogy a felkészülési idő túlságosan rövid volt, mert az a nyári hónapokra esett, és ekkor a könyvelők, az államigazgatási szervek és az ügyfelei nehezebben érhetőek el. Kettős könyvvitelre kell áttérnie, ami könyvelő közreműködése nélkül megoldhatatlan. A változtatás olyan mértékben veszi semmibe a kizárásal érintett adóalanyok érdekeit, amely megalázó és ezért ellentétes az emberi méltósággal is.
- [12] A KATA tv. 4. § (6) bekezdésével és 15. § (1)–(2) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó azzal érvelt, hogy jogszabályváltozásra való jóhiszemű felkészülést, az azonos esélyek elvi lehetőségét ásta alá a jogalkotó azzal, hogy nem írta elő a szabályozásból kieső személyek tájékoztatását. A jogalkotónak nemcsak a KATA tv. hatálya alá tartozók jogkövetésre való felkészülését, hanem minden régi adóalanyok, így az indítványozónak a felkészülését is azonos feltételekkel kellett volna elősegítenie. Ezek miatt indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy „a 2022. augusztus 1-jén hatályba lépett KATA tv. 4. § (6) bekezdése és a KATA tv. 15. § (1)–(2) bekezdései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, ugyanis a kellő felkészülési idő kapcsán nem biztosította a jogszabályváltozásokra való azonos esélyekkel való felkészülés lehetőségét.”
- [13] A KATA tv. egésze, de kifejezetten a KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai alaptörvény-ellenesek a társadalmi egyeztetés elmaradása okán is, ami ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével. A KATA tv. megalkotása előtt semmilyen társadalmi egyeztetés nem folyt.
- [14] Az emberi méltósághoz való jog sérelmét az okozta, hogy a változtatás szükségtelen volt, vagy ha mégis annak tekinthető, akkor aránytalan, mert nem az elvonás legenyhébb módját választotta a jogalkotó, hiszen nem lehet ekként értékelni, ha rapid módon adóalanyok százezrei alól „rántjuk ki a szőnyeget”.
- [15] A méltóságsérelemmel összefüggésben az indítványozó azzal érvelt, hogy a jogegyenlőség elve nem bármifajta különbségtételt, hanem csupán az emberi méltóságot sértő megkülönböztetéseket tilalmazza. Alaptörvény-ellenes, vagyis emberi méltóságot sértő megkülönböztetés abban az esetben állapítható meg, ha a különbségtétel önkényes. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom kiterjeszhető a teljes jogrendszerre, mert az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Az ilyen megkülönböztetés igazolhatósága a nem alapjogok tekintetében is különleges szigorúsággal vizsgálendő, mint a jelen esetben. Az a megkülönböztetés önkényes a jelen esetben, hogy a KATA tv. – csupán a jogi szervezeti formája miatt – nem teszi lehetővé az indítványozó számára a KATA választását. Ugyanakkor a régi szabályozás azt megengedte, de a KATA tv. ezt hatályon kívül helyezte.
- [16] Az indítványozó beadványa utolsó előtti oldalán úgy fogalmazott, hogy „Hivatalbóli nemzetközi szerződésbe ütközik továbbá a szabályozás”. Ezt azzal támasztotta alá, hogy egy szakirodalmi forrás szerint az Emberi Jogok Európai Bírósága olyan értelmezési módszert követ, amely nem ragaszkodik mereven a jogi szöveghez.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében igazolta, hogy a KATA tv. hatályba lépését közvetlenül megelőzően a régi KATA alanya volt.
- [18] 3. Előjáróban szükséges rögzíteni, hogy az Alkotmánybíróság ebben az ügyben is követi azt a gyakorlatot, amelyet a 3030/2023. (I. 13.) AB végzésben, illetve a 3031/2023. (I. 13.) AB végzésben kezdett el kialakítani.

A hivatkozott döntésekben kidolgozott megállapításoktól nem volt indokolt eltérni, hiszen nincs lényeges és releváns alkotmányjogi különbség azok és a jelen ügy között. Megjegyzendő továbbá, hogy a 29/2022. (XII. 6.) AB határozatban írt elvi tételeket is megfelelően figyelembe kell venni, jóllehet azokat másfajta eljárásában fektette le az Alkotmánybíróság.

- [19] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [20] A közvetlen alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejére különös szabály vonatkozik. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése szerinti 180 napos határidőt az indítványozó betartotta a 2022. szeptember 26-án postára adott beadványával.
- [21] Ezt követően az Alkotmánybíróság összefoglalta az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz-eljárás megengedhetőségére vonatkozó állandó gyakorlatát.
- [22] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az előbbi határidőn belül, „ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. A kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától.” [3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, ABH 2012, 1151, 1152.] „A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni.” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [28]–[31]; lásd még például: 3103/2021. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [24]; 3230/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [12]} Az érintettség feltételei konjunktívák, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen {lásd például: 3468/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság az indokolás további pontjaiban a személyes, közvetlen és aktuális sérelem teljesülését értékelte állandó gyakorlata alapján.
- [24] 5. A három feltétel közül először azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a személyes érintettség megállapítható-e. A személyes érintettség kapcsán a fentebb összefoglalt gyakorlat értelmében az a döntő szempont, hogy a kifogásolt jogszabály az indítványozó saját alapjogát sérti-e. Ezek alapján különbséget kell tenni az indítványozó által sérelmezett szabályok között. Az egyik csoportba tartoznak a KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai, amelyek a régi KATA szabályait helyezték hatályon kívül. A másikba a KATA tv. egésze, továbbá az előbb felsorolt pontokon kívül az összes többi kifejezetten támadott rendelkezés. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy ebbe az utóbbi csoportba tartozik a KATA tv. 15. § (2) bekezdése is, mert e szabály hatálya – a 3030/2023. (I. 13.) AB végzéssel lezárt ügy indítványozójával ellentétben, ám a 3031/2023. (I. 13.) AB végzéssel lezárt ügy indítványozójával egyezően – a jelen ügy indítványozójára nem terjed ki.
- [25] 5.1. Az Alkotmánybíróság először az utóbbi csoport tekintetében vizsgálta, hogy az indítványozó érintettsége személyes-e.
- [26] 5.1.1. Abból szükséges kiindulni, hogy a kifogásolt szabályozás személyi hatálya nem terjed ki az indítványozóra, ezért a KATA tv. személy szerint számára joghátrányt nem képes okozni. Ez egyértelműen megállapítható a panasz tartalmából. Az indítványozó nem azt tartotta sérelmesnek, hogy rá vonatkozik a KATA tv., hanem azt, hogy az rá annak ellenére *nem* vonatkozik, hogy a régi KATA alanyisága *ex lege* megszűnt. Hangsúlyozandó, hogy az itt elemzett szabályok körében az indítványozó a rendelkezések egyikét sem tudja önadózással követni, mint ahogyan az adóhatóság sem tudja azokat rajta egy utólagos ellenőrzés során számom kérni. Arról van tehát szó, hogy a KATA tv. szerint csak a főfoglalkozású egyéni vállalkozó választhatja a KATA-t. Mivel az ügyvédi iroda nem minősül annak, nem lehet a KATA alanya. A támadott normák ezen csoportjának tehát

az indítványozó személyében nem érintettje. Az elbírálás teljességének az igénye ugyanakkor megkívánta, hogy az Alkotmánybíróság kitérjen a kivételes lehetőségek vizsgálatára is.

- [27] 5.1.2. Az Alkotmánybíróság a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény 1. § (1) bekezdése elleni alkotmányjogi panasz esetében lényeges megállapítást tett [lásd: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [52]]. Ennek értelmében a főszabály alól kivételt jelent, tehát a személyes érintettség feltételét mégis teljesítettnek kell tekinteni, ha egy előnyt juttató jogszabály személyi hatályát a megkülönböztetés tilalmával, azon belül a csoportképzési szabályokkal összefüggésben kell megvizsgálni. Szükséges volt ezért kitérni arra is, hogy a kivételes eset a jelen ügyben alkalmazható-e a KATA tv. személyi hatályát meghatározó, sérelmezett rendelkezésre [1. § (1) bekezdés]. Ez ugyanis előkérdése a többi – ide nem értve a KATA tv. 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjait – szabály támadhatóságának az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban.
- [28] 5.1.3. A jelen ügyben – eltérően a Quaestor-ügyben foglalt tényállástól – a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadásának feltételeit nem lehetett attól elválasztva kezelni, hogy a KATA tv.-re vonatkozik az Alkotmánybíróság hatásköri korlátja [Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés], mert az államadósság meghaladja az 50%-os arányt, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja szerinti eljárást folytat és a KATA tv. egy központi adónemről szóló törvény (lásd: II/2159/2022. számú ügyben készített Tervezet1. 6-7. oldal).
- [29] Ahogyan azt már többször megerősítette az Alkotmánybíróság, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti „zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá. Ily módon érvényesül a hatásköri korlát jelentésének a kibontásakor a tartalom elsődlegessége a formával szemben. Ezt az értelmezési (alap)elvet alkalmazva a kérdés tehát nem az, hogy melyik törvény, hanem az, hogy melyik törvényi rendelkezés tartozik a kivételes rezsimbe. [...] Adójogszabállyal kapcsolatban kifejezetten úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy »[a]z adójogi normák közül az esik a hatásköri korlátozás alá, amely tartalmilag, azaz anyagi jogi értelemben hozzátartozik valamelyik adónem törvényi tényálláshoz függetlenül attól, hogy melyik jogforrásban található [lásd például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]]. Az adótényállás azokat az elemeket, törvényi szabályozási egységeket öleli fel, amelyek megvalósulása esetén anyagi jogi adókötelezettség keletkezik« [3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [16]]. Ezek közé tartoznak különösen az alanya, a tárgyra, az alapra, a mértékre, a mentességre és a kedvezményre vonatkozó rendelkezések.» [34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]; lásd még például: 3113/2021. (IV. 14.) AB végzés, Indokolás [15]; 2/2022. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [25]; 29/2022. (XII. 6.) AB határozat].
- [30] A KATA tv. sérelmezett 1. § (1) bekezdése a törvény személyi hatályáról szól. Tartalmi vizsgálat alapján az volt megállapítható, hogy a KATA tv. személyi hatálya alatt a főfoglalkozású egyéni vállalkozó állhat, a főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmát azonban a KATA tv. saját maga adja meg (lásd: KATA tv. 2. § 1–2. pont), tehát saját személy-fogalommal rendelkezik ez az adójogszabály. A KATA alanya, azaz az anyagi adójogi kötelezett pedig csak és kizárólag a főfoglalkozású egyéni vállalkozó lehet (vesd össze: KATA tv. 3. §).
- [31] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése – az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata értelmében – kétségkívül kiterjed a központi adónemről szóló törvényben foglalt, adóalanyról rendelkező anyagi jogi norma vizsgálhatóságára. Mivel a KATA tv. 1. § (1) bekezdése által rögzített személyi hatály az adóalanyra terjed ki, nem volt lehetőség a kettőt (a személyi hatályt és az adóalany személyét meghatározó normát) egymástól elkülönítve, illetve eltérően kezelni a hatásköri korlát alkalmazása szempontjából. A főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmára tett bármely alkotmányos megállapítás tehát az adóalanyról is rendelkezne, amit kizárólag az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésére figyelemmel, annak keretei között tehetne meg. A két norma elválaszthatatlan tartalmi összefonódása miatt a KATA tv. 1. § (1) bekezdése osztja a KATA tv. 3. §-ának a sorsát, azaz megfelelően vonatkozik rá a hatásköri korlát.
- [32] Ugyanez irányadó továbbá az adóalany fogalmát meghatározó KATA tv. 2. § 1–2. pontjára. Amint ezt a definíciót ütköztetné az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel, és például azt vizsgálná, hogy alkotmányos-e bizonyos szakmákat folytató személyek kirekesztése az egyéni vállalkozók közül, az adóalanyról szóló tényállási elemet is szükségképpen felülbírálná, ezért a hatásköri korlát szempontjából a szóban forgó definíciós normát úgy kell kezelni, mint az adóalany személyét meghatározó normát. Emiatt a KATA tv. 2. § 1–2. pontjára is megfelelően vonatkozik az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése.

- [33] 5.1.4. Az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát alá tartozó normák alkotmányossági vizsgálatát csak meghatározott alapjogok sérelme esetén végezheti el az Alkotmánybíróság. Ezen alapjogokat az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése nevesíti.
- [34] A megkülönböztetés tilalma [Alaptörvény XV. cikk (1)-(2) bekezdés] nem található meg azon alapjogok között, amelyek a fenti felsorolásban szerepelnek. Az Alkotmánybíróság ezért a KATA tv. személyi hatályát meghatározó norma érdemi vizsgálatába nem bocsátkozhatott abból a szempontból, hogy az összhangban áll-e a diszkrimináció tilalmával. Ezért nem volt lehetőség lefolytatnia az indokolás [27] bekezdésében írt kivételes eset szerinti vizsgálatot a KATA tv. személyi hatálya tekintetében.
- [35] 5.1.5. Ugyanakkor az emberi méltósággal összefüggésben a hatásköri korlát alá tartozó adójogi norma is vizsgálható, és az indítványozó erre is hivatkozott. Az Alaptörvény II. cikke úgy szól, hogy „[a]z emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz”. Ezzel kapcsolatban szükséges emlékeztetni arra, hogy az emberi méltóságot az Alkotmánybíróság a Nemzeti hitvallásban írtaknak megfelelően értelmezi. Eszerint az emberi lét alapja az emberi méltóság {lásd: 32/2021. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [31], [56]}. A hatásköri korlát is együtt kezeli az élethez és az emberi méltósághoz való jogot. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése értelmében a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. Ahogyan az élethez való jog, úgy az emberi méltósághoz való jog is azon alapvető jogok közé tartozik, amelyek természetüknél fogva csak az embert illetik meg. Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény 87. § (1) bekezdése szerint az ügyvédi iroda jogi személy. Hangsúlyozandó, hogy a régi KATA alanya az indítványozó ügyvédi iroda volt, nem pedig annak tagja. Az indítványozó tehát az emberi méltósághoz való jog védelmét nem élvezti, ezért a megkülönböztetés tilalma sérelmén keresztül sem hivatkozhat megalapozottan rá. Ezért nem volt lehetőség arra, hogy az Alkotmánybíróság a KATA tv. személyi hatályát abból a szempontból vizsgálja érdemben az Alaptörvény II. cikke keretei között, hogy a jogi személy indítványozó hátrányos megkülönböztetését megvalósította-e a törvényalkotó, amikor úgy döntött, hogy csak az egyéni vállalkozó természetes személyek választhatják a KATA-t.
- [36] 5.1.6. Mindezek miatt a fentebb hivatkozott Questor-ügyben kidolgozott kivételes elbírálás nem volt alkalmazható ebben az esetben. Az indítványozó személyes érintettsége nem volt megállapítható a sérelmezett törvényen és annak sérelmezett rendelkezéseivel – a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjait ide nem értve – összefüggésben, mert azok az indítványozóra nézve nem alkalmazandók, és ezért nem képesek közvetlenül alapjogi sérelmet okozni számára. Ezért a törvény egészét és az előbbi szabályokat az Alaptörvénybe foglalt hatásköri korlát miatt, amely köti az Alkotmánybíróságot, nem volt lehetőség érdemben felülvizsgálni.
- [37] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy ez nem jelenti egyben azt is, hogy más típusú sérelemokozás eleve kizárt lenne, de a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadását nem alapozza meg az áttételes és esetleges sérelemre való hivatkozás.
- [38] 5.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjait vizsgálta az indítványozó személyes érintettségével összefüggésben.
- [39] Az indítványozó igazolta, hogy 2022. szeptember 1-jét közvetlenül megelőzően a régi KATA alanya volt. Adójogviszonya az előbb említett adónemben törvény erejénél fogva megszűnt akkor, amikor az azt megalapozó adókötelezettséget is magában foglalt szabályozást a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezte a KATA tv. sérelmezett 26. § *d), e), f)* pontja 2022. szeptember 1-jével. Adójogi személyes státuszát változtatta tehát meg a törvényalkotó azáltal, hogy a KATA tv. előbbi szabályaival megszüntette régi KATA szerinti anyagi adójogviszonyt. Ezért az indítványozó személyes érintettsége a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjával összefüggésben megállapítható volt.
- [40] 6. Ezt követően azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a közvetlen érintettség feltétele teljesült-e a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontja tekintetében.
- [41] A régi KATA esetében az önadózás érvényesült. Ez azt jelentette, hogy az adójog önkéntes, jogszerű követése volt az adóalanyok kötelezettsége. A régi KATA-ra vonatkozó szabályok bírósági (vagy hatósági) döntés nélkül közvetlenül hatályosultak. Az adójogviszony megszűnése sem igényelt adóhatósági döntéshozatalt, amivel szemben a jogorvoslati jog és a bírósághoz fordulás joga megnyílt volna.

- [42] A KATA szintén önadózással teljesítendő. Az indítványozó azonban nem volt jogosult a KATA-t választani. Ugyanakkor az ügyvédi irodának is jogszerűen eleget kell tenni az adókötelezettségeiknek, ezért más adónem hatálya alá kényszerült bejelentkezni.
- [43] Az indítványozó a KIVA mellett döntött. Ez is az önadózás körébe tartozik, amely a régi KATA-hoz képest magasabb adóterhelést jelent. Az alkotmányjogi panasz alapját tehát kifejezetten az képezi, hogy az indítványozó elveszítette a számára legoptimálisabb adónemet a 2022. szeptember 1-jétől képződő bevételeire nézve. Konkrét, az adóalapokat kitöltő adatok híján számszerűen azt nem lehet pontosan meghatározni, hogy innentől kezdve mennyivel több közterhet fizet az indítványozó ahhoz képest, mintha a régi KATA alanya maradhatott volna, vagy a KATA alanyává válhatott volna. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz közvetlen érintettségre vonatkozó feltételének teljesítéséhez elegendő azt rögzíteni, hogy a fentiek szerinti közvetlen sérelem abban áll, hogy az indítványozó *ex lege* elveszítette a kedvezményes adónem hatálya alá tartozását, a régi KATA szerinti adóalanyiságát, amelyhez képest a többi fizetési kötelezettség nagyobb terhet jelent számára. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KATA tv. 26. § d), e), f) pontja közvetlenül okozott sérelmet mind az indítványozó számára.
- [44] 7. Ahogyan arra a fentiekben már utalt az Alkotmánybíróság, a sérelem akkor aktuális, ha a személyes és közvetlen érintettség az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fennállt. A tárgyi ügyben a közvetlen alkotmányjogi panasz sajátos feltételei közül itt már csak azt kellett vizsgálni, hogy az indítványozó állított sérelme, amelyet előadása szerint a KATA tv. 26. § d), e), f) pontja okozott számára, aktuális volt-e akkor, amikor alkotmányjogi panaszindítványát előterjesztette. Ebből a szempontból a KATA tv. előbbi pontjait kellett közelebbről megvizsgálni.
- [45] 7.1. Ezek a szabályok deregulációs normák, amelyek a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezték a régi KATA-ra vonatkozó rendelkezéseket 2022. szeptember 1-jével. Ugyanakkor a hatályon kívül helyező rendelkezések is hatálytalanok már. Ezeket ugyanis a Jat. 12. § (2) bekezdése automatikusan hatályon kívül helyezte 2022. szeptember 2-án. A kérdés tehát az, hogy az automatikusan hatályon kívül helyezett hatályon kívül helyező (deregulációs) szabályok elleni panaszélem megfelelt-e az aktuális érintettség követelményének benyújtása idején az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárásban.
- [46] 7.2. A deregulációs normák jogi természetéhez az tartozik hozzá, hogy jogi hatásuk kifejtését követően automatikusan kiíródnak a tételes jogból; tartalmukkal nem terhelik tovább az egyébként is komplex és terjedelmes jogrendszert. Az ilyen normák ugyanis sehová sem épülnek be jogtechnikai természetüknek megfelelően. Ebből az következik, hogy esetükben nem alkalmazható az Alkotmánybíróság azon gyakorlata {ezt lásd például: 8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.; 32/2014. (XI. 3.) AB határozat [19]}, miszerint a sérelmezetről az inkorporáló jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára térhet át a testület. Nincs ugyanis inkorporáló jogszabály, valamint a deregulációs normák nem hoznak létre új normatartalmat, hanem éppen ellenkezőleg eltörlik a régit.
- [47] Hangsúlyozandó továbbá, hogy az Alkotmánybíróság normakontroll hatáskörében eljárva a normával és nem általában véve a deregulációs norma által létrehozott, sérelmesnek tartott jogi helyzettel szemben tudja lefolytatni a közvetlen alkotmányjogi panasz eljárást. A deregulációs normák vonatkozásában az Abtv. 41. § (3) bekezdése alkalmazására sem nyílna lehetőség, mert nem állhat elő olyan helyzet, hogy a teljesedésbe ment deregulációs normákat egy konkrét esetben még egyszer alkalmazni kellene.
- [48] 7.3. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy elvileg még az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárásban sem kizárt a már hatályon kívül helyezett rendelkezések (tehát nem a dereguláló norma, hanem a hatályon kívül helyezett normatartalom) vizsgálat alá vonása {lásd például: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]; 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [26]-[28]}. Az Alkotmánybíróság rámutatott már ugyanis arra, hogy „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat Indokolás [42]}. Erre a gyakorlatra az indítványozó is utalt azzal, hogy felhívta a 4/2018. (IV. 27.) AB határozat indokolásának [44] bekezdését.

- [49] Arra azonban nem hivatkozott az indítványozó, hogy az előbb idézett megállapítás azokra a helyzetekre vonatkozik, amikor a támadott norma annak ellenére okoz továbbra is alapjogi sérelmet, hogy már nem hatályos, de még érvényes. Az Alkotmánybíróság ilyen esetekben vizsgálhatja, hogy a múltbeli időszakban történt tényállásokra még alkalmazandó norma összhangban áll-e az Alaptörvénnyel. Ilyennek minősülne különösen az a helyzet, ha az indítványozó például azt állította volna, hogy a régi KATA egyes anyagi jogi, ma már hatálytalan szabályai 2022. szeptember 1-je előtt sértették az alapjogait. A jelen ügyben azonban nem erről van szó. Az aktuális érintettség kérdését erre tekintettel kellett az Alkotmánybíróságnak megvizsgálnia a következő pontban.
- [50] 7.4. Az indítványozó 2022. szeptember 26-án terjesztette elő beadványát, ahogyan azt a 4. pontban rögzítette az Alkotmánybíróság. Ekkor a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjai által okozott állítólagos sérelem már nem minősült aktuálisnak. Aktuális sérelemről nem beszélhetünk, ha a támadott deregulációs norma már visszafordíthatatlannul kiíródott a tételes jogból akkorra, amikor az indítványt benyújtották. Emiatt a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjait nem volt lehetőség érdemben vizsgálni az indítványozó panaszja alapján.
- [51] 8. A fentiekben kifejtett indokokra tekintettel az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva megállapította, hogy nem teljesültek az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz sajátos befogadási feltételei, emellett az érdemi elbírálást az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát is akadályozta. Ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján vissza kellett utasítani.
- [52] A jogszabály nemzetközi egyezménybe ütközésével kapcsolatos indítványozói indokolás olyan mértékben volt hiányos, hogy azt nem lehetett önálló indítványi elemként értékelni, ezért dönteni sem volt lehetőség róla. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az ilyen típusú indítvány előterjesztésére az indítványozó egyébként sincs feljogosítva [vesd össze: Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f)* pont; Abtv. 32. § (2) bekezdés].

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2227/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3034/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.636.393/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 49.Pkf.636.393/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 40.Pk.50.158/2021/9. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését kérte az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (2) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó (édesapa) kapcsolattartás végrehajtása iránt indított eljárást, miután közös gyermekük tekintetében a gyermek édesanyja a koronavírus járványra hivatkozással nem biztosította a 2020. április 12. és 2020. május 12. közötti időszakban esedékes személyes kapcsolattartást.
- [3] A kérelmezett édesanya a peresített időszakban a COVID-19 járvány szempontjából egyéb irányú betegsége miatt a kiemelten veszélyezett, fokozott rizikójú csoportba tartozott, ezért gyermekével budapesti lakóhelyüket elhagyva, vidéken (a nagymamánál) tartózkodott. A kérelmezett önként biztosította az elmaradt kapcsolattartás pótlását 2020. június 12-14-én és 2020. július 15-16-án.
- [4] Az elsőfokú bíróság 40.Pk.50.158/2021/9. számú végzésében az Alkotmánybíróság 3067/2021. (II. 24.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) foglaltakra hivatkozva, a felek alapjogainak összemérése eredményeként megállapította, hogy „[a] kérelmező alapjogi eredetű, az ítélet alapján személyes kapcsolattartáshoz való jogának korlátozása során a kérelmezett magatartása az alapjog lényeges tartalmát nem korlátozta, mivel megállapítható volt, hogy a kérelmezőnek lehetősége volt telefonon vagy online úton kapcsolatba lépni a gyermekkel, teljes elzárásra maga a kérelmező sem hivatkozott. A kérelmező alapjogának korlátozása a kérelmezett élethez és egészséghez való jogának védelme érdekében – a kérelmező járvánnyal és a kérelmezett betegségével kapcsolatos fenti kijelentéseire is tekintettel – szükséges, egyben a biztosított alternatív kapcsolattartási módokra tekintettel arányos is volt” (lásd: Indokolás [30]–[31]).
- [5] A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyezően a kérelmet elutasító végzésében foglaltak szerint arra a következtetésre jutott, hogy az ügyben a kérelmezett édesanya felróható magatartása nem állapítható meg. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a tárgybeli időszakban az apai kapcsolattartás nem valósult meg, így a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdése szerint azt kellett mindenekelőtt vizsgálni, hogy azok a kérelmezett édesanya felróható magatartása miatt maradtak-e el.
- [6] A bíróság e körben megállapította, hogy önmagában a járványhelyzet nem megfelelő indoka a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának akadályozására, ugyanakkor felmerülhetnek olyan többlet körülmények, amelyeket a bíróságnak minden eljárásban külön kell vizsgálnia. Jelen ügyben ilyennek értékelte a bíróság a kérelmezett orvosi igazolással alátámasztott egészségügyi állapotából következő többletkockázati tényezőt. E szerint a kérelmezett felelős szülőként járt el, amikor megtett minden olyan intézkedést, amellyel hozzásegítette magát, hogy a gyermeket megfelelően tudja ellátni a járvány időszakában. Ezért a kapcsolattartások elmaradását a bíróság nem tekintette a kérelmezett terhére felróhatónak (lásd: másodfokú bíróság 49.Pkf.636.393/2021/4. számú végzése indokolásának [32] bekezdése). Ezen túl a bíróság azt is értékelte,

hogy a kérelmezett mindvégig együttműködésre törekedett (tájékoztatta az indítványozót, egyéb módon, telefonon, online biztosította a kapcsolattartást, valamint később a pótlást is).

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően benyújtott alkotmányjogi panaszát arra alapította, hogy az Abh. alapján a kapcsolattartási jog „alapjogi minősége nem vitatott”, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2) bekezdése szerinti kapcsolattartáshoz való jogát korlátozták a bíróságok, mivel nem rendelték el az elmaradt kapcsolattartások pótlását. Az indítvány szerint az Alaptörvény „VI. cikk (1) bekezdése és XX. cikk (1) bekezdése közötti összeütközést próbálta a bíróság egy orvosi igazolással feloldani”, a támadott döntések ennek során kiüresítették a kapcsolattartáshoz való jogát. Döntéseik meghozatal előtt a bíróságoknak fel kellett volna tárnuk a „tényleges állapotokat”, így az alapjogi pozíciók egyensúlyba kerülhettek volna és nem billentek volna el a döntések az „élet védelmére”. Az indítványozó szerint a kérelmező édesanyja önkényesen, valódi indok nélkül zárta el tőle a gyermeket, a kapcsolattartáshoz való joga sérelméhez pedig a bíróságok önkényes mérlegelése vezetett. Ezen önkényesség és az eljárás elhúzódása miatt sérült az XXVIII. cikk (1) bekezdése is.
- [8] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [9] 3.1. Az indítványozó mind az alkotmányjogi panaszt, mind annak kiegészítését az Abtv.-ben meghatározott határidőn belül nyújtotta be. A másodfokú döntés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a folyamatban volt eljárás kérelmezőjeként érintettnek minősül (lásd: Abh., Indokolás [9]).
- [10] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó szerint a bíróság megalapozatlanul és alapjogsértő módon utasította el a kérelmét); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a másodfokú bíróság 49.Pkf.636.392/2021/4. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény II. cikk (1) bekezdése, VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1)–(2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése]; e) az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1) bekezdése, valamint XX. cikk (1) bekezdése kivételével indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a másodfokú bíróság végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt az elsőfokú bíróság végzésére is kiterjedő hatállyal.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdését, XVI. cikk (1) bekezdését, valamint XX. cikk (1) bekezdését az indítvány csak felsorolta, ám annak sérelmére vonatkozó kifejezett indokolást nem adott elő. Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, és annak elbírálására nincs lehetőség {lásd hasonlóan: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; legutóbb például: 3446/2021. (X. 25.) AB végzés Indokolás [6]}.
- [12] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére a bírósági eljárás elhúzódása miatt hivatkozott. Ez elsősorban azért következett be, mert ismételten be kellett nyújtania kérelmét, tekintettel arra, hogy azt mint nem határozott kérelmet az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 176. § (1) bekezdés j) pontja alapján visszautasította.
- [14] Az Alkotmánybíróság az észszerű idő követelményének megsértésére irányuló indítványt állandó gyakorlatában olyannak tekintette, mint amelynek sérelme az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható, különös tekintettel azokra az esetekre, amikor az eljárás állított elhúzódására éppen az indítványozó mulasztása miatt kerül sor. „Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemeli, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős

- elhúzódsából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. [...] A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe” (lásd: 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]; 3365/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [13]).
- [15] Mivel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozó indítvány nem vetette fel sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem látott indokot arra, hogy e vonatkozásban korábbi gyakorlatától eltérve, az alkotmányjogi panaszt befogadja és érdemben bírálja el az észszerű idő sérelmére vonatkozó indítványt.
- [16] Az Alkotmánybíróság továbbá emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2) bekezdése tartalmát érintően, és a szülő–gyermek kapcsolattartási jogának alkotmányos tartalmát is kidolgozta már (lásd: Abh.). Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [17] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [18] A vizsgált ügyben eljáró bíróságok indokolásukban bemutatták döntésük indokait. Az Abh.-ban megfogalmazott alkotmányos elvekhez illeszkedve a bíróság abból indult ki, hogy önmagában a járványhelyzet nem elfogadható indoka a kapcsolattartás akadályozásának (másodfokú bíróság 49.Pkf.636.393/2021/4. számú végzése, Indokolás [31]).
- [19] Alkotmányjogi szempontból az a lényeges kérdés, hogy a bírósági eljárásban végeredményben sor került-e az egyedi ügy sajátosságainak, az érintettek személyes körülményeinek a figyelembevételére és az adott esetben fennálló tényleges egészségügyi kockázat mérlegelésére {lásd hasonlóan: 3202/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bíróságok ennek a követelménynek eleget tettek: megjelölték azt a konkrét indokot (a kérelmezett édesanya krónikus légúti betegségét), amelyre következtetésüket alapították, mindezt a gyermek ellátására való alkalmassága tükrében vizsgálták. A bizonyítékok (orvosi igazolás elfogadása) és a megállapított tényállás felülvizsgálata, illetve az ezek alapján elvégzett bírói mérlegelés felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs eszköze vagy módja. Egy ilyen jellegű vizsgálat hagyományos jogorvoslati fórummá tenné az Alkotmánybíróságot, amelyre a fentebb idézettek szerint nincs lehetősége.
- [20] Az ügyben eljáró elsőfokú és másodfokú bíróság eleget tett az alapjogi pozíciók arányosság elvén alapuló, kíméletes kiegyenlítésére és méltányos egyensúlyba kerülésére vonatkozó követelményének, döntéseiben felismerte és mérlegelte a konkuráló alapjogok érvényesülését.
- [21] Az Alkotmánybíróság – az elsőfokú és másodfokú bírósággal egyezően – azt is figyelembe vette, hogy a kérelmezett önként biztosította az elmaradt kapcsolattartási alkalmak pótlását későbbi időpontban.
- [22] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet jelen ügyben az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.

[23] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt törvényi feltételnek, részben pedig nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/841/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3035/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.636.392/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 49.Pkf.636.392/2021/4 számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 40.Pk.50.041/2021/2. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését kérte az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (2) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó (édesapa) kapcsolattartás végrehajtása iránt indított eljárást, miután közös gyermekük tekintetében a gyermek édesanyja a koronavírus járványra hivatkozással nem biztosította a 2020. március 17-e és április 12-e közötti időszakban esedékes személyes kapcsolattartást.
- [3] A kérelmezett édesanyja a peresített időszakban a COVID-19 járvány szempontjából egyébirányú betegsége miatt a kiemelten veszélyezett, fokozott rizikójú csoportba tartozott, ezért gyermekével budapesti lakóhelyüket elhagyva, vidéken (a nagymamánál) tartózkodott. A kérelmezett önként biztosította az elmaradt kapcsolattartás pótlását 2020. június 2-án és 3-án, 2020. május 29-31. közötti időintervallumban, valamint 2020. június 16-án és 18-án.
- [4] Az elsőfokú bíróság 40.Pk.50.041/2021/12. számú végzésében az Alkotmánybíróság 3067/2021. (II. 24.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) foglaltakra hivatkozva, a felek alapjogainak összemérése eredményeként az ügyben megállapította, hogy „[a] kérelmező alapjogi eredetű, az ítélet alapján személyes kapcsolattartáshoz való jogának korlátozása során a kérelmezett magatartása az alapjog lényeges tartalmát nem korlátozta, mivel megállapítható volt, hogy a kérelmezőnek lehetősége volt telefonon vagy online úton kapcsolatba lépni a gyermekkel, teljes elzárásra maga a kérelmező sem hivatkozott. A kérelmező alapjogának korlátozása a kérelmezett élethez és egészséghez való jogának védelme érdekében – a kérelmező járvánnyal és a kérelmezett betegségével kapcsolatos fenti kijelentéseire is tekintettel – szükséges, egyben a biztosított alternatív kapcsolattartási módokra tekintettel arányos is volt” (lásd: Indokolás [29], [30]).
- [5] A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyezően a kérelmet elutasító végzésében foglaltak szerint arra a következtetésre jutott, hogy az ügyben a kérelmezett édesanyja felróható magatartása nem állapítható meg. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a tárgybeli időszakban az apai kapcsolattartás nem valósult meg, így a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdése szerint azt kellett mindenképp vizsgálni, hogy azok a kérelmezett édesanyja felróható magatartása miatt maradtak-e el.
- [6] A bíróság e körben megállapította, hogy önmagában a járványhelyzet nem megfelelő indoka a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának akadályozására, ugyanakkor felmerülhetnek olyan többlet körülmények, amelyeket a bíróságnak minden eljárásban külön kell vizsgálnia. Jelen ügyben ilyennek értékelte a bíróság a kérelmezett orvosi igazolással alátámasztott egészségügyi állapotából következő többletkockázati tényezőt. E szerint a kérelmezett felelős szülőként járt el, amikor megtett minden olyan intézkedést, amellyel hozzásegítette magát, hogy a gyermeket megfelelően tudja ellátni a járvány időszakában. Ezért a kapcsolattartások elmaradását a bíróság nem tekintette a kérelmezett terhére felróhatónak (lásd: másodfokú bíróság 49.Pkf.636.392/2021/4. számú végzése indokolásának [31] bekezdése). Ezen túl a bíróság azt is értékelte, hogy

a kérelmezett mindvégig együttműködésre törekedett (tájékoztatta az indítványozót, egyéb módon, telefonon, online biztosította a kapcsolattartást, valamint később a pótlást is).

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően benyújtott alkotmányjogi panaszát arra alapította, hogy az Abh. alapján a kapcsolattartási jog „alapjogi minősége nem vitatott”, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2) bekezdése szerinti kapcsolattartáshoz való jogát korlátozták a bíróságok, mivel nem rendelték el az elmaradt kapcsolattartások pótlását. Az indítvány szerint az Alaptörvény „VI. cikk (1) bekezdése és XX. cikk (1) bekezdése közötti összeütközést próbálta a bíróság egy orvosi igazolással feloldani”, a támadott döntések ennek során kiüresítették a kapcsolattartáshoz való jogát. Döntéseik meghozatal előtt a bíróságoknak fel kellett volna tárnuk a „tényleges állapotokat”, így az alapjogi pozíciók egyensúlyba kerülhettek volna és nem billentek volna el a döntések az „élet védelmére”. Az indítványozó szerint a kérelmező édesanyja önkényesen, valódi indok nélkül zárta el tőle a gyermeket, a kapcsolattartáshoz való joga sérelméhez pedig a bíróságok önkényes mérlegelése vezetett. Ezen önkényesség és az eljárás elhúzódása miatt sérült az XXVIII. cikk (1) bekezdése is.
- [8] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [9] 3.1. Az indítványozó mind az alkotmányjogi panaszt, mind annak kiegészítését az Abtv.-ben meghatározott határidőn belül nyújtotta be. A másodfokú döntés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a folyamatban volt eljárás kérelmezőjeként érintettnek minősül (lásd: Abh., Indokolás [9]).
- [10] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó szerint a bíróság megalapozatlanul és alapjogsértő módon utasította el a kérelmét); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a másodfokú bíróság 49.Pkf.636.392/2021/4. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény II. cikk (1) bekezdése, VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1)–(2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése]; e) az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1) bekezdése, valamint XX. cikk (1) bekezdése kivételével indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a másodfokú bíróság végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt az elsőfokú bíróság végzésére is kiterjedő hatállyal.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdését, XVI. cikk (1) bekezdését, valamint XX. cikk (1) bekezdését az indítvány csak felsorolta, ám annak sérelmére vonatkozó kifejezett indokolást nem adott elő. Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, és annak elbírálására nincs lehetőség {lásd hasonlóan: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; legutóbb például: 3446/2021. (X. 25.) AB végzés Indokolás [6]}.
- [12] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére a bírósági eljárás elhúzódása miatt hivatkozott. Ez elsősorban azért következett be, mert ismételt be kellett nyújtania kérelmét, tekintettel arra, hogy azt mint nem határozott kérelmet az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 176. § (1) bekezdés j) pontja alapján visszautasította.
- [14] Az Alkotmánybíróság az észszerű idő követelményének megsértésére irányuló indítványt állandó gyakorlatában olyannak tekintette, mint amelynek sérelme az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható, különös tekintettel azokra az esetekre, amikor az eljárás állított elhúzódására éppen az indítványozó mulasztása miatt kerül sor. „Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemeli, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. [...] A panaszos által sérelmezett pertartam, mint

- az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe.” (Lásd: 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]; 3365/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [13])
- [15] Mivel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozó indítvány nem vetette fel sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem látott indokot arra, hogy e vonatkozásban korábbi gyakorlatától eltérve, az alkotmányjogi panaszt befogadja és érdemben bírálja el az észszerű idő sérelmére vonatkozó indítványt.
- [16] Az Alkotmánybíróság továbbá emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2) bekezdése tartalmát érintően, és a szülő-gyermek kapcsolattartási jogának alkotmányos tartalmát is kidolgozta már (lásd: Abh.). Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [17] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [18] A vizsgált ügyben eljáró bíróságok indokolásukban bemutatták döntésük indokait. Az Abh.-ban megfogalmazott alkotmányos elvekhez illeszkedve a bíróság abból indult ki, hogy önmagában a járványhelyzet nem elfogadható indoka a kapcsolattartás akadályozásának (másodfokú bíróság 49.Pkf.636.392/2021/4. számú végzése, Indokolás [31]).
- [19] Alkotmányjogi szempontból az a lényeges kérdés, hogy a bírósági eljárásban végeredményben sor került-e az egyedi ügy sajátosságainak, az érintettek személyes körülményeinek a figyelembevételére és az adott esetben fennálló tényleges egészségügyi kockázat mérlegelésére {lásd hasonlóan: 3202/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bíróságok ennek a követelménynek eleget tettek: megjelölték azt a konkrét indokot (a kérelmezett édesanya krónikus légúti betegségét), amelyre következtetésüket alapították, mindezt a gyermek ellátására való alkalmassága tükrében vizsgálták. A bizonyítékok (orvosi igazolás elfogadása) és a megállapított tényállás felülvizsgálata, illetve az ezek alapján elvégzett bírói mérlegelés felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs eszköze vagy módja. Egy ilyen jellegű vizsgálat hagyományos jogorvoslati fórummá tenné az Alkotmánybíróságot, amelyre a fentebb idézettek szerint nincs lehetősége.
- [20] Az ügyben eljáró elsőfokú és másodfokú bíróság eleget tett az alapjogi pozíciók arányosság elvén alapuló, kíméletes kiegyenlítésére és méltányos egyensúlyba kerülésére vonatkozó követelményének, döntéseiben felismerte és mérlegelte a konkuráló alapjogok érvényesülését.
- [21] Az Alkotmánybíróság – az elsőfokú és másodfokú bírósággal egyezően – azt is figyelembe vette, hogy a kérelmezett önként biztosította az elmaradt kapcsolattartási alkalmak pótlását későbbi időpontban.
- [22] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet jelen ügyben az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.

[23] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt törvényi feltételnek, részben pedig nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/842/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3036/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.454/2019/12. számú végzés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Mátyás László ügyvéd) útján kezdeményezte a Kúria Kfv.II.37.454/2019/12. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 2. Az ügy előzményeként az indítványozó kérelmet nyújtott be az Állami Erdészeti Szolgálat Szombathelyi Igazgatóságára erdőgazdálkodói tevékenysége nyilvántartásba vétele iránt, egyúttal megrendelte az Erdészeti Szolgálattól a területre vonatkozó üzemtervi kivonatot. Az Állami Erdészeti Szolgálat Szombathelyi Igazgatóság 4959/3/2006. számú határozatával az indítványozót nyilvántartásba vette, az elsőfokú erdészeti hatóság 6255/2006. számú határozatával jóváhagyta az erdő művelési ágú ingatlanra vonatkozó üzemtervet.
- [3] 3. A nyilvántartásba vételről hozott elsőfokú határozat ellen egy magánszemély fellebbezést nyújtott be, amely alapján a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság 04.4/74/2/2007. számú határozatával az elsőfokú határozatot megsemmisítette. Az indítványozó bírósági felülvizsgálatot kezdeményezett, amely alapján a másodfokú hatóság határozatát a Vas Megyei Bíróság 1.K.20.145/2008/4. számú ítéletével hatályon kívül helyezte és a másodfokú hatóságot új eljárásra kötelezte. A megismételt eljárásban a másodfokú hatóság jogutódként a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság 04.4/1738-1/2014. számú határozatával helybenhagyta az elsőfokú, erdőgazdálkodóként történő nyilvántartásba vételről szóló határozatot. Ugyanakkor az elsőfokú hatóság jogutódként a Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága 27.3/2117/2007. számú határozatával az üzemterv jóváhagyására vonatkozó határozatot visszavonta. Az indítványozó részére az erdőtervet az elsőfokú hatóság jogutóda, a Vas Megyei Kormányhivatal Szombathelyi Járási Hivatal VA-06/AKF02/6323-3/2017. számú határozatával adta ki.
- [4] 4. Az indítványozó 2018 júniusában keresetet nyújtott be a Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdészeti Osztálya ellen (I. rendű alperes) és a Vas Megyei Kormányhivatal (Vas Megyei Kormányhivatal Szombathelyi Járási Hivatal jogutóda, II. rendű alperes) ellen a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 38. § (1) bekezdése alapján. Az I. rendű alperes tevékenységét azért kifogásolta, mert nem folytatta le a jogszabályban meghatározott határidőn belül az új eljárást. A II. rendű alperessel szemben arra hivatkozott, hogy az erdőgazdálkodóként történt nyilvántartásba vételről szóló másodfokú jogerős határozatot követően hivatalból kellett volna intézkednie az üzemterv kiadása iránt, azonban az erdőtervi határozat meghozatalára irányuló eljárást nem folytatta le a jogszabályban meghatározott határidőn belül. Hangsúlyozta, hogy egy későbbi perben kívánja kárigényét érvényesíteni.
- [5] 5. A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 102.K.27.484/2018/14. számú ítélete az indítványozó mint felperes keresetét megalapozottnak találta és megállapította, hogy az I. rendű alperes a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2014. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 33. § (1) bekezdésébe foglalt ügyintézési határidőt megsértette, mivel a jogerős ítélet alapján a megismételt eljárást 6 évvel később fejezte be. A II. rendű alperes vonatkozásában megállapította, hogy az üzemterv határozat kiadására irányuló eljárásban az indítványozó mint felperes kérelme elbírálatlan maradt, függetlenül attól, hogy a II. rendű alperes 2007-ben visszavonta a kérelem alapján kiadott üzemterv határozatot, mert nem állt fenn a felperes erdőgazdálkodói minősége. A nyilvántartásba vételi eljárás 2014. augusztus 4-én lezárult, ezt követően a felek között egyeztetés indult. Az egyeztetést a bíróság úgy értékelte, hogy az az erdőterv határozat kiadására irányuló

szóbeli kérelemnek minősül, amelyről ennek megfelelően a Ket. 33. § (1) bekezdése szerinti határidőben kellett volna döntenie, azonban a II. rendű alperes 2017. augusztus 16-án hozott határozatot. Mindezek alapján a bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes és a II. rendű alperes jogsértést követett el.

- [6] A két alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, részben arra hivatkozással, hogy a kérdéses jogsértés vizsgálata nem lehetséges a 2018. január 1-jén hatályba lépett Kp. alapján a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (1) bekezdés a) pontja alapján.
- [7] A Kúria Kfv.II.37.454/2019/12. számú végzése a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 102.K.27.484/2018/14. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette. A Kúria érvelésének a lényege, hogy Kp. 2018. január 1-jén lépett hatályba, és a 157. § (1) bekezdése alapján a 2018. január 1-jén vagy azt követően előterjesztett keresetlevél alapján indult eljárásokban kell alkalmazni. Ebből azonban nem következik egyértelműen, hogy a per alapjául szolgáló, a Kp. hatályba lépése előtt keletkezett anyagi jogviszonyokat is a Kp. alapján kell automatikusan megítélni. A hatóság határozata, cselekménye jogszerűségét a határozathozatalkor, a cselekmény elkövetésekor hatályos jogszabályok alapján kell megítélni. Rámutatott, hogy a korábban hatályban volt polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) nem ismerte a Kp. 38. § (1) bekezdés f) pontja szerinti pertípust, vagyis a közigazgatási tevékenységgel előidézett jogsértés tényének megállapítására irányuló pert. Ugyanakkor a perben támadott hatósági határozatok meghozatala, illetve hatósági cselekmény idején az ügyintézési határidő elmulasztásának megítélésére az akkor hatályban volt Ket. alapján kerülhet sor, míg a mulasztással okozott kár megtérítését – az akkor már hatályban volt – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:548. §-a alapján a 6:22. § szerinti elévülési időn belül (5 év) lehet(ett) kezdeményezni. Mindezek alapján azt a következtetést vont le a Kúria, hogy a 2018. január 1. után csak olyan közigazgatási tevékenységgel előidézett jogsértés vizsgálható, amely nem évült el. 2018. január 1-ig a polgári bíróság ítélte meg a kártérítési felelősség jogalapját és összegét is, míg 2018. január 1-jét követően a Pp. 24. § (3) bekezdése alapján a kár megtérítésének feltételévé tette a jogalkotó, hogy a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság a jogsértést jogerősen megállapítsa. A közigazgatási bírói út igénybevételére a törvényi határidőn belül van lehetőség (nem az általános elévülési szabályok szerint): a Kp. 93. §-a alapján a jogsértés tényét akkor állapítja meg, ha megváltoztatásra, megsemmisítésre, marasztalásra nincs lehetőség és a megállapításhoz a felperesnek fontos érdeke fűződik, vagy a jogsérelem így elhárítható. Az adott ügyben a megállapítás iránti közigazgatási pernek is határideje van: a Kp. 90. § (1) bekezdése és 92. §-a értelmében a régi Pp. 330. § (2) bekezdése szerinti perindítási határidő eltelt, s ugyanezen okból marasztaló ítélet sem hozható. Az elsőfokú bíróság tehát tévedett, amikor a kereset vizsgálata alapján nem vette figyelembe a perindítási határidő betartását és a perindítási határidő miatt nem utasította vissza a keresetlevelet a Kp. 48. § (1) bekezdése alapján.
- [8] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [9] Az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérti a Kúria döntése. Ennek indoklásaként hivatkozott arra, hogy a Kúria megsértette, Jat. 7. § (7) bekezdését és 15. § (1) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (2) bekezdését, 357. § (1) bekezdését, 406. § (2) bekezdését, 413. § (2) bekezdését, 422. §-át, 423. §-át, valamint a Kp. 2. § (1) és (4) bekezdését, 6. §-át 115. § (2) bekezdését, 117. § (3) bekezdését, 118. § (2) bekezdését. Az indítványozó szerint „a Kúria nem a jogszabályban foglaltaknak megfelelően vizsgálta meg a jogorvoslati kérelemben foglaltakat”: szerinte törvénysértően fogadta be az alperes felülvizsgálati kérelmét, és az alapján az alperes által fel nem vetett kérdést vizsgált meg.
- [10] Jogszabálysértő a Kúria döntése azért is, mert az indítványozó szerint más jogszabályt kellett volna alkalmaznia. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy „perindítása 2017. december 31-ig a régi Ptk. rendelkezései figyelembevételével elmaradt”, ezért szerinte a mulasztással okozott jogsértés megállapítását kellett kezdeményeznie. Ezen az alapon vitatja a Kúria azon jogértelmezését, hogy a pert a 2014. augusztus 4-én I. rendű alperes által hozott, valamint a 2017. augusztus 16-án II. rendű alperes által hozott határozatok kézhezvételétől számított 30 napon belül kellett volna megállapítani a pert indítania.
- [11] Az indítványozó szerint a Kúria döntésétől eltérően kellett volna megállapítani a keresetindítás jogalapját. Álláspontja szerint az ötéves elévülési időn belül bármikor jogosult volt kártérítés iránti pert indítani (vagyis 2019. augusztus 4-ig).
- [12] A Kúria döntését amiatt is jogszabálysértőnek tartja [utalva a Jat. 7. § (7) bekezdésére és 15. § (1) bekezdésére és a Kp. rendelkezéseire], mert szerinte a Pp. és a Kp. rendelkezéseit visszamenőleges hatállyal alkalmazta

a támadott döntés. Álláspontja szerint mivel a 2017-ben hozott hatósági döntés kézbesítésekor még nem lépett hatályba sem a Kp., sem a Pp., ezért azokra nem lehetett pert alapozni. „A Kúria végzésében tehát a felperest gyakorlatilag olyan keresetek beadásának elmulasztása miatt utasította el, amit felperesnek a Kúria álláspontja szerint 2014. és 2017. években kellett volna beadnia a [Pp.] és a [Kp.] rendelkezéseire hivatkozva, hogy a perindítási határidőből (30 nap) ne csússzon ki.”

- [13] Mindezek miatt szerinte a Kúra döntése elzárta az indítványozót a bírói út igénybevételeitől, a kártérítési igénye érvényesítésétől, ami által sérült a tisztességes eljáráshoz való joga [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. Mivel a közigazgatási jogkörben okozott kárigényét nem tudta érvényesíteni, ezért az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésben biztosított alapjogát is sérti a Kúria támadott döntése.
- [14] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [15] 4.1. Az indítvány egy részét illetően az állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy ugyan megjelölte a támadott bírósági döntést és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, az indítványozó által vélt alaptörvény-ellenességet nem indokolta kellően. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt egyes követelmények alapján megállapította, hogy – az egyébként határidőben érkezett, megfelelő kellékekkel ellátott indítvány – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmeként kizárólag jogszabálysértésre és hibás jogértelmezésre hivatkozott. Az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseinek megsértését azzal indokolta, hogy a Kúria – szerinte – törvénysértő módon értelmezte az ügyben alkalmazott jogszabályokat, és ez vezetett az indítványozó pervesztésére.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak nem áll hatáskörében a bíróság jogértelmezését felülbírálni, a döntés törvényellenessége kérdésében állást foglalni, mivel azzal bújtatottan az ügyben legutolsó fórumként eljáró bíróság helyett maga válna legutolsó fórummá {3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [44]; 3187/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az indítványozó szerinti vélt vagy valós jogszabálysértés nem szolgálhat alapul az Alkotmánybíróság eljárására, ezért ezen az alapon az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító alkotmányjogi panasz befogadására és érdemi elbírálására nincs lehetőség.
- [17] Az indítvánnyal összefüggésben megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3378/2022. (IX. 5.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [18] 4.2. Az indítványozó a Jat 7. §-ára és 15. §-ára hivatkozással a visszamenőleges hatályú jogalkotás sérelmére is hivatkozott, mivel szerinte a bíróság visszamenőleges hatályú jogalkalmazása vezetett a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmére. Ezzel összefüggésben is az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott az indítvány, amennyiben a Kúria jogértelmezése elzárta őt a bírói út igénybevételeitől.
- [19] Amint arra az Alkotmánybíróság korábban rámutatott: „Visszaható hatályú jogalkalmazást előíró kifejezett jogszabályi rendelkezés esetében a tilalom megsértésének oka a jogalkotásból eredeztethető. Ennek hiányában azonban a tilalom megsértése a jogértelmezés mikéntjének a kérdése, aminek alaptörvény-konformitását az Alkotmánybíróság szükség szerint alkotmányos követelmény előírásával tudja garantálni a támadott bírói döntés megsemmisítése mellett. Következésképpen akkor merül fel a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának a sérelme, ha a normát a jogalkalmazó szervek – erre irányuló kifejezett jogszabályi rendelkezés nélkül – így értelmezik, hogy azt a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra vonatkoztatják. A hátrányt okozó visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma is az anyagi jogviszonyokat oltalmazza elsősorban. Különösképpen azt védi, hogy ezekben a jog visszaható értelmezése útján ne lehessen kedvezőtlen változást

előidézni. Ugyanakkor ez a tilalom sem feltétlen. E tekintetben is különbséget kell tenni a valódi és a kvázi visszaható hatály között. Előbbi az új jogszabálynak a már lezárt jogviszonyokra való alkalmazását, utóbbi a korábban létrejött, de még le nem zárt jogviszonyokra való alkalmazást jelenti. Tehát a jogalkalmazás esetében is vizsgálendő, hogy valódi visszaható hatályról vagy azonnali hatályról van-e szó. Ennek a megkülönböztetésnek a jelentőségét az adja, hogy azonnali hatályhoz vezető jogalkalmazás esetén a jogállamiságból fakadó merev tilalom helyébe rugalmasabb elvek lépnek.” {3069/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [45]–[46]}

- [20] Az indítvánnyal támadott döntés az indítványozó által érvényesíteni kívánt igény érvényesíthetőségét arra figyelemmel állapította meg, hogy jogértelmezését az eljárási és az anyagi jogszabályokra vonatkozó hatályba léptető rendelkezések eltérő szabályaira alapozta. Eszerint az eljárási szabályokat illetően a Kp. hatályba lépését követően az azután előterjesztett keresetlevelekre a Kp. (eljárási) szabályai irányadók (az indítványozó a keresetet a Kp. hatályba lépése után, a Kp.-re hivatkozva nyújtotta be), addig az anyagi jogviszonyokra nem a Kp. hatályba lépésére vonatkozó szabály, hanem az anyagi jogviszony keletkezésekor irányadó (anyagi) jogszabály az irányadó. Vagyis a támadott döntés szerint önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó 2018. január 1-jét követően (2018. július 19-én) terjesztett elő keresetet, még nem jelenti azt, hogy az általa érvényesíteni kívánt igény automatikusan elbírálható lenne a jogviszony keletkezését követően hatályba lépett Kp. szerinti pertípusok keretében.
- [21] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [22] Az indítványban felvetett összefüggésben – vagyis a Jat. visszamenőleges hatályú jogalkalmazásra vonatkozó rendelkezéseire hivatkozással – kérte a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmének megállapítását. Tekintettel a Kúria döntésének ismertetett tartalmára e tekintetben sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nem áll fenn, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, ezért az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek.
- [23] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványt az Abtv. 27. § és 29. §-a, valamint – az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglaltakra figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1276/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3037/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 132/D. § (1) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Császár Katalin ügyvéd) útján kezdeményezte a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 132/D. § (1) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján. Az indítványozó szerint a Vht. – indítvány benyújtásakor hatályos – 132/D. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [2] 2. Az ügy előzménye, hogy az indítványozó a 217.V.2784/2018/86. végrehajtási ügyszámon nyilvános árverésre kiírt árverésen vett részt. Az árverési előleget az illetékes végrehajtó végrehajtási letéti számlájára megfizette. Az árverés befejező időpontja 2020. február 18. 8:00 óra volt. Az árverésen az utolsó licit 2020. február 18-án 7:15-kor érkezett. Ezután az időpont után a felhasználók, köztük az indítványozó, nem tudtak az árverési rendszer menüpontba belépni és licitálni. A technikai hiba 8:27-ig állt fenn. Az indítványozó ezalatt többször is próbált licitálni, a sikertelen belépéseket rögzítette, valamint tájékoztatta a végrehajtót és a Magyar Bírósági Végrehajtó Kart is a hibáról. Az indítványozó azt a tájékoztatást kapta, hogy végrehajtási kifogással élhet a végrehajtói intézkedéssel szemben azon az alapon, hogy a rendszer hibája miatt a licit utolsó 45 percében egy érdekelt sem tudott érvényesen licitálni. Az indítványozó hangsúlyozza, hogy a hiba nem az internetszolgáltatásban volt, hanem kifejezetten az mbvk-honlap működésében, mivel az időintervallumban más online oldalakra be tudott lépni.
- [3] A Szigetszentmiklósi Járásbíróság 1413-18.Vh.124/2020/5. sz. végzésével az indítványozó által benyújtott végrehajtási kifogást elutasította. Döntésében hivatkozott a Vht. eljárás idején hatályos 132/D. § (1) bekezdésére, amely szerint „[n]em tekinthető közzétettnek az árverés, ha az elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartása a közzétételi időtartam 10%-át meghaladó időtartamban nem volt elérhető a felhasználók számára.”
- [4] A bíróság hivatkozott az elektronikus árverési rendszer informatikai alkalmazásának működtetésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 27/2008. (XII. 10.) IRM rendelet (a továbbiakban: IRM rendelet) 1. § h) pontjára, amely alapján árverés befejezése a Vht. 159. § (4) bekezdése alapján indult ingatlanárverés esetén az árverési hirdetmény elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartásában való közzétételét követő 30. napnak (ha az nem munkanap, akkor a következő munkanapnak) az árverési hirdetményben megjelölt órája (óra, pere). Ugyancsak az IRM rendelet 1. § i) pontja értelmében az üzemzavar „az elektronikus árverési rendszer tartós vagy átmeneti meghibásodása vagy ezt eredményező egyéb technikai problémája, ami a szolgáltatásainak igénybevételét korlátozza vagy lehetetlenné teszi”. A bíróság hivatkozott az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet 53. § (2) bekezdésére, amely az üzemzavar esetén fennálló értesítési kötelezettségről rendelkezik, valamint 54. § (1) bekezdésére, amely szerint az elektronikus ügyintézés biztosító szerv által meghatározott határidőbe nem számít bele az a nap, amely során legalább négy órán át fennálló, üzemszünetet vagy az elektronikus ügyintézés korlátozott működőképességét okozó technikai tevékenység vagy üzemzavar akadályozta az elektronikus ügyintézés biztosító szerv elektronikus ügyintézés biztosító információs rendszerének működését. Mivel az adott esetben a közzétételi időtartam 10%-át nem haladta meg az az időtartam, amely alatt nem volt elérhető a felhasználók számára az elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartása (az árverési rendszer rendelkezésre állása 94,40%-os volt), ezért az indítványozó

kifogását elutasította. A bíróság megjegyezte ugyanakkor, hogy „egyetért azzal, hogy árverés menetében az utolsó egy óra különös jelentőséggel bír, így amennyiben az üzemzavar pont az utolsó egy órában merül fel, nagyobb kihatással bír a végeredmény tekintetében, azonban a jogalkotó ilyen megkülönböztetést nem tett, a jogszabály alapján csak az össz rendelkezésre álló idő hossza bír jelentőséggel.”

- [5] Az indítványozó ezt követően fordult Alkotmánybírósághoz, indítványában a Vht. 132/D. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte. Úgy vélte, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (7) bekezdését sérti, hogy a jogalkotó az árverés utolsó órájára eső üzemzavarra nem alkotott speciális szabályt, és nem ad reparációra lehetőséget az ekkor fennálló rendszerhibával esetére. Álláspontja szerint a licitálók tisztességes eljárásához való jogát korlátozza az ilyen üzemzavar esetére a kimaradt időtartam újra indításának, reparációjának hiánya, mivel ezzel a licitálókat elzárta a jogalkotó a tulajdonszerzés lehetőségétől. A reparációs szabály hiánya az alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését is sérti, mivel a tulajdonszerzés korlátozása kényszerítő ok nélkül történik.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálja, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [7] Eljárása során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az indítványozó a végzést 2020. május 15-én vette át, az alkotmányjogi panaszt a Szigetszentmiklósi Járásbíróságon terjesztette elő 2020. július 16-án, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül.
- [8] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az indítványban támadott Vht. 132/D. § (1) bekezdését az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 23. §-a módosította, amely módosítás 2021. január 1-jén lépett hatályba. A módosítás folytán az indítványban felvetett probléma megszűnt: a jogalkotó kifejezetten az árverés utolsó 60 percén belüli üzemzavar esetére vonatkozó speciális szabállyal egészítette ki az indítvánnyal támadott rendelkezést. A Vht. 132/D. § (1) bekezdésének hatályos szövege szerint: „A végrehajtó az árverési hirdetményt az elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartásában teszi közzé; az árverés közhírré tételéhez fűződő jogkövetkezmény a hirdetmény közzétételétől a licitnapló lezárásáig (a továbbiakban: közzétételi időtartam) történő közzétételhez fűződik. Nem tekinthető közzétettnek az árverés, ha az elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartása a közzétételi időtartam 10%-át meghaladó időtartamban nem volt elérhető a felhasználók számára. Ha az árverés szakaszainak befejezését megelőző hatvan percen belül nem volt elérhető az elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartása a felhasználók számára, az érintett szakasz időtartama hatvan perccel automatikusan meghosszabbodik.”
- [9] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a Vht. 132/D. §-ának módosítására vonatkozó törvényjavaslatot 2020. május 26-án terjesztették elő (T/10744. irományszámon). A Módtv.-t az Országgyűlés 2020. július 3-án fogadta el és július 15-én hirdették ki.
- [10] Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan oka fogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja szerint oka fogyottság miatt az eljárás megszüntetésének van helye, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [11] Jelen ügyben megállapítható, hogy az indítványban felvetett problémát – vagyis a Vht. 132/D. § (1) bekezdésének hiányos szabályozását – a jogalkotó a támadott jogszabályi rendelkezést kiegészítő törvénymódosítással orvosolta, amely lényegében az indítvány előterjesztésével azonos időpontban került kihirdetésre. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Vht. indítvánnyal támadott rendelkezésének vizsgálata azon az alapon, hogy a jogalkotó bizonyos speciális szabályok megalkotását elmulasztotta, oka fogyottá vált. Egyúttal utal arra is az Alkotmánybíróság, hogy jogalkotói mulasztás megállapítására irányuló indítvány alapján nincs alkotmányos lehetséges a jogszabály hatályának visszamenőleges kiterjesztésére.
- [12] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az eljárását az Abtv. 59. §-a, valamint az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1287/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3038/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 48.Pkf.637.794/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Galambos Károly ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 48.Pkf.637.794/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári pernek a panasszal összefüggő lényege a bíróság által megállapított tényállás alapján a következő. Az indítványozó a vele szemben kibocsátott fizetési meghagyást ellentmondással támadta meg, majd a perre alakult eljárás alpereseként a felperes keresetével szemben írásbeli ellenkérelmet terjesztett elő. Ezt követően a felperes – arra hivatkozva, hogy az alperes az eljárás megindítása után a követelést teljesítette – a teljes keresetétől elállt. A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 23.P.21.416/2021/10. számú végzésével a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 241. § (1) bekezdés a) pontja alapján a felperes keresettől való elállására tekintettel az eljárást megszüntette, és az alperest a Magyar Állam javára mérsékelt illeték, továbbá a jogi képviselővel eljáró felperes részére 173 100 Ft perköltség megfizetésére kötelezte. Végzése indokolásában kiemelte, hogy a Pp. 241. § (2)–(3) bekezdése alapján a felperes az alperes hozzájárulása nélkül elállhatott a keresetétől. A perköltség viseléséről az elsőfokú bíróság a felperes felszámítására figyelemmel, a Pp. 85. § (2) bekezdése alapján döntött. Az alperes védekezésére – miszerint a perre okot nem adott –, illetve az ügyvédi munkadíj mérséklésére irányuló kérelmére vonatkozóan az elsőfokú bíróság kifejtette: a fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondással az indítványozó a perre okot adott, megítélése szerint a felperes oldalán indokolt és szükségszerű mind a fizetési meghagyásos eljárásban felmerült, mind pedig a keresetlevél előterjesztésével kapcsolatos perköltség. Álláspontja szerint az ügyvédi munkadíj a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdés alapján abban az esetben mérsékelhető, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. A felperes csatolta az ügyvédi megbízási szerződést, amelyben rögzítésre került a költségjegyzékben feltüntetett perköltség, a munkadíj mérséklésének feltételei nem álltak fenn, az elvégzett tevékenységhez képest az nem eltúlzott.
- [3] A végzés ellen az alperes élt fellebbezéssel, vitatta mind az eljárás megszüntetése, mind a perköltség összege és viselése tárgyában hozott elsőfokú határozatot. Álláspontja szerint az eljárás megszüntetése tárgyában hozott végzés ellentétes a Pp. 241. § (1) bekezdés a) pontjával és (2) bekezdésével, a felperes elállásához az ellenkérelem előterjesztése után szerinte az ő beleegyezésére lett volna szükség. Álláspontja szerint a fizetési meghagyásos eljárásban vele szemben érvényesített 101 200 Ft összegű követelést mind jogalapjában, mind összegszerűségében vitatni volt kénytelen, ezáltal peres eljárásra volt kényszerítve. A felperes 40 480 Ft összegben megjelölt kereseti követelése megítélése szerint már elévülésre alapított ellentmondásához igazodott, a leszállítással érintett keresetrész tekintetében pedig a felperes nem érvényesíthetett volna vele szemben perköltségigényt. Hivatkozása szerint a Pp. 86. § (1) és (2) bekezdése alapján perköltség viselésére nem kötelezhető. Sérelmezte, hogy a felperes az őt képviselő ügyvéd munkadíjának összege alapjául hivatkozott ügyvédi megbízási szerződést nem csatolta, a részére küldött felszólítólevél megküldését nem igazolta. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem kézbesített számára a felperes által benyújtott egyes iratokat.
- [4] A Fővárosi Törvényszék 48.Pkf.637.794/2021/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését – amellyel annak indokaira is kiterjedően egyetértett – helybenhagyta. A fellebbezésre figyelemmel a másodfokú bíróság kiemelte, hogy a felperes az alperesnek az eljárás megindítását követő teljesítésére tekintettel állt el a keresetétől, ezért az elsőfokú bíróság a Pp. 241. § (1) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése alkalmazásával helytállóan rendelkezett az eljárás megszüntetése felől, az alperes hozzájárulására az eljárás megszüntetéséhez álláspontja

szerint sem volt szükség. Megerősítette, hogy a bíróságnak a Pp. 85. § (2) bekezdése alapján az alperest kellett a perköltség megfizetésére kötelezni, a felperes kötelezésének a Pp. 86. § (1)–(2) bekezdésében írt feltételei a perben nem álltak fenn. A perköltség összegével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a felperes által csatolt ügyvédi megbízási szerződés szerint a felperes és jogi képviselője nem a pertárgy értékéhez igazodóan, hanem egyes tevékenységekért (fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem benyújtása, keresetlevél előterjesztése) kötötték ki egyösszegű megbízási díjat, ezeket a tevékenységeket a felperes jogi képviselője elvégezte, az ügyvédi munkadíj mérséklésének jogszabályi alapja nem volt. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a 7. és 9. számú felperesi beadványokat és azok mellékleteit valóban nem kézbesítette az alperesnek, ez az eljárási szabálysértés azonban megítélése szerint nem hatott ki az eljárás megszüntetésére és a perköltségről való rendelkezésre.

- [5] A jogi képviselővel eljáró indítványozó az első-, és másodfokú bíróság végzése ellen benyújtott, majd az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény I. cikk (1)–(4) bekezdés, II. cikk, IV. cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1)–(2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés sérelmére hivatkozott. Állítása szerint bírói védelemhez való jogát sértették az eljáró bíróságok azzal, hogy hozzájárulása nélkül szüntették meg az eljárást, nem kézbesítették számára a felperes és jogi képviselője között létrejött megbízási szerződést, így arra észrevételt tenni nem tudott, továbbá uzsoraszintű, horribilis összegű perköltség megfizetésére kötelezték. Szerinte a törvény által létrehozott jogalany (ügyvédi iroda) számára is kötelező az alapvető jogok betartása. Megítélése szerint a felperesnek a lényegében eltúlzott és alaptalan keresetétől való elállása sérti emberi méltósághoz való jogát is, mert a bíróság – mivel nem jogi képviselővel járt el – „nem vette ekként számításba”. Álláspontja szerint szabadsághoz és biztonsághoz biztosított jogának részét képezi peres eljárásban, hogy milyen nyilatkozatok illetik meg, mekkora összeget kell pervesztessége esetén megfizetnie. A IV. cikk (1) bekezdés sérelmét állította egyes perbeli iratok kézbesítésének elmulasztása miatt is. Tulajdonhoz való jogának sérelmét a felperest képviselő ügyvéd munkadíjának horribilis összegben történő megállapításában jelölte meg az indítványozó, utalt e körben a bíróságok társadalmi felelősségére, és arra, hogy az ügyvédi munkadíj csak a szerződő felek vonatkozásában szabad megállapodás tárgya. Tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának állított sérelmét arra alapította, hogy a bíróságok nem „helytállóan” alkalmazták a per (eljárás) megszüntetésére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, továbbá *contra legem* jogalkalmazás történt a perköltség összegének megállapításakor, mivel az az ügyvédi munkával nem állt arányban. Azzal, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság megalapozatlan és jogszabálysértő végzését helybenhagyta, hatékony jogorvoslathoz való jogának sérelmét is okozta.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [7] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a*) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó által támadott végzések közül csak a másodfokú végzés felel meg ennek a feltételnek, ezért az Alkotmánybíróság a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát csak a másodfokú végzésre vonatkozóan folytathatta le.
- [8] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági felülbírálatára biztosított hatáskörét kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az *a*)–*f*) pontokban foglaltakat, így – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [*b*] pont], illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [*e*] pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], ezért is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott bírói döntés között fennáll.
- [9] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel

való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság tehát a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt, és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {lásd pl. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a hatáskörébe, a bírói döntésben megjelenő jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja, és ha szükséges, döntésével a jogértelmezés alkotmányos kereteinek meghatározásával az Alaptörvényben biztosított jogokat védi {3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [23]}. Mindebből következik, hogy „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {lásd pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3241/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]}.

- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a fenti feltételeknek, illetve következetes gyakorlatának csak részben felel meg, mert az indítványozó csupán megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, de ezek alkotmányos tartalmát figyelmen kívül hagyta, a támadott bírói döntéssel szemben felhozott kifogásai törvényességi, szakjogi jellegűek. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Az indítványozó nem tért ki arra, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezései számára milyen jogot biztosítanak, Alaptörvényben biztosított jogai milyen sérelmet szenvedtek, e jogokkal miért ellentétes a támadott bírói döntés. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet {lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [11] Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó alkotmányjogi panaszával az eljárás megszüntetése és a perköltségviselés tárgyában hozott döntések megváltoztatását kívánja elérni, és nem szolgál alkotmányjogilag értékelhető indokokkal, érvekkel a panasz tárgyának alkotmányossági szempontú vizsgálatához. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [12] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1083/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3039/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.618/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Illés Levente ügyvéd) eljáró gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.618/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítványozó gazdasági társaság adósként vett részt az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló felszámolási eljárásban, amelynek előzményeként a hitelező és az indítványozó – egyetemleges adósként – 2015. december 18-án kölcsönszerződést kötöttek. A hitelező szerződésből folyó kötelezettségének 2015. december 29-én történő teljesítésére figyelemmel az adósok 2019. december 18. napjáig voltak egyetemlegesen kötelesek a kölcsön visszafizetésére, de a kölcsöntartozást nem fizették meg, a követelést nem vitatták. A hitelező 2020. január 8-án fizetési felszólítást küldött az adósoknak, amelyben a teljesítési határidőt 30 napban jelölte meg, és jelezte, hogy a határidő eredménytelen elteltét követően felszámolási vagy peres eljárást kezdeményez. A hitelező javaslatára a felek között 2020. február 4-én egyeztetésre került sor, amelyről emlékeztető készült. Ebben – a szerződés előzményeinek körében más gazdasági társaságoknak fogászati központ létrehozására irányuló együttműködési megállapodására is utalva – többek között rögzítették, hogy a hitelező vállalta, kölcsönkövetelése vonatkozásában 2020. augusztus 3-ig további követelés behajtási lépéseket nem foganatosít. Az indítványozó a hitelező jogi képviselőjének 2021. február 15-én küldött levelében az emlékeztetőre utalással a hitelező követelését vitatni kívánta, álláspontja szerint a felek között létrejött üzleti megállapodásra tekintettel a kölcsönszerződés önmagában nem értelmezhető.
- [3] A hitelező az indítványozó ellen 2021. április 9-én nyújtott be a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 27. § (2) bekezdés a) pontjára alapított felszámolási kérelmet. Az indítványozó ellenkérelmében az eljárás soron kívüli megszüntetését kérte. Állította, hogy nem fizetéképtelen, a követelést nem ismerte el, szerinte a kölcsönszerződés színlelt volt. Hivatkozott arra is, hogy az emlékeztetőben a szerződő felek megállapodtak abban, hogy a kölcsönt nem kell visszafizetnie, a jogcímet elszámolásra változtatták, új fizetési határidőt tűztek ki 2020. augusztus 3. napjára. Álláspontja szerint a hitelező fizetési felszólítása nem volt joghatályos, mivel fizetési bizonylatot nem bocsátott a rendelkezésére. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 78.Fpk.872/2021/10. számú végzésében megállapította az adós fizetéképtelenségét, és főeljárásban elrendelte felszámolását. A bíróság indokolása szerint az indítványozó sem vitatta a kölcsön tényét, összegét, egyetemleges adósi minőségét, továbbá azt sem, hogy visszafizetési kötelezettségének nem tett eleget. Rámutatott ugyanakkor arra, hogy felszámolási eljárásban a szerződéssel kapcsolatos alperesi kifogások nem vizsgálhatók. Álláspontja szerint az emlékeztetőben hivatkozott együttműködési megállapodás a felek jogviszonyát nem érinti, a felek az emlékeztetőben a kölcsön visszafizetésének feltételeit, így annak esedékességét nem módosították.
- [4] A bíróság megítélése szerint a hitelező fizetési felhívása a törvényi feltételeknek megfelelt, így joghatás kiváltására alkalmas volt, azt azonban az indítványozó elkésztően vitatta. A végzés ellen benyújtott fellebbezésében az indítványozó részben eljárásjogi kifogásokkal élt, de tartalmában is alaptalannak tartotta az elsőfokú bíróság határozatát. A fegyveregyenlőség sérelmeként hivatkozott arra, hogy a hitelező válasziratát a bíróság csak a támadott végzéssel egyidejűleg kézbesítette számára, így nem volt lehetősége arra vonatkozó álláspontját kifejteni. Álláspontja szerint a bíróság anyagi pervezetési kötelezettségének sem tett eleget, mivel

nem tájékoztatta az általa hivatkozott egyes jogszabályi rendelkezések vonatkozásában az övétől eltérő értelmezéséről. Álláspontja szerint az egyeztetésen készült emlékeztető szerződéskötésnek minősül, amelynek során új teljesítési határidőt és teljesítési módot határoztak meg, ezért állítása szerint az elsőfokú bíróságnak az emlékeztető tartalmára vonatkozó megállapításai a bizonyítékok helytelen értékelésén alapultak. Vitatta, hogy a hitelező kétszer szólította fel a teljesítésre, amint azt is, hogy a hitelezőnek ne lenne számlakibocsátási kötelezettsége. Állítása szerint határidőben és szabályszerűen vitatta a hitelező követelését. A fellebbezés felterjesztését követően az indítványozó kiegészítette fellebbezését, iratokkal támasztotta alá azt az állítását, hogy a hitelező felszólítása nem felelt meg a Cstv. rendelkezéseinek.

- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 2021. november 4-én kelt 12.Fpkf.43.618/2021/4. számú végzésében az alperes ellenkérelem-változtatását elutasította, az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta. Álláspontja szerint a fizetéseképtelenség szempontjából irányadó tényállást az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, helytálló az abból levont jogi következtetése és lényegében az indoklása is, ez utóbbit a fellebbezésben és a hitelező észrevételeiben foglaltakra tekintettel azonban kiegészítette, illetve pontosította. A másodfokú bíróság az indítványozó fellebbezésének egy részét a fellebbezési eljárásban meg nem engedett ellenkérelem-változtatásnak tekintve – a Cstv. 6. § (3) bekezdése alapján a felszámolási eljárásban is alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 373. § (1)–(4) bekezdésére, a 7. § (1) bekezdés 4. pont *a*) alpontja alapján – elutasította. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozó eljárási jogai semmilyen tekintetben nem sérültek, egyrészt a fizetéseképtelenség vizsgálatának körében addig kellett csak a feleket nyilatkozattételre felhívni, amíg az iratok alapján érdemi döntés ebben a kérdésben nem volt hozható, másrészt a bíróság szerint a Pp. 237. §-ból nem következik, hogy a bíróságnak érdemi döntését megelőzően jeleznie kellett volna az adós felé, hogy az általa hivatkozott jogszabályi rendelkezéseket másként értelmezi. A hitelező számlázási kötelezettségét illetően az elsőfokú bíróság indoklását pontosítva a másodfokú bíróság megerősítette, hogy a számvitelről szóló törvény 166. § (1) bekezdése szerint a szerződés a számlával egy tekintet alá eső számviteli bizonylat. A másodfokú bíróság érvelése szerint fellebbezés kiegészítésében hivatkozott másik törvényszéki tanácsnak a hitelezői felszólítás törvényességére vonatkozó jogi álláspontja a bíróságot nem köti.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, a főtítkár felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszában a másodfokú végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte arra hivatkozással, hogy a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. Tisztességes bírói eljáráshoz biztosított joga sérelmeként hivatkozott a fegyverek egyenlősége elvének megsértésére, mivel az elsőfokú bíróság a felszámolást elrendelő végzésével, a másodfokú bíróság pedig támadott 4. számú végzésével egyidejűleg kézbesítette csak számára a hitelező válasziratát, illetve a fellebbezésre adott észrevételeit, ennek következtében nem reagálhatott a hitelező által előadottakra. Az eljáró bíróságok az indítványozó szerint nem gyakorolták érdemi pervezető tevékenységüket, nem tettek eleget a Pp. 6. § szerinti közrehatási kötelezettségüknek. Indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmére is hivatkozott. Állítása szerint a másodfokú bíróságnak a fellebbezésben vitatott kérdésekre adott sommás, sablonos megjegyzései, válaszai sértik indokolt bírói döntéshez való jogát is. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság kiüresítette jogorvoslathoz való jogát azzal, hogy a hitelező kétszeri felszólítási kötelezettségével összefüggésben tett fellebbezési előadását ellenkérelem-változtatásnak minősítette, ahelyett hogy sérelmének orvoslása érdekében az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasította volna.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [8] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a*) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A rendelkezésből következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések ellen van helye alkotmányjogi panasznak

{lásd pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [9]; 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az Abtv. 27. §-a tárgyi hatályának megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálendő, hogy a támadott bírói döntés az eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e {lásd pl. 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [18]}. A döntés során az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni {lásd pl. 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát felszámolási eljárásban hozott, a fizetéseképtelenségét megállapító és felszámolását elrendelő jogerős végzéssel szemben nyújtotta be. Az ún. fizetéseképtelenségi eljárások között a felszámolási eljárás bírósági hatáskörbe tartozó polgári nemperes eljárás. A Cstv. 6. § (3) bekezdés alapján az e törvényben nem szabályozott eljárási kérdésekben – a nemperes eljárás sajátosságaiából folyó eltérésekkel – a Pp. szabályait, valamint a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpn.) általános rendelkezéseit kell – kivételekkel – alkalmazni. A Csjt. a felszámolási eljárásban hozható határozatok fajtáira nézve speciális rendelkezést nem tartalmaz, ugyanakkor a Bpn. 1. § (5) bekezdése a Pp. 340. § *b)* pontjától eltérően úgy rendelkezik, hogy nemperes eljárásban az ügy érdemében is végzéssel kell a bíróságnak határoznia. A felszámolási eljárásban tehát akár az eljárás során vagy befejezése tárgyában, akár az ügy érdemében vagy valamely egyéb, például eljárási kérdésben is végzésben dönt a bíróság. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Pp. szabályaira figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyek joghatásaként a bírósági eljárás, vagy annak valamely szakasza befejeződik {lásd pl. 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}, ezt az értelmezést az Alkotmánybíróság a felszámolási eljárás vonatkozásában is alkalmazandónak tekinti.
- [10] A Cstv. 22. § (1) bekezdése értelmében a felszámolási eljárás arra jogosultak kérelmére, egyes bíróságok kezdeményezésére, illetve sikertelen csődeljárást követően hivatalból indulhat. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló felszámolási eljárás a hitelező kérelmére indult, ezért a felszámolás elrendelésének előfeltétele volt az indítványozó adós fizetéseképtelenségének megállapítása (Cstv. 27. §). A felszámolás elrendelésével a felszámolás nem kezdődik el, a felszámolás kezdő időpontja a felszámolást elrendelő jogerős végzés Céggközlönyben történő közzétételének napja (Cstv. 28. §). Az alkotmányjogi panasz tárgyaként megjelölt, az indítványozó adós fizetéseképtelenségét megállapító és felszámolását elrendelő másodfokú végzés mindezek alapján a fizetéseképtelen adós jogutód nélküli megszűnését célzó felszámolási eljárás folyamán hozott, nem pedig a fenti célból indított bírósági eljárást befejező bírói döntés. Az indítványozó által támadott bírói döntés ezért nem esik az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá, alkotmányjogi panasszal nem támadható.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság eljárása során hivatalból – az elsőfokú bíróság által megküldött iratok alapján – észlelte, hogy az elsőfokú bíróság 2022. január 5. napján kelt 78.Fpk.872/2021/29. számú végzésében a Cstv. 26. § (3a) bekezdés, illetve a Cstv. 6. § (3) bekezdés alapján alkalmazandó Pp. 241. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján a felszámolási eljárást megszüntette. A végzés ellen a felek nem éltek fellebbezéssel, az 2022. január 21-én jogerőre emelkedett. A végzés indokolása szerint a hitelező a bírósághoz 2021. december 29-én érkezett beadványában felszámolási eljárás iránti kérelmétől arra tekintettel állt el, hogy az indítványozó az eljárással érintett valamennyi tartozását, így költségeit is megfizette. Nyilatkozatához csatolta a felek eljárás megszüntetésére irányuló közös kérelmét is. A hitelezővel egyidejűleg előterjesztett nyilatkozatában, teljesítésére tekintettel az adós is kérte a felszámolási eljárás megszüntetését, melyhez a felek közös kérelmét ő is csatolta. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó a hitelező kérelmére indult felszámolási eljárásnak a hitelező elállása alapján történő megszüntetése után nyújtotta be, majd egészítette ki alkotmányjogi panaszát. Kiegészített indítványában a felszámolási eljárás megszüntetésére nem utalt, az eljárást megszüntető végzést indítványához nem csatolta, az eljárást megszüntető végzést alkotmányjogi panaszában nem támadta.

- [12] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát mellőzve – figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésére – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/566/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3040/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.VI.39.542/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Schubert Magdolna ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Indítványukban a Kúria Kvk.VI.39.542/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozók 2022. november 23-án kifogást nyújtottak be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB), előadásuk szerint a Kormánynak a Miniszterelnöki Kabinetirodán keresztül 2022. október közepe óta folytatott, és várhatóan 2022. december 9-ig tartó „Nemzeti konzultáció a brüsszeli szankciók ellen” elnevezésű kormányzati propagandakampánya (a továbbiakban: nemzeti konzultáció) és annak kampányeszközei – feliratok, óriásplakátok, plakátok, hirdetések, reklámfilm – miatt. Állították, hogy azok súlyosan sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésben foglalt alapjogaik – politikai és más véleményre tekintet nélküli – biztosításához fűződő jogukat, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: EJEE) első kiegészítő jegyzőkönyvének 3. cikke szerinti szabad választásához való jogukat, az EJEE 14. cikkében meghatározott politikai és más vélemény alapján való megkülönböztetés nélküli bánásmódhoz való jogukat, továbbá az európai parlamenti választás tekintetében ugyanezen jogukat az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 39. cikk (2) bekezdése, valamint a Charta 21. cikk (1) bekezdése alapján, végül a Ve. 2. § (1) bekezdés *c*) és *e*) pontjaiban rögzített alapelveket. Erre tekintettel kérték a jogsértés megállapítását, és a Kormány, illetve a Miniszterelnöki Kabinetiroda további jogsértő tevékenységtől való eltiltását.
- [3] 1.2. Az NVB a 2022. december 5-én kelt 429/2022. számú határozatával a Ve. 215. § *d*) pontja alapján a kifogást érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Indokolása szerint a választási szerveknek csak a Ve. és a választások anyagi jogi szabályai hatálya alá tartozó cselekmények jogszerűségének vizsgálatára van hatáskörük. Megállapította, hogy a Ve. 141. §-a szerint a Ve. 139. §-ában meghatározott kampányidőszakban végzett tevékenység minősül kampánytevékenységnek, kampányidőszakon kívül kampánytevékenység folytatása nem lehetséges. Hangsúlyozta azt is, hogy hatáskör hiányában nem vizsgálhatta, hogy a kifogásban hivatkozott tevékenység alkalmas lehet-e a választói akarat befolyásolására, mivel ez a Ve. hatályos rendelkezései alapján nem értékelhető a Ve. szerinti kampánytevékenységként.
- [4] 1.3. Az indítványozók az NVB határozatának bírósági felülvizsgálata iránt előterjesztett kérelmükben a határozat megváltoztatását és a kifogásukban foglaltak teljesítését kérték. Szükségesnek tartották továbbá az eljárás felfüggesztését és azzal egyidejűleg a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján jogegységi eljárás lefolytatása iránt előzetes döntéshozatali indítvány előterjesztését a Kúria korábbi – az NVB által is alapul vett – határozataiban kimondott elvi jogtételektől való eltérés érdekében.
- [5] A Kúria a Kvk.VI.39.542/2022/3. számú végzésével az NVB határozatát helybenhagyta. Indokolásában rámutatott többek között arra, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére is tekintettel, illetőleg a Ve. 1. § *a*)–*e*) pontjaiban nevesített választás hiányában a kifogásolt kormányzati tevékenységre a Ve. tárgyi hatálya nem terjed ki,

így a nemzeti konzultáció vizsgálata nem tartozik a választási bizottság hatáskörébe. A Kúria kiemelte, hogy bármely politikai tevékenység alkalmas lehet arra, hogy befolyásolja a választópolgárok akarát, kihatással lehet a következő választás eredményére. Ez azonban önmagában nem jelenti azt, hogy mindenféle politikai jellegű magatartás a Ve. hatálya alá tartozna. Konkrét, a Ve. 1. §-ában meghatározott választás, illetve választási kampány hiányában a politikai tevékenység választási tevékenységként nem értelmezhető (lásd: kúriai végzés, Indokolás [20]). A Kúria hangsúlyozta azt is, hogy más törvény is elrendelheti a Ve. alkalmazását, a nemzeti konzultációval kapcsolatban azonban ilyen külön törvényi szabályozást az indítványozók nem jelöltek meg, illetőleg az NVB hatáskörének hiányát kérelmükben nem cáfolták. Erre tekintettel a Kúria kimondta, hogy az NVB helytállóan és a kúriai joggyakorlattal összhangban állapította meg, hogy az indítványozók által kifogásolt kormányzati tevékenységre a Ve. tárgyi hatálya nem terjed ki, ezért a kifogás elbírálása nem tartozik a hatáskörébe; így a Kúria az NVB határozatát a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján helybenhagyta.

- [6] 2. Az indítványozók a fenti előzményeket követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban kifejtették, hogy szerintük a Kúria támadott végzése sérti az Alaptörvény több rendelkezését, így a XXVIII. cikk (7) bekezdését, a XXIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XV. cikk (2) bekezdését.
- [7] 2.1. Az indítványozók – a 3304/2020. (VII. 24.) AB határozatra hivatkozva – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében jogorvoslathoz való joguk sérelmét arra tekintettel állították, hogy sem az NVB, sem a Kúria, sem más állami szerv nem vizsgálta hatáskör hiányában a nemzeti konzultáció választási alapelveket sértő jellegét, arra hivatkozással, hogy a Ve. kampányidőszakra vonatkozó rendelkezése ezt kizárja. Az indítványozók sérelmesnek tartották azt is, hogy a Kúria a jogegységi eljárás lefolytatására vonatkozó kérelmüket figyelmen kívül hagyta (lásd: alkotmányjogi panasz Indokolás [19]).
- [8] 2.2. Az indítványozók szerint a Kúria támadott végzése az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdése szerinti – választásra és választhatóságra vonatkozó – jogukat is sérti. Álláspontjuk szerint – az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatával egybehangzóan – a választójog szabad gyakorlásának előfeltétele a választópolgárok véleményalkotási szabadsága, ami szerintük az állami szervezetek a semlegesség tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségét jelenti. Ennek mond ellent állításuk szerint a Kúriának az NVB határozatban is hivatkozott „precedens-erejű” Kvk.III.38.043/2019/2. számú határozata, melyben a Kúria kimondja, hogy „az állam semlegességének doktrínája választási ügyekben nem érvényesül”.
- [9] 2.3. Végül a szabad választáshoz való jog sérelmével szoros összefüggésben sérülni vélik az indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését is, a következők szerint. Álláspontjuk szerint amennyiben az állami szervek politikailag nem semlegesek tevékenységük során, azaz adott esetben a nemzeti konzultációval kapcsolatosan, szükségképpen hatást gyakorolnak a következő választás eredményére, így a szavazásra jogosult állampolgárok nem kormánypárti részének alapjogai sérülnek.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [12] A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság a Ve. alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. Az adott ügyben ugyan a választási eljárásról szóló törvény szerinti szervek jártak el, azonban hatáskörük hiányát állapították meg, így a jelen ügyben nem a háromnapos határidő volt irányadó.

- [13] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [14] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezés *b)* és *e)* pontjai alapján az indítványozónak meg kell jelölnie az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét; valamint indokolást kell előadnia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem adtak elő olyan indokolást, amely alkotmányjogilag értékelhető módon támasztja alá a támadott bírói döntés és a diszkriminációtilalom vélt sérelme közötti összefüggést. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban csupán állították, hogy a „nemzeti konzultáció» megnevezésű interaktív politikai propagandatevékenység» a nem kormánypárti választópolgárok tekintetében közvetve, a jogorvoslathoz való jog és a választójog sérelmén keresztül az egyenlő bánásmód követelményét sérti. Az Alkotmánybíróság szerint azonban azon túl, hogy számukra az alapjogsértés fennállása „nyilvánvaló», értékelhető indokolást nem adtak elő arra vonatkozóan, hogy a Kúria – az NVB hatáskör hiányát megállapító határozatát helybenhagyó – végzése mely indokok mentén valósít meg hátrányos megkülönböztetést. E tekintetben tehát az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában megjelölt kritériumainak nem felel meg, így azt az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.
- [16] 3.2. Az indítványozók az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdésével is ellentétesnek tartják a Kúria végzését. Az Alaptörvény fenti rendelkezése rögzíti, hogy minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen. Az Alaptörvény XXIII. cikk (4) bekezdése pedig kimondja, hogy sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti.
- [17] Az Alkotmánybíróság szerint a Kúriának – az NVB hatásköre hiányát megállapító határozatát helybenhagyó – végzése, illetőleg a nemzeti konzultáció kitöltése vagy ki nem töltése az aktív és passzív választójogot nem érinti. Minden választópolgár, akár nem kormánypárti, akár kormánypárti, szabadon dönthet a nemzeti konzultáció kitöltése, vagy kitöltésének mellőzése mellett, saját politikai meggyőződésének megfelelően. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy az Alaptörvény aktív és passzív választójogot deklaráló rendelkezése és a támadott kúriai végzés – az indítványozók által előadott érvelés mentén – alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe nem hozható.
- [18] Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – jelen ügyben is hangsúlyozza: az érdemi, közvetlen alkotmányossági összefüggés hiánya az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány befogadásának tartalmi akadályá {lásd például: 3042/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [17]}. Mivel az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja szerinti követelményeknek, ezért a kérelem ebben a részében érdemben nem bírálható el.
- [19] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel a befogadhatóság további vizsgálatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való joggal összefüggésben folytatta le.
- [20] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [21] Az indítványozók szerint a Kúria támadott végzése a hatáskör hiányát megállapító NVB határozat helybenhagyásával sérti a jogorvoslathoz való jogukat azzal, hogy a Ve. „kampányidőszakra vonatkozó szabályozása» a nemzeti konzultáció vizsgálatát nem teszi lehetővé. Álláspontjuk szerint – az általuk hivatkozott AB határozatnak is megfelelően – a jogorvoslathoz való jogból az a követelmény származik, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét ne gátolják jogszabályi előírások.
- [22] Az Alkotmánybíróság rámutat a következőkre: az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből az a jog vezethető le, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják, az azonban nem, hogy

a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adni {lásd például: 3347/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [50]}. A jelen ügyben megállapítható, hogy az indítványozók az NVB határozattal szemben jogorvoslással élhettek; a felülvizsgálati kérelmük alapján pedig a Kúria az NVB határozattal kapcsolatos aggályaikat megvizsgálta és indokolt döntésében adott számot arról, hogy miért hagyja helyben az NVB hatáskör hiányát megállapító határozatát. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság szerint a jogorvoslathoz való jog sérelme jelen esetben nem merült fel. A fentiekén túl az indítványozók maguk is hivatkoztak arra, hogy a bíróság „egy jogszabályi gátra” hivatkozott, mint a kifogásuk érdemi elbírálásának akadályára; az alkalmazott jogszabály alkotmányossági vizsgálatát ugyanakkor az indítványozók nem kérték.

[23] Az Alkotmánybíróság szerint tehát az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak {hasonlóan lásd: 3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.

[24] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-a és az 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában szerinti feltételnek. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. december 20.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2852/2022.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062–9273